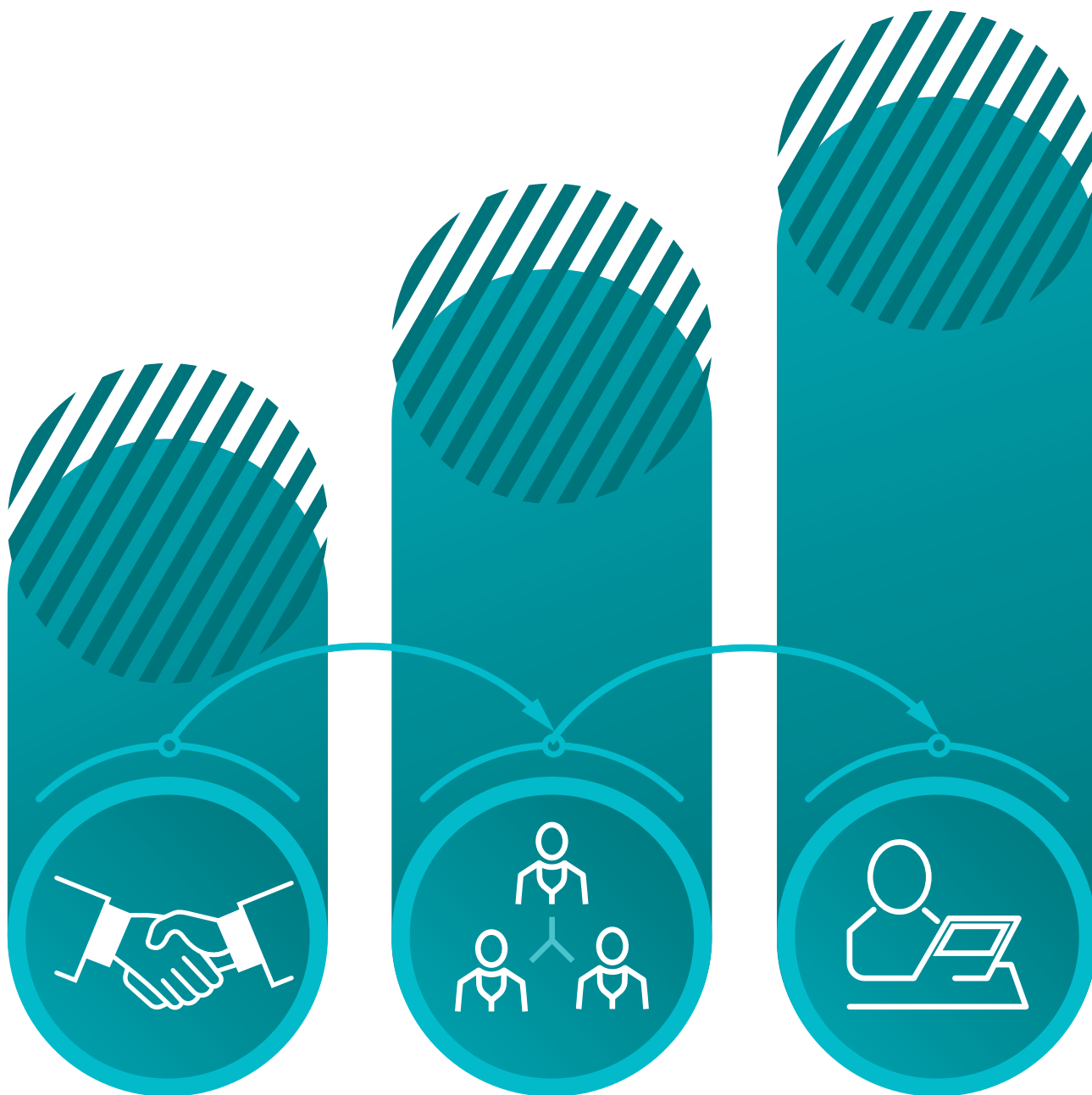

Współpraca podmiotów ekonomii społecznej w 2023 r.

Cooperation of social economy entities in 2023

Współpraca podmiotów ekonomii społecznej w 2023 r.

Cooperation of social economy entities in 2023

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Warszawa, Kraków 2025

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy GUS, Urząd Statystyczny w Krakowie

Social Surveys and Labour Market Department Statistic Poland, Statistical Office in Krakow

Zespół autorski

Editorial team

Krzysztof Borysiak, Anna Fediuk, Katarzyna Jarębska, Remigiusz Pluta, Urszula Stasiak-Jaśkiewicz, Joanna Wątroba, Kacper Zieliński

Kierujący

Supervisor

dr inż. Agnieszka Zgierska, Agnieszka Szlubowska

Prace redakcyjne

Editorial work

Karolina Goś-Wójcicka, Małgorzata Jasiołek, Agnieszka Pacut, Tomasz Sekuła, Szymon Wozniak

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Katarzyna Szymanska, Beata Lipińska, Aleksandra Paprocka, Marek Bartosz

ISBN 978-83-67809-55-9

e-ISBN 978-83-67809-56-6

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

stat.gov.pl/

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji GUS — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10

Zam. 224/2025

Przedmowa

Przekazujemy Państwu publikację „Współpraca podmiotów ekonomii społecznej w 2023 r.”, która jest kontynuacją wcześniejszej publikacji pod tytułem „Współpraca organizacji non-profit w 2021 r.”. Opracowanie jest odpowiedzią na wzrastające zainteresowanie problematyką społeczeństwa obywatelskiego. Dostarcza ono danych niezbędnych do oceny realizacji polityk publicznych dotyczących wspierania ekonomii społecznej oraz kapitału społecznego, a ponadto służy monitorowaniu sytuacji organizacji pozarządowych objętych ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Publikacja przedstawia zagadnienia związane ze współpracą organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi, przedsiębiorstwami oraz pomiędzy podmiotami sektora społecznego. Omówiono w niej m.in. cele, formy i bariery współpracy, a także wskaźniki sieciowego kapitału społecznego. Szczególną uwagę poświęcono relacjom pomiędzy organizacjami a jednostkami samorządu terytorialnego. Przedstawiona analiza uwzględnia zmiany zjawisk w porównaniu z wynikami wcześniejszych edycji badania, a także kluczowe przekroje, takie jak rodzaj organizacji i dziedzina działalności. Tegoroczna edycja została rozszerzona o analizę współpracy prowadzonej przez spółdzielnie ekonomii społecznej.

Serdecznie dziękujemy przedstawicielom organizacji i spółdzielni, którzy zaangażowali się w wypełnienie sprawozdań statystycznych. To dzięki Państwa wysiłkom mogliśmy opracować i przedstawić szeroki i precyzyjny zakres danych.

Planując dalszy rozwój badań statystycznych w obszarze gospodarki społecznej będziemy wdzięczni za wszelkie uwagi i sugestie dotyczące zawartości niniejszego opracowania, jak i całego zakresu badań statystycznych prowadzonych przez statystykę publiczną. Mamy nadzieję, że nasza publikacja posłuży jako cenne źródło informacji o działalności podmiotów ekonomii społecznej w Polsce.

Zachęcamy również do korzystania z baz danych GUS, m.in. Dziedzinowych Baz Wiedzy oraz innych publikacji tematycznych dostępnych na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego.

Dyrektor
Departamentu
Badań Społecznych
i Rynku Pracy
GUS

dr inż. Agnieszka Zgierska

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Prezes
Głównego Urzędu
Statystycznego

dr hab. Marek Cierpiat-Wolan

Preface

We are pleased to present to you the publication 'Cooperation of social economy entities in 2023', which is a continuation of the previously published 'Cooperation of non-profit organizations in 2021'. This study is a response to the growing interest in issues related to civil society. It provides data necessary to assess the implementation of public policies supporting the social economy and social capital, and also serves to monitor the situation of non-governmental organizations covered by the Act on Public Benefit Activity and Volunteer Work.

This publication presents issues relating to the collaboration between non-governmental organizations, public institutions and businesses, and among social sector entities. The goals, forms, barriers and other aspects of the collaboration are discussed, as are the indicators of networked social capital. Particular attention is paid to the relationships between the organizations and local government units. The presented analysis also shows the changes that occurred in the studied phenomena based on the results of the previous editions of the study, as well as key cross-sections such as the type of organization and field of activity. This year's edition has been expanded to include an analysis of the collaboration conducted by social economy cooperatives.

We are grateful to the representatives of the organizations and cooperatives for their contributions to the statistical reports. It is thanks to your efforts that we were able to compile and present such a wide and accurate range of data.

As we plan the further development of statistical research in the field of social economy, we would appreciate your suggestions regarding the content of this publication and the entire scope of statistical research conducted by official statistics. We hope this publication proves a valuable source of information about the activities of social economy entities in Poland.

We would also like to encourage you to use the Statistics Poland databases, including the Knowledge Databases and other thematic publications available on the Statistics Poland website.

Director of
Social Surveys and Labour
Market Department
Statistics Poland

Ph.D. Agnieszka Zgierska

Director of
Statistical Office
in Cracow

Agnieszka Szlubowska

President
Statistics Poland

Marek Cierpiat-Wolan, Assoc. Prof.

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	7
List of tables	7
Spis wykresów	11
List of charts	11
Spis rysunków	16
List of figures	16
Objaśnienia znaków umownych	17
Symbols	17
Ważniejsze skróty	17
Main abbreviations	17
Synteza	19
Executive summary	23
Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji pozarządowych	19
Cooperation and networking social capital of non-governmental organizations	23
Współpraca organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi	20
Cooperation of non-governmental organizations with public institutions	23
Współpraca organizacji pozarządowych z innymi organizacjami	20
Cooperation of non-governmental organizations with other organizations	24
Współpraca organizacji pozarządowych z przedsiębiorstwami	21
Cooperation of non-governmental organizations with enterprises	25
Współpraca spółdzielni ekonomii społecznej	21
Cooperation of social economy cooperatives	25
Rozdział 1. Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji pozarządowych	27
Chapter 1. Cooperation and networking social capital of non-governmental organizations	27
1.1. Liczba aktywnych organizacji	27
1.1. Number of active organizations	27
1.2. Współpraca międzysektorowa i wewnątrzsektorowa	30
1.2. Cross-sectoral and internal-sectoral cooperation	30
1.3. Cele i bariery współpracy	36
1.3. Objectives and barriers to cooperation	36
1.4. Poziom sieciowego kapitału społecznego w organizacjach pozarządowych	46
1.4. Level of networking social capital in non-governmental organizations	46
Rozdział 2. Współpraca organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi	57
Chapter 2. Cooperation of non-governmental organizations with public institutions	57
2.1. Podejmowanie współpracy	57
2.1. Undertaking of cooperation	57
2.2. Skala współpracy	60
2.2. Scale of cooperation	60
2.3. Cele i bariery współpracy	66
2.3. Objectives and barriers to cooperation	66
2.4. Współpraca z samorządem terytorialnym	72
2.4. Cooperation with local government institutions	72
Perspektywa organizacji pozarządowych	72
Perspective of non-governmental organizations	72
Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego	75
Perspective of local government institutions	75

2.5. Realizacja zadań publicznych	79
2.5. Realization of public tasks	79
Perspektywa organizacji pozarządowych	79
Perspective of non-governmental organizations	79
Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego	83
Perspective of local government institutions	83
Rozdział 3. Współpraca organizacji pozarządowych z innymi organizacjami	92
Chapter 3. Cooperation of non-governmental organizations with other organizations	92
3.1. Podejmowanie współpracy	92
3.1. Undertaking of cooperation	92
3.2. Skala współpracy	95
3.2. Scale of cooperation	95
3.3. Cele i bariery współpracy	100
3.3. Objectives and barriers to cooperation	100
3.4. Dodatkowe aspekty współpracy	107
3.4. Additional aspects of cooperation	107
Rozdział 4. Współpraca organizacji pozarządowych z przedsiębiorstwami	112
Chapter 4. Cooperation of non-governmental organizations with enterprises	112
4.1. Podejmowanie współpracy	112
4.1. Undertaking of cooperation	112
4.2. Skala współpracy	115
4.2. Scale of cooperation	115
4.3. Cele i bariery współpracy	121
4.3. Objectives and barriers to cooperation	121
4.4. Dodatkowe aspekty współpracy	127
4.4. Additional aspects of cooperation	127
Rozdział 5. Współpraca spółdzielni ekonomii społecznej	134
Chapter 5. Cooperation of social economy cooperatives	134
5.1. Liczba aktywnych spółdzielni	134
5.1. Number of active cooperatives	134
5.2. Podejmowanie współpracy	136
5.2. Undertaking of cooperation	136
5.3. Skala współpracy	139
5.3. Scale of cooperation	139
5.4. Finansowe aspekty współpracy samorządu ze spółdzielniami socjalnymi oraz członkostwo w tych spółdzielniach	139
5.4. Financial aspects of cooperation of the local government with social cooperatives and membership in these cooperatives	139
Uwagi metodologiczne	142
Methodological notes	142
Podstawowe wyjaśnienia metodologiczne	142
Basic methodological explanations	142
Źródła danych wykorzystywane w publikacji	144
Sources of data used in the publication	144
Sprawozdanie o współpracy, zarządzaniu i działalności integracyjnej wybranych organizacji non-profit i opracowanie jego wyników	144
Report on cooperation, management and integration activities of selected non-profit organizations and elaboration of its results	144
Realizacja badania Sprawozdanie o działalności spółdzielni: pracy, socjalnych, inwalidów i niewidomych	146
Implementation of the survey Report on the activities of cooperatives: worker, social, disabled and blind cooperatives	146
Inne źródła danych prezentowane w publikacji	146
Other sources of data presented in the publication	146
Konstrukcja wskaźnika sieciowego kapitału społecznego	147
Construction of index of networking social capital	147

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.1.	Liczba aktywnych organizacji pozarządowych w 2023 r.	28
Table 1.1.	Number of non-governmental organizations in 2023	28
Tablica 1.2.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami w 2023 r.	33
Table 1.2.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities in 2023	33
Tablica 1.3.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy w 2023 r.	39
Table 1.3.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities in 2023	39
Tablica 1.4.	Odsetek organizacji pozarządowych zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera w 2023 r.	41
Table 1.4.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner in 2023	41
Tablica 1.5.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami w oparciu o pisemne porozumienie lub umowę w 2023 r.	44
Table 1.5.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities based on written agreement or contract in 2023	44
Tablica 1.6.	Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego organizacji pozarządowych	49
Table 1.6.	Level of synthetic index of networking social capital of non-governmental organizations	49
Tablica 2.1.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi	57
Table 2.1.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions	57
Tablica 2.2.	Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe według rodzaju organizacji w 2023 r.	61
Table 2.2.	Average and median number of public institutions with which non-governmental organizations cooperated by type of organization in 2023	61
Tablica 2.3.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej	63
Table 2.3.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions on the basis of written contract	63
Tablica 2.4.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy w 2023 r.	64
Table 2.4.	The structure of non-governmental organizations cooperating with public institutions by frequency of cooperation in 2023	64
Tablica 2.5.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	68
Table 2.5.	Non-governmental organizations cooperating with public institutions by objective of cooperation and type of organization in 2023	68
Tablica 2.6.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według celu współpracy i rodzaju partnera w 2023 r.	69
Table 2.6.	Non-governmental organizations cooperating with public institutions by objective of cooperation and type of partner in 2023	69
Tablica 2.7.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju barier współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	71
Table 2.7.	Non-governmental organizations cooperating with public institutions by type of barriers to cooperation and type of organization in 2023	71

Tablica 2.8.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju barier współpracy i rodzaju partnera w 2023 r.	72
Table 2.8.	Non-governmental organizations cooperating with public institutions by type of barriers to cooperation and type of partner in 2023	72
Tablica 2.9.	Odsetek organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne według rodzaju organizacji	79
Table 2.9.	Percentage of non-governmental organizations which realized public tasks by type of organization	79
Tablica 2.10.	Struktura przychodów organizacji pozarządowych ze źródeł publicznych w 2023 r.	83
Table 2.10.	Structure of non-governmental organizations revenues from public funds in 2023	83
Tablica 2.11.	Umowy zawarte przez JST z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju JST w 2023 r.	84
Table 2.11.	Agreements concluded by local government institutions for realization of public tasks with non-governmental organizations based on procedures from public benefit activity and volunteering act by type of institution in 2023	84
Tablica 2.12.	Środki przekazane przez JST organizacjom pozarządowym według rodzaju JST	87
Table 2.12.	Funds given by local government institutions to non-governmental organizations by type of institution	87
Tablica 3.1.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo	92
Table 3.1.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector	92
Tablica 3.2.	Średnia i mediana liczby wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe	95
Table 3.2.	Average and median number of inter-sectoral partners with which non-governmental organizations cooperating	95
Tablica 3.3.	Średnia i mediana liczby wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe według rodzaju organizacji	96
Table 3.3.	Average and median number of inter-sectoral partners with which non-governmental organizations cooperating by the type of organization	96
Tablica 3.4.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo na podstawie umowy pisemnej	96
Table 3.4.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector on the basis of written contract	96
Tablica 3.5.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy w 2023 r.	98
Table 3.5.	Structure of non-governmental organizations cooperating within the sector by the frequency of cooperation in 2023	98
Tablica 3.6.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według celu współpracy	101
Table 3.6.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by objective of cooperation	101
Tablica 3.7.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	102
Table 3.7.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by objective of cooperation and type of organization in 2023	102
Tablica 3.8.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według celu współpracy i rodzaju partnera 2023 r.	103
Table 3.8.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by objective of cooperation and type of partner in 2023	103
Tablica 3.9.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju barier współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	106
Table 3.9.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by type of barriers to cooperation and type of organization in 2023	106

Tablica 3.10.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju barier współpracy i rodzaju partnera w 2023 r.	107
Table 3.10.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by type of barriers to cooperation and type of partner in 2023	107
Tablica 3.11.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo i realizujących wspólne projekty z innymi organizacjami	107
Table 3.11.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector and implementing joint projects with other organizations	107
Tablica 3.12.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo i działających w ramach struktur nadrzędnych	109
Table 3.12.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector and acting within superior structures	109
Tablica 3.13.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo i działających w ramach struktur nadrzędnych według rodzaju organizacji w 2023 r.	110
Table 3.13.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector and acting within superior structures by type of organization in 2023	110
Tablica 3.14.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo, działających w ramach struktur nadrzędnych według dziedziny działalności w 2023 r.	111
Table 3.14.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by main field of activity in 2023	111
Tablica 4.1.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami	112
Table 4.1.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises	112
Tablica 4.2.	Średnia i mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe	115
Table 4.2.	Average and median number of enterprises with which non-governmental organizations cooperated	115
Tablica 4.3.	Średnia i mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe według rodzaju organizacji	116
Table 4.3.	Average and median number of enterprises with which non-governmental organizations cooperated by type of organization	116
Tablica 4.4.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami na podstawie umowy pisemnej	117
Table 4.4.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises on the basis of written contract	117
Tablica 4.5.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy w 2023 r.	118
Table 4.5.	Structure of non-governmental organizations cooperating with enterprises by frequency of cooperation in 2023	118
Tablica 4.6.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według celu współpracy	121
Table 4.6.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by objective of cooperation	121
Tablica 4.7.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	122
Table 4.7.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by objective of cooperation and type of organization in 2023	122
Tablica 4.8.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według celu współpracy i rodzaju partnera w 2023 r.	123
Table 4.8.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by objective of cooperation and type of partner in 2023	123
Tablica 4.9.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju barier współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	125
Table 4.9.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by type of barriers to cooperation and type of organization in 2023	125

Tablica 4.10.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju barier współpracy i rodzaju partnera w 2023 r.	126
Table 4.10.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by type of barriers to cooperation and type of partner in 2023	126
Tablica 4.11.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami poprzez realizację wspólnych projektów	129
Table 4.11.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by implementation of joint projects	129
Tablica 4.12.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami, korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego	132
Table 4.12.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises using employee volunteering	132
Tablica 5.1.	Środki przekazane przez JST spółdzielniom socjalnym według trybu przekazania	141
Table 5.1.	Funds given by local government institutions to social cooperatives by mode of transfer	141
Tablica 1.	Liczba jednostek w badaniu na formularzu SOF-5 według rodzaju organizacji za 2023 r.	145
Table 1.	Number of units in the SOF-5 survey according by the type of organization for 2023	145

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.1.	Liczba aktywnych organizacji pozarządowych	27
Chart 1.1.	Number of active non-governmental organizations	27
Wykres 1.2.	Liczba organizacji pozarządowych według rodzaju organizacji w 2023 r.	28
Chart 1.2.	Number of non-governmental organizations by type of organization in 2023	28
Wykres 1.3.	Liczba organizacji pozarządowych według głównej dziedziny działalności w 2023 r.	29
Chart 1.3.	Number of non-governmental organizations by main field of activity in 2023	29
Wykres 1.4.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera w 2023 r.	32
Chart 1.4.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the type of partner in 2023	32
Wykres 1.5.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju organizacji w 2023 r.	34
Chart 1.5.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the type of organization in 2023	34
Wykres 1.6.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2023 r.	35
Chart 1.6.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by main field of activity of organization in 2023	35
Wykres 1.7.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy	37
Chart 1.7.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the objective of cooperation	37
Wykres 1.8.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i typu partnera w 2023 r.	38
Chart 1.8.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the objective of cooperation and type of partner in 2023	38
Wykres 1.9.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	40
Chart 1.9.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the objective of cooperation and type of organization in 2023	40
Wykres 1.10.	Odsetek organizacji pozarządowych zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera	41
Chart 1.10.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner	41
Wykres 1.11.	Odsetek organizacji pozarządowych zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera i rodzaju organizacji w 2023 r.	42
Chart 1.11.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner and type of organization in 2023	42
Wykres 1.12.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju barier współpracy i typu partnera w 2023 r.	43
Chart 1.12.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by type of barriers to cooperation and type of partner in 2023	43
Wykres 1.13.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami w oparciu o pisemne porozumienie lub umowę według typu partnera oraz rodzaju organizacji w 2023 r.	45
Chart 1.13.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities based on written agreement or contract by the type of partner and type of organizations in 2023	45

Wykres 1.14.	Poziom czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego organizacji pozarządowych w 2023 r.	48
Chart 1.14.	Level of four dimensions of networking social capital non-governmental organizations in 2023	48
Wykres 1.15.	Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji	50
Chart 1.15.	Level of synthetic index of networking social capital by type of organization	50
Wykres 1.16.	Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności organizacji w 2023 r.	51
Chart 1.16.	Level of synthetic index of networking social capital by main field of activity of organization in 2023	51
Wykres 1.17.	Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według liczby członków deklarowanej przez organizację w 2023 r.	52
Chart 1.17.	Level of synthetic index of networking social capital by number of natural persons members declared by organization in 2023	52
Wykres 1.18.	Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według posiadania płatnego personelu w 2023 r.	53
Chart 1.18.	Level of synthetic index of networking social capital by having paid personnel in 2023	53
Wykres 1.19.	Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas przychodów w 2023 r.	53
Chart 1.19.	Level of synthetic index of networking social capital by class of revenues in 2023	53
Wykres 1.20.	Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównego źródła przychodów w 2023 r.	54
Chart 1.20.	Level of synthetic index of networking social capital by dominant source of revenues in 2023	54
Wykres 1.21.	Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według lat działania organizacji w 2023 r.	55
Chart 1.21.	Level of synthetic index of networking social capital by age class of organization in 2023	55
Wykres 1.22.	Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według maksymalnego zasięgu działania organizacji w 2023 r.	55
Chart 1.22.	Level of synthetic index of networking social capital by maximum territorial scope of activity of organization in 2023	55
Wykres 1.23.	Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju miejscowości w 2023 r.	56
Chart 1.23.	Level of synthetic index of networking social capital by type of locality in 2023	56
Wykres 2.1.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju organizacji	58
Chart 2.1.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions by the type of organization	58
Wykres 2.2.	Struktura oraz odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności w 2023 r.	59
Chart 2.2.	The structure and percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions by main field of activity in 2023	59
Wykres 2.3.	Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według typu partnera	60
Chart 2.3.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions by the type of partner	60
Wykres 2.4.	Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe według głównej dziedziny działalności w 2023 r.	62
Chart 2.4.	Average and median number of public institutions with which non-governmental organizations cooperated by main field of activity in 2023	62

Wykres 2.5.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji w 2023 r.	63
Chart 2.5.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions on the basis of written contract by type of organizations in 2023	63
Wykres 2.6.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	65
Chart 2.6.	The structure of non-governmental organizations cooperating with public institutions by frequency of cooperation and by type of organization in 2023	65
Wykres 2.7.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2023 r.	66
Chart 2.7.	The structure of non-governmental organizations in cooperating with public institutions by frequency of cooperation and main field of activity in 2023	66
Wykres 2.8.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według celu współpracy	67
Chart 2.8.	Non-governmental organizations cooperating with public institutions by objective of cooperation	67
Wykres 2.9.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według występowania barier współpracy	69
Chart 2.9.	The structure of non-governmental organizations cooperating with public institutions by occurrence of barriers to cooperation	69
Wykres 2.10.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju barier współpracy	70
Chart 2.10.	Non-governmental organizations cooperating with public institutions by type of barriers to cooperation	70
Wykres 2.11.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z administracją samorządową według typu urzędu, z którym współpraca była najważniejsza	73
Chart 2.11.	Structure of non-governmental organizations cooperating with local government institutions by type of institution with which cooperation was the most important	73
Wykres 2.12.	Struktura organizacji pozarządowych według oceny wybranych wymiarów współpracy z urzędem administracji samorządowej w 2023 r.	74
Chart 2.12.	Structure of non-governmental organizations by rate of selected dimensions of cooperation with local government institutions in 2023	74
Wykres 2.13.	Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które uwzględniły w strategii rozwoju zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami pozarządowymi lub rozwojem gospodarki społecznej według rodzaju JST w 2023 r.	76
Chart 2.13.	Percentage of local government institutions which included in strategy of development issues of cooperation with non-governmental organizations or development of social economy by type of institution in 2023	76
Wykres 2.14.	Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według formy wsparcia organizacji pozarządowych	78
Chart 2.14.	Percentage of local government institutions by form of support for non-governmental organizations	78
Wykres 2.15.	Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według formy wsparcia sieciowego podmiotów gospodarki społecznej	79
Chart 2.15.	Percentage of local government institutions by form of network support for social economy entities	79
Wykres 2.16.	Odsetek organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne według rodzaju organizacji	80
Chart 2.16.	Percentage of non-governmental organizations which realized public tasks by type of organization	80
Wykres 2.17.	Odsetek organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne według głównej dziedziny działalności	81
Chart 2.17.	Percentage of non-governmental organizations which realized public tasks by main field of activity	81

Wykres 2.18.	Odsetek jednostek samorządu terytorialnego zlecających realizację zadań publicznych na mocy trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju usług społecznych w 2023 r.	85
Chart 2.18.	Percentage of local government institutions which commissioned realization of public tasks by procedures from the law on public benefit and volunteer work by type of social services in 2023	85
Wykres 2.19.	Środki przekazane przez JST organizacjom pozarządowym	87
Chart 2.19.	Funds given by local government institutions to non-governmental organizations	87
Wykres 2.20.	Struktura środków przekazanych przez JST organizacjom pozarządowym według wybranych działów klasyfikacji budżetowej	89
Chart 2.20.	Structure of funds given by local government institutions to non-governmental organizations by selected sections of the budget classification	89
Wykres 2.21.	Odsetek środków przekazanych przez JST organizacjom pozarządowym na realizację usług społecznych użyteczności publicznej	90
Chart 2.21.	Percentage of funds given by local government institutions to non-governmental organizations for the provision of social services of general interest	90
Wykres 2.22.	Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według trudności związanych z zaangażowaniem organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych	91
Chart 2.22.	Percentage of local government institutions by difficulties with non-governmental organizations engagement in realization of public tasks	91
Wykres 3.1.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju organizacji	93
Chart 3.1.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by type of organization	93
Wykres 3.2.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności w 2023 r.	94
Chart 3.2.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by main field of activity in 2023	94
Wykres 3.3.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według typu partnera	95
Chart 3.3.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by type of partner	95
Wykres 3.4.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji	97
Chart 3.4.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector on the basis of written contract by the type of organization	97
Wykres 3.5.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	99
Chart 3.5.	Structure of non-governmental organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation and the type of organization in 2023	99
Wykres 3.6.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2023 r.	100
Chart 3.6.	Structure of non-governmental organizations cooperating within the sector by the frequency of cooperation and the main field of activity in 2023	100
Wykres 3.7.	Organizacje pozarządowe współpracujące wewnątrzsektorowo według występowania barier współpracy	104
Chart 3.7.	Non-governmental organizations cooperating within the sector by occurrence of barriers to cooperation	104
Wykres 3.8.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju barier współpracy	105
Chart 3.8.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by type of barriers to cooperation	105

Wykres 3.9.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo i realizujących wspólne projekty z innymi organizacjami według rodzaju organizacji	108
Chart 3.9.	Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector and implementing joint projects with other organizations by type of organization	108
Wykres 4.1.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju organizacji	113
Chart 4.1.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by type of organization	113
Wykres 4.2.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2023 r.	114
Chart 4.2.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by main field of activity in 2023	114
Wykres 4.3.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według typu partnera	115
Chart 4.3.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by type of partner	115
Wykres 4.4.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji	117
Chart 4.4.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises on the basis of written contract by type of organization	117
Wykres 4.5.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	119
Chart 4.5.	Structure of non-governmental organizations cooperating with enterprises by frequency of cooperation and type of organization in 2023	119
Wykres 4.6.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2023 r.	120
Chart 4.6.	Structure of non-governmental organizations cooperating with enterprises by frequency of cooperation and main field of activity in 2023	120
Wykres 4.7.	Organizacje pozarządowe współpracujące z przedsiębiorstwami według występowania barier współpracy	124
Chart 4.7.	Non-governmental organizations cooperating with enterprises by occurrence of barriers to cooperation	124
Wykres 4.8.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju barier współpracy	124
Chart 4.8.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by type of barriers to cooperation	124
Wykres 4.9.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy	127
Chart 4.9.	Structure of non-governmental organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation	127
Wykres 4.10.	Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.	128
Chart 4.10.	Structure of non-governmental organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation and type of organization in 2023	128
Wykres 4.11.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami poprzez realizację wspólnych projektów według rodzaju organizacji	130
Chart 4.11.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by implementation of joint projects by type of organization	130
Wykres 4.12.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według formy współpracy w 2023 r.	131
Chart 4.12.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by form of cooperation in 2023	131

Wykres 4.13.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami, korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego według rodzaju organizacji w 2023 r.	132
Chart 4.13.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by type of organization in 2023	132
Wykres 4.14.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami, korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego według głównej dziedziny działalności w 2023 r.	133
Chart 4.14.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by main field of activity in 2023	133
Wykres 5.1.	Liczba spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według rodzaju spółdzielni w 2023 r.	134
Chart 5.1.	Number of social, workers and the disabled and blind cooperatives by the type of cooperative in 2023	134
Wykres 5.2.	Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych należących do struktur nadrzędnych	135
Chart 5.2.	Percentage of social, workers and the disabled and blind cooperatives belonging to superior structures	135
Wykres 5.3.	Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych należących do struktur nadrzędnych według rodzaju spółdzielni w 2023 r.	136
Chart 5.3.	Percentage of social, workers and the disabled and blind cooperatives belonging to superior structures by the type of cooperative in 2023	136
Wykres 5.4.	Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera w 2023 r.	138
Chart 5.4.	Percentage of social, workers and the disabled and blind cooperatives cooperating with other entities by the type of partner in 2023	138
Wykres 5.5.	Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych konsultujących plany podejmowanych działań według typu partnera w 2023 r.	139
Chart 5.5.	Percentage of social, workers and the disabled and blind cooperatives which consult plans of their activities by the type of partner in 2023	139
Wykres 5.6.	Odsetek jednostek samorządu terytorialnego będących członkiem spółdzielni socjalnej	140
Chart 5.6.	Percentage of local government institutions that are member of a social cooperative	140

Spis rysunków

List of figures

Rysunek 1.1.	Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami w 2023 r.	30
Figures 1.1.	Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities in 2023	30
Rysunek 1.2.	Organizacje pozarządowe według typu partnera w 2023 r.	31
Figures 1.2.	Non-governmental organizations by type of partner in 2023	31
Rysunek 1.3.	Sieciowy kapitał społeczny: wymiary i ich operacjonalizacja	47
Figures 1.3.	Networking social capital: dimensions and operationalization	47
Rysunek 5.1.	Spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych według typu partnera w 2023 r.	137
Figures 5.1.	Social, workers and the disabled and blind cooperatives by the type of partner in 2023 ...	137

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe.. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data is impossible or purposeless.
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
„w tym” „of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
JST	Jednostki samorządu terytorialnego Local government institutions
tzw.	tak zwany so-called
tys. thous.	tysiąc thousand
p. proc.	punkty procentowe percent points
tj.	to jest it is
mld bn.	milliard billion
zł PLN	złoty/PLN zloty/PLN
mln mln	milion million
REGON	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej National Register of Entities of National Economy

Skróty cd.

Abbreviations cont.

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
WOPR	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Water Volunteer Search and Rescue
GOPR	Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Mountain Volunteer Search and Rescue
np.	na przykład for example
tzn.	to znaczy that is
UE EU	Unia Europejska European Union
PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych Personal Income Tax
itp.	i tym podobne et cetera
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych The State Fund for Rehabilitation of Disabled People
NIW	Narodowy Instytut Wolności National Freedom Institute
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa The Agency for Restructuring and Modernization of Agriculture
art.	artykuł article
ust.	ustęp paragraph
pkt	punkt point

Synteza

Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji pozarządowych

W 2023 r. aktywnie działało 105,0 tys. organizacji pozarządowych, takich jak: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, koła gospodyń wiejskich oraz samorząd gospodarczy, kółka rolnicze. Ich liczba w odniesieniu do 2019 r. wzrosła o 16,3 tys. (18,4%).

Wśród organizacji pozarządowych w 2023 r. 91,1 tys. jednostek współpracowało z innymi podmiotami (86,8%) – administracją publiczną, przedsiębiorstwami bądź innymi organizacjami non-profit. W odniesieniu do 2019 r. odsetek ten zmniejszył się o 1,0 p. proc.

We współpracę z innymi podmiotami najczęściej angażowały się ochotnicze straże pożarne (95,3%), a następnie koła gospodyń wiejskich (94,3%), koła łowieckie (91,5%). Kooperacja była najmniej rozpowszechniona wśród organizacji samorządu gospodarczego, kółek rolniczych (75,8%).

Organizacje pozarządowe, które w 2023 r. nawiązywały relacje z innymi podmiotami, współpracowały przeciętnie z 10 partnerami, przy czym połowa organizacji miała nie więcej niż 4 partnerów.

Współpraca organizacji pozarządowych z innymi podmiotami w 2023 r. motywowana była najczęściej pozyskiwaniem zasobów materialnych (89,5%), w tym środków finansowych na prowadzenie działalności (81,3%). Istotny był też dostęp do zasobów niematerialnych (71,4%), takich jak możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (60,7%) lub wiedza i doświadczenie członków oraz pracowników jednostki będącej partnerem (52,1%).

Wśród organizacji współpracujących, 26,1% deklarowało występowanie barier we współpracy z innymi podmiotami (o 2,6 p. proc. mniej względem 2019 r.). Najczęściej wskazywano na brak dostatecznej wiedzy ze strony partnera o możliwościach współpracy (16,5%), następnie na brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (12,1%) lub złe, niejasne procedury prawne (11,2%). Relatywnie często bariery w prowadzonej współpracy odczuwały fundacje (32,6%), organizacje samorządu gospodarczego, kółek rolniczych (31,2%) oraz koła łowieckie (30,3%).

W oparciu o dane na temat współpracy zmierzono wewnętrzne zróżnicowanie zbiorowości organizacji pozarządowych konstruując wskaźniki czterech wymiarów kapitału społecznego oraz ujmując je we wskaźnik syntetyczny. Miary te dotyczyły powiązań w sieci w zakresie ich: wielkości, gęstości, heterogeniczności i inkluzywności. Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji, wysokimi wartościami wskaźników we wskazanych czterech wymiarach wyróżniały się ochotnicze straże pożarne, organizacje samorządu gospodarczego z wyłączeniem kółek rolniczych, organizacje posiadające status pożytku publicznego lub przedsiębiorstwa społecznego. Oprócz rodzaju organizacji, poziom kapitału społecznego pomiędzy badanymi podmiotami silnie różnicowały: wysokość rocznych przychodów, liczba zatrudnionych pracowników i liczba posiadanych członków. Wartość syntetycznego wskaźnika kapitału społecznego wzrastała wraz z wielkością przychodów organizacji, liczby zatrudnionych pracowników czy posiadanych członków. Z kolei mały związek z wysokością tego wskaźnika miał rodzaj miejscowości lub województwo, w którym zlokalizowane były organizacje, a także ich wiek. Tendencje dotyczące wskaźników sieciowego kapitału społecznego nie zmieniły się istotnie w stosunku do 2019 r.

Współpraca organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi

Z instytucjami publicznymi w 2023 r. współpracowało 79,3% organizacji pozarządowych. W odniesieniu do 2019 r. odsetek ten zmniejszył się o 2,0 p. proc. Najczęściej partnerów z administracji publicznej miały ochotnicze straże pożarne (94,9%), koła gospodyń wiejskich (93,0%) oraz koła łowieckie (89,6%). Biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności, najczęściej z sektorem publicznym współpracowały organizacje zajmujące się ratownictwem (95,0%), a następnie łowiectwem (89,3%), realizujące zadania związane z rozwojem lokalnym, społecznym i ekonomicznym (85,8%), czy sportem, turystyką i hobby (81,7%).

Organizacje współpracujące z instytucjami publicznymi przeciętnie kooperowały z 5 partnerami z tego sektora (o 2 mniej w porównaniu z 2019 r.), przy czym połowa z nich współpracowała z nie więcej niż 3 instytucjami (o 1 więcej w odniesieniu do 2019 r.).

Wśród partnerów współpracy z sektora publicznego najczęściej wymieniane były jednostki administracji samorządowej (69,2%) oraz jednostki podległe samorządom (50,3%). Z administracją rządową kooperowało 26,7% organizacji pozarządowych, a z jednostkami jej podległymi – 26,6%.

Głównym celem współpracy z instytucjami publicznymi w 2023 r. było pozyskiwanie zasobów materialnych (88,1%), w tym częściej środków finansowych (78,5%) niż rzeczowych (45,6%). Jednak blisko połowa podmiotów pozarządowych kooperujących z instytucjami publicznymi wymieniała również pozafinansowe korzyści wynikające z tej współpracy (49,1%).

Występowanie trudności we współpracy z instytucjami sektora publicznego zgłosiło w 2023 r. 23,4% organizacji (o 1,6 p. proc. mniej niż w 2019 r.). Najczęściej problemy we współpracy z administracją publiczną w 2023 r. wynikały z braku wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy (10,8%), a następnie braku relacji partnerskich, instrumentalnego traktowania przez partnera (10,6%) lub złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (10,5%).

Szczególną formą współpracy z administracją była realizacja zadań publicznych. W 2023 r. 34,5% organizacji pozarządowych realizowało zadania na rzecz administracji rządowej i samorządowej, finansowane ze środków publicznych (o 4,3 p. proc. mniej niż w 2019 r.). Blisko połowa przychodów organizacji w 2023 r. tj. 44,0%, pochodziła ze środków publicznych. Największą część przychodów publicznych stanowiły przychody z dotacji przyznawanych według liczby odbiorców (40,5%) lub udzielanych w trybie otwartego konkursu ofert (32,1%).

W 2023 r. urzędy administracji samorządowej wszystkich szczebli przekazały 3,6 mld zł organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych w ramach trybów im dedykowanych, co stanowiło 0,94% całości wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Kwota ta w latach 2019-2023 zwiększyła się o 0,9 mld zł, jednak jej udział w budżetach JST pozostał na podobnym poziomie (0,96% w 2019 r.).

Współpraca organizacji pozarządowych z innymi organizacjami

W 2023 r. ponad połowa badanych podmiotów (53,0%) współpracowała z innymi organizacjami non-profit. W porównaniu z 2019 r. odsetek ten spadł o 1,9 p. proc.

Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji, to najwyższym odsetkiem współpracujących z partnerami sektora non-profit charakteryzowały się ochotnicze straże pożarne (57,3%), a następnie fundacje (56,9%). Ponadto uwzględniając główną dziedzinę działalności, relatywnie często taką współpracę deklarowały organizacje zajmujące się rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (73,3%), a w dalszej kolejności działające w zakresie wsparcia trzeciego sektora (63,7%), prawa i jego ochrony, praw człowieka (60,1%) lub pomocy społecznej, humanitarnej (60,0%).

W ramach współpracy wewnątrzsektorowej organizacje miały przeciętnie 4 partnerów, a połowa z nich nie więcej niż 2. Statystyki te utrzymały się na tym samym poziomie w kolejnych pomiarach od 2019 r.

Najczęściej wskazywanymi celami współpracy pomiędzy organizacjami były integracja środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów (64,8%) oraz korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub wolontariuszy partnera (51,9%).

W 2023 r. 21,4% współpracujących organizacji wskazało na istnienie barier w kooperacji wewnątrzsektorowej, czyli o 2,1 p. proc. mniej niż w 2019 r. Najistotniejszą przeszkodą we współpracy w 2023 r. był brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy (12,1%), a następnie konflikt interesów (5,9%), który miał mniejsze znaczenie przy współpracy z partnerami z innych sektorów.

Ważny wymiar współpracy wewnątrzsektorowej stanowiło funkcjonowanie w ramach większych struktur organizacyjnych. W 2023 r. udział w dobrowolnych porozumieniach deklarowała niespełna połowa organizacji pozarządowych prowadzących współpracę wewnątrzsektorową (45,8%). Odsetek ten był niższy o 3,9 p. proc. w odniesieniu do 2019 r.

Współpraca organizacji pozarządowych z przedsiębiorstwami

Współpraca z przedsiębiorstwami była najmniej rozpowszechniona wśród podmiotów pozarządowych – prowadziło ją w 2023 r. 28,8% organizacji. Dodatkowo odsetek ten w odniesieniu do 2019 r. zmniejszył się o 5,1 p. proc.

Najchętniej z podmiotami komercyjnymi kontakty utrzymywał samorząd gospodarczy, kółka rolnicze (38,4%) oraz fundacje (36,8%). Uwzględniając natomiast główną dziedzinę działalności, wyróżniały się organizacje zajmujące się rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (51,4%). Zdecydowana większość organizacji pozarządowych, które współpracowały z przedsiębiorstwami, była inicjatorem tej współpracy (89,5%).

Średnia liczba przedsiębiorstw, z którymi kooperowały organizacje w 2023 r., wyniosła 8 (w 2019 r. było to 10 przedsiębiorstw). Z kolei mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi organizacje współpracowały, zarówno w 2019 r., jak i w 2023 r. wynosiła 2

Podobnie jak przy współpracy z instytucjami publicznymi, w 2023 r. organizacje pozarządowe do podejmowania współpracy z przedsiębiorstwami motywowały najczęściej cele materialne (78,2%), częściej finansowe (58,8%) niż rzeczowe (38,1%). Między 2019 r. a 2023 r. zmniejszył się odsetek organizacji wskazujących niematerialne cele współpracy z przedsiębiorstwami (z 48,3% do 46,2%), szczególnie – integracja środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów (z 36,2% do 34,0%).

Trudności w prowadzonej z przedsiębiorstwami współpracy odczuwało w 2023 r. 24,6% organizacji pozarządowych, przy czym najczęściej wskazywaną przez nie barierą był brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy (17,4%). Odsetek organizacji wskazujących na istnienie barier we współpracy z przedsiębiorstwami zmniejszył się w porównaniu z 2019 r. o 1,3 p. proc.

Szczególną formą współpracy była możliwość korzystania przez organizacje nieodpłatnie z pracy pracowników przedsiębiorstwa, co określane jest mianem wolontariatu pracowniczego. Grupa organizacji deklarujących korzystanie z tej formy wolontariatu nie była duża (11,6% spośród organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami). Odsetek ten nie zmienił się znacząco w odniesieniu do 2019 r., kiedy wynosił 11,2%. W 2023 r. całkowita liczba pracowników poświęcających swój czas na świadczenie bezpłatnych usług na rzecz organizacji wyniosła 50,1 tys. osób, a spośród nich ponad połowa osób (56,1%) świadczyła pracę na rzecz organizacji w czasie wolnym, czyli po godzinach pracy w przedsiębiorstwie.

Współpraca spółdzielni ekonomii społecznej

W 2023 r. współpracę z innymi podmiotami podejmowało 90,1% spółdzielni ekonomii społecznej (spadek o 2,6 p. proc. względem 2019 r.). Najczęściej kooperowały spółdzielnie inwalidów i niewidomych (96,0%) oraz spółdzielnie socjalne (92,7%), rzadziej zaś spółdzielnie pracy (80,7%). Najczęstszymi partnerami współ-

pracy spółdzielni ekonomii społecznej w 2023 r. były przedsiębiorstwa (75,5%), a także instytucje publiczne (74,5%). Rzadziej podejmowano współpracę z organizacjami pozarządowymi (52,8%).

Spośród spółdzielni ekonomii społecznej, 37,7% należało do struktur nadrzędnych. Oznaczało to głównie działanie w ramach związków rewizyjnych lub lustracyjnych (27,4% podmiotów), w mniejszym stopniu również w formalnych strukturach krajowych (7,1%), międzynarodowych (1,8%) oraz nieformalnych sieciach bądź porozumieniach (4,3%). Grupą podmiotów w najmniejszym stopniu zaangażowaną w tego typu aktywność były spółdzielnie socjalne (33,5%).

W 2023 r. 86,2% spółdzielni konsultowało plany podejmowanych działań. W większości przypadków, spółdzielnie omawiały projekty działań z członkami (74,9%). Rzadziej dotyczyło to konsultacji z pracownikami (38,0%). Blisko co czwarta spółdzielnia konsultowała swoje plany z odbiorcami działalności, tj. beneficjentami (21,9%). Zbliżony odsetek organizacji zaobserwowano w ramach współpracy z instytucjami doradczymi (19,9%).

Na podstawie obowiązujących przepisów (m. in. ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Prawo zamówień publicznych), jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać środki finansowe na realizację zadań publicznych spółdzielniom socjalnym. Suma tak przekazanych środków wynosiła w 2023 r. 73,9 mln zł, co stanowiło wzrost o blisko 100% względem 2019 r. (38,1 mln zł).

W 2023 r. 8,8% JST deklarowało członkostwo w spółdzielniach socjalnych.

Executive Summary

Cooperation and networking social capital of non-governmental organizations

In 2023, there were 105.0 thousand active non-governmental organizations, such as: associations and similar organizations, foundations, faith-based charities, rural housewives clubs, as well as business associations and farmers organizations. Their number increased by 16.3 thousand (18.4%) as compared to 2019.

In 2023, 91.1 thousand non-governmental organizations (86.8%) cooperated with other entities, such as public administration, enterprises or other non-profit organizations. In relation to earlier data from 2019, the number fell by 1.0 percentage point.

Volunteer fire brigades (95.3%), rural housewives clubs (94.3%), hunting clubs (91.5%) cooperated most often with other entities. The cooperation was the least popular among business associations and farmers organizations (75.8%).

On average, those non-governmental organizations that established cooperation in 2023 with other entities cooperated with 10 partners. What is notable, half of the organizations had no more than 4 partners.

In 2023, cooperation of non-governmental organizations with other entities was most often motivated by search for material assets (89.5%), including financial means for conducting activities (81.3%). Access to intangible assets also ranked high (71.4%) as a cooperation-inducing factor – assets like the possibility of local community integration and networking (60.7%) or knowledge and experience of members and employees of the partner-entity (52.1%).

Among the cooperating organizations, 26.1% declared that they experienced barriers to cooperation with other entities (by 2.6 percentage points less than in 2019). The ones indicated most often were lack of knowledge of the partner about opportunities for cooperation (16.5%), no partner relations, instrumental treatment (12.1%) or unclear legal procedures (11.2%). Relatively often, foundations (32.6%), business associations and farmers organizations (31.2%) and hunting clubs (30.3%), faced barriers to cooperation.

On the basis of the data concerning cooperation, measurement of diversity of population of non-governmental organizations was performed, constructing indices of four dimensions of social capital and an overarching synthetic index. Those measures concerned network relations and their parameters like size, density, heterogeneity and inclusiveness. Taking into consideration the type of organizations, value of all four dimensions indices was high among volunteer fire brigades, business associations (excluding farmers' organizations), public benefit organizations or social enterprises. Apart from the type of organization, the main sources of differentiation of the social capital level between the surveyed entities were amount of organization's revenues, followed by number of employees and number of members. The value of the synthetic index increased with the size of the organization's revenues, the number of employees employed or the number of members owned. On the other hand, type of locality or voivodship in which the organizations were located and their age had a strikingly small relations to the value of this index. Tendencies regarding networking social capital indices have not changed notably since 2019.

Cooperation of non-governmental organizations with public institutions

In 2023, 79.3% of non-governmental organizations cooperated with public institutions. It is a fall by 2.0 percentage point when comparing to 2019. Most frequently, volunteer fire brigades (94.9%), rural housewives clubs (93.0%) and hunting clubs (89.6%) had partners from public administration. Taking into account the main field of activity, most often with the public sector cooperated organizations dealing with rescue services (95.0%), hunting (89.3%), local development (85.8%), sports, tourism, recreation, hobbies (81.7%).

On average organizations cooperating with public institutions worked with 5 partners of this kind (2 less in comparison to 2019). Half of the organizations worked with at most 3 public institutions (1 more compared to 2019).

Among cooperation partners belonging to the public sector, the ones listed most often were local government administration units (69.2%) and units subordinate to local governments (50.3%). 26.7% of non-governmental organizations cooperated with the government administration, while 26.6% with its subordinate units.

The main purpose for cooperation with public institutions in 2023 was obtaining material assets (88.1%), of which financial means (78.5%) were indicated more frequently than tangible assets (45.6%). However, almost half of non-governmental entities cooperating with public organizations listed non-financial benefits resulting from this cooperation as well (49.1%).

In 2023, difficulties regarding cooperation with public sector institutions were reported by 23.4% of the organizations (by 1.6 percentage points less than in 2019). Problems in cooperation with public administration resulted, firstly, from lack of knowledge of the partner about opportunities for cooperation (10.8%), secondly from lack of partner relations and instrumental treatment by the partner (10.6%), and thirdly from poor, unclear legal provisions and procedures (10.5%).

Out of many forms of cooperation with administration, implementation of public tasks was of particular interest. In 2023, 34.5% of non-governmental organizations executed tasks for government and local government administration, financed from public funds (by 4.3 percentage points less than in 2019). Nearly half of the organization's revenue in 2023, i.e. 44.0%, came from public funds. The largest part of revenues from public funds were revenues from subsidies according to the number of beneficiaries (40.5%) or granted in the form of an open offer competitions (32.1%).

In 2023, local government administration offices of all levels allocated PLN 3.6 billion for implementation of public tasks by non-governmental organizations under the procedures dedicated thereto, which accounted for 0.94% of all expenditures of local government units. The money thus allocated have increased by PLN 0.9 billion between 2019 and 2023; however, its share in the budgets of local government units remained at a similar level (0.96% in 2019).

Cooperation of non-governmental organizations with other organizations

In 2023, more than half of entities (53.0%) cooperated with other non-profit organizations. This percentage was lower by 1.9 percentage points with regard to 2019.

The highest percentage of organizations cooperating with partners from non-governmental sector characterized volunteer fire brigades (57.3%) and foundations (56.9%). Taking the main type of activity into account, relatively often, such cooperation was declared by organizations supporting employment assistance (73.3%), those concerned with philanthropic intermediaries and voluntarism promotion (63.7%), law, advocacy, civil rights, politics (60.1%) or social services (60.0%).

Within the framework of inter-sectoral cooperation organizations had on average 4 partners, half of them possessing not more than 2. These statistics remained unchanged from 2019.

The most frequently listed benefits of cooperation between the organizations were integration of the local community and networking (64.8%) as well as using knowledge and experience of employees, members or volunteers of the partner (51.9%).

In 2023, 21.4% of cooperating organizations indicated the existence of barriers to inter-sectoral cooperation, which was less by 2.1 percentage points than in 2019. Among the most significant barriers to cooperation

were lack of knowledge of the partner about opportunities for cooperation (12.1%) and conflict of interests (5.9%), which was significantly less important in cooperation with partners from other sectors.

Functioning as part of larger organizational structures constituted an important aspect of inter-sectoral cooperation. In 2023, slightly less than a half of cooperating non-governmental organizations declared participation in voluntary agreement within superior structures (45.8%). The percentage decreased by 3.9 percentage points compared to 2019.

Cooperation of non-governmental organizations with enterprises

Cooperation with enterprises was the least popular among non-governmental entities. In 2023, it was practiced by 28.8% of organizations. In addition, this percentage in relation to 2019 decreased by 5.1 percentage points.

Most often, contacts with commercial entities have been maintained by business associations and farmers organizations (38.4%) and foundations (36.8%). Taking the main type of activity into account, organizations dealing with employment assistance (51.4%) stood out. The vast majority of non-governmental organizations, which cooperated with enterprises, was the initiator of this cooperation (89.5%).

On average, in 2023 the organizations cooperated with 8 enterprises (in 2019 it was 10 enterprises). In turn, the median number of enterprises with which organizations cooperated was 2 both in 2019 and in 2023.

Similarly, to cooperation with public institutions, in 2023, the non-governmental organizations were most often motivated to establish cooperation with enterprises by material objectives (78.2%), of which financial (58.8%) dominated over tangible ones (38.1%). Between 2019 and 2023, the percentage of organizations indicating intangible objectives of cooperation with enterprises decreased from 48.3% to 46.2%; in particular – integration of the local community and networking (from 36.2% to 34.0%).

In 2023, difficulties in cooperation with enterprises were noted by 24.6% of non-governmental organizations and given that the most frequently indicated barrier was lack of knowledge of the partner about opportunities for cooperation (17.4%). The fraction of organizations indicating the presence of barriers during the cooperation with enterprise decreased by 1.3 percentage points compared to 2019.

A specific form of cooperation was the possibility to use the unpaid work of enterprise employees, a practice known as „employee volunteering“. The group of organizations declaring use of this type of volunteering was not large and consisted of 11.6% of non-governmental organizations cooperating with enterprises. In addition, this percentage has not been changing significantly since 2019, when it amounted to 11.2%. In 2023, the total number of employees spending time for rendering unpaid services for the organizations equalled 50.1 thousand persons. More than half of such employees (56.1%) provided work for organizations in their free time, that is after working hours.

Cooperation of social economy cooperatives

In 2023, cooperation with other entities was undertaken by 90.1% of social economy cooperatives, representing a decrease of 2.6 percentage points compared to 2019. The most frequent cooperation was observed among disabled and blind cooperatives (96.0%) as well as social cooperatives (92.7%), while workers cooperatives engaged less frequently (80.7%). In 2023 social economy cooperatives most commonly collaborated with enterprises (75.5%) and public institutions (74.5%). Cooperation with non-governmental organizations was the least frequent, accounting for 52.8%.

Among social economy cooperatives, 37.7% belonged to superior structures. This primarily involved participation in audit or supervisory unions (27.4% of entities), and to a lesser extent, formal national structures (7.1%),

international structures (1.8%), as well as informal networks or agreements (4.3%). The group least involved in such activity were social cooperatives (33.5%).

In 2023, 86.2% of cooperatives consulted their planned activities. In the majority of cases, cooperatives discussed project plans with their members (74.9%). Consultations with employees was less common (38.0%). Nearly one in four cooperatives consulted their plans with recipients of their activities, i.e., beneficiaries (21.9%). A similar proportion of organizations reported cooperation with advisory institutions (19.9%).

Based on applicable regulations (including the Act on Public Benefit Activity and Volunteering, and the Public Procurement Law), local government units are authorized to allocate financial resources for the implementation of public tasks to social cooperatives. The amount of funds thus allocated in 2023 reached PLN 73.9 million, representing an increase of nearly 100% compared to 2019 (PLN 38.1 million).

Furthermore, in 2023, 8.8% of local government units declared membership in social cooperatives.

Rozdział 1. Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji pozarządowych

Chapter 1. Cooperation and networking social capital of non-governmental organizations

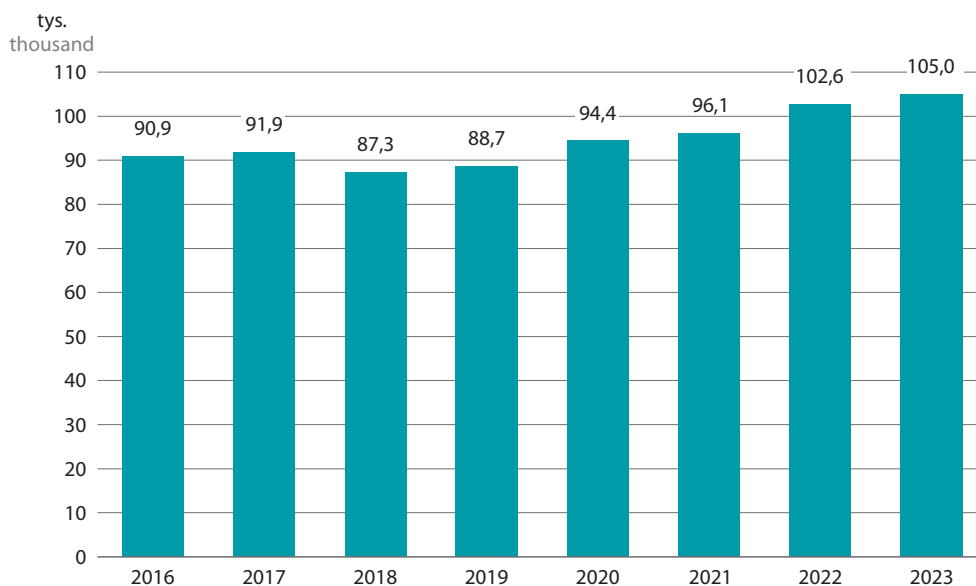
W opracowaniu analizie poddano następujące rodzaje organizacji pozarządowych: typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, stowarzyszenia sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła łowieckie, fundacje, koła gospodyń wiejskich, społeczne podmioty wyznaniowe, organizacje samorządu gospodarczego, kółka rolnicze.

1.1. Liczba aktywnych organizacji

1.1. Number of active organizations

Liczba aktywnych organizacji pozarządowych w Polsce systematycznie rośnie z 90,9 tys. w 2016 r. do 105,0 tys. w 2023 r. (o 15,5%). W 2018 r. nastąpił spadek liczby organizacji o 5,2% w porównaniu z 2017 r., co wynikało ze zmniejszającej się liczby zarejestrowanych nowopowstałych podmiotów oraz z wykreślenia z rejestru REGON podmiotów, które nie zarejestrowały się w Krajowym Rejestrze Sądowym. Od 2019 r. liczba organizacji pozarządowych ponownie zwiększała się z 88,7 tys. w 2019 r. do 94,4 tys. w 2020 r. (o 6,5%), co wynikało z objęcia obserwacją statystyczną kół gospodyń wiejskich.

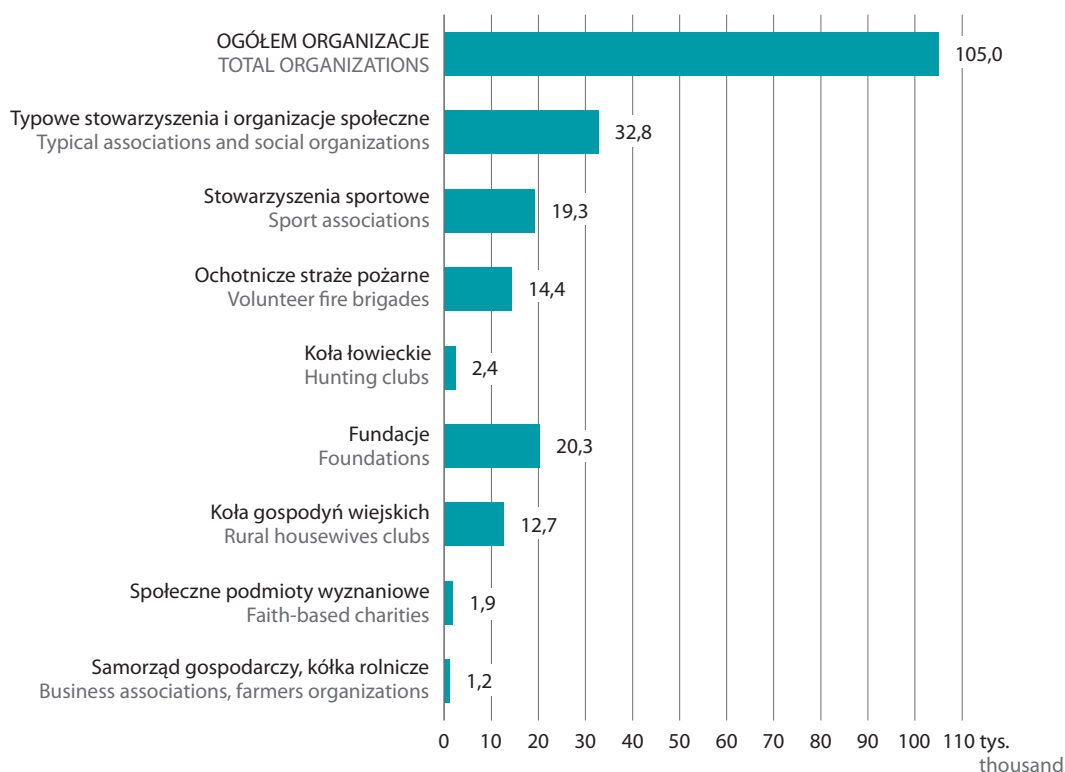
Wykres 1.1. Liczba aktywnych organizacji pozarządowych
Chart 1.1. Number of active non-governmental organizations

Tablica 1.1. Liczba aktywnych organizacji pozarządowych w 2023 r.
Table 1.1. Number of non-governmental organizations in 2023

Wyszczególnienie Specification	W tysiącach In thousand
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	105,0
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	9,8
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	0,3

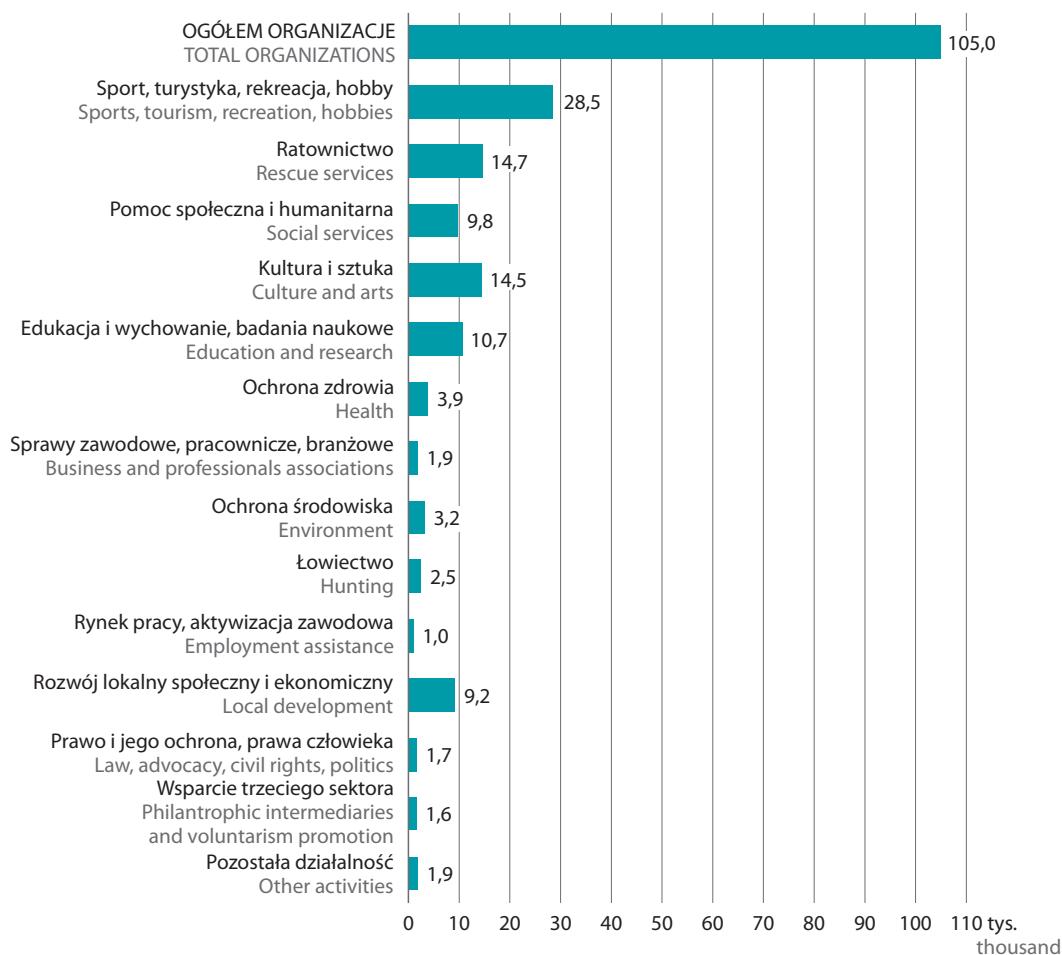
Wykres 1.2. Liczba organizacji pozarządowych według rodzaju organizacji w 2023 r.
Chart 1.2. Number of non-governmental organizations by type of organization in 2023

W 2023 r. aktywną działalność prowadziło 105,0 tys. organizacji pozarządowych. Co dziesiąta organizacja posiadała status organizacji pożytku publicznego (9,8 tys.), natomiast 0,3% podmiotów stanowiły przedsiębiorstwa społeczne (0,3 tys.).

Najliczniejszą grupą organizacji pozarządowych były typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne – 32,8 tys. podmiotów (31,2%), następnie fundacje – 20,3 tys. (19,3%), oraz stowarzyszenia sportowe – 19,3 tys. podmiotów (18,3%). Najmniej liczne były organizacje samorządu gospodarczego, kółka rolnicze – 1,2 tys. (1,2%).

Wykres 1.3. Liczba organizacji pozarządowych według głównej dziedziny działalności w 2023 r.
Chart 1.3. Number of non-governmental organizations by main field of activity in 2023

Organizacje pozarządowe są istotnie zróżnicowane pod względem dziedzin, w ramach których prowadzą swoją działalność statutową. Podobnie jak w poprzednich latach, najczęściej podmiotów jako główną dziedzinę działalności wskazało sport, turystykę, rekreację, hobby (28,5 tys.; 27,1%), z czego 65,6% stanowiły stowarzyszenia sportowe. Drugą, co do wielkości grupę tworzyły jednostki prowadzące działalność związaną z ratownictwem (14,7 tys.; 14,0%) – ochotnicze straże pożarne oraz inne ochotnicze jednostki ratownicze (WOPR, GOPR).

Stosunkowo często organizacje jako główny obszar prowadzonej działalności wskazywały kulturę i sztukę (13,8%), a także takie dziedziny jak edukacja i wychowanie, badania naukowe (10,2%) oraz pomoc społeczna i humanitarna (9,3%). Mniej organizacji zajmowało się rozwojem lokalnym (8,8%), ochroną zdrowia (3,7%) i ochroną środowiska (3,1%).

Najmniej organizacji pozarządowych prowadziło działalność w obszarach takich jak: rynek pracy i aktywizacja zawodowa (1,0%), wsparcie trzeciego sektora (1,6%) oraz prawo i jego ochrona i prawa człowieka (1,7%).

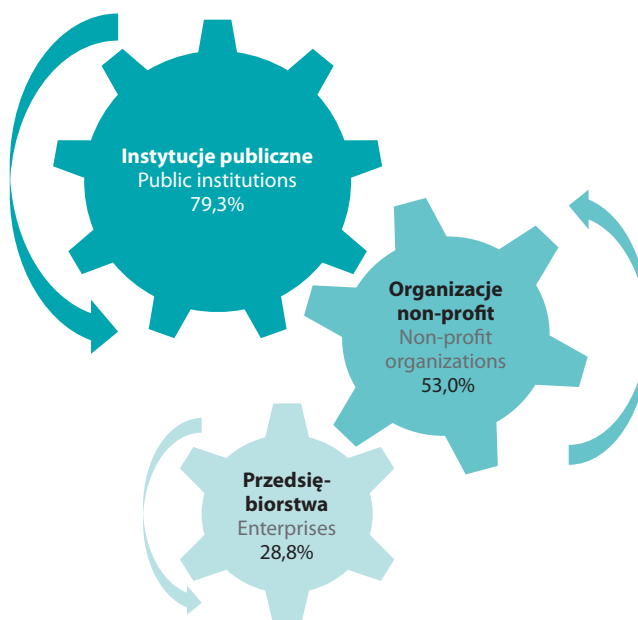
1.2. Współpraca międzysektorowa i wewnątrzsektorowa

1.2. Cross-sectoral and internal-sectoral cooperation

Potencjał kooperacyjny organizacji pozarządowych określa współpraca tych organizacji z instytucjami publicznymi, innymi organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorstwami. Podrozdział dotyczy współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej organizacji pozarządowych, zróżnicowania celów podejmowanej współpracy, a także barier w jej prowadzeniu.

W 2023 r. 86,8% organizacji pozarządowych podejmowało współpracę z innymi podmiotami – administracją publiczną, przedsiębiorstwami bądź innymi organizacjami. W porównaniu z 2019 r. zmniejszyła się liczba organizacji pozarządowych, które prowadziły współpracę z innymi jednostkami o 1,0 p. proc., natomiast w porównaniu z 2021 r. wystąpił wzrost o 1,0 p. proc.

Rysunek 1.1. **Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami w 2023 r.**
Figure 1.1. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities in 2023

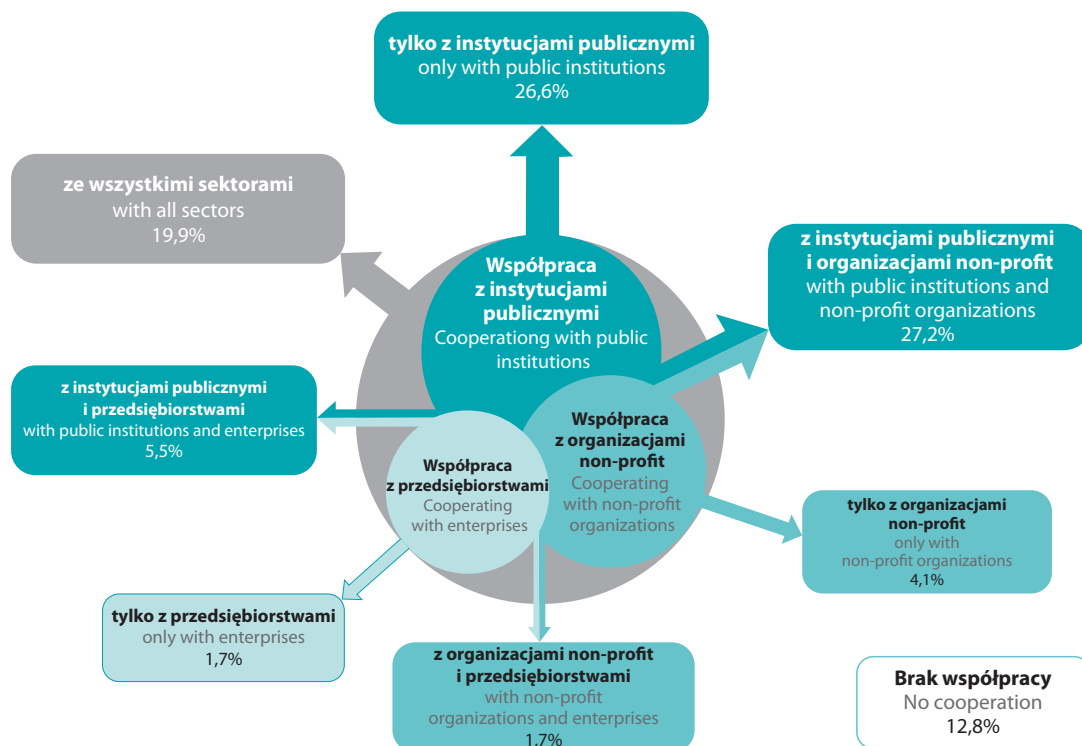

Organizacje pozarządowe najczęściej nawiązywały relacje z instytucjami publicznymi (79,3%), odsetek ten zmalał o 2,0 p. proc. w porównaniu z 2019 r. Ponadto organizacje prowadziły współpracę wewnątrzsektorową (53,0% – spadek o 1,8 p. proc.). Z kolei najniższy odsetek podmiotów kooperujących z sektorem komercyjnym (28,8%) zmalał o 5,2 p. proc.

Najwyższy odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami zaobserwowano wśród kół gospodyń wiejskich (94,3%), w stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych (88,3%), w szczególności wśród ochotniczych straży pożarnych (95,3%), kół łowieckich (91,5%) i stowarzyszeń sportowych (89,6%). Najniższy udział podmiotów współpracujących dotyczył organizacji samorządu gospodarczego, kółek rolniczych (75,8%). Wysoki udział podmiotów współpracujących odnotowano w grupie przedsiębiorstw społecznych (97,9%) oraz wśród organizacji pożytku publicznego (88,3%).

W 2023 r. wśród organizacji współpracujących 86,0% podmiotów nawiązywało relacje równoległe z więcej niż jednym partnerem, w tym najczęściej współdziałało równocześnie z instytucjami publicznymi oraz innymi przedstawicielami sektora non-profit (27,2%). Podobny odsetek organizacji współpracował wyłącznie z instytucjami publicznymi (26,6%). Co piąta organizacja nawiązywała relacje ze wszystkimi sektorami (19,9%). Jedynie 12,8% organizacji pozarządowych nie deklarowało współpracy z żadnym podmiotem.

Rysunek 1.2. Organizacje pozarządowe według typu partnera w 2023 r.
 Figure 1.2. Non-governmental organizations by type of partner in 2023

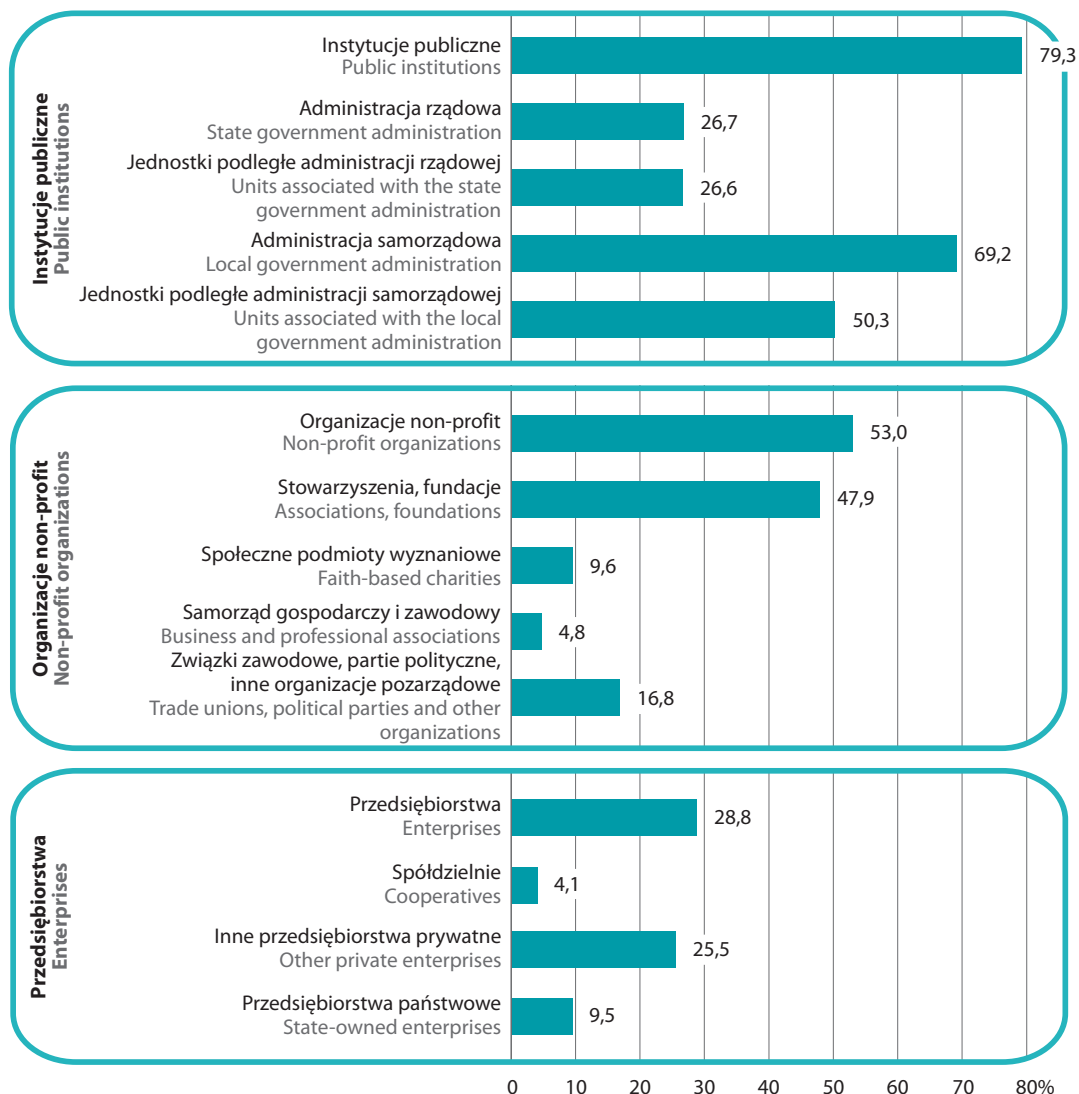

Organizacje pozarządowe, które w 2023 r. nawiązywały relacje z innymi podmiotami posiadały przeciętnie 10 partnerów współpracy, przy czym połowa organizacji współpracowała łącznie z nie więcej niż 4 podmiotami. W odniesieniu do 2021 r. średnia zmniejszyła się o 1, a mediana nie uległa zmianie. Najwyższą średnią liczbą partnerów wyróżniały się jednostki współpracujące z przedsiębiorstwami, które posiadały przeciętnie 8 partnerów. Organizacje kooperujące z instytucjami publicznymi miały średnio 5 partnerów, natomiast podmioty prowadzące współpracę wewnątrzsektorową – 4 partnerów.

W 2023 r. dla organizacji pozarządowych głównym partnerem współpracy wśród instytucji publicznych była administracja samorządowa (69,2%) oraz jednostki jej podległe (50,3%). Wśród partnerów współpracy z sektora non-profit najczęściej wymieniano stowarzyszenia i fundacje (47,9%), a co szósty podmiot wskazał na inne organizacje (np. związki zawodowe, partie polityczne czy organizacje pracodawców – 16,8%), a blisko co dziesiąty na społeczne podmioty wyznaniowe (9,6%). Wśród partnerów z sektora komercyjnego przeważała współpraca z przedsiębiorstwami prywatnymi (25,5%) nad przedsiębiorstwami publicznymi (9,5%) i spółdzielniami (4,1%).

Wykres 1.4. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera w 2023 r.

Chart 1.4. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the type of partner in 2023

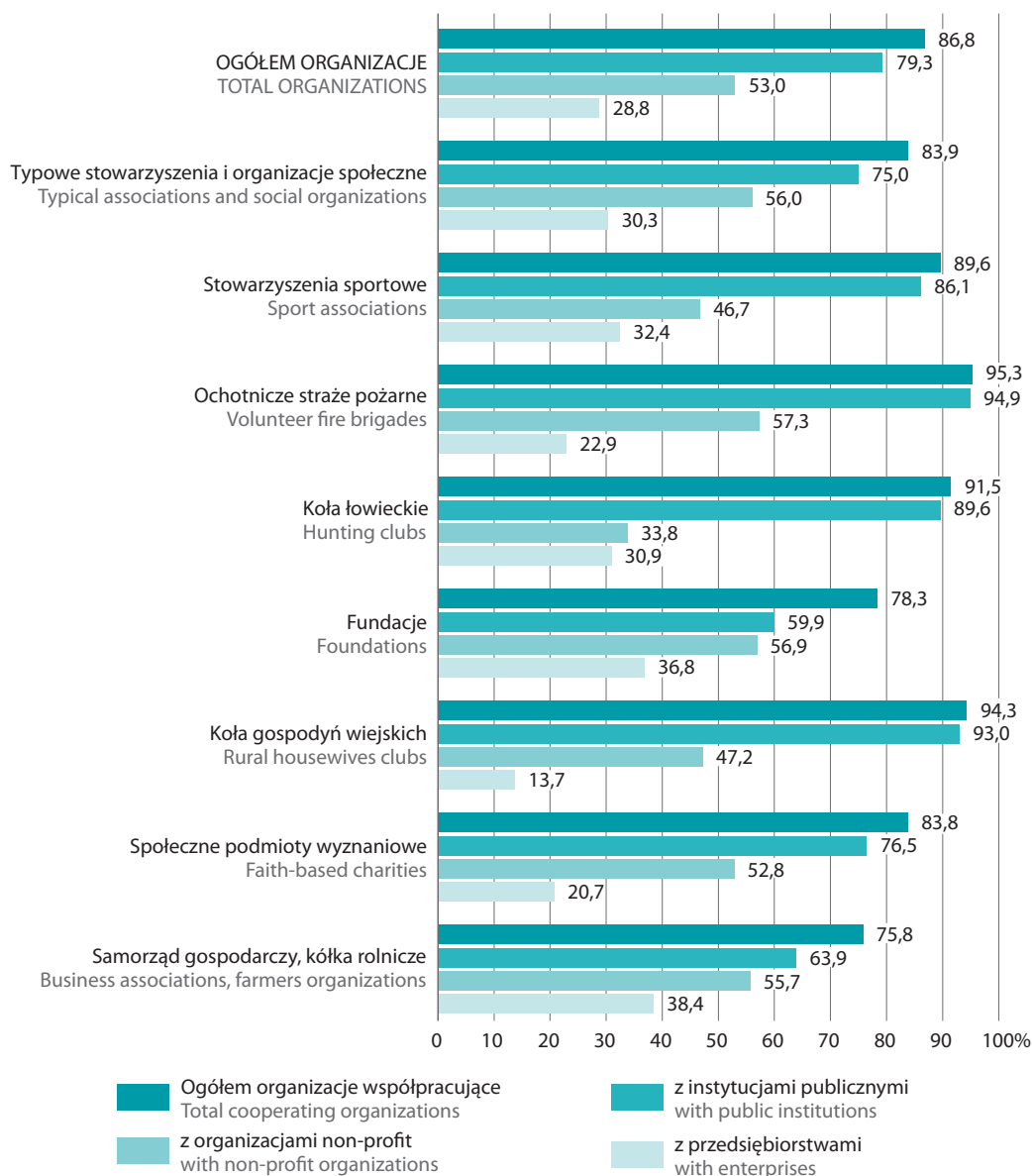
W latach 2019–2023 najbardziej istotna zmiana nastąpiła wśród jednostek, które kooperowały z przedsiębiorstwami, ich odsetek zmniejszył się o 5,1 p. proc. (w tym w przypadku przedsiębiorstw prywatnych o 4,9 p. proc.). Istotny spadek wystąpił także w przypadku partnera współpracy jakim była administracja samorządowa (o 4,0 p. proc.). W pozostałych grupach zmiany w tym okresie nie przekraczały 3,1 p. proc.

Tablica 1.2. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami w 2023 r.
Table 1.2. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities in 2023

Wyszczególnienie Specification	Organizacje współpracujące Cooperating organizations			
	ogółem total	z instytucjami publicznymi with public institutions	z organizacjami non-profit with non-profit organizations	przedsiębiorstwami with enterprises
	w procentach in percent			
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	86,8	79,3	53,0	28,8
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	88,3	80,6	61,3	39,1
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	97,9	94,3	87,7	61,5

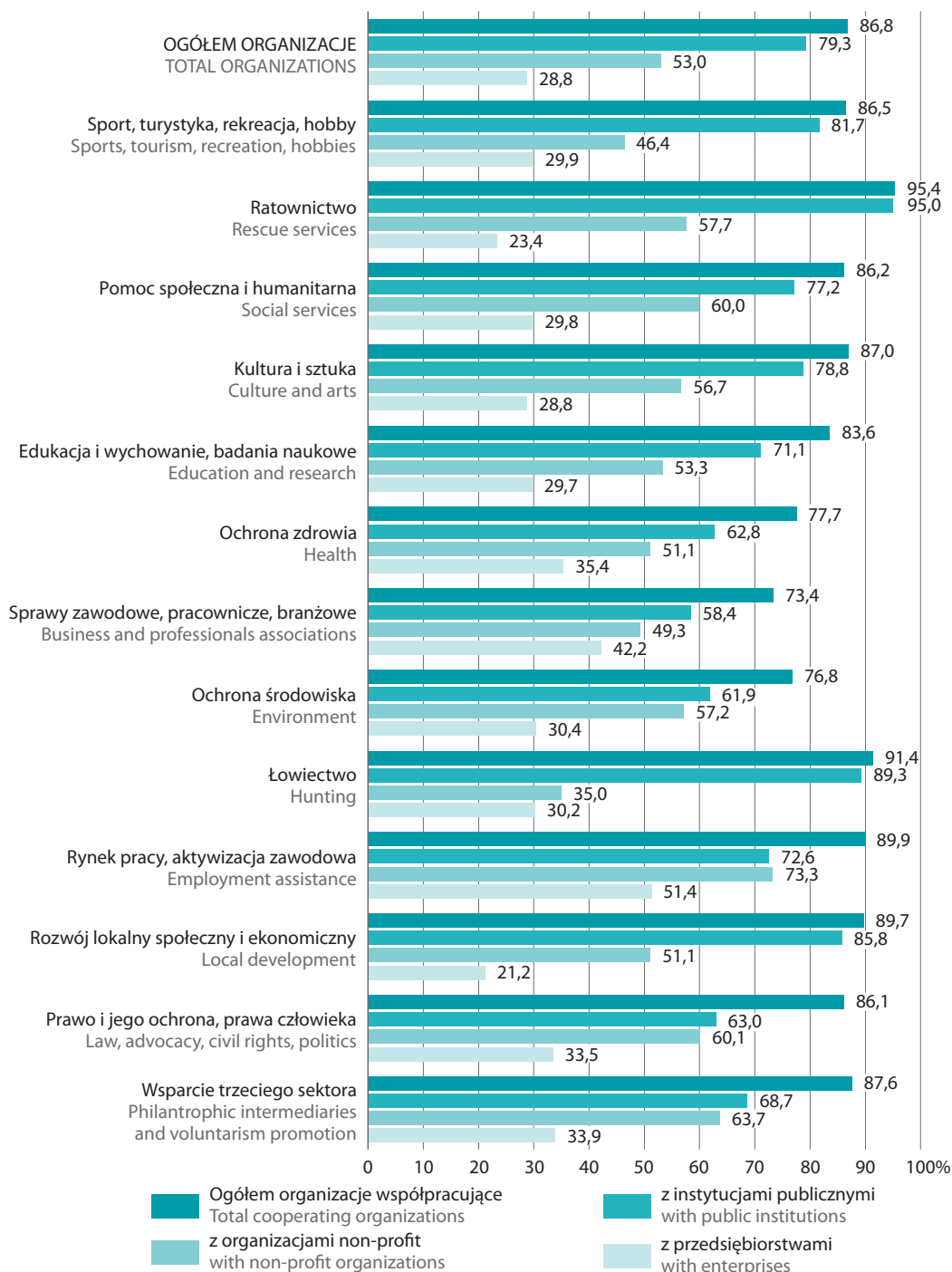
Wykres 1.5. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju organizacji w 2023 r.

Chart 1.5. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the type of organization in 2023

Wykres 1.6. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2023 r.

Chart 1.6. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by main field of activity of organization in 2023

W 2023 r. najwyższy odsetek organizacji współpracujących z administracją rządową, samorządową bądź jednostkami im podległymi odnotowano w ochotniczych strażach pożarnych (94,9%), a następnie wśród kół gospodyń wiejskich (93,0%) oraz kół łowieckich (89,6%). Najniższy odsetek wystąpił natomiast w fundacjach (59,9%).

Na tle innych organizacji pozarządowych wyróżniają się jednostki posiadające status przedsiębiorstwa społecznego. Z instytucjami publicznymi współpracowało 94,3% przedsiębiorstw społecznych, z organizacjami non-profit – 87,7%, zaś przedsiębiorstwami – 61,5%. Znacznie wyróżniały się także organizacje pożytku publicznego – z instytucjami publicznymi współpracowało 80,6%, z organizacjami non-profit – 61,3%, zaś przedsiębiorstwami – 39,1%.

Najwyższy odsetek organizacji, które podejmowały kooperację, wystąpił wśród jednostek zajmujących się ratownictwem (95,4%), przy czym współpraca ta polegała najczęściej na kontaktach z instytucjami publicznymi (95,0%). Z jednostkami z sektora publicznego współpracowała zdecydowana większość organizacji skupiających łowczych (89,3%), a także organizacji działających w sferze rozwoju lokalnego społecznego i ekonomicznego (85,8%) oraz sportu, turystyki, rekreacji i hobby (81,7%). Współpraca z sektorem komercyjnym była szczególnie ważna dla podmiotów prowadzących działania związane z rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (51,4%). Wyższy niż przeciętnie odsetek wystąpił również wśród organizacji zajmujących się sprawami zawodowymi, pracowniczymi, branżowymi (42,2%), a także skupiających działania w obszarze związanym z ochroną zdrowia (35,4%). Najwyższy udział podmiotów podejmujących współpracę z innymi organizacjami non-profit wystąpił wśród jednostek zajmujących się rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (73,3%), a kolejno wsparciem trzeciego sektora (63,7%).

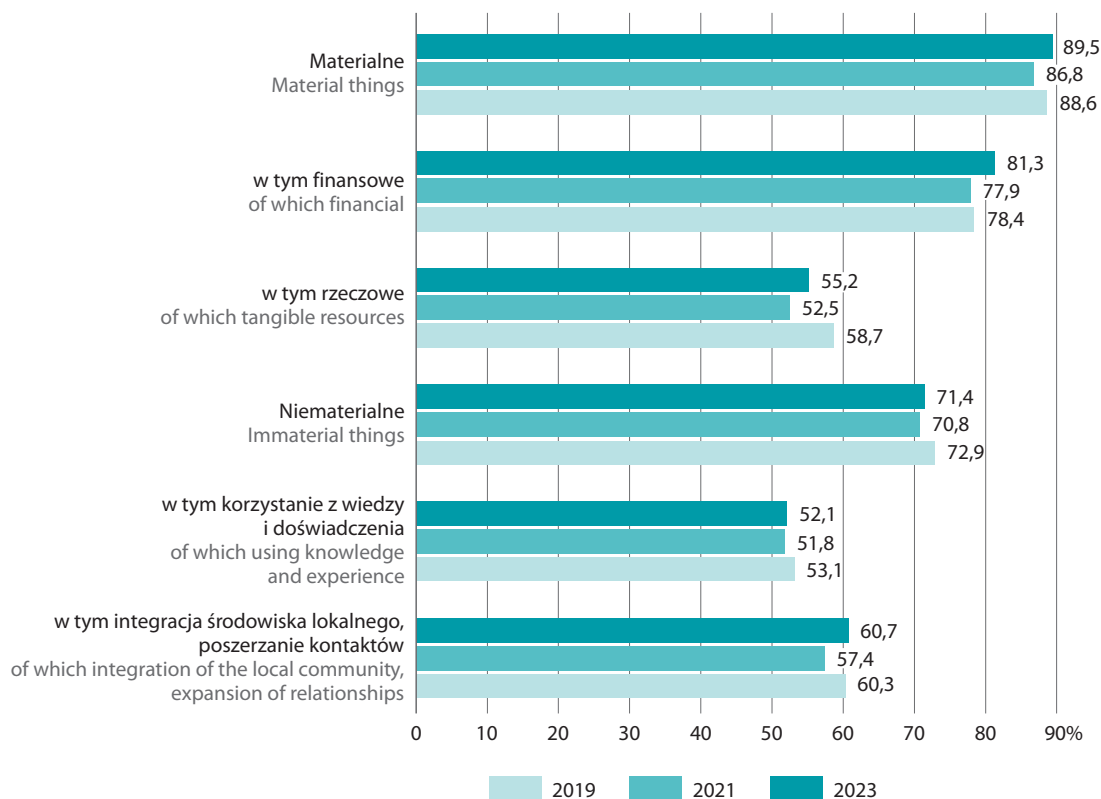
1.3. Cele i bariery współpracy

1.3. Objectives and barriers to cooperation

Współpraca organizacji pozarządowych z innymi podmiotami powodowana jest różnymi potrzebami i motywacjami. W 2023 r. zdecydowana większość organizacji jako cel podejmowanej współpracy wskazała pozyskanie zasobów materialnych (89,5%), w tym środków finansowych na prowadzenie działalności (81,3%) oraz możliwość korzystania z lokalu lub innych środków rzeczowych nieodpłatnie bądź na preferencyjnych warunkach (55,2%). Istotny był również dostęp do zasobów niematerialnych (71,4%), takich jak możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (60,7%), a także wiedza i doświadczenie członków oraz pracowników jednostki będącej partnerem (52,1%). Między 2019 r. a 2023 r. o 3,5 p. proc. obniżył się odsetek organizacji podejmujących współpracę w celu pozyskania środków rzeczowych, z kolei wzrosło zainteresowanie współpracą celem pozyskania środków finansowych (o 2,9 p. proc.).

Wykres 1.7. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy

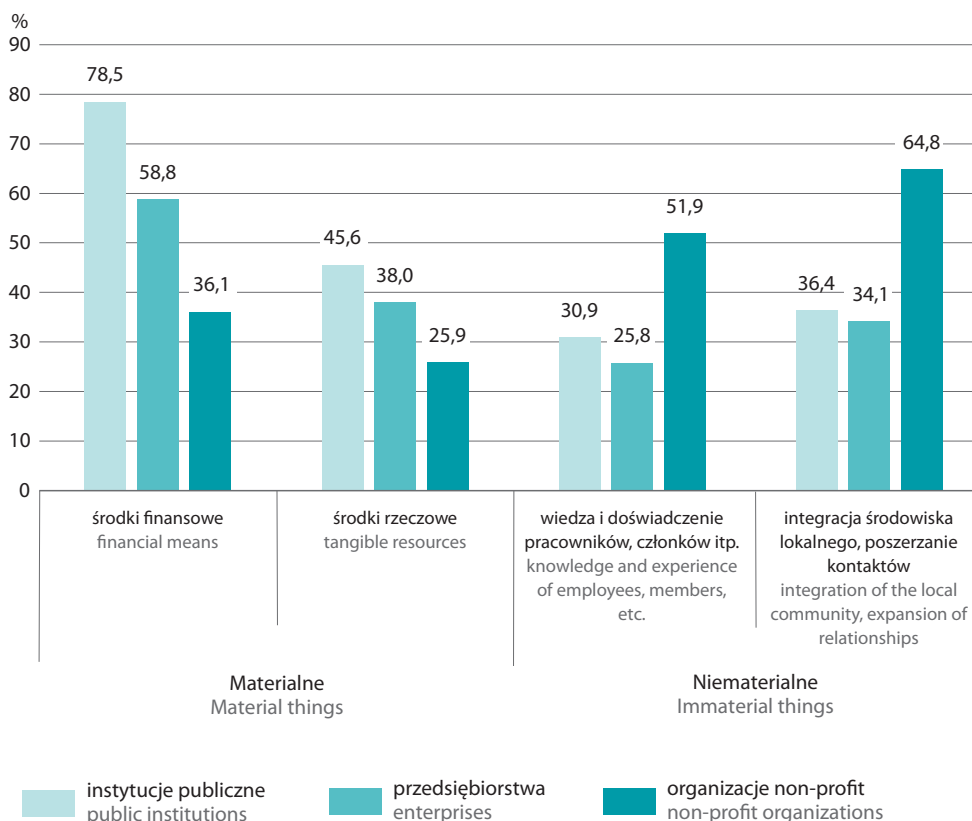
Chart 1.7. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the objective of cooperation

Zarówno instytucje publiczne, jak i przedsiębiorstwa stanowiły w dużej mierze źródło zasobów materialnych, szczególnie istotnych z punktu widzenia organizacji, w tym środków finansowych (odpowiednio 78,5% i 58,8%) oraz środków rzeczowych (45,6% i 38,0%). Niemniej istotną rolę odgrywały również niematerialne aspekty współpracy. Korzystanie z wiedzy i doświadczenia członków lub pracowników jednostek będących partnerami było jednym z celów współpracy zadeklarowanym przez 30,9% organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi oraz 25,8% podmiotów kooperujących z przedsiębiorstwami. Wskazywano również na możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (36,4% podmiotów nawiązujących relacje z instytucjami publicznymi oraz 34,1% jednostek współdziałających z przedsiębiorstwami).

Wykres 1.8. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i typu partnera w 2023 r.

Chart 1.8. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the objective of cooperation and type of partner in 2023

Współpraca wewnątrzsektorowa była przede wszystkim źródłem zasobów niematerialnych, 6 na 10 podmiotów współpracujących z innymi organizacjami non-profit jako cel współpracy wskazało integrację środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów (64,8%), a połowa – możliwość skorzystania z wiedzy i doświadczenia partnera (51,9%). Znacznie mniejszą rolę odgrywały motywacje związane z pozyskiwaniem środków rzeczowych (25,9%) i finansowych (36,1%).

Znaczne zmiany w porównaniu z 2019 r. zaobserwowano w zakresie materialnych celów współpracy, obejmujących pozyskiwanie środków finansowych. Odsetek jednostek współpracujących ze względu na środki finansowe w przypadku współpracy z przedsiębiorstwami zwiększył się o 12,4 p. proc. (z 46,4% w 2019 r. do 58,8% w 2023 r.). Wzrost odnotowano także wśród podmiotów współpracujących z innymi organizacjami non-profit – o 6,6 p. proc. (z 29,5% do 36,1%), zaś w przypadku współpracy z instytucjami publicznymi nastąpił spadek o 3,2 p. proc. (z 81,7% do 78,5%). Znacząco zmalał także odsetek organizacji, dla których celem współpracy wewnątrzsektorowej było korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie – o 6,7 p. proc. (z 58,6% o 51,9%).

Cele podejmowania współpracy, niezależnie od typu partnera, różniły się znacząco w zależności od rodzaju organizacji, która podejmowała współpracę. Najwyższy udział podmiotów, których główną motywacją do współpracy była możliwość pozyskiwania zasobów materialnych, tj. środków finansowych i rzeczowych, wystąpił wśród ochotniczych straży pożarnych (97,6%), stowarzyszeń sportowych (95,8%), kół gospodyń wiejskich (94,9%) oraz społecznych podmiotów wyznaniowych (93,2%). Często na materialne cele współpracy wskazywały też podmioty posiadające status przedsiębiorstwa społecznego (96,0%) oraz or-

organizacji pożytku publicznego (92,0%). Z kolei najniższy odsetek organizacji deklarujących materialne cele współpracy wystąpił wśród organizacji samorządu gospodarczego, kółek rolniczych (58,7%). Organizacje samorządu gospodarczego, kółka rolnicze częściej niż inne grupy podmiotów pozarządowych wskazywały na niematerialne cele współpracy (88,4%). Stosunkowo wysoki odsetek wystąpił również w kołach gospodyń wiejskich oraz typowych stowarzyszeniach i organizacjach społecznych (po 75,6%), a także w fundacjach (73,1%). Często środki niematerialne pozyskiwały także przedsiębiorstwa społeczne (86,1%) oraz organizacje pożytku publicznego (71,3%). Najmniej znaczącą rolę zasoby niematerialne odgrywały natomiast we współpracy podejmowanej przez społeczne podmioty wyznaniowe (54,5%).

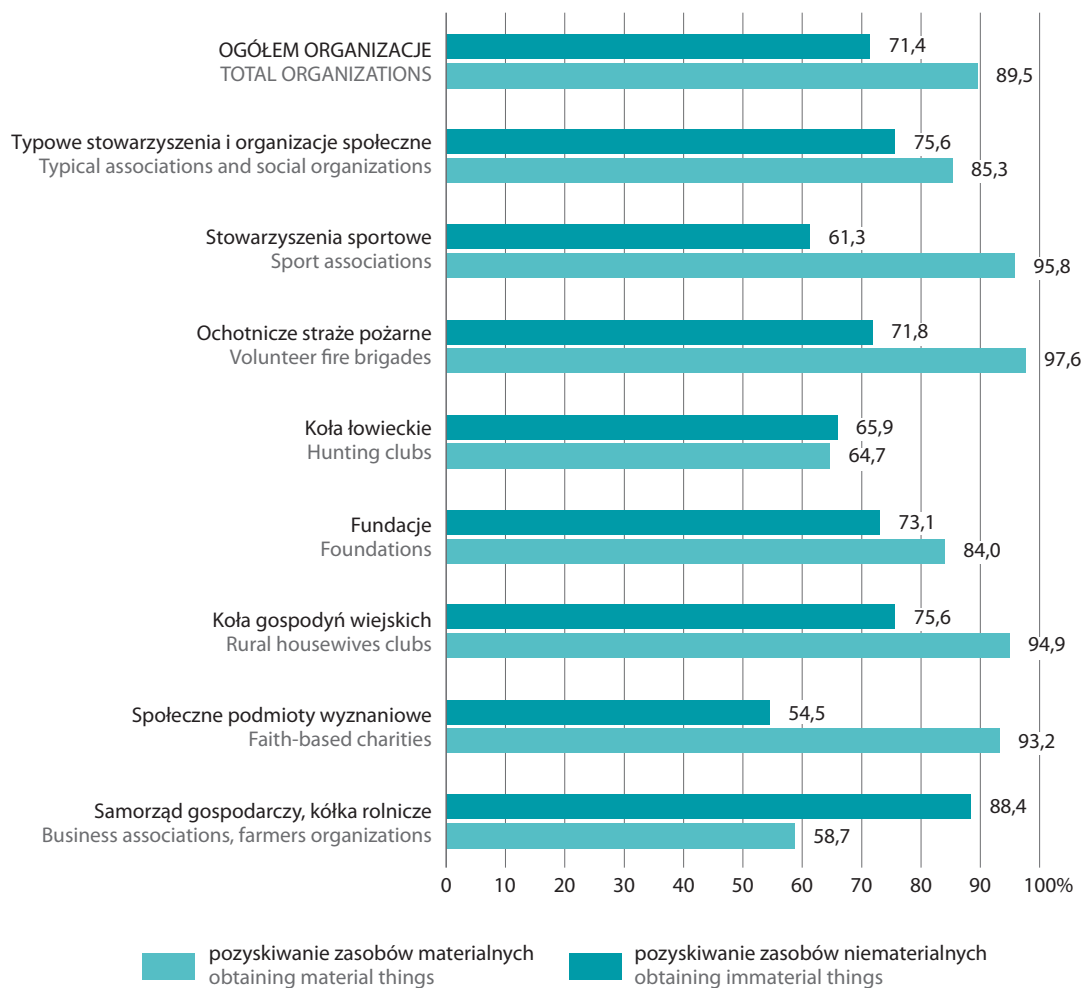
Tablica 1.3. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy w 2023 r.

Table 1.3. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the objective of cooperation in 2023

Wyszczególnienie Specification	Pozyskiwanie zasobów materialnych Obtaining material things	Pozyskiwanie zasobów niematerialnych Obtaining immaterial things
	w procentach in percentage	
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	89,5	71,4
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	92,0	71,3
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	96,0	86,1

Wykres 1.9. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

Chart 1.9. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by the objective of cooperation and type of organization in 2023

Tablica 1.4. Odsetek organizacji pozarządowych zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera w 2023 r.

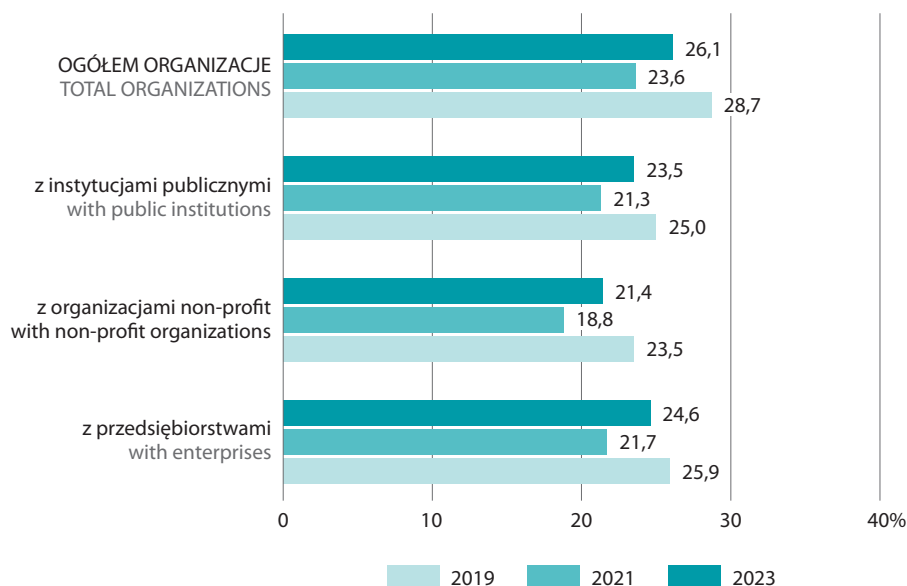
Table 1.4. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner in 2023

Wyszczególnienie Specification	Organizacje zgłaszające bariery Organizations reporting barriers			
	ogółem total	z instytucjami publicznymi with public institutions	z organizacjami non-profit with non-profit organizations	przedsiębiorstwami with enterprises
	w procentach in percent			
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	26,1	23,5	21,4	24,6
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	30,5	27,8	23,1	26,7
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	50,0	49,4	30,4	37,1

W 2023 r. udział podmiotów deklarujących bariery we współpracy z innymi podmiotami wyniósł: 24,6% – w przypadku organizacji współpracujących z sektorem komercyjnym, 23,5% – przy współpracy z instytucjami publicznymi oraz 21,4% – wśród podmiotów podejmujących współpracę wewnątrzsektorową. Na tle ogółu badanych organizacji zdecydowanie częściej występowanie barier współpracy sygnalizowały przedsiębiorstwa społeczne, wśród których połowa zgłaszała przynajmniej jeden problem. W porównaniu z 2021 r. odsetek organizacji zgłaszających problemy we współpracy ze wszystkimi kategoriami partnerów uległ zwiększeniu: we współpracy z przedsiębiorstwami – o 2,9 p. proc., wewnątrzsektorowej – o 2,6 p. proc., natomiast w przypadku współpracy z administracją publiczną o 2,2 p. proc. Porównując dane do 2019 r. odnotowano spadek występowania barier we współpracy z każdym rodzajem partnera: we współpracy wewnątrzsektorowej – o 2,1 p. proc. (z 23,5% w 2019 r.), z instytucjami publicznymi – o 1,5 p. proc. (z 25,0% w 2019 r.), z przedsiębiorstwami – o 1,3 p. proc. (z 25,9% w 2019 r.).

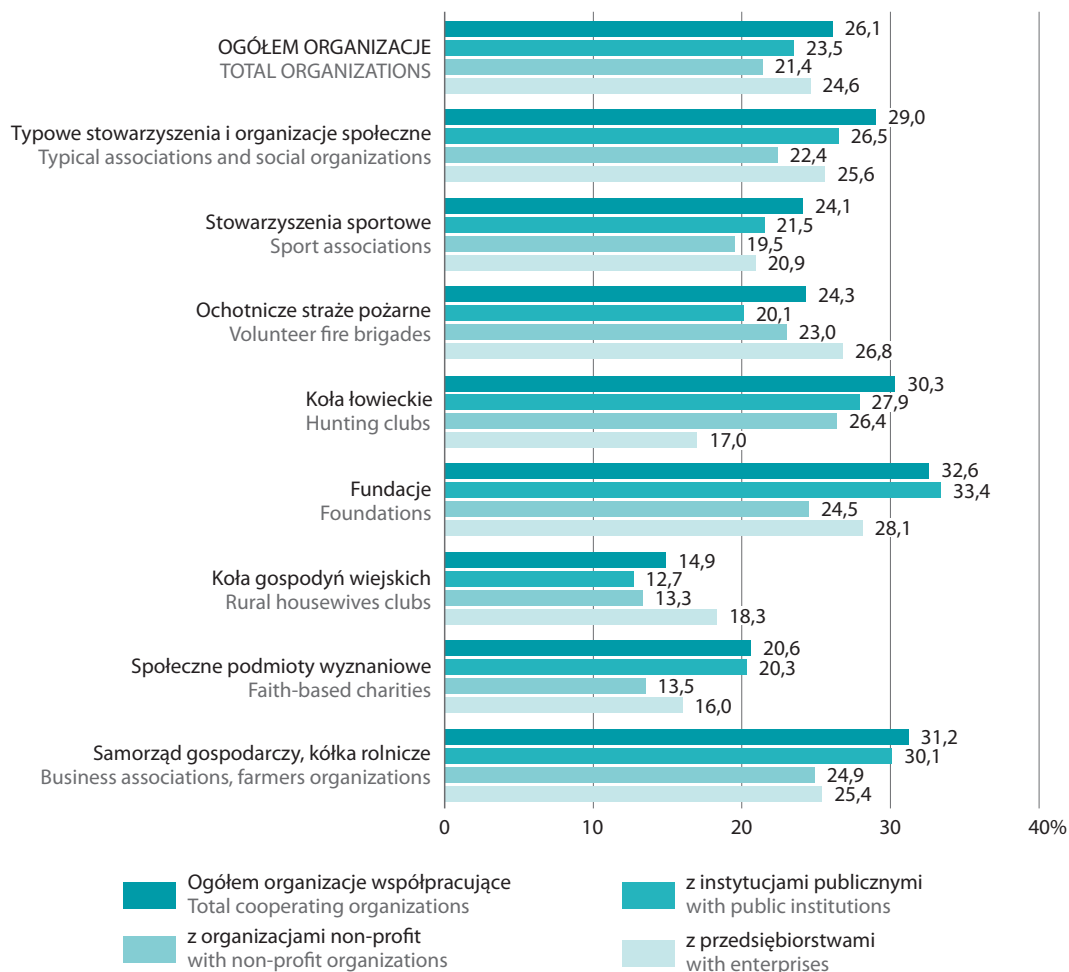
Wykres 1.10. Odsetek organizacji pozarządowych zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera

Chart 1.10. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner

Wykres 1.11. Odsetek organizacji pozarządowych zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera i rodzaju organizacji w 2023 r.

Chart 1.11. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner and type of organizations in 2023

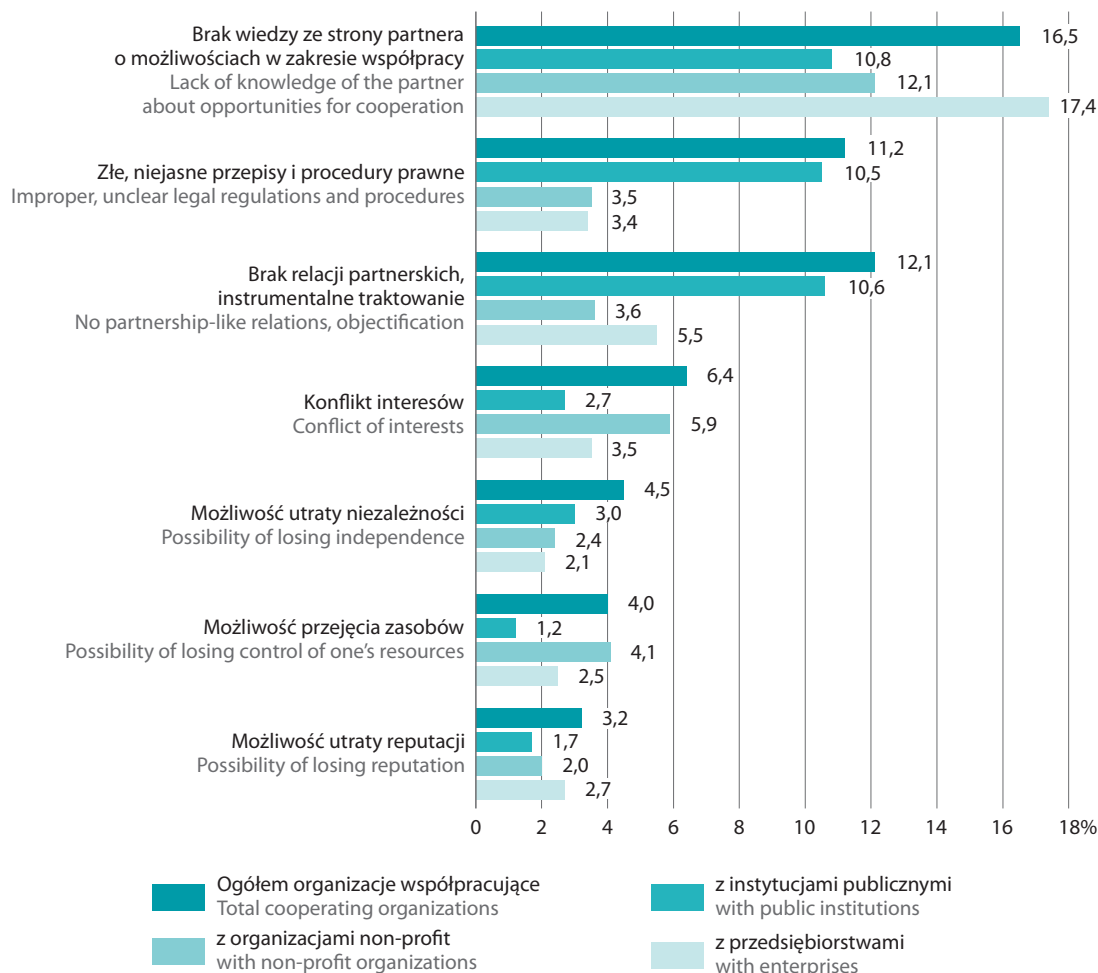

Poza wspomnianymi już przedsiębiorstwami społecznymi, na problemy we współpracy z instytucjami publicznymi zwracały uwagę przede wszystkim fundacje (33,4%). Najniższy odsetek zgłaszających zastrzeżenia w tym zakresie odnotowano wśród kół gospodyń wiejskich (12,7%). Najwyższy odsetek organizacji zgłaszających występowanie istotnych barier we współpracy z sektorem komercyjnym odnotowano wśród fundacji (28,1%), natomiast najmniej zastrzeżeń do współpracy z przedsiębiorstwami miały społeczne podmioty wyznaniowe (16,0%).

Organizacje pozarządowe stosunkowo najlepiej oceniały współpracę wewnątrzsektorową, gdzie wystąpił najniższy odsetek jednostek wskazujących na problemy w relacjach (21,4%). Na bariery w kontaktach z innymi podmiotami non-profit najczęściej zwracały uwagę koła łowieckie (26,4%). Najrzadziej występowanie barier we współpracy wewnątrzsektorowej deklarowały koła gospodyń wiejskich (13,3%) oraz społeczne podmioty wyznaniowe (13,5%).

Wykres 1.12. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju barier współpracy i typu partnera w 2023 r.

Chart 1.12. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities by type of barriers to cooperation and type of partner in 2023

Wśród barier wskazywanych przez organizacje pozarządowe w 2023 r. najistotniejszym problemem był brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy, zgłoszony przez 16,5% organizacji podejmujących współpracę z innymi podmiotami. Bariera ta była szczególnie odczuwalna przy współpracy z przedsiębiorstwami (17,4%). Często zwracano także uwagę na brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (12,1%) oraz złe, niejasne przepisy i procedury prawne (11,2%) – deklarowane zwłaszcza w odniesieniu do współpracy z podmiotami publicznymi (odpowiednio 10,6% i 10,5%). Konflikt interesów stanowiły barierę dla 6,4% jednostek podejmujących współpracę i odnosił się głównie do kooperacji z organizacjami non-profit (5,9%). Istotną barierą przy współpracy wewnątrzsektorowej było również ryzyko przejęcia zasobów – ludzi, kapitału bądź wiedzy (4,1%).

Tablica 1.5. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami w oparciu o pisemne porozumienie lub umowę w 2023 r.

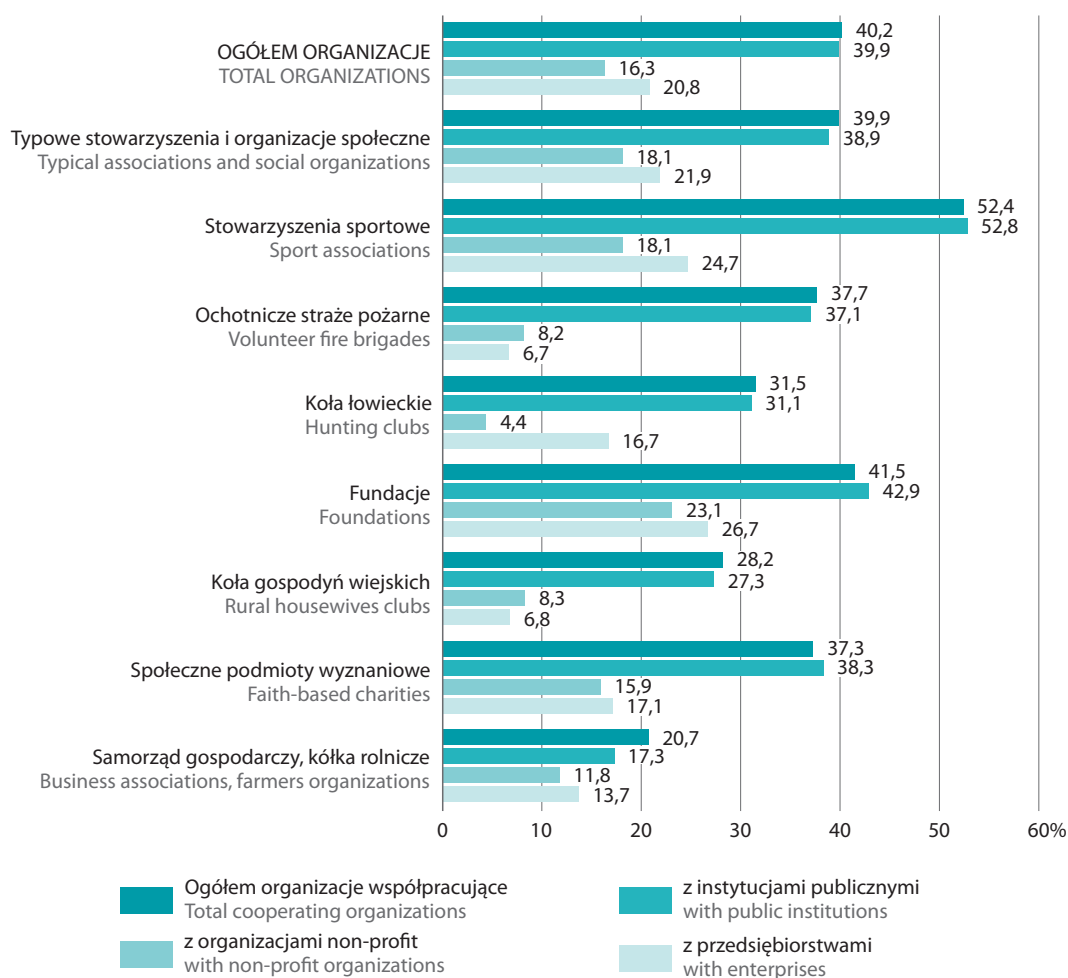
Table 1.5. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities based on written agreement or contract in 2023

Wyszczególnienie Specification	Organizacje współpracujące w oparciu o pisemne porozumienie lub umowę Organizations cooperating based on written agreement or contract			
	ogółem total	z instytucjami publicznymi with public institutions	z organizacjami non-profit with non-profit organizations	przedsiębiorstwami with enterprises
	w procentach in percent			
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	40,2	39,9	16,3	20,8
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	48,7	48,5	21,4	25,5
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	52,7	52,0	27,3	24,2

W 2023 r. wśród organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami dla 40,2% podmiotów współpraca ta była potwierdzona pisemnym porozumieniem lub umową. Tego typu sformalizowana współpraca najczęściej występowała w przypadku współdziałania z instytucjami publicznymi (39,9%), a najrzadziej przy współpracy wewnątrzsektorowej (16,3%). Najwyższy poziom formalizacji współpracy odnotowano wśród stowarzyszeń sportowych (52,4%), a następnie wśród fundacji (41,5%). Formalny charakter współpracy dotyczył ponad połowy przedsiębiorstw społecznych (52,7%) i niemal połowy organizacji pożytku publicznego (48,7%). Współpraca jedynie co piątej organizacji samorządu gospodarczego, kółek rolniczych była spisana w formie dokumentu (20,7%).

Wykres 1.13. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z innymi podmiotami w oparciu o pisemne porozumienie lub umowę według typu partnera oraz rodzaju organizacji w 2023 r.

Chart 1.13. Percentage of non-governmental organizations cooperating with other entities based on written agreement or contract by the type of partner and type of organizations in 2023

1.4. Poziom sieciowego kapitału społecznego w organizacjach pozarządowych

1.4. Level of networking social capital in non-governmental organizations

Spośród wielu definicji kapitału społecznego funkcjonujących w literaturze przedmiotu¹ na potrzeby niniejszej analizy odwołano się wyłącznie do ujęcia tego terminu w perspektywie teorii sieci. Zgodnie z nią kapitał społeczny to zasoby umiejscowione w strukturze społecznej, do których jednostka ma dostęp dzięki posiadanej sieci kontaktów. Indywidualny potencjał kapitału społecznego zależy od właściwości sieci oraz od pozycji zajmowanej przez jednostkę. W związku z tym, przy pomiarze bierze się pod uwagę takie aspekty, jak powiązania między punktami w sieci, strukturę sieci oraz dostępne zasoby. Ponadto przeprowadzona analiza dotyczyła relacji między organizacjami, a więc mierzony kapitał społeczny ma charakter mezo.

Kapitał społeczny tworzony na poziomie mezo obrazują cztery wskaźniki cząstkowe dotyczące relacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami, czyli analizowanymi punktami w sieci, przy czym przedmiotem analizy są organizacje pozarządowe, a nie działające w ich ramach osoby.

Poszczególne wskaźniki zoperacjonalizowano w następujący sposób²:

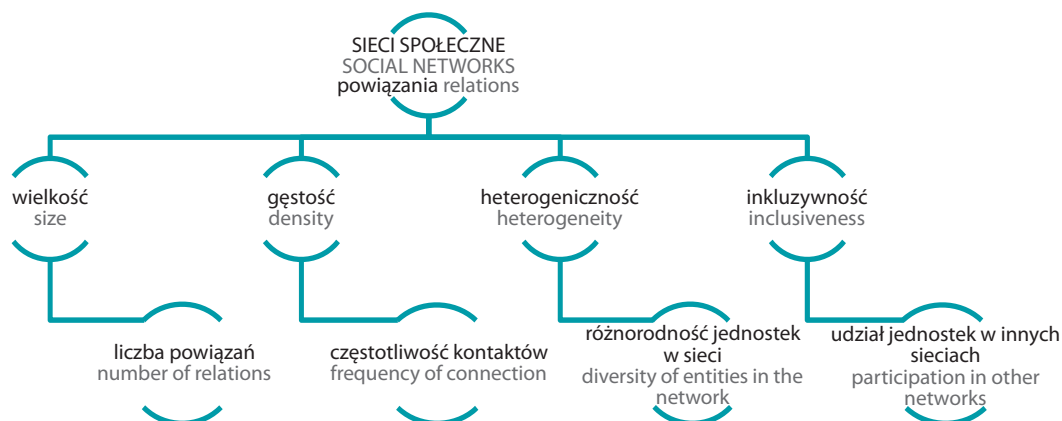
1. **WIELKOŚĆ** – liczba podmiotów, z którymi organizacja pozarządowa podejmowała współpracę.
2. **GĘSTOŚĆ** – częstotliwość współpracy określona na podstawie tego, czy współpraca odbywała się regularnie, w sposób ciągły czy też nieregularnie, sporadycznie.
3. **HETEROGENICZNOŚĆ** – liczba rodzajów podmiotów, z którymi prowadzona była współpraca. Partnerami współpracy mogły być: administracja rządowa, administracja samorządowa, jednostki podległe administracji samorządowej, społeczne podmioty wyznaniowe, stowarzyszenia, fundacje, inne organizacje pozarządowe, spółdzielnie, inne przedsiębiorstwa prywatne, przedsiębiorstwa państwowe/samorządowe.
4. **INKLUZYWNOŚĆ** – określono czy współpraca danej organizacji wykraczała poza sektor pozarządowy, a więc miała charakter ponadsektorowy, tzn. czy organizacja współpracowała z instytucjami publicznymi lub przedsiębiorstwami.

Przyjęte wskaźniki kapitału społecznego na poziomie mezo dotyczą wyłącznie relacji pomiędzy poszczególnymi organizacjami, a nie wewnątrz nich (nie uwzględniano relacji między członkami, wolontariuszami i pracownikami). Warto też zaznaczyć, że ze względu na brak analogicznych danych zarówno dla instytucji publicznych, jak i przedsiębiorstw nie ma możliwości sprawdzenia, czy organizacje pozarządowe generują więcej kapitału społecznego niż inne sektory. Natomiast można ocenić, które grupy organizacji pozarządowych charakteryzowały się wyższym, a które niższym niż przeciętny w całej badanej zbiorowości poziomem strukturalnego kapitału społecznego w jego 4 wymiarach.

¹ Na potrzeby badań kapitału społecznego w ramach statystyki publicznej przyjęto definicję stosowaną przez OECD, zgodnie z którą kapitał społeczny to sieci wraz ze wspólnymi normami, wartościami i przekonaniem, które ułatwiają współpracę w ramach określonej grupy lub pomiędzy grupami (za: Cote S. i Healy T., (2001), *The Well Being of Nations. The role of human and social capital*, OECD, Paryż, s. 41).

² Następnie wskaźniki te zostały połączone w jeden syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego. Szczegółowe informacje na temat konstrukcji wskaźnika sieciowego kapitału społecznego zamieszczono w rozdziale Uwagi metodologiczne.

Rysunek 1.3. Sieciowy kapitał społeczny: wymiary i ich operacjonalizacja
 Figure 1.3. Networking social capital: dimensions and operationalization

Najbardziej zróżnicowanym wymiarem kapitału społecznego organizacji pozarządowych była wielkość sieci, tj. liczba podmiotów, z którymi współpracowały badane jednostki. Wysoką wartość wskaźnika zaobserwowano wśród organizacji samorządu gospodarczego, po wyłączeniu kółek rolniczych, podmiotów posiadających status organizacji pożytku publicznego oraz przedsiębiorstwa społecznego. Najmniej rozwiniętą pod względem liczebności sieć partnerów posiadały natomiast kółka rolnicze, a następnie koła gospodyń wiejskich i społeczne podmioty wyznaniowe.

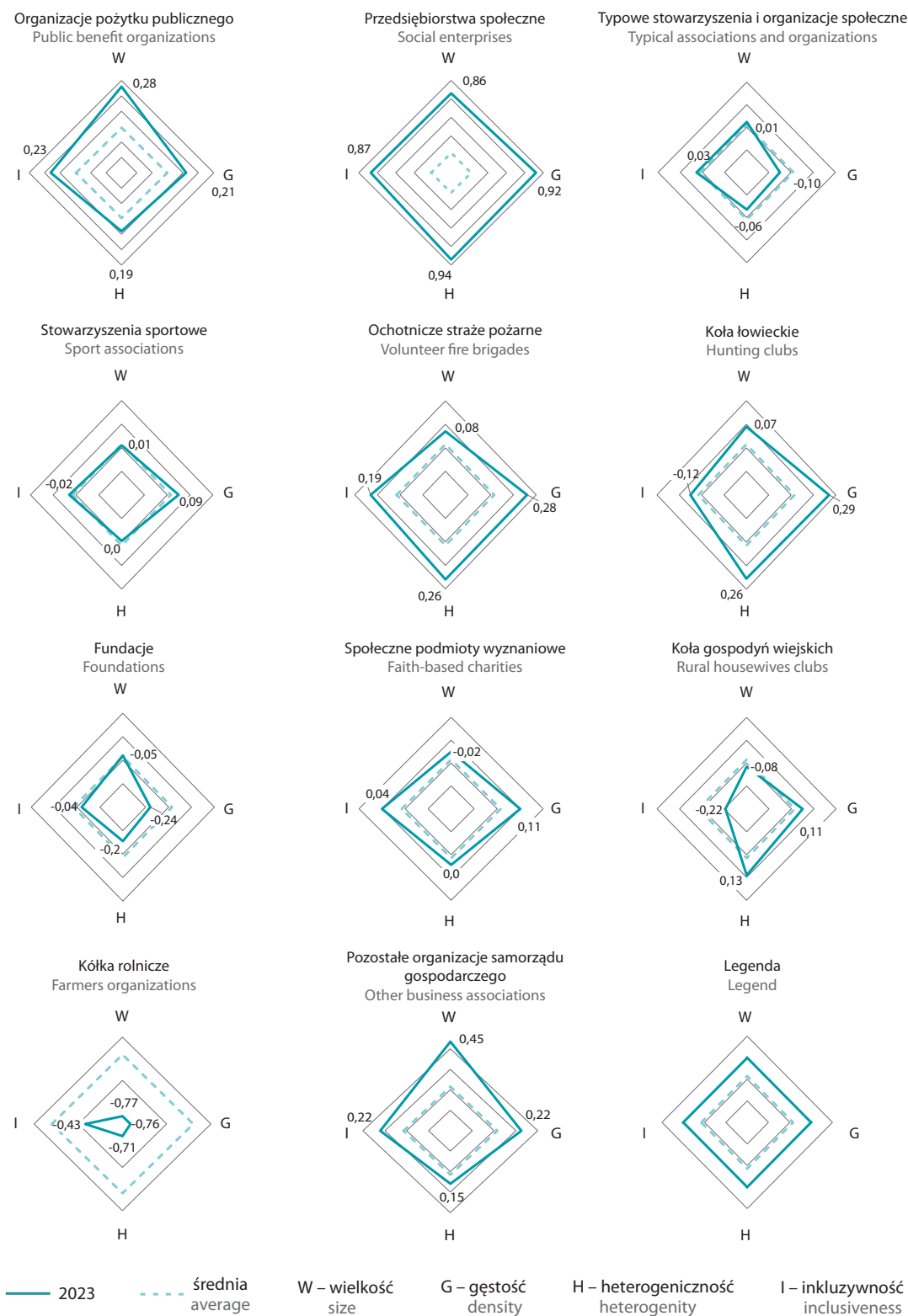
Kolejnym analizowanym wymiarem kapitału społecznego jest gęstość, czyli częstotliwość kontaktów w sieci. Podobnie jak w przypadku wielkości sieci, wysoką regularnością odznaczała się współpraca podejmowana przez podmioty ze statusem przedsiębiorstwa społecznego, a następnie przez koła łowieckie i ochotnicze straże pożarne. Wysoki poziom wskaźnika zaobserwowano również wśród samorządu gospodarczego po wyłączeniu kółek rolniczych oraz podmiotów ze statusem organizacji pożytku publicznego. Najniższym poziomem gęstości (tzn. niską częstością kontaktów), podobnie jak w przypadku wskaźnika wielkości sieci, charakteryzowały się kółka rolnicze. Dodatkowo na relatywnie niskim poziomie wskaźnik ten kształtował się wśród fundacji.

Miarą kapitału społecznego jest również heterogeniczność połączeń w sieci, rozumiana jako zróżnicowanie partnerów współpracy. Na tle innych organizacji pozarządowych wyróżniały się wysoką wartością wskaźnika organizacje posiadające status przedsiębiorstwa społecznego. Wysoki wskaźnik miały koła łowieckie, ochotnicze straże pożarne, organizacje samorządu gospodarczego z wyłączeniem kółek rolniczych. Z kolei najniższy poziom wskaźnika heterogeniczności wystąpił znów wśród kółek rolniczych. Stosunkowo niski poziom zróżnicowania partnerów współpracy zaobserwowano również wśród fundacji.

Czwartym wymiarem sieciowego kapitału społecznego jest inkluzywność, czyli skłonność do współpracy z podmiotami spoza organizacji pozarządowych. Największa otwartość na współpracę z instytucjami publicznymi i sektorem komercyjnym wystąpiła ponownie wśród organizacji posiadających status przedsiębiorstwa społecznego. Wysoki wskaźnik występował również w organizacji samorządu gospodarczego, z wyłączeniem kółek rolniczych oraz organizacji posiadających status przedsiębiorstwa społecznego. Najmniejszą inkluzywnością charakteryzowały się natomiast kółka rolnicze, a następnie fundacje.

Opisane tendencje dotyczące zróżnicowania poziomu czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego w różnych rodzajach organizacji wyraźnie wskazują na wzrost wartości wskaźników dla organizacji posiadających status przedsiębiorstwa społecznego w porównaniu z 2021 r., tj. wielkość z 0,48 do 0,86, gęstość z 0,43 do 0,92, inkluzywność z 0,47 do 0,87 i heterogeniczność z 0,47 do 0,94.

Wykres 1.14. Poziom czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego organizacji pozarządowych w 2023 r.
Chart 1.14. Level of four dimensions of networking social capital non-governmental organizations in 2023

Omawiane wymiary kapitału społecznego zostały ujęte również w jeden syntetyczny wskaźnik³. Analizując wartości tego wskaźnika ze względu na rodzaj organizacji widać, że najwyższy poziom kapitału społecznego w 2023 r. osiągnęły organizacje posiadające status przedsiębiorstwa społecznego (0,94), czyli podmioty, które wyróżniały się w każdym z czterech analizowanych wcześniej wymiarów.

Ponadprzeciętnie wysoki poziom syntetycznego wskaźnika kapitału społecznego wystąpił także wśród ochotniczych straży pożarnych (0,26) i kół łowieckich (0,23), głównie za sprawą wysokich wartości wskaźników gęstości i heterogeniczności. Na uwagę zasługuje spadek wskaźnika dla organizacji pożytku publicznego, który w 2021 r. wyniósł 0,29, a w 2023 r. spadł do wartości 0,21.

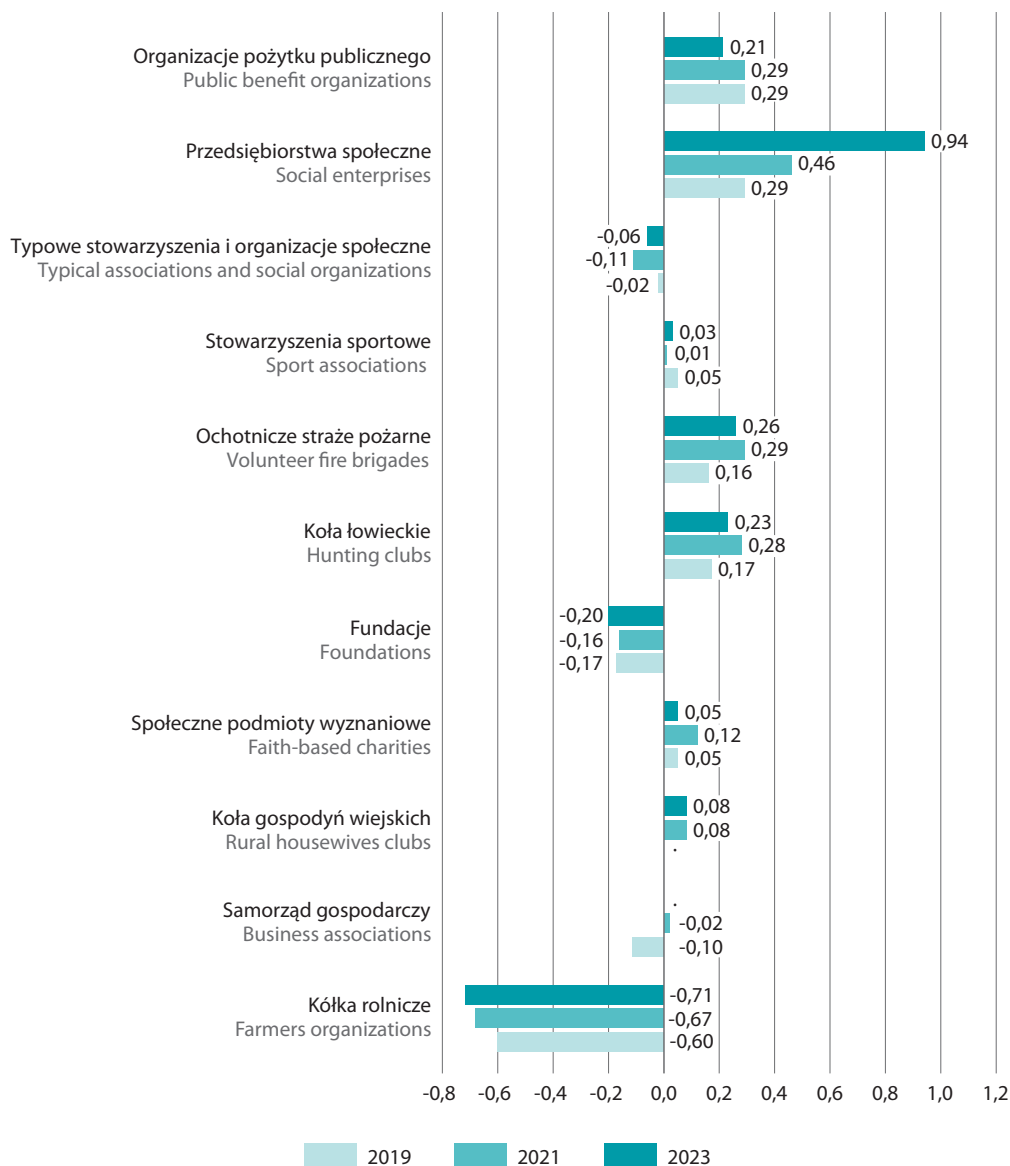
Z kolei najniższą wartością wskaźnika, podobnie jak w poprzednich pomiarach, charakteryzowały się kółka rolnicze (–0,71).

Tablica 1.6. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego organizacji pozarządowych
Table 1.6. Level of synthetic index of networking social capital of non-governmental organizations

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
Organizacje pożytku publicznego Public benefit organizations	0,29	0,29	0,21
Przedsiębiorstwa społeczne Social enterprises	0,29	0,46	0,94

³ Konstrukcję wskaźnika przedstawiono w Uwagach metodologicznych.

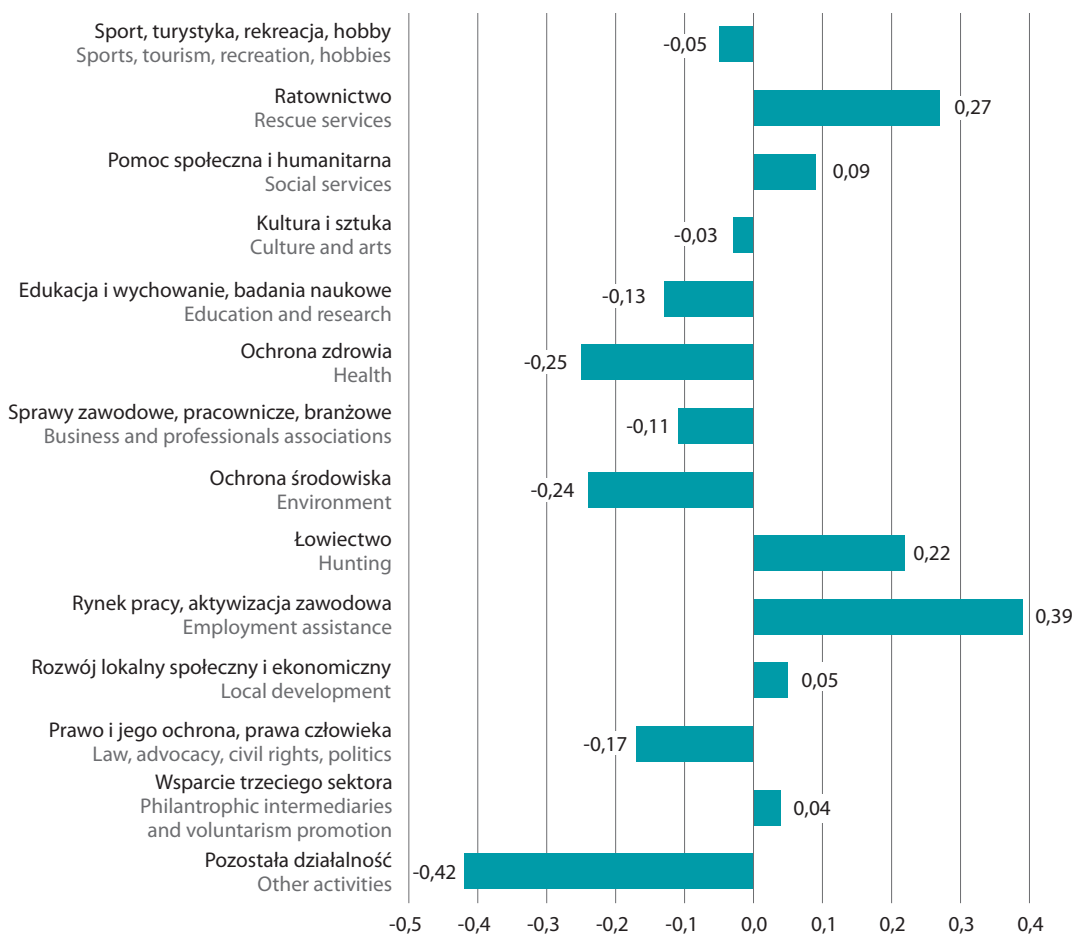
Wykres 1.15. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji.
Chart 1.15. Level of synthetic index of networking social capital by type of organization

Kolejną zmienną, która różnicowała organizacje pozarządowe pod względem kapitału społecznego była dziedzina działalności. Analiza wskaźnika kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności statutowej organizacji wykazała, że najwyższy poziom kapitału społecznego posiadały organizacje działające w obszarze rynku pracy, aktywizacji zawodowej (0,39), następnie ratownictwa (0,27) oraz łowiectwa (0,22). Najniższy poziom wskaźnika wystąpił wśród organizacji, które zajmowały się inną działalnością, w tym działalnością międzynarodową lub religijną (−0,42). Stosunkowo niski kapitał społeczny posiadały również organizacje, których główną dziedziną działalności była ochrona zdrowia i ochrona środowiska odpowiednio (−0,25 i −0,24), a także prawo i jego ochrona, prawa człowieka (−0,17) oraz edukacja i wychowanie (−0,13).

Wykres 1.16. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności organizacji w 2023 r.

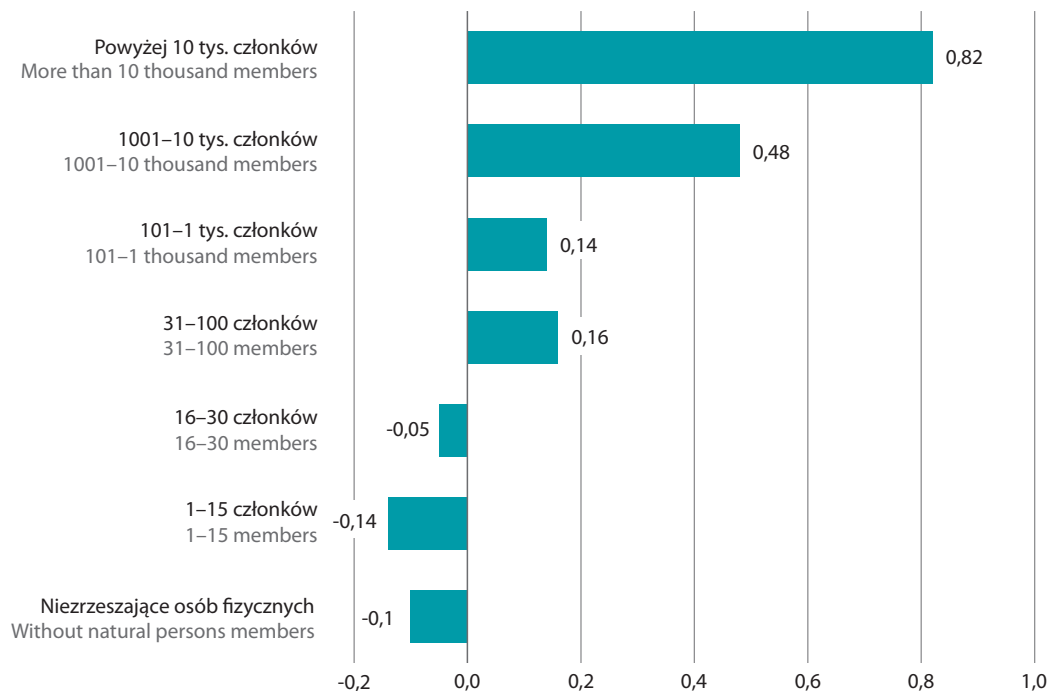
Chart 1.16. Level of synthetic index of networking social capital by main field of activity of organization in 2023

Szczególnie ważne dla budowania kapitału społecznego organizacji pozarządowych są zasoby ludzkie, którymi one dysponują, w tym baza członkowska oraz pracownicy organizacji. Przeprowadzona analiza wykazała, że duże znaczenie ma liczba osób, które zrzesza jednostka. Wraz ze wzrostem bazy członkowskiej rosła również wartość syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego. Organizacje, do których przynależało nie więcej niż 30 osób charakteryzowały się niższym od przeciętnego poziomem kapitału społecznego, zaś te, które posiadały więcej niż 30 członków – wyższym od przeciętnego. Największe podmioty, zrzeszające ponad 10 tys. członków osiągnęły blisko 6-krotnie wyższą wartość wskaźnika niż jednostki najmniejsze, skupiające do 15 członków.

Wykres 1.17. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według liczby członków deklarowanej przez organizację w 2023 r.

Chart 1.17. Level of synthetic index of networking social capital by number of natural persons members declared by organization in 2023

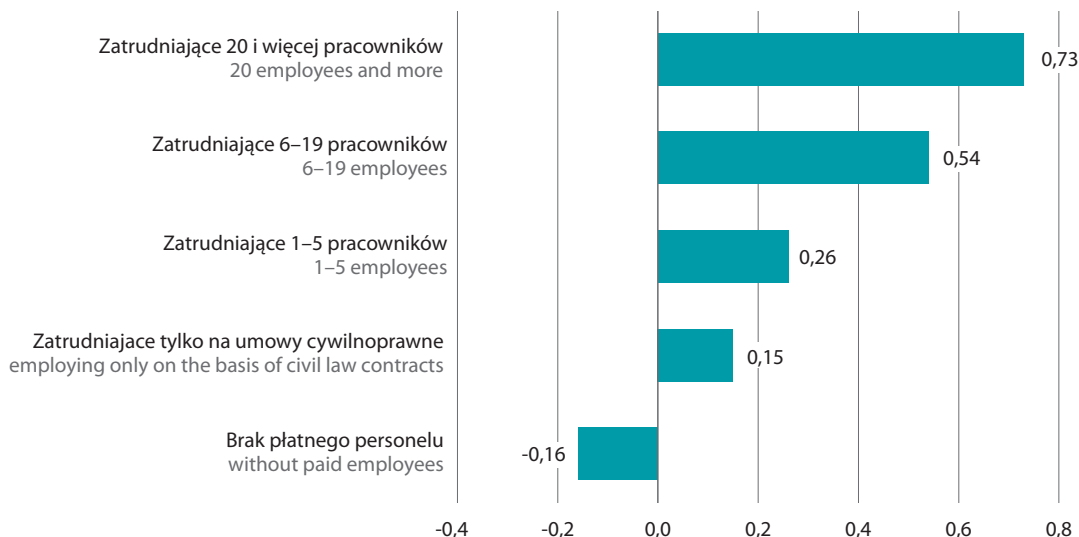
W zakresie zasobów ludzkich również wielkość zatrudnienia była istotnym czynnikiem wpływającym na kapitał społeczny organizacji. We wszystkich jednostkach zatrudniających na podstawie umów o pracę, bądź umów cywilnoprawnych, syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego przyjmował wartości dodatnie, tj. wyższe od przeciętnej dla całego sektora. Jedynie wśród organizacji, które nie korzystały z pracy płatnej wskaźnik przyjął wartości ujemne. Najwyższym poziomem kapitału społecznego i przy tym znacznie odbiegającym od średniej charakteryzowały się największe organizacje tj. posiadające co najmniej 20 pracowników. Stanowiły one zaledwie 2,4% badanej zbiorowości, ale wartość wskaźnika dla tych jednostek była prawie 5 razy wyższa, niż dla organizacji, które zatrudniały wyłącznie na podstawie umów cywilnoprawnych⁴.

Poziom zatrudnienia w organizacjach istotnie wpływał na wszystkie 4 analizowane wymiary kapitału społecznego. Jednostki zatrudniające pracowników wyróżniały się wyższą od przeciętnej wielkością i gęstością sieci, większym zróżnicowaniem partnerów współpracy oraz większą otwartością na współpracę wykraczającą poza organizacje pozarządowe. Wraz z liczbą zatrudnionych najmocniej wzrastał wskaźnik gęstości sieci. Oznacza to, że dzięki większej liczbie pracowników organizacje mogły prowadzić regularną współpracę.

⁴ W 2023 r. z pracy płatnej korzystało 41,0% organizacji, przy czym częściej korzystano z zatrudnienia w oparciu o umowy cywilnoprawne (26,2%) niż na podstawie stosunku pracy (14,8%).

Wykres 1.18. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według posiadania płatnego personelu w 2023 r.

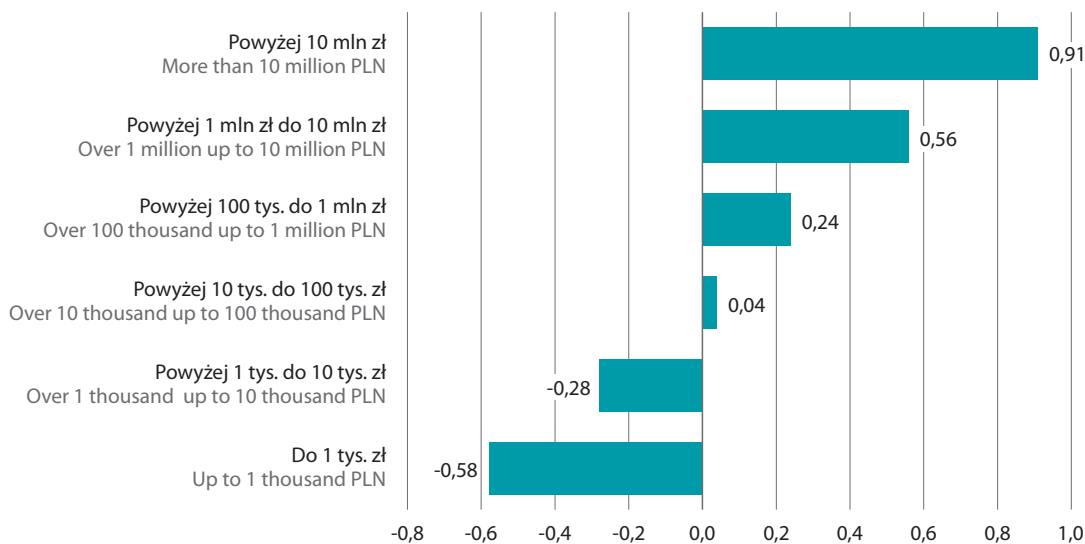
Chart 1.18. Level of synthetic index of networking social capital by having paid personnel in 2023

Niewątpliwie ważnym czynnikiem różnicującym organizacje pozarządowe pod względem kapitału społecznego jest ich potencjał finansowy. Zaobserwowano, że wraz ze wzrostem przychodów zwiększa się poziom kapitału społecznego organizacji. Niższą od średniej wartość wskaźnika kapitału społecznego osiągnęły podmioty, których wartość rocznych przychodów nie przekroczyła 10 tys. zł, przy czym organizacje te stanowiły w 2023 r. 30,1% omawianej zbiorowości. W grupie podmiotów osiągających przychody powyżej 10 mln zł (0,7% zbiorowości) poziom kapitału społecznego był najwyższy.

Wykres 1.19. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas przychodów w 2023 r.

Chart 1.19. Level of synthetic index of networking social capital by class of revenues in 2023

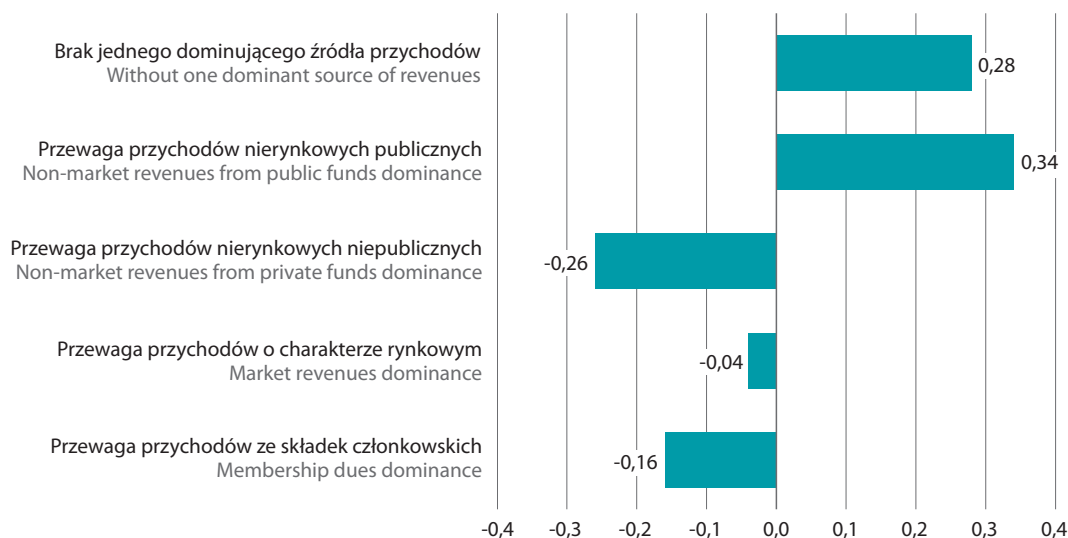

Na potrzeby analizy do źródeł o charakterze rynkowym zaliczono przychody uzyskiwane z prowadzonej działalności gospodarczej, odpłatnej działalności statutowej, a także środki uzyskane na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych oraz odsetki i dywidendy. Publiczne źródła o charakterze nierynkowym stanowiły dotacje, subwencje i inne transfery przekazywane przez krajowe organy administracji publicznej, w tym 1,5% podatku PIT i nawiązki sądowe, a także środki pochodzące z publicznych źródeł zagranicznych i funduszy europejskich. Do kategorii niepublicznych źródeł o charakterze nierynkowym zaliczono: darowizny i inne środki przekazywane przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa lub organizacje pozarządowe, a także kwoty pozyskane w wyniku zbiórek publicznych. Składki członkowskie zostały wydzielone jako oddzielne źródło finansowania. Jako przewaga danego źródła finansowania działalności uznawano udział 70% lub więcej przychodów z danego źródła w łącznej kwocie przychodów organizacji. Brak jednego dominującego źródła przychodów oznacza, że udziały poszczególnych źródeł finansowania w łącznej kwocie przychodów organizacji wynosiły poniżej 70%.

Oprócz wysokości przychodów budowanie kapitału społecznego organizacji powiązane jest z dywersyfikacją źródeł finansowania działalności. Wyższy od przeciętnego poziom kapitału społecznego posiadały podmioty, które charakteryzowały się zróżnicowanym udziałem przychodów z poszczególnych źródeł (brak jednego dominującego źródła przychodów) lub których dominującą część przychodów stanowiły środki publiczne o charakterze nierynkowym. Natomiast najniższy poziom wskaźnika wystąpił wśród organizacji, które finansowanie swojej działalności opierały przede wszystkim na przychodach nierynkowych niepublicznych.

Wykres 1.20. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównego źródła przychodów w 2023 r.

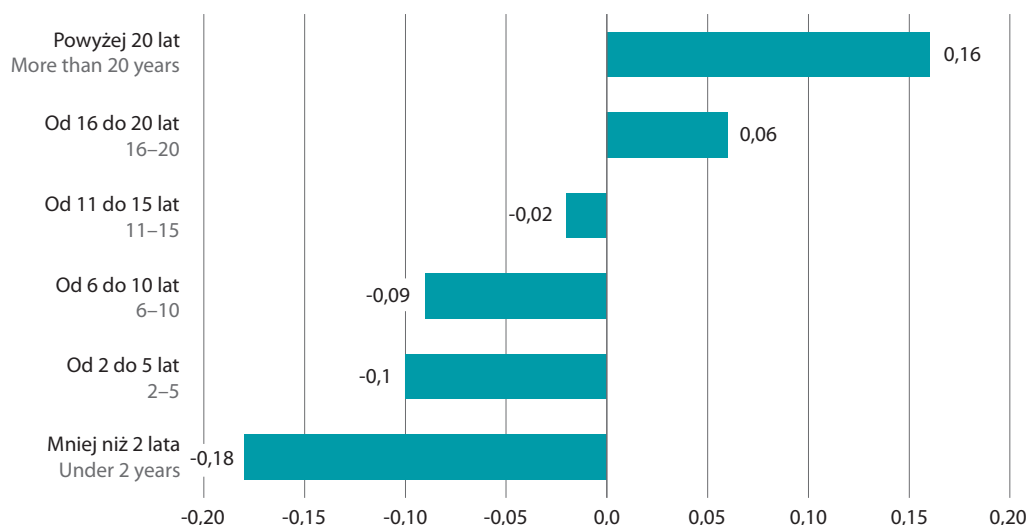
Chart 1.20. Level of synthetic index of networking social capital by dominant source of revenues in 2023

Widoczne było także zróżnicowanie syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego ze względu na rok powstania organizacji. Poziom wskaźnika wyższy od przeciętnego wystąpił w przypadku organizacji, które działały, co najmniej 16 lat. Najniższą wartość wskaźnika sieciowego kapitału społecznego odnotowano wśród organizacji działających mniej niż 2 lat, a następnie tych, które działały od 2 do 5 lat.

Wykres 1.21. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według lat działania organizacji w 2023 r.

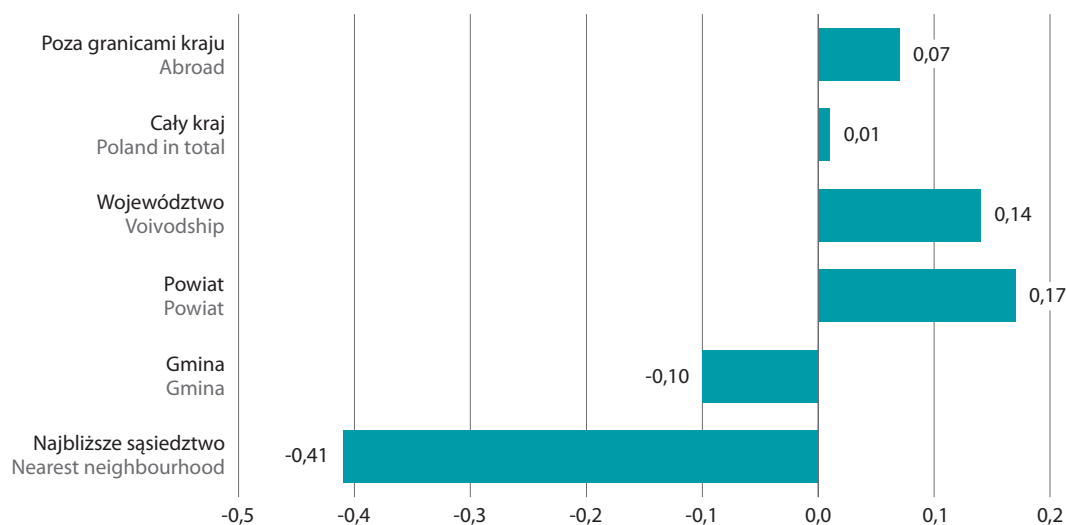
Chart 1.21. Level of synthetic index of networking social capital by age class of organization in 2023

Zmienną różnicującą poziom kapitału społecznego był także maksymalny zasięg działania organizacji. Największą wartość wskaźnik osiągał w organizacjach, których działały maksymalnie na poziomie powiatowym (0,17). Natomiast organizacje, które działały w najbliższym sąsiedztwie oraz maksymalnie w obrębie gminy charakteryzowały się niskim poziomem kapitału społecznego, poniżej średniej (odpowiednio -0,41 i -0,10).

Wykres 1.22. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według maksymalnego zasięgu działania organizacji w 2023 r.

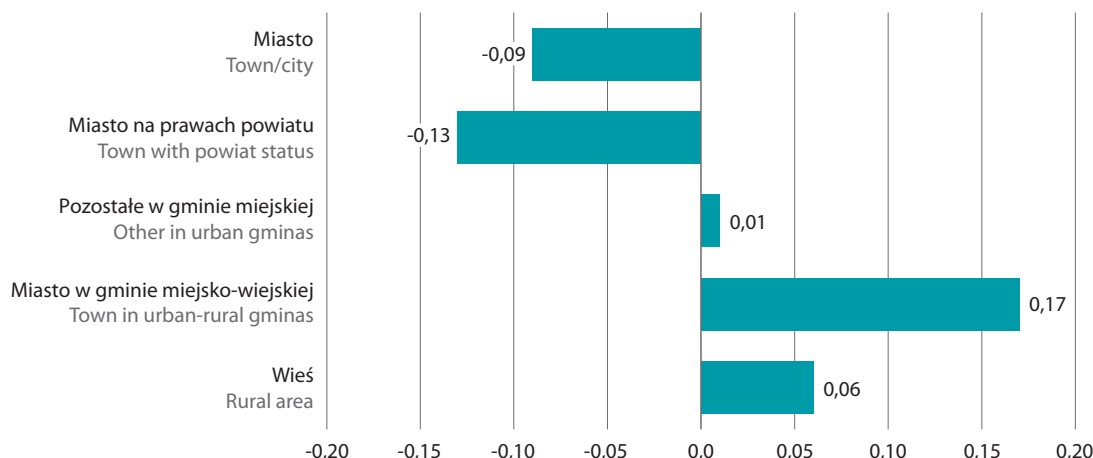
Chart 1.22. Level of synthetic index of networking social capital by maximum territorial scope of activity of organization in 2023

Mniej istotny wpływ na poziom kapitału społecznego miała lokalizacja siedziby organizacji. W gminach miejsko-wiejskich oraz na obszarach wiejskich wartość wskaźnika utrzymywała się powyżej poziomu średniego dla ogółu organizacji pozarządowych (odpowiednio 0,17 i 0,06). Najniższy poziom kapitału społecznego wystąpił wśród organizacji mających siedzibę w miastach na prawach powiatu (−0,13).

Wykres 1.23. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju miejscowości w 2023 r.

Chart 1.23. Level of synthetic index of networking social capital by type of locality in 2023

Analizie poddano również największe miasta na prawach powiatu. Większość z nich charakteryzowała się niższym niż przeciętny poziomem kapitału społecznego, szczególnie niskie były w przypadku: Wrocławia (−0,26), Łodzi (−0,23), Krakowa (−0,22), Szczecina (−0,18) czy Warszawy (−0,17). Jedynie w przypadku organizacji z Lublina odnotowano wysokość wskaźnika nieznacznie powyżej poziomu przeciętnego (0,02).

Biorąc pod uwagę podział organizacji ze względu na województwo, w którym jednostka miała siedzibę można zauważyć różnice pomiędzy poszczególnymi obszarami kraju. Najwyższy poziom wskaźnika kapitału społecznego prezentowały podmioty zlokalizowane w województwie lubelskim (0,10), a następnie lubuskim (0,09). Najniższą wartość wskaźnik przyjął natomiast w województwie mazowieckim i łódzkim (po −0,06).

Rozdział 2. Współpraca organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi

Chapter 2. Cooperation of non-governmental organizations with public institutions

Do omawianych w publikacji **instytucji publicznych** zaklasyfikowano administrację rządową (ministerstwa, urzędy centralne itp.), jednostki podległe administracji rządowej (np. Lasy Państwowe, Narodowy Instytut Wolności, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa), a także administrację samorządową oraz jednostki podległe administracji samorządowej (np. szkoły publiczne, ośrodki kultury, ośrodki pomocy społecznej).

2.1. Podejmowanie współpracy

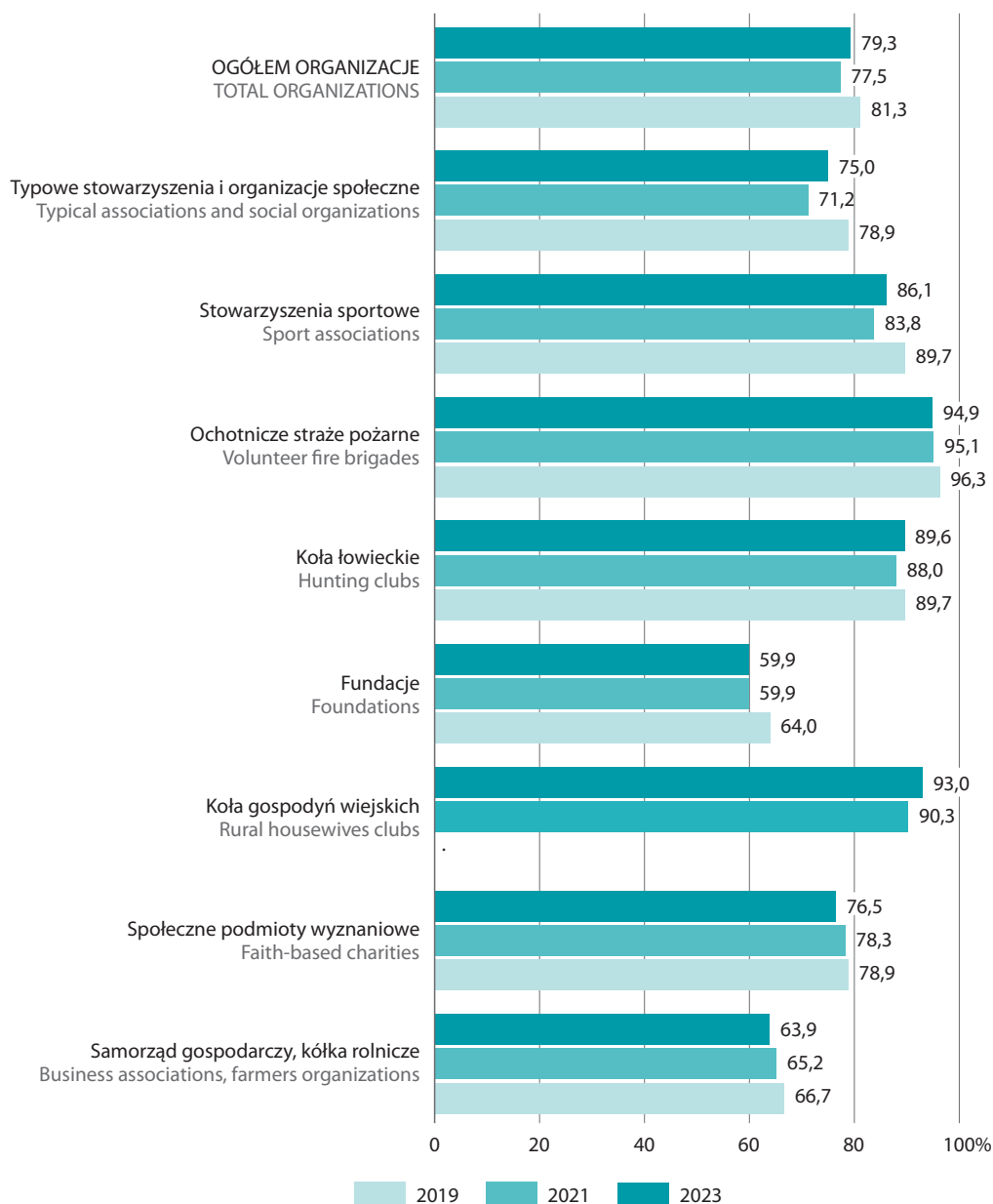
2.1. Undertaking of cooperation

Tablica 2.1. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi
Table 2.1. Percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	81,3	77,5	79,3
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	83,7	81,6	80,6
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	73,8	78,6	94,5

Wykres 2.1. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju organizacji

Chart 2.1. Percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions by the type of organization

W 2023 r. 79,3% organizacji pozarządowych deklarowało podejmowanie współpracy z instytucjami publicznymi. W stosunku do 2021 r. odsetek ten zwiększył się o 1,8 p. proc., natomiast w porównaniu z 2019 r. odsetek ten obniżył się o 2,0 p. proc. Podmioty sektora publicznego były przez cały okres 2019–2023 niezmienne najczęściej wskazywaną kategorią partnerów kooperacji.

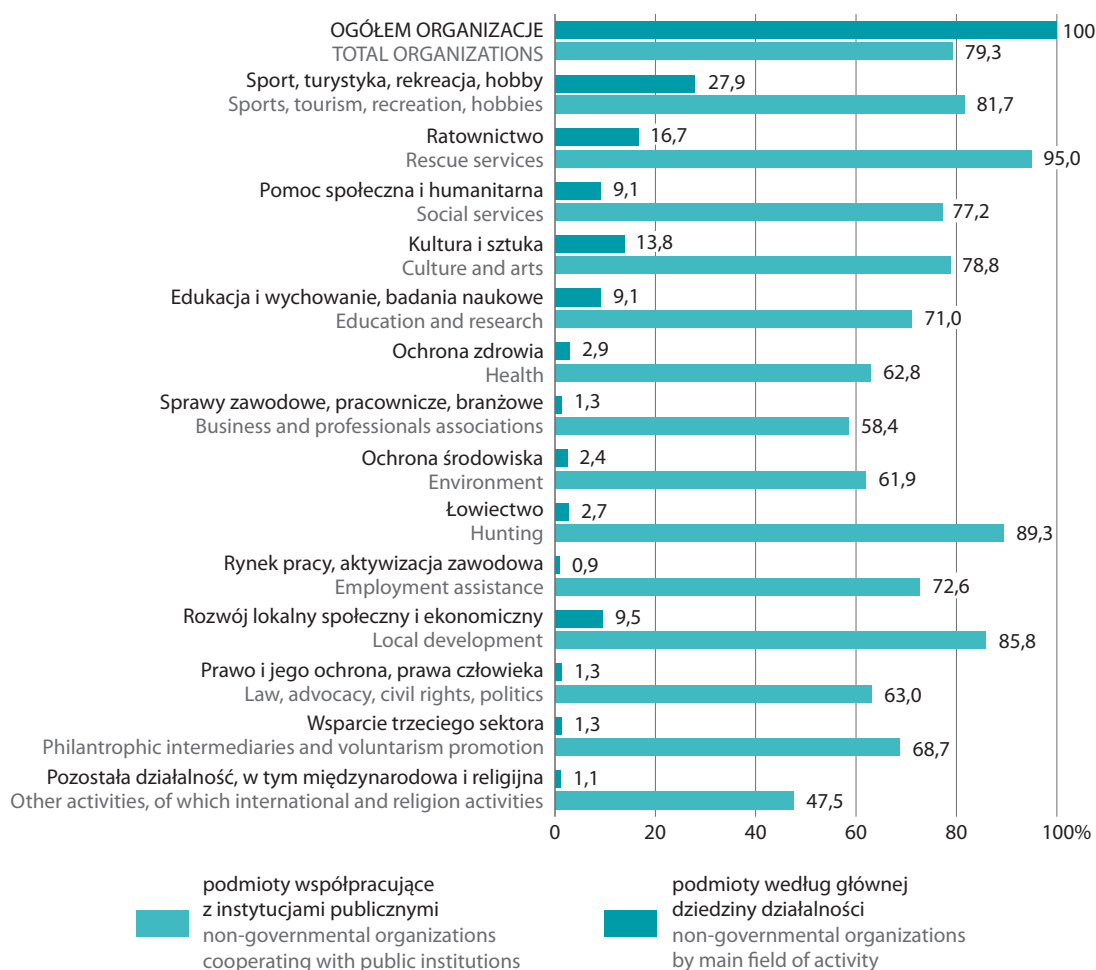
Współpracę z instytucjami administracji publicznej najczęściej podejmowały ochotnicze straże pożarne (94,9%), przedsiębiorstwa społeczne (94,5%), koła gospodyń wiejskich (93,0%) oraz koła łowieckie (89,6%).

Natomiast najrzadziej taką współpracę nawiązywały fundacje (59,9%) oraz samorząd gospodarczy i kółka rolnicze (63,9%).

W stosunku do 2019 r., w większości rodzajów organizacji zmalał odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną. Natomiast wzrost udziału podmiotów współpracujących z jednostkami sektora publicznego zaobserwowano wśród przedsiębiorstw społecznych (z 73,8% do 94,5%) oraz kół gospodyń wiejskich (z 90,3% w 2021 r. do 93,0%).

Wykres 2.2. Struktura oraz odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności w 2023 r.

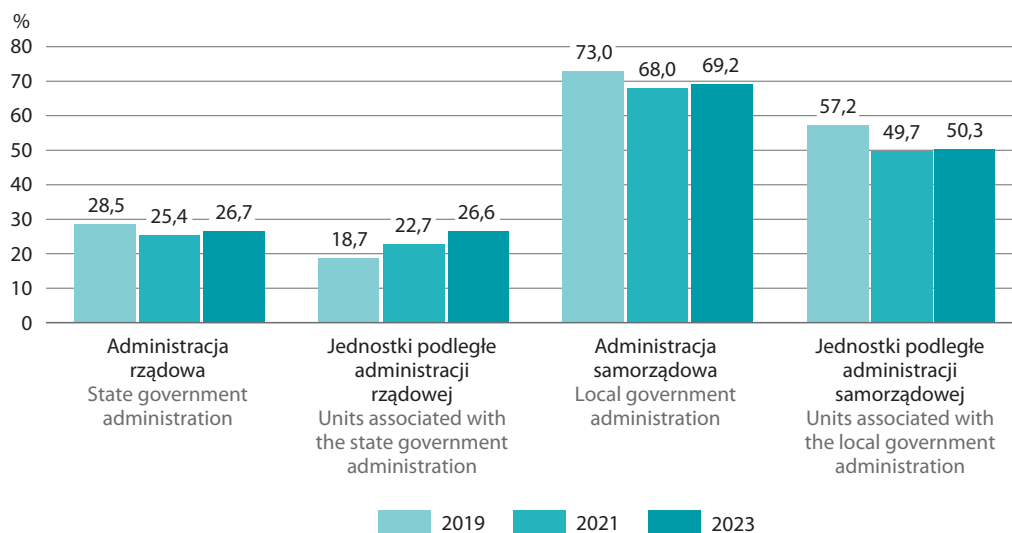
Chart 2.2. The structure and percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions by main field of activity in 2023

Najczęściej podejmowaną przez organizacje pozarządowe dziedziną działalności był sport, turystyka, rekreacja, hobby (27,9%), ratownictwo (16,7%) oraz kultura i sztuka (13,8%).

Podobnie jak w 2021 r., biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności, największy odsetek organizacji kooperujących z sektorem publicznym zajmował się ratownictwem i łowiectwem (odpowiednio 95,0% i 89,3%), często współpracowały też organizacje realizujące zadania z zakresu rozwoju lokalnego społecznego i ekonomicznego (85,8%) oraz sportu, turystyki i hobby (81,7%). Natomiast najniższy odsetek podmiotów współpracujących odnotowano wśród organizacji zajmujących się pozostałą działalnością (47,5%) oraz sprawami zawodowymi i branżowymi (58,4%).

Wykres 2.3. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według typu partnera
Chart 2.3. Percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions by the type of partner

W 2023 r. głównym partnerem współpracy dla podmiotów pozarządowych były jednostki administracji samorządowej (urzędy marszałkowskie, starostwa powiatowe, urzędy gmin i miast), z którymi współpracowało 69,2% organizacji, a następnie jednostki jej podległe (50,3%). Z administracją rządową kooperowało 26,7% organizacji pozarządowych, a z jednostkami jej podległymi (np. PFRON, NIW, ARIiMR, Lasy Państwowe) – 26,6%.

W ostatnich latach największą zmianę zaobserwowano w zakresie współpracy z jednostkami podległymi administracji rządowej – odsetek organizacji prowadzących taką współpracę w porównaniu z 2019 r. wzrósł o 7,9 p. proc. Zaobserwowano spadek wśród organizacji współpracujących z jednostkami podległymi administracji samorządowej – o 6,9 p. proc. pomiędzy 2019 r. a 2023 r. Również kooperacja z jednostkami administracji samorządowej na przestrzeni tego okresu uległa zmniejszeniu o 3,8 p. proc., z kolei udział podmiotów współpracujących z administracją rządową spadł o 1,8 p. proc.

2.2. Skala współpracy

2.2. Scale of cooperation

Organizacje współpracujące z instytucjami publicznymi miały w 2023 r. przeciętnie 5 partnerów z tego sektora, co stanowiło o jedną instytucję mniej niż w 2021 r. i o dwie mniej niż w 2019 r. Analizując liczbę partnerów sektora publicznego, z którymi kooperowały organizacje pozarządowe oraz uwzględniając rodzaj organizacji, największą wartością obok organizacji pożytku publicznego (17) cechowały się fundacje, które współpracowały średnio z 11 partnerami.

Największa zmiana w okresie 2019–2023 dotyczyła typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych, gdzie liczba partnerów z sektora publicznego zmniejszyła się z 9 do 6. W pozostałych grupach zmiany nie przekroczyły +/-1.

Tablica 2.2. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe według rodzaju organizacji w 2023 r.
 Table 2.2. Average and median number of public institutions with which non-governmental organizations cooperated by type of organization in 2023

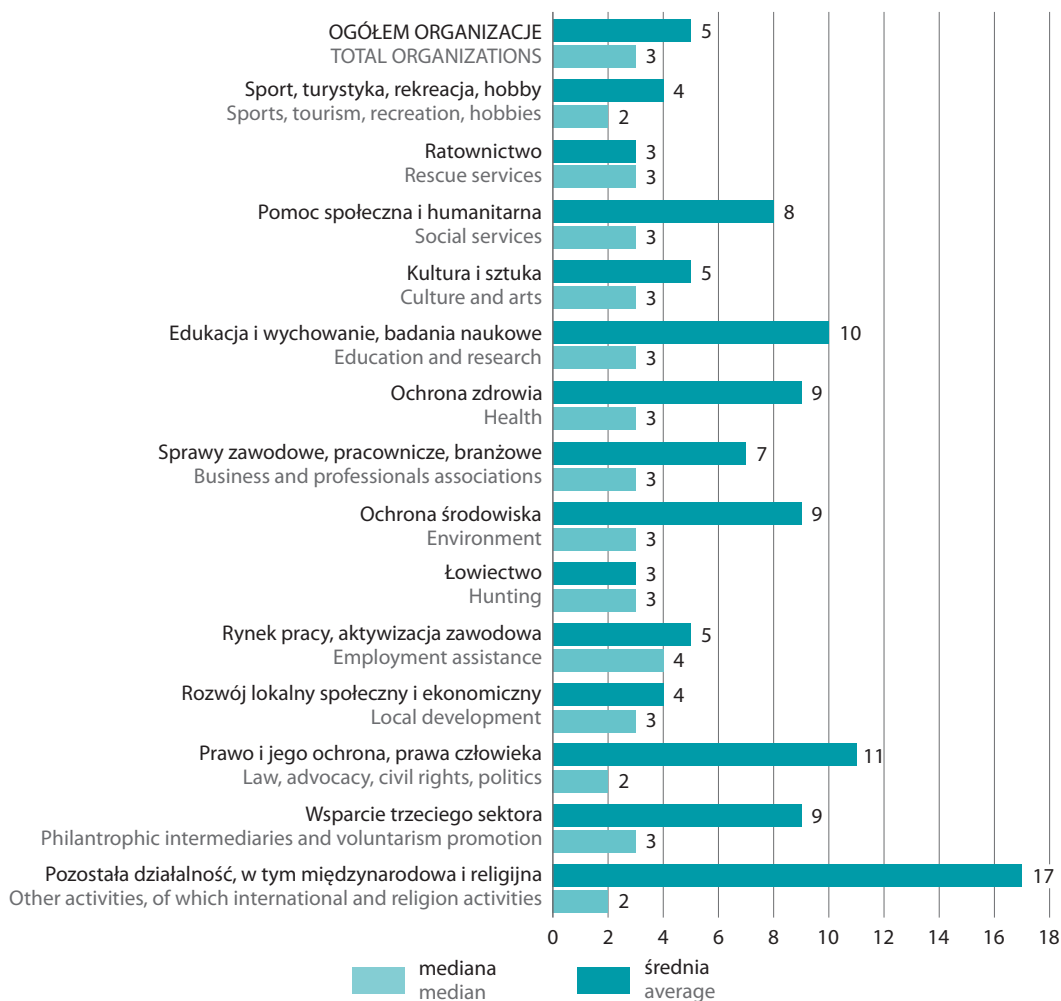
Rodzaj organizacji Type of organization	2019	2021	2023	2019	2021	2023
	średnia liczba partnerów average number of partners			mediana liczby partnerów median number of partners		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	7	6	5	2	3	3
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	17	15	17	3	3	3
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	6	5	7	3	3	4
Typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne Typical associations and social organizations	9	7	6	2	2	3
Stowarzyszenia sportowe Sport associations	4	4	4	2	2	2
Ochotnicze straże pożarne Volunteer fire brigades	2	3	3	2	3	3
Koła łowieckie Hunting clubs	3	4	4	2	3	3
Fundacje Foundations	12	10	11	2	3	3
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	8	7	7	2	3	3
Koła gospodyń wiejskich Rural housewives clubs	.	3	3	.	3	3
Samorząd gospodarczy, kółka rolnicze Business associations, farmers organizations	6	6	7	2	3	3

Analizując wielkości wartości średnich należy jednak mieć na uwadze, że znacznie odbiegały one we wszystkich rodzajach organizacji od mediany. Wartość środkowa w 2023 r. w większości rodzajów organizacji wyniosła 3 partnerów, w przypadku przedsiębiorstw społecznych – 4, a wśród stowarzyszeń sportowych – 2. W porównaniu z 2019 r., większość wartości median zwiększyła się o 1, jedynie w przypadku organizacji pożytku publicznego i stowarzyszeń sportowych pozostała na niezmiennym poziomie.

Z największą przeciętną liczbą partnerów współpracowały podmioty zajmujące się pozostałą działalnością, w tym międzynarodową i religijną (17), prawem i jego ochroną (11), edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi (10) oraz ochroną zdrowia, ochroną środowiska i wsparciem dla instytucji (po 9). Ponadprzeciętną wartością charakteryzowały się jeszcze organizacje zajmujące się: pomocą społeczną i humanitarną (8) oraz sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi (7).

Wykres 2.4. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe według głównej dziedziny działalności w 2023 r.

Chart 2.4. Average and median number of public institutions with which non-governmental organizations cooperated by main field of activity in 2023

W 2023 r. 39,9% organizacji pozarządowych nawiązało współpracę z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej. Najwyższy odsetek cechował stowarzyszenia sportowe (52,8%), przedsiębiorstwa społeczne (52,0%), a następnie fundacje (43,0%), najniższy zaś samorząd gospodarczy i kółka rolnicze (22,9%). Warto zaznaczyć, że wśród organizacji pożytku publicznego 48,5% jednostek współpracowało z instytucjami publicznymi w oparciu o spisną umowę.

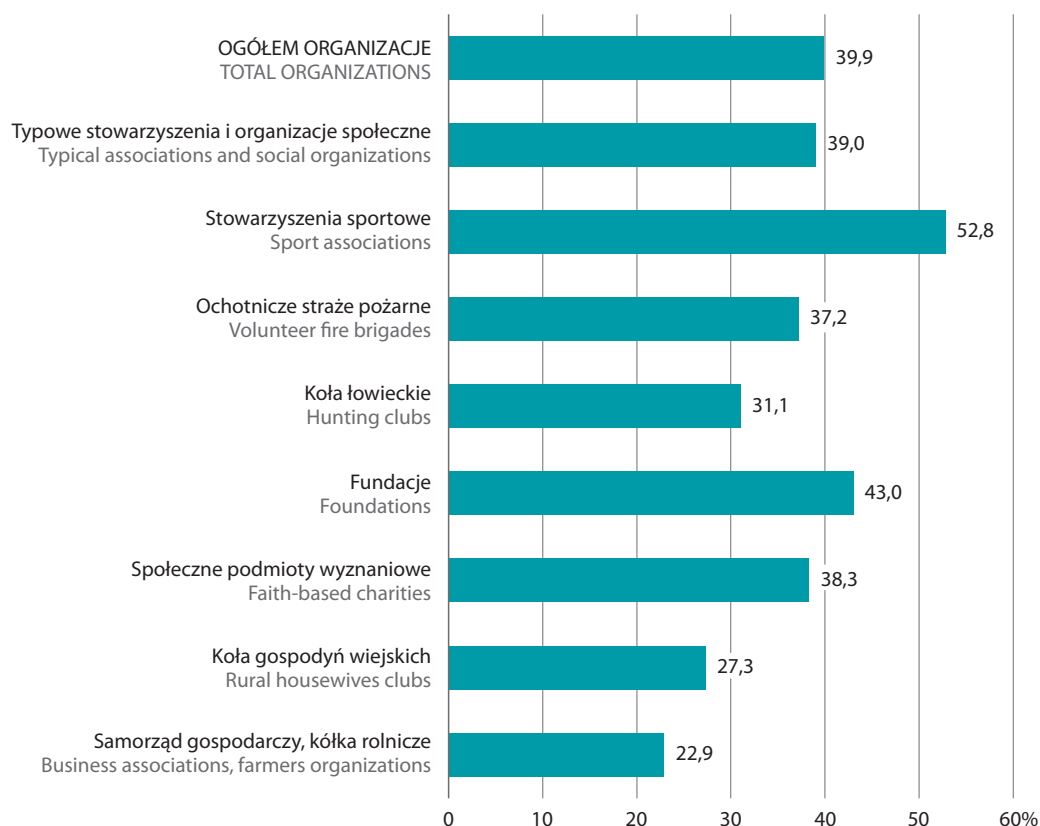
Tablica 2.3. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej w 2023 r.

Table 2.3. Percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions on the basis of written contract

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	44,3	37,3	39,9
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	54,4	50,7	48,5
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	51,2	44,1	52,0

Wykres 2.5. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji w 2023 r.

Chart 2.5. Percentage of non-governmental organizations cooperating with public institutions on the basis of written contract by type of organizations in 2023

Analizując współpracę podmiotów z instytucjami publicznymi pod kątem częstotliwości kontaktów można wyróżnić trzy sytuacje: miała ona charakter wyłącznie regularny albo wyłącznie sporadyczny, albo organizacje równocześnie z jednymi instytucjami publicznymi współpracowały regularnie a z innymi nieregularnie. Największy odsetek organizacji współpracujących z sektorem publicznym był wśród podmiotów współpracujących tylko sporadycznie (36,2%), natomiast w najmniejszym stopniu współpraca była regularna (28,9%). Najczęściej wyłącznie regularnie kooperowały z instytucjami sektora publicznego społeczne podmioty wyznaniowe (42,5%) oraz stowarzyszenia sportowe (39,7%), podczas gdy wyłącznie sporadyczny charakter współpracy wskazywały najczęściej fundacje (49,7%), samorząd gospodarczy i kółka rolnicze (46,5%), oraz typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (45,7%).

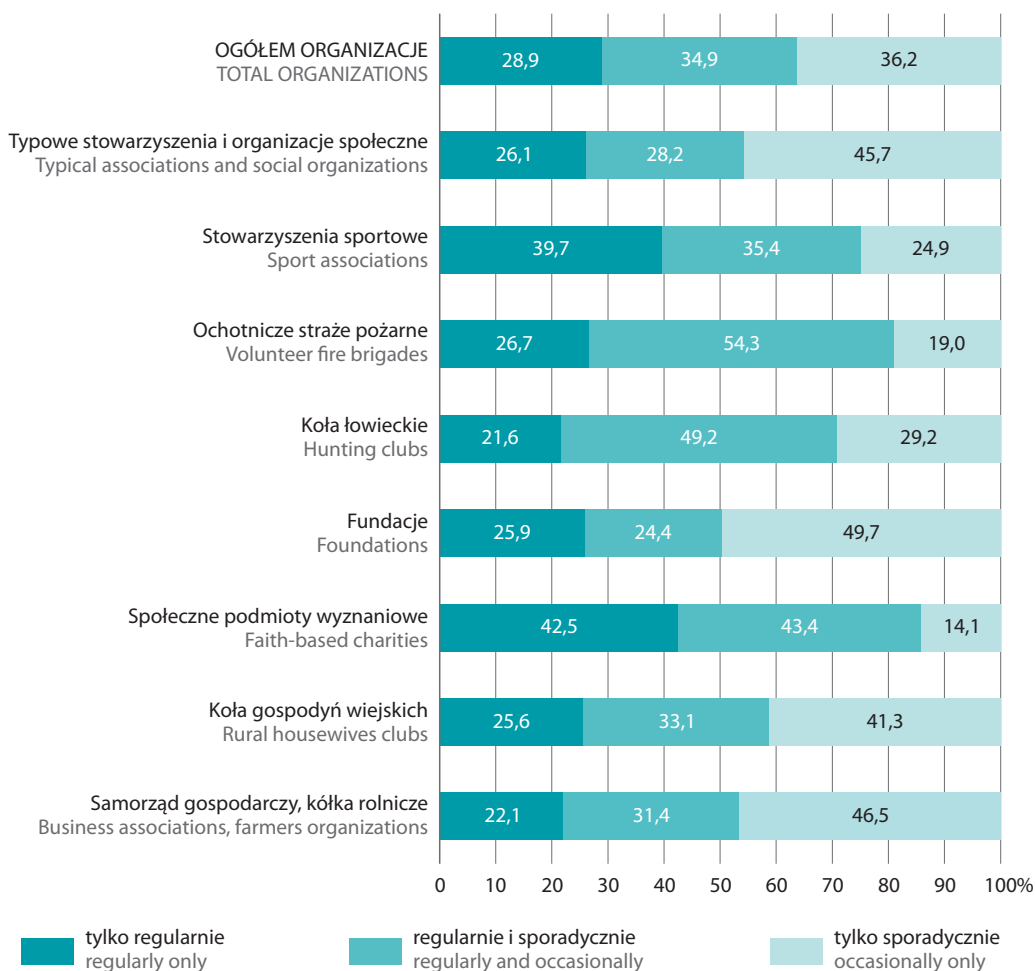
Tablica 2.4. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy w 2023 r.

Table 2.4. The structure of non-governmental organizations cooperating with public institutions by frequency of cooperation in 2023

Wyszczególnienie Specification	Regularnie Regularly only	Regularnie i sporadycznie Regularly and occasionally	Sporadycznie Occasionally only
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	28,9	34,9	36,2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	33,6	35,9	30,5
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	23,0	50,0	27,0

Wykres 2.6. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

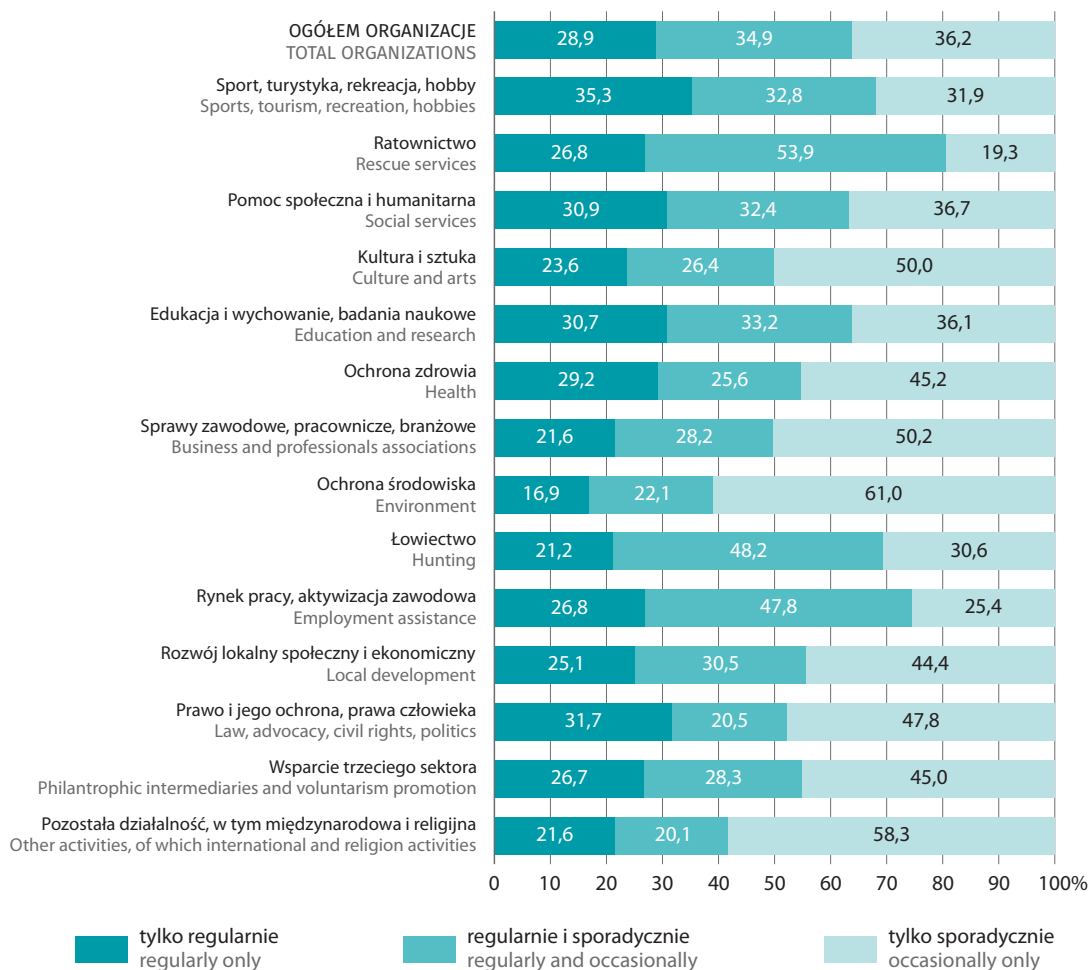
Chart 2.6. The structure of non-governmental organizations cooperating with public institutions by frequency of cooperation and by type of organization in 2023

W sposób tylko regularny najczęściej kooperowały podmioty zajmujące się sportem, turystyką, rekreacją, hobby (35,3%), prawem i jego ochroną, prawami człowieka (31,7%), oraz pomocą społeczną i humanitarną (30,9%), jak również edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi (30,7%). W przypadku zaś współpracy wyłącznie okazjonalnej, najwyższy odsetek cechował organizacje aktywne w obrębie ochrony środowiska (61,0%), pozostałej działalności (58,3%), a następnie działające w zakresie spraw zawodowych, pracowniczych i branżowych (50,2%), oraz kultury i sztuki (50,0%).

Wykres 2.7. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2023 r.

Chart 2.7. The structure of non-governmental organizations in cooperating with public institutions by frequency of cooperation and main field of activity in 2023

2.3. Cele i bariery współpracy

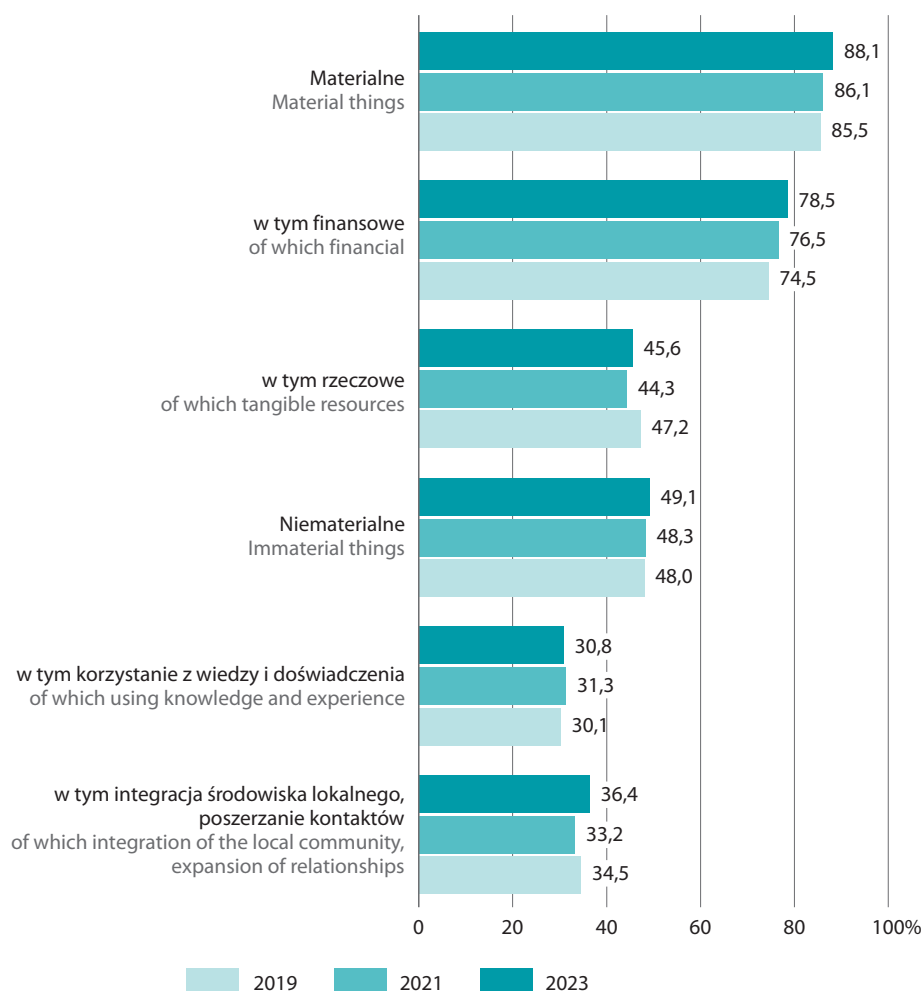
2.3. Objectives and barriers to cooperation

Organizacje pozarządowe współpracujące z administracją publiczną wskazywały różnorodne cele tej kooperacji. W 2023 r. instytucje publiczne stanowiły przede wszystkim źródło środków materialnych (88,1%). Wśród zasobów materialnych najczęstszym powodem współpracy było pozyskiwanie środków finansowych, np. dotacji na realizację zadań publicznych (78,5%), rzadziej środków rzeczowych (45,6%). W zakresie wsparcia rzeczowego istotne znaczenie dla organizacji miał dostęp do nieruchomości na preferencyjnych warunkach (38,7%).

Blisko połowa podmiotów pozarządowych kooperujących z instytucjami publicznymi wymieniała pozafinansowe korzyści wynikające z tej współpracy (49,1%), takie jak integracja środowiska lokalnego oraz poszerzanie sieci kontaktów (36,4%), a także korzystanie z wiedzy i doświadczenia partnera współpracy (30,8%).

Wykres 2.8. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według celu współpracy

Chart 2.8. Non-governmental organizations cooperating with public institutions by objective of cooperation

W stosunku do 2019 r. odsetek organizacji współpracujących z sektorem publicznym w zakresie rzeczowym zmniejszył się o 1,6 p. proc. Zwiększył się natomiast o 4,0 p. proc. udział podmiotów pozarządowych, które uzyskiwały finansowe wsparcie od administracji publicznej. Między 2019 r. a 2023 r. zwiększył się odsetek organizacji współpracujących dla celów pozamaterialnych o 1,1 p. proc., w tym w zakresie integracji środowiska lokalnego i poszerzania kontaktów (o 1,9 p. proc.).

W 2023 r., podobnie jak w poprzednich latach, widoczne było zróżnicowanie celów podejmowanej współpracy z administracją publiczną, w zależności od rodzaju organizacji pozarządowej. Pozyskiwanie środków finansowych najczęściej wskazywały ochotnicze straże pożarne (91,1%), które to jednocześnie charakteryzowały się najwyższym odsetkiem współpracujących ze względu na zasoby rzeczowe (55,9%). Natomiast najmniejszy odsetek organizacji pozyskujących środki finansowe odnotował samorząd gospodarczy i kółka rolnicze (39,4%), a w przypadku zasobów rzeczowych – społeczne podmioty wyznaniowe (11,9%) oraz koła łowieckie (15,5%).

Materialny zakres współpracy był najistotniejszy zarówno dla kół gospodyń wiejskich (94,6%), jak również społecznych podmiotów wyznaniowych (92,9%). Dla wszystkich omawianych kategorii organizacji finansowe cele współpracy były zdecydowanie bardziej powszechne niż rzeczowe. Kooperacja w niematerialnym

zakresie w największym stopniu rozpowszechniona była wśród samorządu gospodarczego i kółek rolniczych (67,8%), które dodatkowo stanowiły największą część podmiotów współpracujących z uwagi na korzystanie z wiedzy i doświadczenia (43,3%). Spośród celów niematerialnych, podejmowanie współpracy w zakresie integracji środowiska lokalnego i poszerzania kontaktów deklarowało o ok. 5,2 p. proc. podmiotów więcej niż kooperowanie w celu korzystania z wiedzy i doświadczenia partnera.

Tablica 2.5. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

Table 2.5. Non-governmental organizations cooperating with public institutions by objective of cooperation and type of organization in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization				
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	samorząd gospodarczy, kółka rolnicze business associations, farmers organizations
	w procentach in percentage				
Materialne, w tym: Material things, of which:	89,2	78,4	92,9	94,6	50,6
finansowe financial	79,1	66,6	90,8	88,7	39,4
rzeczowe tangible resources	48,9	30,6	11,9	50,7	18,9
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	47,9	45,0	30,7	59,5	67,8
korzystanie z wiedzy i doświadczenia using knowledge and experience	30,9	24,8	19,3	37,3	43,3
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	34,7	34,1	21,3	48,4	43,5

Odnotowano także pewne zróżnicowanie motywacji organizacji wchodzących w relacje z jednostkami sektora publicznego w zależności od instytucji, z którymi podejmowana była współpraca. Podobnie jak w 2019 r., najczęściej na finansowe korzyści z kooperacji wskazywały organizacje, które utrzymywały relacje z administracją rządową (86,8%). Z kolei zasoby rzeczowe były szczególnie istotne w przypadku organizacji utrzymujących relacje z jednostkami podległymi administracji samorządowej (53,4%).

Tablica 2.6. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według celu współpracy i rodzaju partnera w 2023 r.

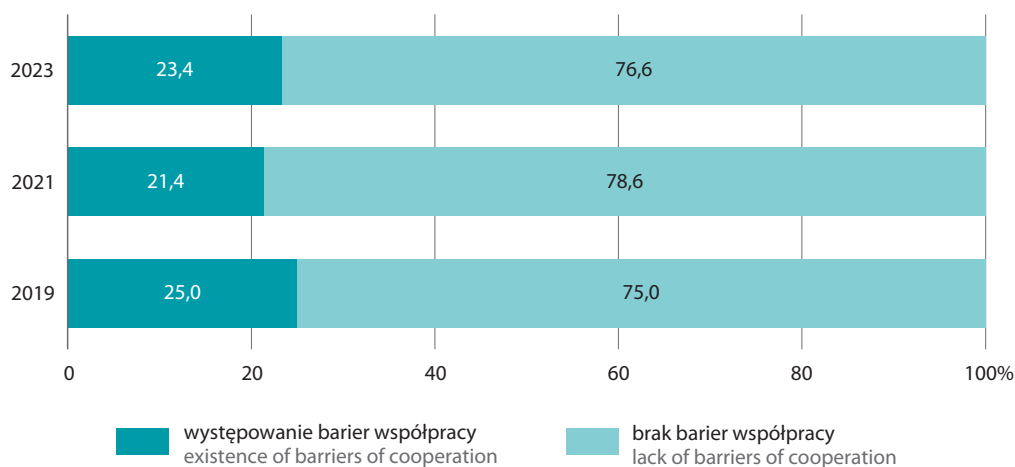
Table 2.6. Non-governmental organizations cooperating with public institutions by objective of cooperation and type of partner in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	administracja rządowa state government administration	jednostki podległe administracji rządowej units associated with the state government	administracja samorządowa local government administration	jednostki podległe administracji samorządowej units associated with the local government administration
	w procentach in percentage			
Materialne, w tym: Material things, of which:	90,5	90,9	90,9	88,9
finansowe financial	86,8	85,3	82,6	77,9
rzeczowe tangible resources	45,7	48,3	48,1	53,4
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	48,5	54,7	49,5	55,7
korzystanie z wiedzy i doświadczenia using knowledge and experience	33,9	36,1	31,5	35,7
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	34,7	41,2	37,2	42,1

Niematerialne cele współpracy, jak korzystanie z wiedzy i doświadczenia partnerów lub integracja środowiska lokalnego, były najczęściej wskazywanymi celami współpracy w przypadku współpracy z jednostkami podległymi administracji rządowej oraz samorządowej (odpowiednio 54,7% i 55,7%).

Wykres 2.9. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według występowania barier współpracy

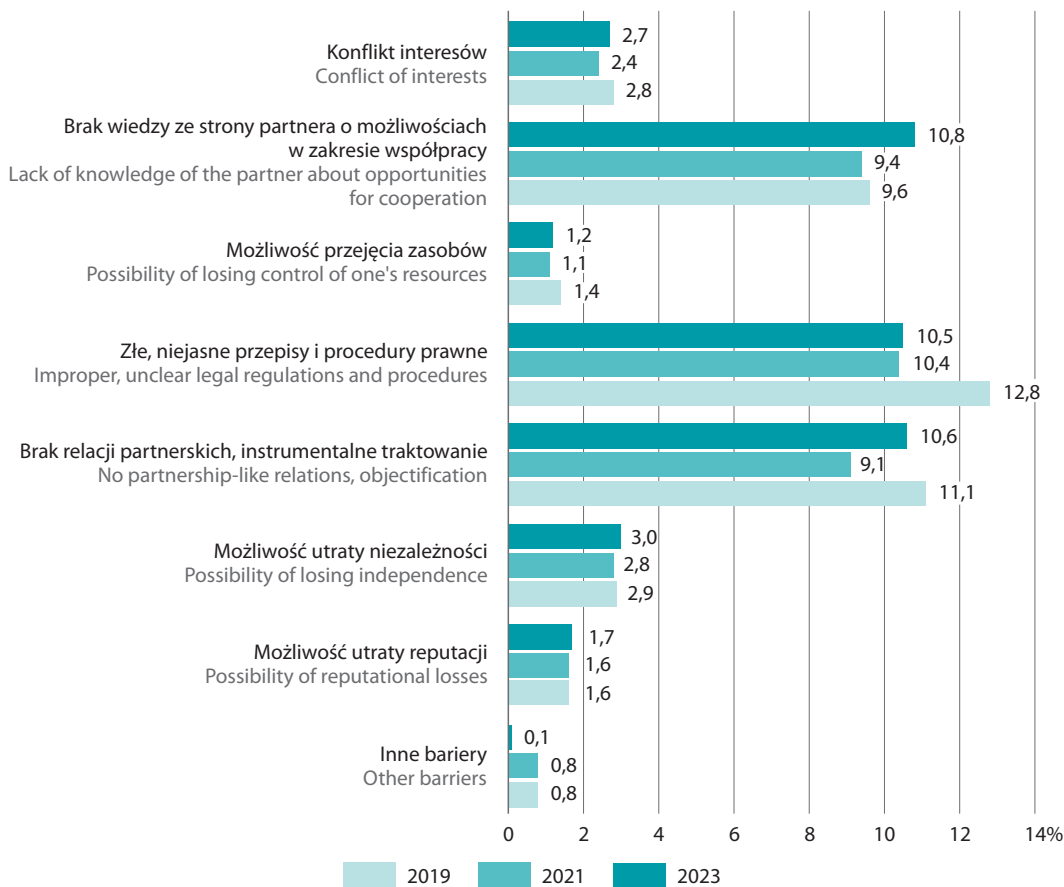
Chart 2.9. The structure of non-governmental organizations cooperating with public institutions by occurrence of barriers to cooperation

W 2023 r. odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z administracją publiczną, który zadeklarował, że nie wystąpiły żadne przeszkody utrudniające tę współpracę wyniósł 76,6% i był o 1,6 p. proc. wyższy niż w 2019 r.

Wykres 2.10. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju barier współpracy

Chart 2.10. Non-governmental organizations cooperating with public institutions by type of barriers to cooperation

Występowanie trudności we współpracy z instytucjami sektora publicznego zgłosiło w 2023 r. 23,4% organizacji. Najwyższy odsetek podmiotów identyfikujących bariery wystąpił wśród fundacji (33,4%). W pozostałych rodzajach organizacji pozarządowych udział ten był niższy i wyniósł w przypadku samorządu gospodarczego i kółek rolniczych – 30,1%, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych – 23,5%, społecznych podmiotów wyznaniowych – 20,3% oraz kół gospodyń wiejskich – 12,7%.

Zgodnie z deklaracjami podmiotów pozarządowych problemy we współpracy z administracją publiczną wynikały przede wszystkim z braku wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy (10,8%). Następnie zwracano uwagę na brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (10,6%) oraz złe, niejasne przepisy i procedury prawne (10,5%). Wskazane trudności najczęściej wymieniano również w poprzednich pomiarach, chociaż w przypadku złych, niejasnych przepisów między 2019 r. a 2023 r. nastąpił znaczny spadek – o 2,3 p. proc.

Stosunkowo rzadko organizacje współpracujące z administracją publiczną wskazywały na pozostałe bariery, takie jak: możliwość utraty niezależności (3,0%), konflikt interesów (2,7%), możliwość utraty reputacji (1,7%), czy przejęcia przez partnera zasobów organizacji (1,2%).

Tablica 2.7. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju barier współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

Table 2.7. Non-governmental organizations cooperating with public institutions by type of barriers to cooperation and type of organization in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization				
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	samorząd gospodarczy, kółka rolnicze business associations, farmers organizations
	w procentach in percentage				
Konflikt interesów Conflict of interests	2,8	4,0	1,9	1,0	2,5
Brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy Lack of knowledge of the partner about opportunities for cooperation	11,1	14,4	7,4	6,1	12,2
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources)	1,1	2,3	0,8	0,4	.
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	9,5	19,8	10,8	4,7	18,0
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	10,3	18,0	6,5	4,8	11,8
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,9	5,6	0,9	1,0	1,8
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	1,7	3,6	.	0,1	1,4
Inne bariery Other barriers	0,1	.	.	–	–

Analiza problemów we współpracy z administracją publiczną, deklarowanych przez organizacje pozarządowe, pozwala zaobserwować pewne różnice we wskazywanych barierach w zależności od rodzaju organizacji. Fundacje, w porównaniu z pozostałymi rodzajami podmiotów pozarządowych, charakteryzowały się najwyższymi odsetkami wskazań dla niemalże wszystkich barier. Dodatkowo podmioty z grupy samorządu gospodarczego i kółek rolniczych wykazały ponadprzeciętną częstotliwość napotykania na złe, niejasne przepisy i procedury prawne oraz brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy. Kategorią organizacji, która najrzadziej napotykała bariery współpracy były koła gospodyń wiejskich.

Tablica 2.8. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju barier współpracy i rodzaju partnera w 2023 r.

Table 2.8. Non-governmental organizations cooperating with public institutions by type of barriers to cooperation and type of partner in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera		Type of partner	
	administracja rządowa state government administration	jednostki podległe administracji rządowej units associated with the state government	administracja samorządowa local government administration	jednostki podległe administracji samorządowej units associated with the local government administration
	w procentach in percentage			
Konflikt interesów Conflict of interests	4,2	2,9	2,6	3,2
Brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy Lack of knowledge of the partner about opportunities for cooperation	11,2	10,3	10,5	10,5
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources)	1,6	1,2	1,2	1,4
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	15,0	12,0	10,5	12,3
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	14,2	11,2	10,2	12,0
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	4,7	3,6	3,0	3,8
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,4	1,6	1,7	2,3
Inne bariery Other barriers	0,1	0,1	0,1	0,1

Z analizy występowania barier we współpracy ze względu na rodzaj instytucji publicznej, z którą utrzymywano relacje, podobnie jak w poprzednich pomiarach, wynika, że bardziej problematyczne były relacje z administracją rządową niż samorządową (28,5% wobec 23,3% w 2023 r., 28,0% wobec 14,7% w 2021 r., natomiast w 2019 r. – 31,0% wobec 24,9%). Organizacje współpracujące z instytucjami rządowymi częściej niż podmioty kooperujące z administracją samorządową wskazywały na trudności we współpracy i dotyczyło to każdej z wymienionych barier. Najważniejsze różnice pomiędzy administracją rządową a samorządową w zakresie częstotliwości występowania poszczególnych problemów we współpracy dotyczyły złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (15,0% wobec 10,5%), braku relacji partnerskich, instrumentalnego traktowania (14,2% wobec 10,2%), a także możliwości utraty niezależności (4,7% wobec 3,0%).

2.4. Współpraca z samorządem terytorialnym

2.4. Cooperation with local government institutions

Perspektywa organizacji pozarządowych

Perspective of non-governmental organizations

W 2023 r. 69,2% organizacji pozarządowych wskazało, że współpracowało z administracją samorządową, tj. z urzędami gmin lub miast, starostwami powiatowymi lub urzędami marszałkowskimi. W porównaniu z 2019 r. odsetek ten zmniejszył się o 4,0 p. proc.

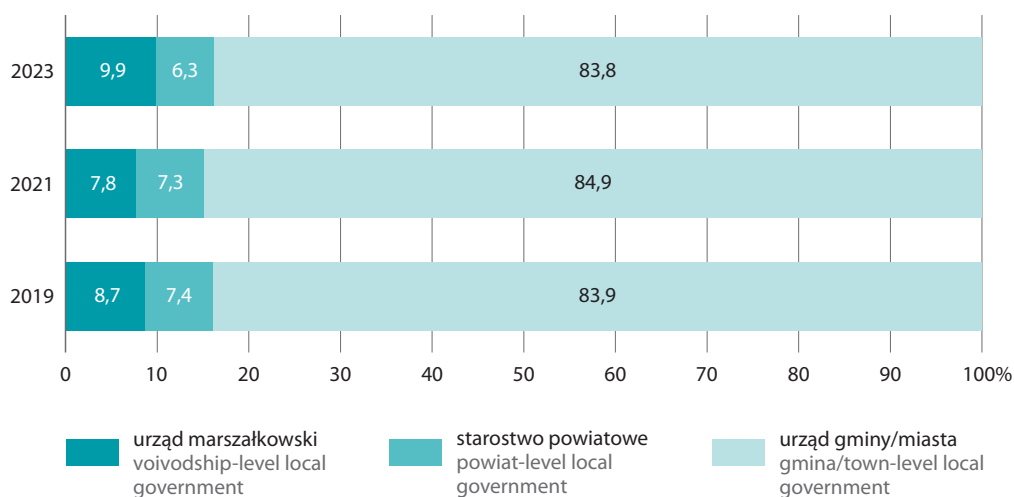
Dla organizacji pozarządowych współpracujących z administracją samorządową z punktu widzenia realizacji zadań statutowych najważniejszymi partnerami w 2023 r. były urzędy gmin lub miast (83,8%; o 1,1 p. proc. mniej niż 2021 r. oraz o 0,1 p. proc. mniej niż w 2019 r.). Następnie, 9,9% organizacji wskazało jako kluczową współpracę z urzędami marszałkowskimi oraz 6,3% ze starostwami.

Najwyższy udział organizacji współpracujących z administracją samorządową, dla których najważniejszym partnerem był urząd gminy lub miasta odnotowano wśród kół gospodyń wiejskich (87,5%), a następnie wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (84,8%). Z kolei organizacje samorządu gospodarczego i kółek rolniczych oraz fundacje ponadprzeciętnie często jako najważniejszą wskazywały współpracę z urzędem marszałkowskim (odpowiednio 22,6% i 16,6%), a społeczne podmioty wyznaniowe ze starostwem powiatowym (19,6%).

Podobnie jak w poprzednich latach, wybór kluczowego urzędu administracji samorządowej z punktu widzenia organizacji pozarządowych był uzależniony od zasięgu ich działalności. Wśród organizacji współpracujących z urzędem gminy lub miasta przeważały podmioty, które działały co najwyżej na terenie najbliższego sąsiedztwa lub gminy (56,2%). Kolejno, organizacje współpracujące ze starostwem powiatowym najczęściej działały maksymalnie na terenie powiatu (34,2%), zaś organizacje współpracujące z urzędem marszałkowskim na terenie województwa (22,3%).

Wykres 2.11. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z administracją samorządową według typu urzędu, z którym współpraca była najważniejsza

Chart 2.11. Structure of non-governmental organizations cooperating with local government institutions by type of institution with which cooperation was the most important

Organizacje pozarządowe współpracujące z administracją samorządową poproszone zostały o ocenę swoich relacji z urzędem, z którym współpraca była dla nich najważniejsza z punktu widzenia realizacji zadań statutowych. Oceny dokonywano w oparciu o 5-stopniową skalę: od 1 (bardzo dobrze) do 4 (bardzo źle) oraz 5 brak wiedzy odnośnie współpracy z urzędem.

W 2023 r. zdecydowana większość organizacji współpracujących z administracją samorządową oceniła swoje relacje z kluczowym urzędem jako pozytywne (93,5%), w tym 41,9% jako bardzo dobre. Przeciętna ogólna ocena stosunków z administracją samorządową była relatywnie wysoka i wyniosła 3,3.

W 2019 r. poziom satysfakcji na poziomie raczej dobrym i bardzo dobrym współpracy z urzędami administracji samorządowej był na zbliżonym poziomie – 93,7%. Natomiast w 2021 r. poziom satysfakcji kształtował się na poziomie 94,6%.

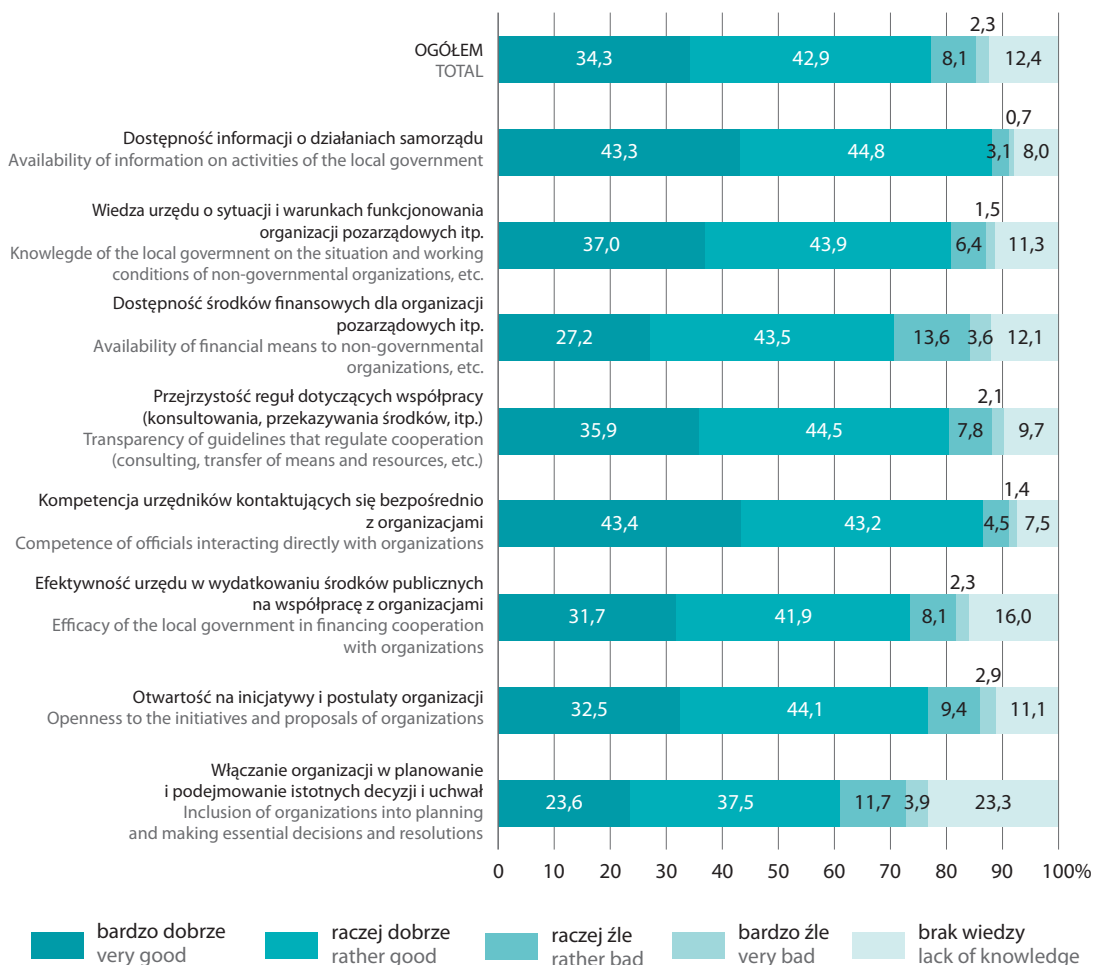
Ogólna ocena współpracy z urzędem administracji samorządowej, była nieznacznie wyższa w przypadku organizacji, które jako kluczowego partnera wskazały urząd marszałkowski (96,5% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze). W przypadku podmiotów, dla których najważniejsza była współpraca ze starostwem powiatowym lub urzędem gminy, miasta odsetki te wyniosły odpowiednio 95,4% oraz 93,0%.

Najwyższy poziom zadowolenia ze współpracy z urzędami administracji samorządowej wystąpił wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (96,2% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze) oraz kół łowieckich (96,1%).

Wysoki poziom ogólnej oceny współpracy z urzędami administracji samorządowej odnotowano wśród podmiotów działających w zakresie ochrony zdrowia (97,2% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze), łowiectwa (96,9%) a następnie zajmujących się rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (96,2%).

Wykres 2.12. Struktura organizacji pozarządowych według oceny wybranych wymiarów współpracy z urzędami administracji samorządowej w 2023 r.

Chart 2.12. Structure of non-governmental organizations by rate of selected dimensions of cooperation with local government institutions in 2023

Poza określeniem ogólnej oceny współpracy, organizacje pozarządowe poproszone zostały o ocenę wybranych aspektów relacji z urzędem. Najlepiej oceniono dostępność informacji o działaniach samorządu (88,1% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze) oraz kompetencje urzędników kontaktujących się z organizacjami (86,6%). Gorzej natomiast podmioty pozarządowe oceniły otwartość urzędów na włączanie

organizacji w planowanie i podejmowanie istotnych decyzji i uchwał – 61,1% określiło współpracę w tym aspekcie jako bardzo dobrą lub raczej dobrą, a 15,6% jako złą, zaś 23,3% współpracujących z samorządem organizacji nie posiadała wystarczającej wiedzy, by dokonać oceny tego wymiaru. Relatywnie słabo oceniana była dostępność samorządowych środków finansowych dla organizacji – 17,2% oceniło źle ten aspekt.

Od 2019 r. poprawiła się ocena współpracy organizacji pozarządowych z urzędami samorządu terytorialnego dla wszystkich wymiarów. Najbardziej wzrósł odsetek ocen pozytywnych w przypadku włączania organizacji w planowanie i podejmowanie istotnych decyzji i uchwał (z 51,4% w 2019 r. do 61,1% w 2023 r.) oraz efektywności urzędu w wydatkowaniu środków publicznych na współpracę z organizacjami (z 64,9% w 2019 r. do 73,6% w 2023 r.). Znacząco wzrosła również pozytywna ocena otwartości na inicjatywy i postulaty organizacji (z 68,6% w 2019 r. do 76,6% w 2023 r.). Natomiast w porównaniu z 2021 r. największy wzrost odnotowano w aspekcie efektywności urzędu w wydatkowaniu środków publicznych na współpracę z organizacjami (z 71,2% w 2021 r. do 73,6% w 2023 r.), przejrzystości reguł dotyczących współpracy (z 78,1% w 2021 r. do 80,4% w 2023 r.) oraz dostępności środków finansowych dla organizacji pozarządowych (z 68,5% w 2021 r. do 70,6% w 2023 r.).

Organizacje pozarządowe charakteryzowały się relatywnie wysokim poziomem zaufania do urzędów administracji samorządowej. W 2023 r. 93,7% podmiotów współpracujących z jednostkami samorządu terytorialnego przyznało, że ma zaufanie do urzędu, z którym relacje były najważniejsze z perspektywy działalności organizacji, w tym 44,5% przyznało, że jest to pełne zaufanie. Średnia ocena zaufania wyniosła 3,4.

Poziom zaufania od 2019 r. sukcesywnie wzrastał z pomiaru na pomiar. W latach 2019 i 2021 zaufanie do urzędu samorządu terytorialnego deklarowało odpowiednio 93,3% i 94,3% organizacji, w tym pełne zaufanie do urzędu miało odpowiednio 39,3% i 42,5%, a średnia ocena zaufania wyniosła w 2019 r. 3,3, a w 2021 r. – 3,4.

Poziom zaufania do urzędów administracji samorządowej w 2023 r. był nieznacznie wyższy w przypadku organizacji, które jako kluczowego partnera wskazały urzędy marszałkowskie (95,8%), a następnie starostwa powiatowe (95,5%). W przypadku podmiotów, dla których najważniejsza była współpraca z urzędem gminy, miasta odsetek ten wyniósł 93,2%.

Najwyższy poziom zaufania do urzędów administracji samorządowej w 2023 r. wystąpił wśród organizacji działających w obszarze łowiectwa (97,1% mających zaufanie), kółek rolniczych (96,7%), a także ochotniczych straży pożarnych (95,1%). Najniższy poziom zaufania do administracji samorządowej odnotowano z kolei wśród fundacji (89,6% mających zaufanie), społecznych podmiotów wyznaniowych i kół gospodyń wiejskich (po 94,2%).

Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego

Perspective of local government units

Prezentowane informacje o współpracy między organizacjami pozarządowymi a administracją samorządową z perspektywy JST pochodzą z badań realizowanych z wykorzystaniem formularza *Statystyka gminy/powiatu/województwa: Rozwój gospodarki społecznej w jednostkach samorządu za 2023 r.* oraz formularza *Statystyka gminy: współdziałanie z mieszkańcami za 2022 r.*

Jednym z przejawów otwartości administracji samorządowej na relacje z organizacjami pozarządowymi jest uwzględnienie tej współpracy w kluczowych dokumentach wyznaczających cele, kierunki i sposoby działania JST. W 2023 r. 78,8% JST posiadało obowiązującą strategię rozwoju. W większości przypadków uwzględniono w niej zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami pozarządowymi⁵ (91,8% JST posiadających strategię rozwoju). Z kolei w 70,9% jednostkach samorządu terytorialnego wskazano, że

⁵ W formularzu *Statystyka gminy/powiatu/województwa: Rozwój gospodarki społecznej w jednostkach samorządu* pytano o organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego.

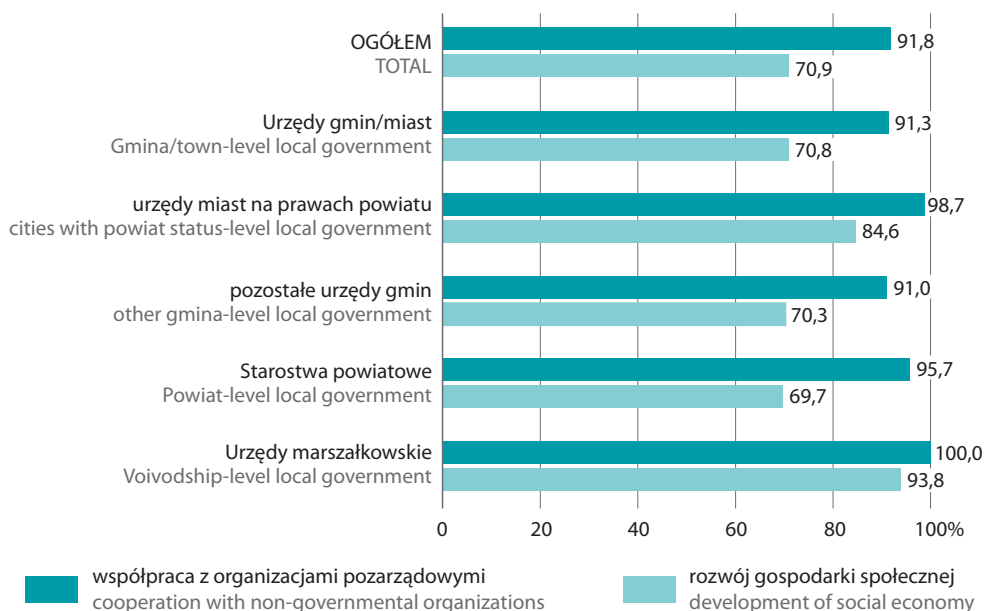
obowiązująca strategia rozwoju zawiera zagadnienia dotyczące rozwoju ekonomii społecznej. Dla porównania 90,2% JST posiadających strategię rozwoju zadeklarowało, że zawierają one zagadnienia związane z aktywizacją mieszkańców, a 30,0% – zagadnienia dotyczące społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych.

Wszystkie urzędy marszałkowskie wskazały, że na ich terenie obowiązywała strategia rozwoju, w której jednocześnie poruszono tematykę współpracy z organizacjami pozarządowymi, nieco rzadziej zagadnienia związane z rozwojem gospodarki społecznej (93,8%). Z kolei strategię rozwoju rzadziej obowiązywały w pozostałych miastach i gminach oraz w powiatach (odpowiednio 80,3% i 66,2% tych JST). Rzadziej również urzędy pozostałych miast i gmin odnosiły się do tematyki współpracy z organizacjami pozarządowymi (91,3% posiadających strategię lokalnego rozwoju) lub rozwoju gospodarki społecznej (70,8%).

W odniesieniu do 2019 r. odsetek JST, które uwzględniły w strategii rozwoju zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami pozarządowymi wzrósł o 7,1 p. proc. (z 84,7%), a tych, które uwzględniły zagadnienia rozwoju gospodarki społecznej o 20,6 p. proc. (z 50,3%).

Wykres 2.13. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które uwzględniły w strategii rozwoju zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami pozarządowymi lub rozwojem gospodarki społecznej według rodzaju JST w 2023 r.

Chart 2.13. Percentage of local government institutions which included in strategy of development issues of cooperation with non-governmental organizations or development of social economy by type of institution w 2023

Dokumentami w jednostkach samorządu terytorialnego dookreślającymi wzajemne relacje z organizacjami pozarządowymi mogą być roczne lub wieloletnie programy współpracy. W 2022 r. większość gmin⁶ posiadała przynajmniej jeden taki program (94,7%). Dla porównania w 2020 r. odsetek ten był na zbliżonym poziomie i wyniósł 94,6%. Najczęściej był to roczny program współpracy (89,1%), rzadziej wieloletni (13,2%). Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi posiadało 95,5% miast na prawach powiatu i 89,4% pozostałych miast i gmin. W przypadku wieloletniego programu współpracy odsetki te wyniosły odpowiednio 27,3% i 13,2%.

⁶ O posiadanie rocznych lub wieloletnich programów współpracy z organizacjami pozarządowymi pytano w badaniu realizowanym jedynie wśród gmin, na formularzu Statystyka gminy: współdziałanie z mieszkańcami za 2022 r.

Zgodnie z deklaracjami jednostek samorządu terytorialnego, większość z nich posiadała w 2023 r. w swoich strukturach osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem była współpraca z organizacjami pozarządowymi (94,6%), z czego w 16,4% było to główne zadanie tej osoby lub komórki, a w 78,2% dodatkowe. W porównaniu z 2019 r., odsetek JST posiadających w swoich strukturach osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem była współpraca z organizacjami, wzrósł o 2,6 p. proc. (z 92,0%), natomiast względem 2021 r. wzrósł o 0,4 p. proc. (z 94,2%).

JST rzadziej posiadały w swoich strukturach osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem było wspieranie rozwoju ekonomii społecznej – 26,9% JST, z czego w 2,4% był to główny obszar zadań takiej osoby/komórki, a w 24,5% dodatkowy. W odniesieniu do 2019 r. odsetek JST posiadających w swoich strukturach osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem było wspieranie rozwoju gospodarki społecznej, wzrósł o 5,9 p. proc. (z 21,0%).

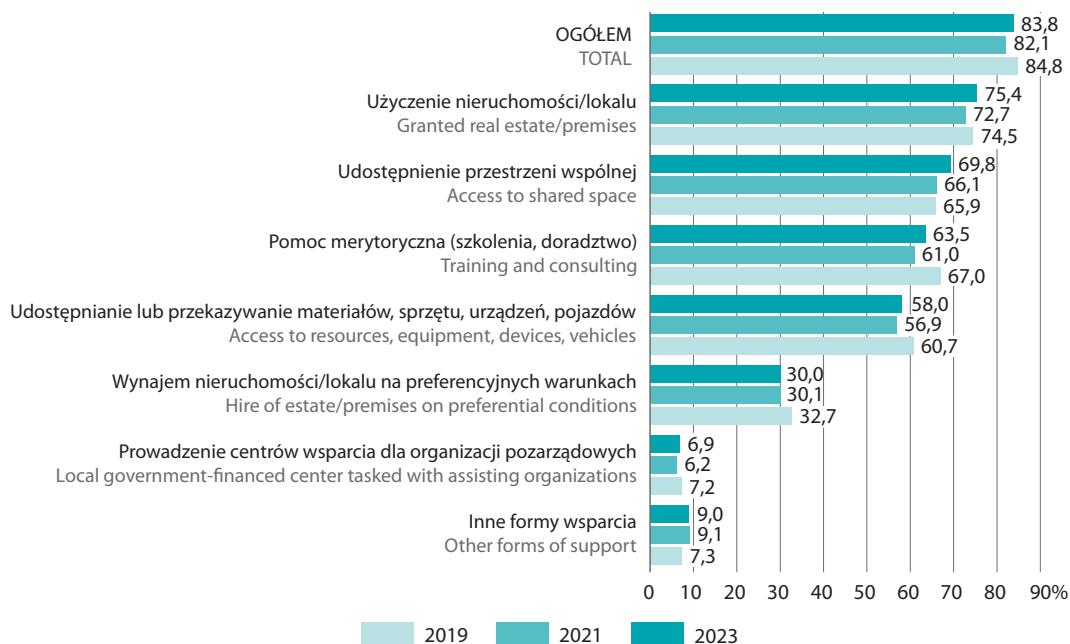
Wyznaczoną osobę lub komórkę do współpracy z organizacjami pozarządowymi posiadały w 2023 r. wszystkie samorządy wojewódzkie i miasta na prawach powiatu. W tych jednostkach samorządowych również najczęściej posiadano osobę lub komórkę do wspierania rozwoju gospodarki społecznej – 56,3% województw oraz 47,0% miast na prawach powiatu.

Jednostki samorządu terytorialnego mogły zlecać organizacjom pozarządowym realizację zadań publicznych (współpraca finansowa) lub podejmować działania, które mają na celu wsparcie organizacji pozarządowych w formie pozafinansowej. Zdecydowana większość jednostek samorządu terytorialnego zadeklarowała, że w 2023 r. stosowała przynajmniej jeden rodzaj wsparcia pozafinansowego (83,8%). Dla porównania w 2019 r. odsetek ten wyniósł 84,8%. W przypadku urzędów marszałkowskich i miast na prawach powiatu wszystkie jednostki zadeklarowały wspieranie organizacji pozarządowych. Nieco mniejsze zaangażowanie wystąpiło na poziomie powiatowym (86,6%) oraz wśród gmin z wyłączeniem miast na prawach powiatu (82,8%).

Najczęściej użyczano organizacjom nieruchomości lub lokal (75,4% JST, które udzielały wsparcia). W dalszej kolejności udostępniano przestrzeń wspólną (69,8%), udzielano pomocy merytorycznej (63,5%) lub udostępniano sprzęt, urządzenia, pojazdy potrzebne do wykonywania przez organizację działalności statutowej (58,0%). JST natomiast rzadko prowadziły centra wsparcia dla organizacji pozarządowych (6,9%).

W porównaniu z 2019 r., w największym stopniu zwiększył się odsetek JST, które udostępniały przestrzeń wspólną (o 3,9 p. proc., z 65,9%). Natomiast największy spadek odnotowano wśród JST udzielających pomocy merytorycznej, np. szkoleń czy doradztwa (o 3,5 p. proc., z 67,0%).

Wykres 2.14. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według formy wsparcia organizacji pozarządowych
Chart 2.14. Percentage of local government institutions by form of support for non-governmental organizations

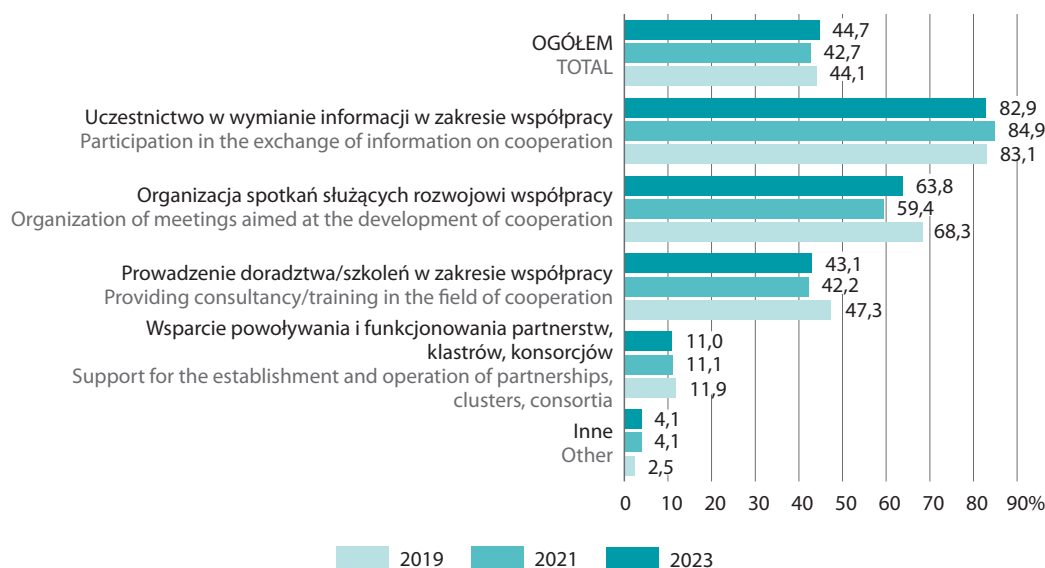
Wspieranie sieciowania organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, spółdzielni socjalnych, spółdzielni pracy, spółdzielni inwalidów i niewidomych zadeklarowało w 2023 r. 44,7% jednostek samorządu terytorialnego. Dla porównania w 2019 r. było to 44,1%.

Jednostki samorządu terytorialnego, które wspierały sieciowanie podmiotów gospodarki społecznej, najczęściej robiły to w formie wymiany informacji (82,9%), rzadziej poprzez organizację spotkań (63,8%), czy prowadzenie doradztwa, szkoleń (43,1%).

Działania związane ze wspieraniem sieciowania podmiotów gospodarki społecznej prowadziły w 2023 r. wszystkie urzędy marszałkowskie, w tym wszystkie uczestniczyły w wymianie informacji oraz organizacji spotkań służących rozwojowi współpracy. Sieciowanie podmiotów gospodarki społecznej prowadziła większość miast na prawach powiatu (88,1%), rzadziej natomiast takie działania podejmowano na poziomie powiatowym (53,8%) lub w pozostałych gminach (41,6%).

Wykres 2.15. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według formy wsparcia sieciowego podmiotów gospodarki społecznej

Chart 2.15. Percentage of local government institutions by form of network support for social economy entities

2.5 Realizacja zadań publicznych

2.5. Realization of public tasks

Perspektywa organizacji pozarządowych

Perspective of non-governmental organizations

W 2023 r. 34,5% organizacji pozarządowych zadeklarowało, że realizowało zadania przekazane przez administrację publiczną w trybie otwartych konkursów ofert lub na podstawie innych trybów. Odsetek ten zmniejszył się o 4,3 p. proc. w odniesieniu do 2019 r.

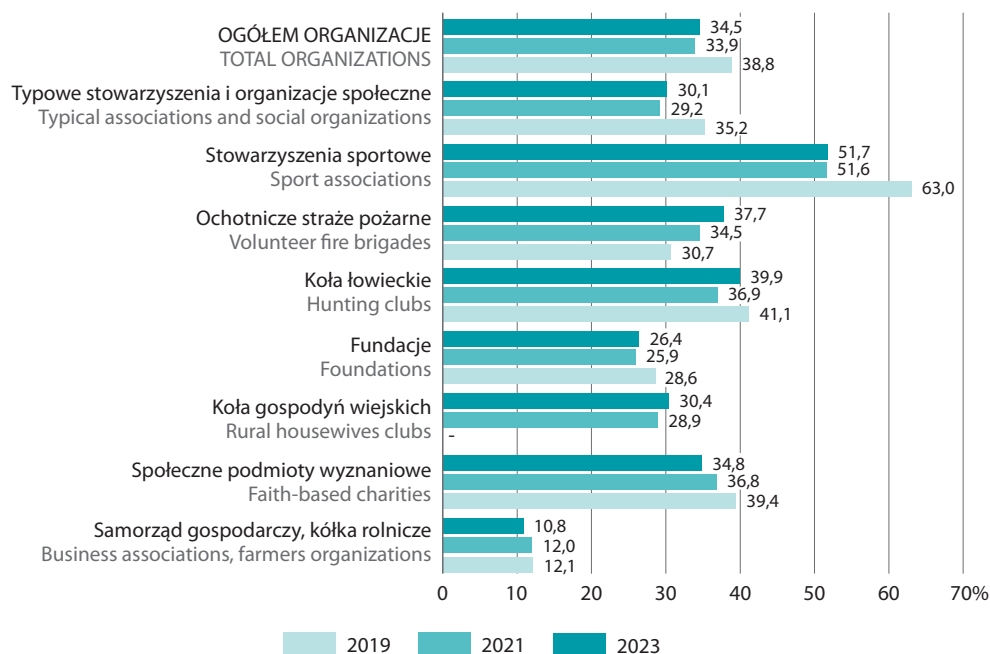
Organizacje, którym zlecono zadania publiczne, średnio w 2023 r. realizowały 14 takich zadań, przy czym w połowie przypadków było to nie więcej niż 5 zadań.

Tablica 2.9. Odsetek organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne według rodzaju organizacji

Table 2.9. Percentage of non-governmental organizations which realized public tasks by type of organization

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	38,8	33,9	34,5
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	48,8	45,7	43,2
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	40,5	38,6	52,7

Wykres 2.16. Odsetek organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne według rodzaju organizacji
Chart 2.16. Percentage of non-governmental organizations which realized public tasks by type of organization

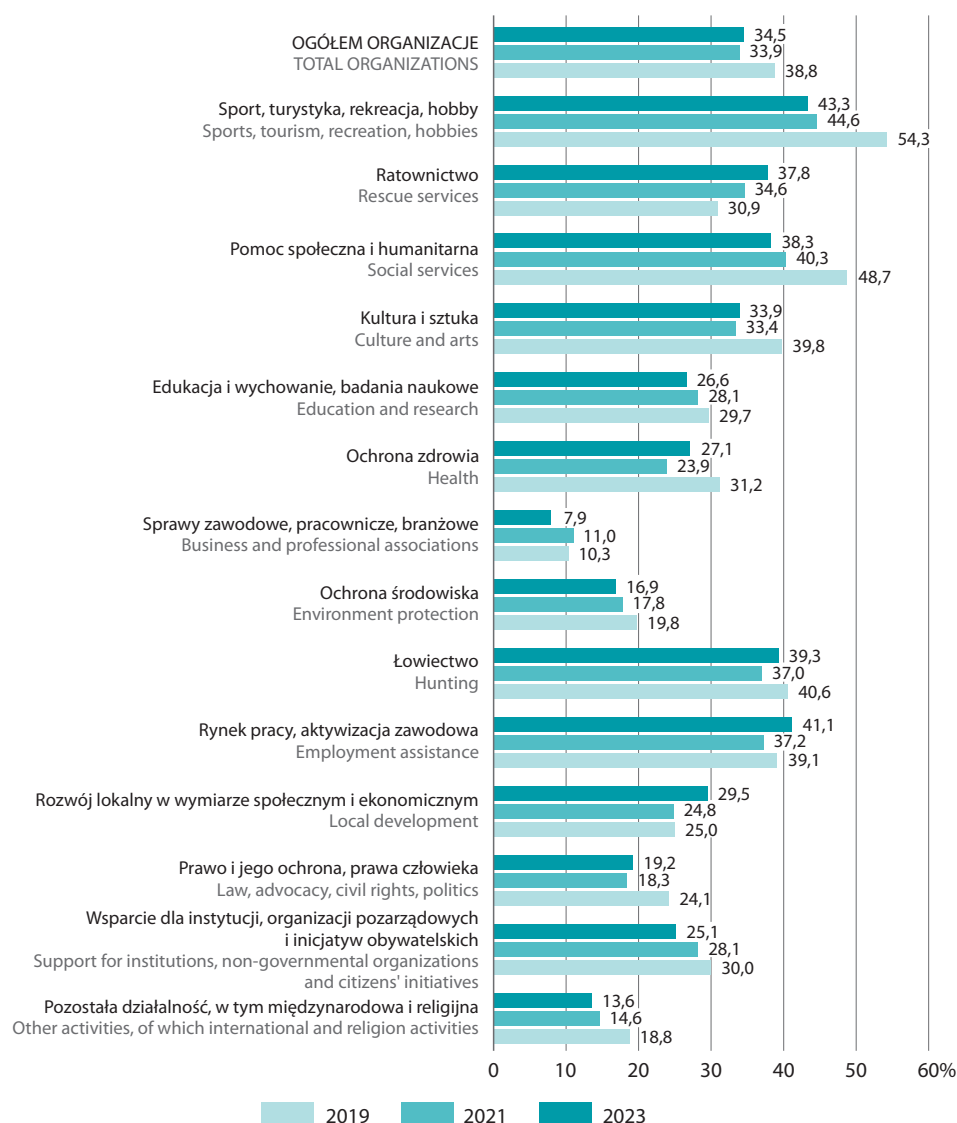

Najwyższy odsetek podmiotów realizujących w 2023 r. zadania zlecone przez administrację publiczną wystąpił, podobnie jak w latach wcześniejszych, wśród stowarzyszeń sportowych (51,7%). Ponadprzeciętnie często takie zadania realizowały także koła łowieckie (39,9%), natomiast rzadko podmioty samorządu gospodarczego i kółek rolniczych (10,8%).

Udział podmiotów, które realizowały w 2023 r. zadania publiczne, był także zróżnicowany w zależności od głównej dziedziny działalności organizacji pozarządowych. Podobnie, jak w poprzednich latach, największe zaangażowanie w realizację zadań zleconych przez administrację publiczną wystąpiło wśród jednostek zajmujących się sportem, turystyką, rekreacją lub hobby (43,3%), a następnie pomocą społeczną i humanitarną (38,3%), aczkolwiek w porównaniu z 2019 r. w tych obszarach odnotowano największe spadki – odpowiednio o 11,0 p. proc. (z 54,3%) oraz 10,4 p. proc. (z 48,7%). Z drugiej strony relatywnie rzadko realizowały zadania publiczne organizacje działające na rzecz spraw zawodowych, pracowniczych, branżowych (7,9%). Natomiast w porównaniu z 2021 r., największy wzrost zaobserwowano w obszarze rozwoju lokalnego w wymiarze społecznym i ekonomicznym oraz rynku pracy i aktywizacji zawodowej – odpowiednio o 4,8 p. proc. (z 24,8%) oraz 3,9 p. proc. (z 37,2%).

Wykres 2.17. Odsetek organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne według głównej dziedziny działalności

Chart 2.17. Percentage of non-governmental organizations which realized public tasks by main field of activity

Zaangażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych można analizować również od strony posiadania przez nie przychodów ze źródeł publicznych.

W 2023 r. blisko połowa przychodów organizacji (44,0%) pochodziła ze środków publicznych. Największy udział miały one w przychodach ochotniczych straży pożarnych (75,4% przychodów), a następnie społecznych podmiotów wyznaniowych oraz typowych stowarzyszeniach i organizacjach społecznych (odpowiednio - 58,5% i 48,6% przychodów). Najmniejszy udział środki publiczne miały w przychodach kółka rolnicze i koła łowieckie (odpowiednio – 1,8% i 7,0% przychodów).

W porównaniu z 2019 r. udział przychodów pochodzących ze środków publicznych zmniejszył się o 3,5 p. proc. Odsetek ten zmniejszył się przede wszystkim wśród ochotniczych straży pożarnych (spadek o 7,5 p. proc., z 82,9% w 2019 r.) oraz fundacji (o 6,0 p. proc., z 43,7%) oraz typowych stowarzyszeniach i organizacjach społecznych (o 3,0 p. proc. z 51,6%). Zwiększył się natomiast udział przychodów ze środków

publicznych w organizacjach samorządu gospodarczego i kółkach rolniczych oraz społecznych podmiotach wyznaniowych (odpowiednio o 3,6 p. proc. z 23,8% i 0,9 p. proc. z 57,6% w 2019 r.). Podobnie w porównaniu z 2021 r. udział przychodów, których źródłem były środki publiczne zmniejszył się o 3,5 p. proc. (47,5%). Największy spadek zaobserwowano wśród fundacji – o 4,9 p. proc. (z 37,7%), natomiast największy wzrost w grupie ochotniczych straży pożarnych – o 6,1 p. proc. (75,4%).

Biorąc pod uwagę różne tryby, w jakich organizacje mogły pozyskiwać środki publiczne, to największą część przychodów ze środków publicznych pochodziła z dotacji przyznawanych według liczby odbiorców (np. uczniów, przedszkolaków, pacjentów, uczestników CIS, WTZ) – 40,5% przychodów ze źródeł publicznych, z czego 30,7% zostało przekazane przez administrację samorządową. Dotacje przyznawane według liczby odbiorców stanowiły największy udział przychodów ze środków publicznych wśród społecznych podmiotów wyznaniowych oraz typowych stowarzyszeniach i organizacjach społecznych (odpowiednio 69,7% i 48,0%).

Blisko 1/3 przychodów ze środków publicznych stanowiły dotacje udzielane w trybie otwartego konkursu ofert (32,1%), szczególnie w przypadku kół gospodyń wiejskich (51,1%) oraz organizacji samorządu gospodarczego i kółek rolniczych (41,1%), a następnie stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych.

Publiczne środki zagraniczne, w tym fundusze europejskie stanowiły 12,4% przychodów organizacji pozarządowych ze źródeł publicznych. Najwyższy udział tych środków odnotowano wśród kół łowieckich (23,4%) oraz fundacji (22,2% przychodów ze źródeł publicznych).

W odniesieniu do lat 2019 i 2021 w strukturze przychodów organizacji ze źródeł publicznych zwiększył się szczególnie udział dotacji przyznawanych według liczby odbiorców – odpowiednio o 6,8 p. proc. (z 33,7% w 2019 r.) oraz 2,2 p. proc. (z 38,3% w 2021 r.). Zmniejszył się natomiast odsetek środków pochodzących z funduszy europejskich lub innych publicznych źródeł zagranicznych odpowiednio o 9,2 p. proc. (z 21,6% w 2019 r.) oraz 5,0 p. proc. (z 17,4% w 2021 r.).

Tablica 2.10. Struktura przychodów organizacji pozarządowych ze źródeł publicznych w 2023 r.
Table 2.10. Structure of non-governmental organizations revenues from public funds in 2023

Wyszczególnienie Specification	OGÓŁEM TOTAL	Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	Fundacje Foundations	Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	Koła gospodyń wiejskich Rural housewives club	Samorząd gospodarczy, kółka rolnicze Business associations, farmers organizations
Dotacje przyznane według liczby odbiorców, w tym: Subsidies according to number of beneficiaries, of which:	40,5	39,7	30,4	68,7	25,4	27,1
przekazane przez administrację samorządową from local government	30,7	30,4	23,7	49,2	14,7	22,8
przekazane przez administrację rządową from central government	9,8	9,3	6,7	19,5	10,7	4,3
Dotacje udzielane w trybie otwartego konkursu ofert, w tym: Subsidies within open offer competitions, of which:	32,1	39,6	22,5	23,0	51,5	41,1
przekazane przez administrację samorządową from local government	16,1	20,2	10,2	14,2	35,3	1,2
przekazane przez administrację rządową from central government	16,0	19,4	12,3	8,8	16,0	39,9
UE, zagranica EU, abroad	12,4	9,1	22,2	2,5	4,2	19,8
Dotacje udzielane z pominięciem otwartego konkursu ofert Subsidies without open offer competitions	3,7	4,3	3,6	1,2	15,1	2,0
1,5% PIT i nawiązki sądowe 1,5% of personal income tax and vindictive damages	7,1	2,9	17,4	1,0	0,0	0,1
Refundacje wynagrodzeń lub składek Refunds salaries or social security contributions	1,8	1,9	2,0	0,9	0,4	0,2
Zamówienia publiczne Public procurement	1,4	1,5	1,4	0,8	2,8	2,9
Inne Other	1,1	1,1	0,6	2,0	0,5	6,7

Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego

Perspective of local government institutions

Dokonana w pierwszej części podrozdziału analiza posiadanych przez organizacje pozarządowe przychodów publicznych, potwierdza, że administracja samorządowa jest jednym z kluczowych źródeł finansowania publicznego.

W 2023 r. 88,4% JST wskazało, że w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przekazało do realizacji zadania organizacjom pozarządowym, w tym 85,7% w ramach otwartych konkursów ofert. Dla porównania w 2019 r. i 2021 r. odsetki te były niższe i wyniosły odpowiednio 86,3% i 84,0% oraz 86,3% i 83,6%.

W sumie w 2023 r. JST zawarły, w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, 68,1 tys. umów na realizację zadań publicznych, z czego 82,9% w wyniku przeprowadzonych otwartych konkursów ofert.

Przeciętnie jeden urząd administracji samorządowej, który zlecał zadania organizacjom pozarządowym w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podpisał 27 umów na realizację zadań publicznych, przy czym w połowie urzędów nie było to więcej niż 8 umów. Wskaźniki te były wyraźnie zróżnicowane ze względu na rodzaj JST. Szczególnie wysoką liczbę umów odnotowano wśród urzędów marszałkowskich (średnia – 750, mediana – 527), a następnie miast na prawach powiatów (średnia – 212, mediana – 137).

W porównaniu z 2019 r. liczba zawartych umów na realizację zadań publicznych zleconych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie spadła o 2,9 tys. Natomiast w porównaniu z 2021 r. liczba tego typu umów spadła o 15,0 tys. Pomimo spadku przeciętna liczba umów przypadająca na jedną JST w porównaniu z 2019 r. została na tym samym poziomie, tj. 27 umów, a w 2021 była mniejsza o 5, tj. 22 umów. Również mediana w 2019 r. nie uległa zmianie, a w 2021 r. była mniejsza o 1 i wynosiła 7.

Tablica 2.11. Umowy zawarte przez JST z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju JST w 2023 r.

Table 2.11. Agreements concluded by local government institutions for realization of public tasks with non-governmental organizations based on procedures from public benefit activity and volunteering act by type of institution in 2023

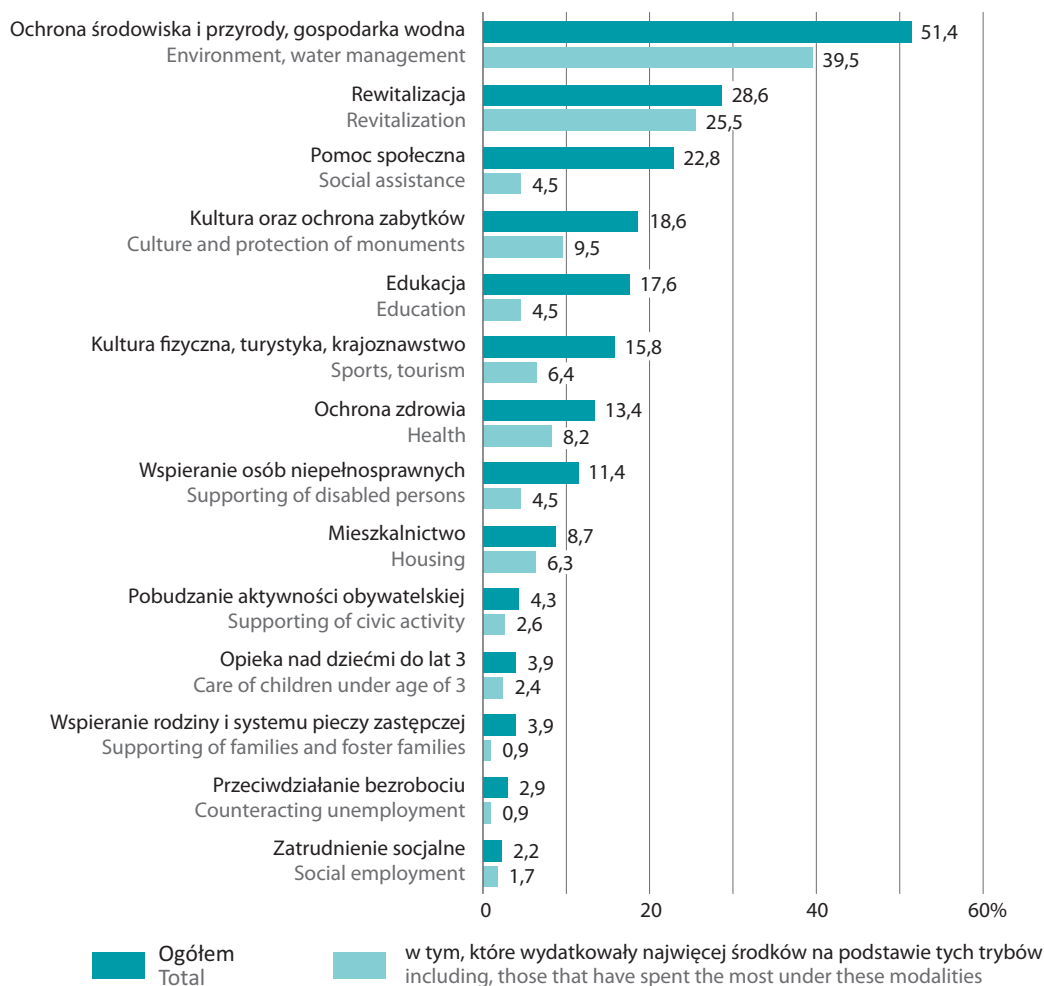
Wyszczególnienie Specification	Suma Total	W tym w ramach otwartych konkursów ofert Of which within open offer competitions	Średnia Average	Mediana Median
	w tys in thous.	w procentach in percentage		
OGÓŁEM GRAND TOTAL	68,1	82,9	27	8
Urzędy gmin/miast Gmina/town-level local government	48,0	82,0	22	8
urzędy miast na prawach powiatu cities with powiat status-level local government	17,8	83,5	212	137
pozostałe urzędy gmin other gmina-level local government	30,2	81,0	14	7
Starostwa powiatowe Powiat-level local government	8,1	88,6	27	17
Urzędy marszałkowskie Voivodship-level local government	12,0	82,9	750	527

Jednostki samorządu terytorialnego w trybach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie najczęściej zlecały realizację zadań z zakresu ochrony środowiska i przyrody, gospodarki wodnej (51,4%), w tym 39,5% JST deklarowało, że był to tryb, w ramach którego wydatkowano najwięcej środków. W dalszej kolejności w taki sposób zlecano realizację zadań związanych z rewitalizacją (28,6%), pomocą społeczną (22,8%) i kulturą oraz ochroną zabytków (18,6%).

Spośród różnego rodzaju usług społecznych, na mocy trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie JST najrzadziej zlecały realizację zadań w obszarze zatrudnienia socjalnego (2,2%), a następnie przeciwdziałaniu bezrobociu (2,9%), wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz opieki nad dziećmi do lat 3 – odpowiednio po 3,9% jednostek.

Wykres 2.18. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego zlecających realizację zadań publicznych na mocy trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju usług społecznych w 2023 r.

Chart 2.18. Percentage of local government institutions which commissioned realization of public tasks by procedures from the law on public benefit and volunteer work by type of social services in 2023

Zadania z zakresu ochrony środowiska najczęściej zlecano w trybach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wśród urzędów gmin (54,3% jednostek). Zarówno w przypadku urzędów miast na prawach powiatu, jak również samorządu wojewódzkiego, najczęściej zlecano w tych trybach zadania związane z pomocą społeczną (odpowiednio – 67,9% i 54,5%). Natomiast starostwa powiatowe zlecały zadania w największym stopniu w obszarze ochrony zdrowia (22,2%).

Na potrzeby określenia poziomu środków przekazanych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym wykorzystana została sprawozdawczość budżetowa Ministerstwa Finansów realizowana na **formularzu Rb-28s**.

JST przekazując środki organizacjom pozarządowym zgodnie z trybami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wskazują paragrafy klasyfikacji budżetowej:

paragraf 236 – dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego;

paragraf 619 – dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na dofinansowanie inwestycji w ramach zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego.

Dodatkowo funkcjonują też paragrafy dedykowane zadaniom kierowanym do fundacji i stowarzyszeń:

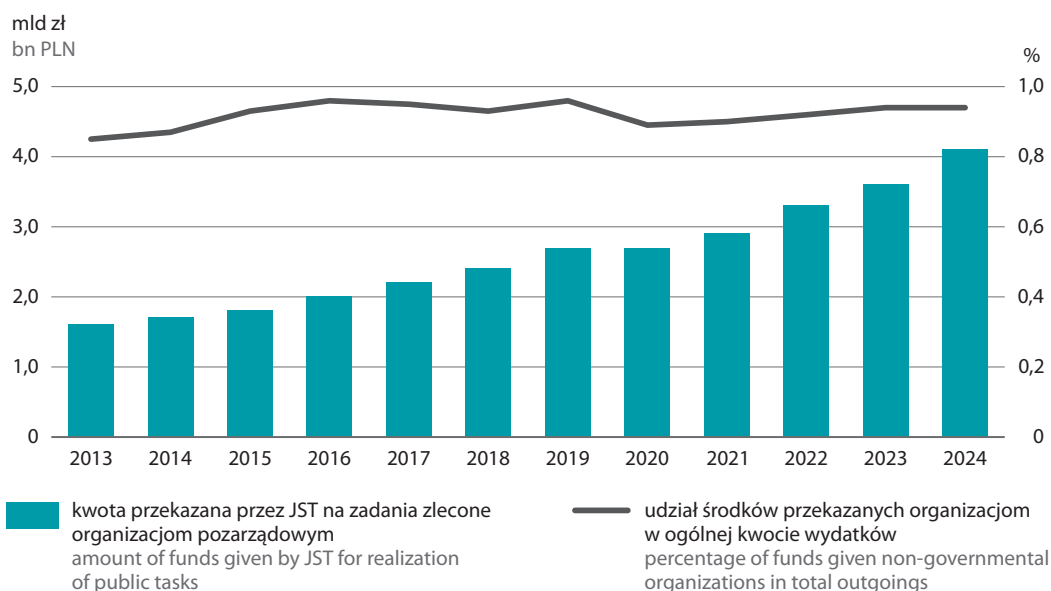
paragraf 281 – dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom;

paragraf 282 – dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom.

W prezentowanej analizie uwzględniono wydatki w ramach tych czterech paragrafów. Dane nie uwzględniają, ze względu na brak wyodrębnionych paragrafów, środków przekazywanych organizacjom pozarządowym według liczby odbiorców (np. dotacja oświatowa) lub w ramach innych ustaw branżowych (np. wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej), a także w sposób rynkowy w ramach trybów ustawy prawo zamówień publicznych.

W 2023 r. urzędy administracji samorządowej wszystkich szczebli przekazały 3,6 mld zł organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych w ramach trybów im dedykowanych, co stanowiło 0,94% całości wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Kwota ta w latach 2019–2024 zwiększyła się o 1,4 mld zł (z 2,7 mld zł w 2019 r. do 4,1 mld zł w 2024 r.). Natomiast udział środków przekazywanych przez samorząd organizacjom w ogólnej kwocie wydatków JST względem 2019 r. pozostał na zbliżonym poziomie (0,96% w 2019 r. i 0,94% w 2024 r.).

Wykres 2.19. Środki przekazane przez JST organizacjom pozarządowym
Chart 2.19. Funds given by local government institutions to non-governmental organizations

Tablica 2.12. Środki przekazane przez JST organizacjom pozarządowym według rodzaju JST
Table 2.12. Funds given by local government institutions to non-governmental organizations by type of institution

Wyszczególnienie Specification	Suma Total				Średnia Average		Mediana Median	
	w mln zł in mln PLN							
	2019	2021	2023	2024	2023	2024	2023	2024
OGÓŁEM GRAND TOTAL	2688,9	2875,5	3632,9	4113,8	1,3	1,5	0,2	0,2
Urzędy gmin/miast Gmina/town-level local government	2199,3	2325,0	2842,2	3156,3	1,2	1,3	0,2	0,2
urzędy miast na prawach powiatu cities with powiat status-level local government	1371,2	1479,9	1778,8	2009,4	27,0	30,5	10,6	12,0
pozostałe urzędy gmin other gmina-level local government	828,1	845,1	1063,4	1146,9	0,5	0,5	0,2	0,2
Starostwa powiatowe Powiat-level local government	276,2	301,5	394,7	449,0	1,3	1,4	0,5	0,5
Urzędy marszałkowskie Voivodship-level local government	213,4	249,0	396,0	508,5	24,7	31,8	19,6	8,3

Połowę środków przekazanych w 2023 r. organizacjom pozarządowym stanowiły wydatki urzędów miast na prawach powiatów (49,0%), następnie gmin (29,3%), dużo niższy udział w tej kwocie miały wydatki urzędów marszałkowskich oraz starostw powiatowych, które były na tym samym poziomie (po 10,9%). Porównując wydatkowane przez JST środki na zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym z całością ich budżetów wyróżniają się również miasta na prawach powiatów. W 2023 r. przeznaczały one na ten cel 1,4% swych wydatków, wśród samorządów województwa było to 1,2%, w pozostałych powiatach – 0,8%, a w gminach 0,6%.

W oparciu o klasyfikację budżetową do prezentowanych w tekście usług społecznych użyteczności publicznej zaliczono wydatki JST dotyczące następujących pozycji klasyfikacji budżetowej:

75412 – ochotnicze straże pożarne,

851 – ochrona zdrowia (z wyłączeniem 85136, 85156, 85157, 85179, 85180, 85193, 85194),

852 – pomoc społeczna (z wyłączeniem 85213, 85214, 85215, 85216, 85279, 85280, 85293, 85294),

853 – pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (z wyłączeniem 85322, 85323, 85324, 85325, 85326, 85335, 85347, 85379, 85380, 85393, 85394),

854 – edukacyjna opieka wychowawcza (z wyłączeniem 85415, 85416, 85479, 85480, 85493, 85494),

855 – rodzina (z wyłączeniem 85501, 85502, 85503, 85511, 85512, 85513, 85514, 85515),

900 – gospodarka komunalna i ochrona środowiska (z wyłączeniem 90011, 90019, 90020, 90024, 90079, 90080, 90093, 90094),

921 – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (z wyłączeniem 92123, 92179, 92180, 92193, 92194),

925 – ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody (z wyłączeniem 92579, 92580, 92593, 92594),

926 – kultura fizyczna (z wyłączeniem 92679, 92680, 92693, 92694).

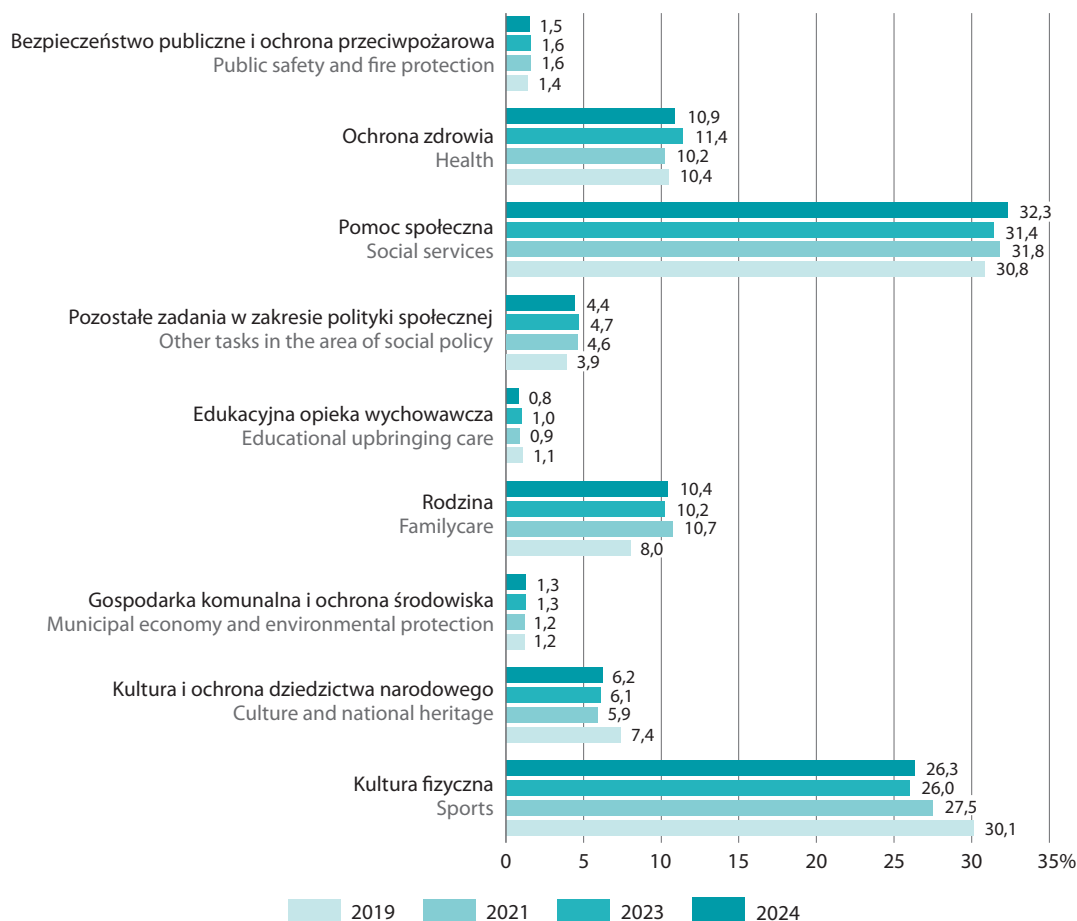
Wykluczono pozycje obejmujące różnego typu świadczenia finansowe i fundusze celowe.

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego wydatkowały na usługi społeczne przekazane do realizacji organizacjom pozarządowym 3,4 mld zł, natomiast w 2024 r. kwota ta wzrosła do 3,8 mld zł. Zarówno w 2023 r., jak również w 2024 r. na usługi społeczne przeznaczono niemal całą kwotę spośród wydatkowanych na realizację zadań publicznych przez organizacje w ramach trybów im dedykowanych (odpowiednio 99,2% i 98,7%).

Środki przekazane na zadania zlecane organizacjom pozarządowym w ramach dedykowanych im paragrafów nie rozkładały się równomiernie pomiędzy poszczególnymi rodzajami usług społecznych. W 2023 r. największa część kwoty przekazanej organizacjom pozarządowym dotyczyła zadań zleconych w zakresie pomocy społecznej, a następnie kultury fizycznej (odpowiednio 1132,1 mln zł i 937,0 mln zł). Podobnie struktura wydatków kształtowała się w 2024 r. – na zadania w zakresie pomocy społecznej przekazano 1311,4 mln zł, natomiast na kulturę fizyczną – 1068,4 mln zł. Na te dwa obszary działalności JST wydatkowały w 2023 r. łącznie 57,4%, zaś w 2024 r. – 58,6% środków przekazanych organizacjom pozarządowym. Natomiast najmniej środków przeznaczono na edukacyjną opiekę wychowawczą oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska – odpowiednio w 2023 r. 34,4 mln zł i 45,5 mln zł, a w 2024 r. – 31,4 mln zł i 53,9 mln tys. zł.

Wykres 2.20. Struktura środków przekazanych przez JST organizacjom pozarządowym według wybranych działów klasyfikacji budżetowej

Chart 2.20. Structure of funds given by local government institutions to non-governmental organizations by selected sections of the budget classification

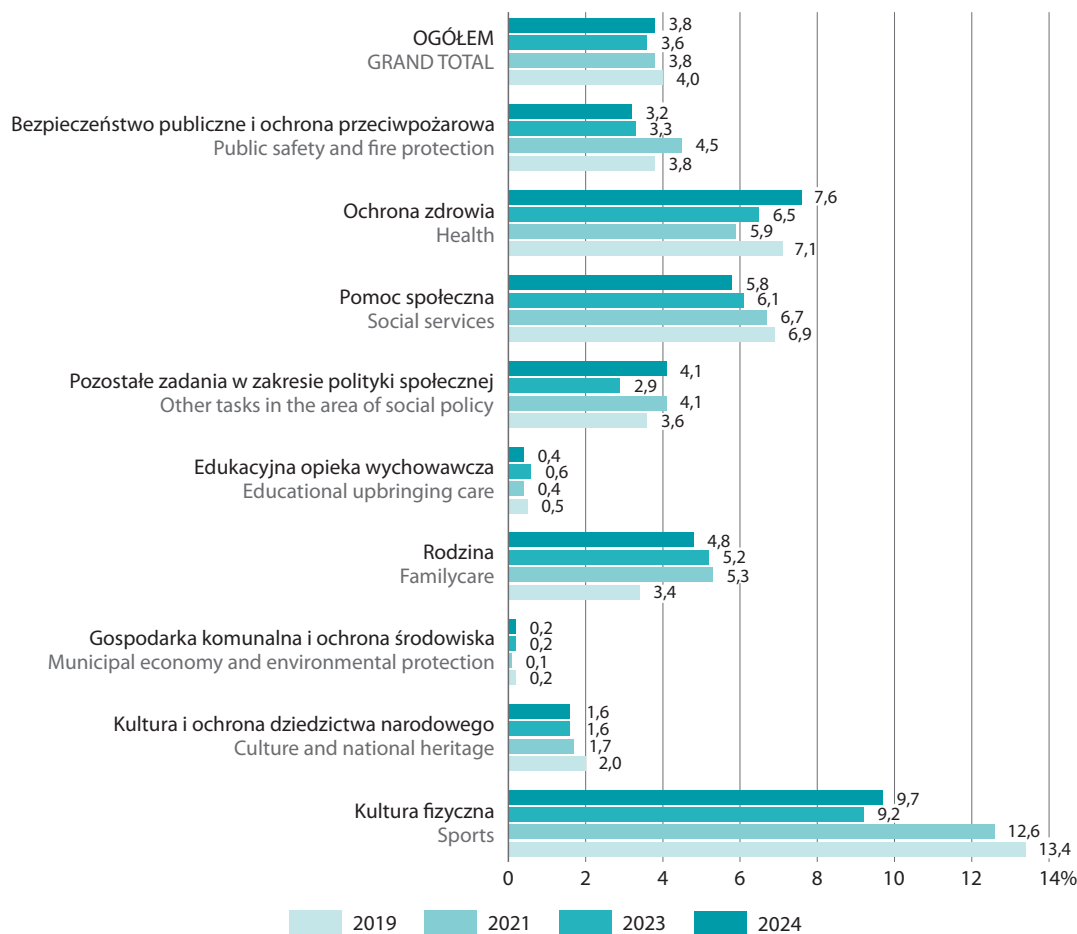

Porównując lata 2023 oraz 2024 do 2019 r. w strukturze środków przekazanych organizacjom na realizację usług społecznych w największym stopniu obniżył się udział kultury fizycznej – odpowiednio o 4,1 p. proc. w 2023 r. i o 3,8 p. proc. w 2024 r. względem 30,1% w 2019 r. oraz kulturze i ochronie dziedzictwa narodowego – odpowiednio o 1,3 p. proc. w 2023 r. i 1,2 p. proc. w 2024 r. względem 7,4% w 2019 r. Natomiast największy wzrost zaobserwowano w obszarze rodziny – odpowiednio o 2,2 p. proc. w 2023 r. i 2,4 p. proc. w 2024 r. względem 8,0% w 2019 r.

Informacje o środkach przeznaczonych przez JST na usługi społeczne zlecone organizacjom pozarządowym analizować można również poprzez porównanie udziału tych środków w ramach wydatków JST w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej. Wydatki na ogół usług społecznych zleconych organizacjom pozarządowym wyniosły 3,6 mld zł i stanowiły w 2023 r. 3,6% łącznej kwoty wydatkowanej przez JST na usługi społeczne (w 2024 r. była to kwota 4,1 mld zł – 3,8%, a w 2019 r. 2,7 mld zł – 4,0%). Najwyższy udział środków przekazanych organizacjom pozarządowym spośród analizowanych obszarów usług wystąpił w zakresie kultury fizycznej, tj. 9,2% (w 2024 r. 9,7%, a w 2019 r. – 13,4%). Udział ten był znaczący na wszystkich szczeblach JST, natomiast w sferze wydatków urzędów marszałkowskich w 2023 r. wyniósł 26,3%, a w 2024 r. – 30,3%, zaś w 2019 r. 38,5%.

Wykres 2.21. Odsetek środków przekazanych przez JST organizacjom pozarządowym na realizację usług społecznych użyteczności publicznej

Chart 2.21. Percentage of funds given by local government institutions to non-governmental organizations for the provision of social services of general interest

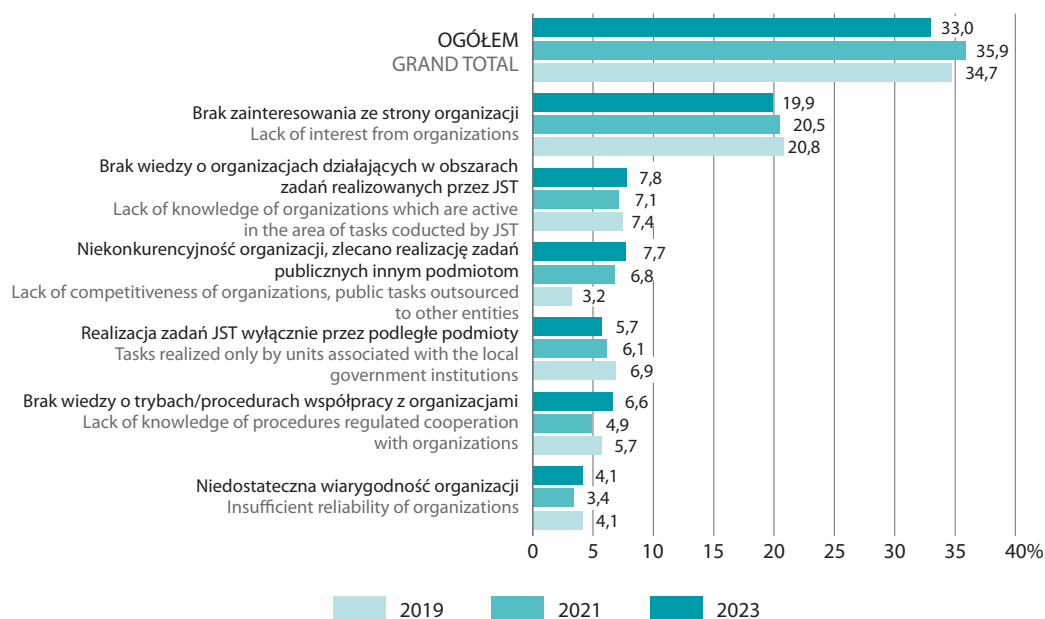
Zlecając zadania organizacjom pozarządowym samorządy najczęściej korzystały z paragrafu 236, adresowanego dla organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego. W jego ramach w 2023 r. przekazano 2,8 mld zł, a więc 77,7% zleconej przez JST kwoty. Dość popularny był także paragraf 282 kierowany do stowarzyszeń – 18,9% omawianej kwoty. Z kolei dużo mniejsze znaczenie miały paragrafy – 281 – adresowany do fundacji oraz 619 – na inwestycje organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego. W ich ramach wydatkowano odpowiednio 2,5% i 0,9% kwoty poświęconej na zadania zlecone organizacjom.

W 2023 r. 33,0% JST zidentyfikowało trudności związane z zaangażowaniem organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych. Odsetek ten zmniejszył się w porównaniu zarówno z 2019 r., jak również z 2021 r. odpowiednio o 1,7 p. proc. (z 34,7%) oraz 2,9 p. proc. (z 35,9%).

Najczęściej problemy w tym obszarze wskazywano wśród urzędów marszałkowskich (60,0%), a następnie urzędów miast na prawach powiatu (59,5%). Rzadziej występowanie trudności w angażowaniu organizacji pozarządowych zgłaszano w przypadku starostw powiatowych (34,7%) oraz urzędów gmin lub miast z wyłączeniem miast na prawach powiatu (31,7%).

Wykres 2.22. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według trudności związanych z zaangażowaniem organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych

Chart 2.22. Percentage of local government institutions by difficulties with non-governmental organizations engagement in realization of public tasks

Jednostki samorządu terytorialnego, wśród trudności z zaangażowaniem organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych, najczęściej wskazywały brak zainteresowania i udziału organizacji w ogłaszanych konkursach i postępowaniach (19,9%). W dalszej kolejności dostrzegano problem niewiedzy po stronie JST na temat organizacji pozarządowych mogących potencjalnie realizować zadania publiczne (7,8%).

Rozdział 3. Współpraca organizacji pozarządowych z innymi organizacjami

Chapter 3. Cooperation of non-governmental organizations with other organizations

Do partnerów współpracy wewnątrzsektorowej zaliczono następujące podmioty:

- stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne oraz fundacje,
- społeczne podmioty wyznaniowe,
- samorząd gospodarczy i zawodowy,
- inne organizacje (organizacje pracodawców, związki zawodowe, partie polityczne).

3.1. Podejmowanie współpracy

3.1. Undertaking of cooperation

W 2023 r. współpracę z innymi organizacjami non-profit, określaną jako współpraca wewnątrzsektorowa, zadeklarowało 53,0% badanych podmiotów. Oznacza to spadek o 1,9 p. proc. w porównaniu z 2019 r. i wzrost o 0,8 p. proc. względem 2021 r.

W największym stopniu współpracę podejmowały przedsiębiorstwa społeczne – 87,7% z nich deklaroowało współdziałanie z innymi organizacjami non-profit, co stanowi wzrost o 20,8 p. proc.⁷ względem 2019 r. Wśród organizacji pożytku publicznego podmiotów współpracujących wyniósł 61,3%, co oznacza spadek o 3,4 p. proc. w porównaniu z 2019 r.

Tablica 3.1. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo
Table 3.1. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector

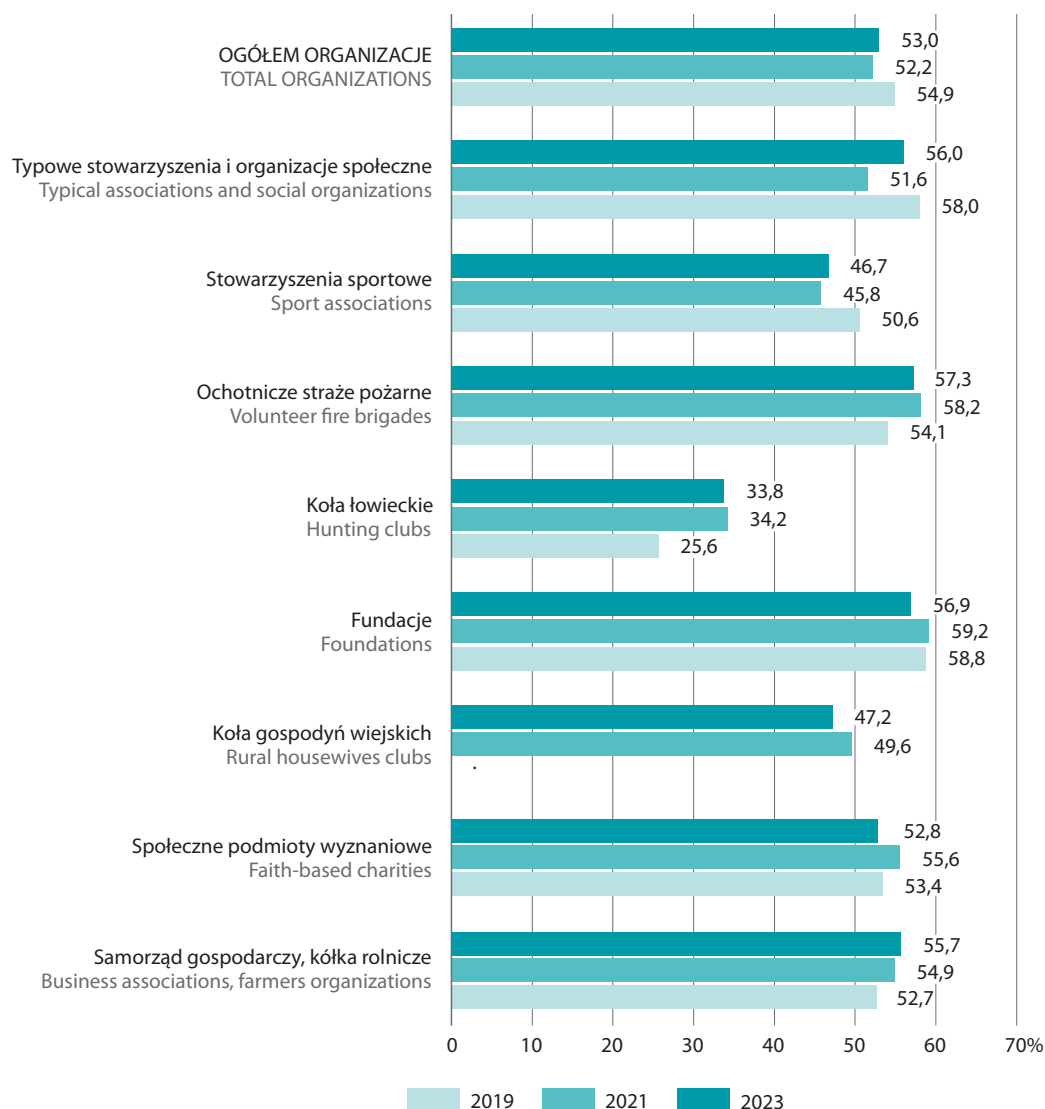
Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	54,9	52,2	53,0
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	64,7	63,3	61,3
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	66,9	74,4	87,7

Poziom współpracy wewnątrzsektorowej był zróżnicowany w zależności od rodzaju organizacji. Najwyższy odsetek podmiotów współpracujących z innymi organizacjami odnotowano wśród ochotniczych straży pożarnych (57,3%). Wysoki poziom współpracy wykazały również fundacje (56,9%), typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (56,0%) oraz organizacje samorządu gospodarczego, kółka rolnicze (55,7%). Najniższy odsetek podmiotów współpracujących wewnątrzsektorowo wystąpił w kołach łowieckich – 33,8% (o 8,2 p. proc. więcej niż w 2019 r.). Z kolei spadek poziomu współpracy odnotowano przede wszystkim wśród stowarzyszeń sportowych (o 3,9 p. proc.) oraz typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 2,0 p. proc.).

⁷ Status przedsiębiorstwa społecznego został formalnie wprowadzony ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej. W związku z tym kategoria ta nie jest w pełni porównywalna z wcześniejszymi latami, a wzrost deklarowanej współpracy może częściowo wynikać ze zmiany statusu i metodologii klasyfikacji, nie tylko z rzeczywistego wzrostu współdziałania.

Wykres 3.1. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju organizacji

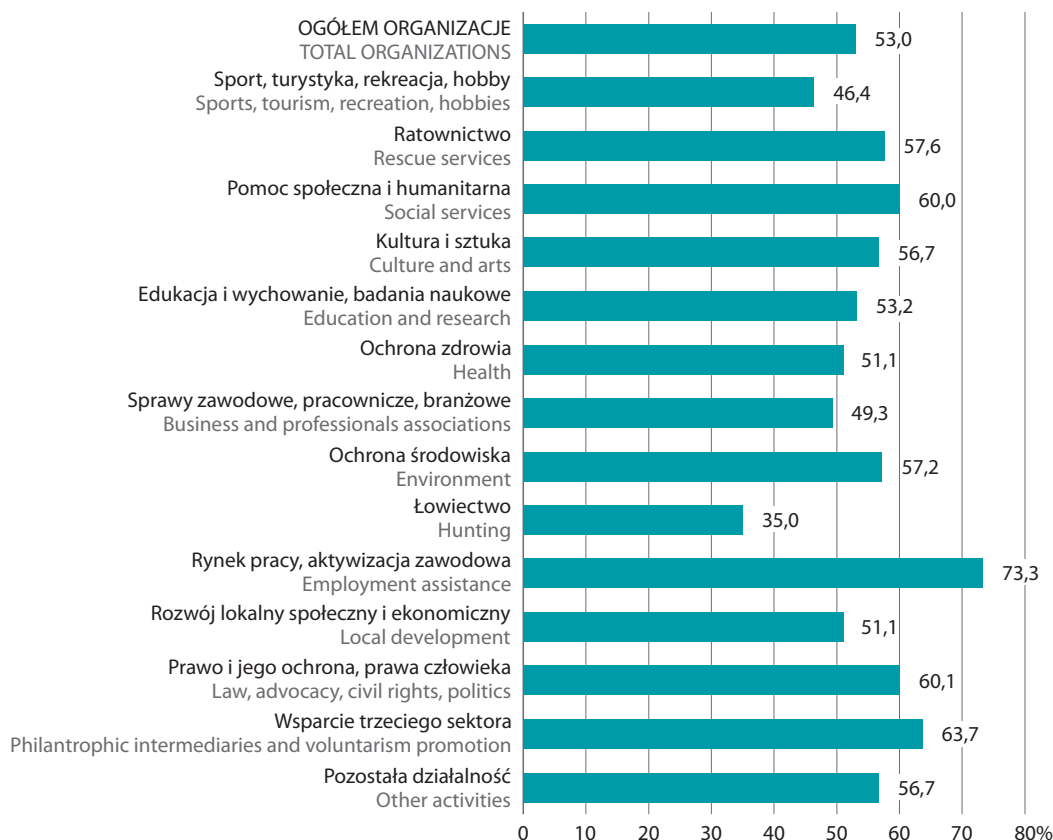
Chart 3.1. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by the type of organization

Poziom współpracy między organizacjami zależał także od głównej dziedziny ich działalności. Najczęściej współpracę deklarowały podmioty działające na rzecz rynku pracy i aktywizacji zawodowej (73,3%). Wysoki poziom współdziałania charakteryzował również organizacje wspierające trzeci sektor (63,7%), działające na rzecz prawa, jego ochrony oraz praw człowieka (60,1%), a także świadczące pomoc społeczną i humanitarną (60,0%).

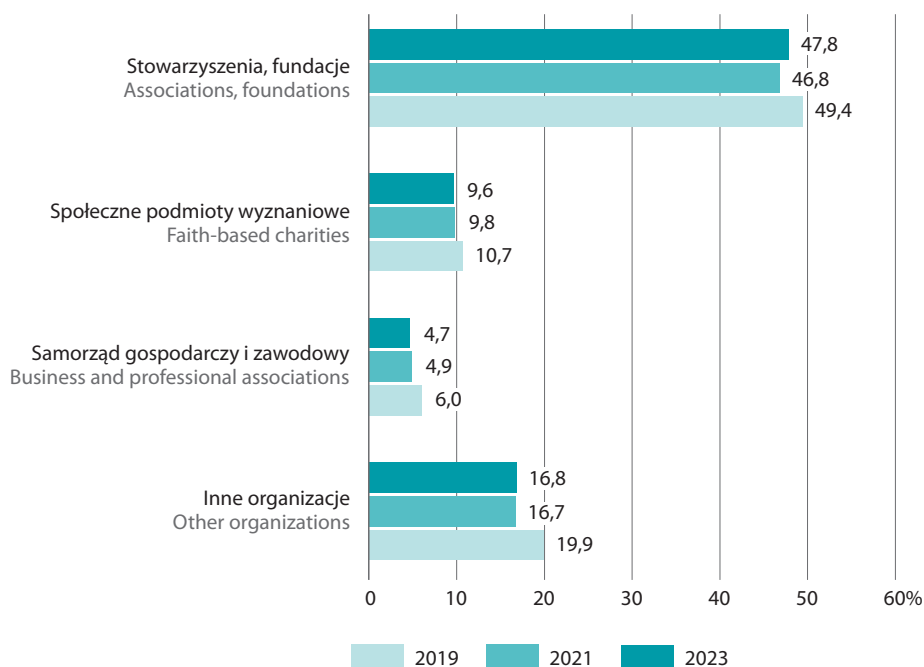
Wykres 3.2. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności w 2023 r.

Chart 3.2. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by the main field of activity in 2023

Organizacje pozarządowe najczęściej współpracowały ze stowarzyszeniami i fundacjami (47,8%). W porównaniu z 2019 r. spadek poziomu współpracy odnosił się do wszystkich grup partnerów. Największy dotyczył współpracy z innymi organizacjami (o 3,1 p. proc.). W stosunku do 2021 r. zaobserwowano nieznaczny wzrost współpracy ze stowarzyszeniami i fundacjami (o 1,0 p. proc.), a w przypadku pozostałych grup partnerów różnice nie przekraczały 0,2 p. proc.

Wykres 3.3. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według typu partnera
Chart 3.3. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by the type of partner

3.2. Skala współpracy

3.2. Scale of cooperation

Organizacje pozarządowe współpracowały średnio z 4 innymi podmiotami sektora non-profit. Mediana liczby partnerów wyniosła 2, co oznacza, że połowa organizacji współpracowała z maksymalnie 2 partnerami. Zarówno średnia, jak i mediana pozostały na tym samym poziomie co w 2021 r. i 2019 r.

Tablica 3.2. Średnia i mediana liczby wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe

Table 3.2. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-governmental organizations cooperating

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023	2019	2021	2023
	średnia liczba partnerów average number of partners			mediana liczby partnerów median number of partners		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	4	4	4	2	2	2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	8	7	7	2	2	3
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	3	4	7	3	3	3

Najwyższą średnią liczbę partnerów wewnątrzsektorowych odnotowano wśród organizacji pożytku publicznego oraz przedsiębiorstw społecznych – wyniosła ona 7. Fundacje współpracowały średnio z 6 partnerami. Stowarzyszenia sportowe zwiększyły średnią liczbę partnerów do 5, czyli o 1 więcej niż w latach 2021 i 2019. Z kolei w typowych stowarzyszeniach i organizacjach społecznych oraz w organizacjach samorządu

gospodarczego, kółkach rolniczych średnia liczba partnerów zmniejszyła się z 5 do 4. Społeczne podmioty wyznaniowe zwiększyły średnią liczbę partnerów z 3 do 4, a koła gospodyń wiejskich – z 2 do 3. Najmniej partnerów miały koła łowieckie, które współpracowały średnio z 2 organizacjami – bez zmian względem lat poprzednich.

W większości typów organizacji pozarządowych mediana liczby partnerów nie przekraczała 2. Wyjątkiem były koła łowieckie, wśród których połowa organizacji współpracowała tylko z jednym partnerem z sektora non-profit.

Tablica 3.3. Średnia i mediana liczby wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe według rodzaju organizacji

Table 3.3. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-governmental organizations cooperating by the type of organization

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023	2019	2021	2023
	średnia liczba partnerów average number of partners			mediana liczby partnerów median number of partners		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	4	4	4	2	2	2
Typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne Typical associations and social organizations	5	5	4	2	2	2
Stowarzyszenia sportowe Sport associations	4	4	5	2	2	2
Ochotnicze straże pożarne Volunteer fire brigades	3	3	3	2	2	2
Koła łowieckie Hunting clubs	2	2	2	1	1	1
Fundacje Foundations	6	5	6	2	2	2
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	.	2	3	.	2	2
Koła gospodyń wiejskich Rural housewives clubs	3	3	4	2	2	2
Samorząd gospodarczy, kółka rolnicze Business associations, farmers organizations	5	5	4	2	2	2

Formalną współpracę wewnątrzsektorową, rozumianą jako współdziałanie na podstawie pisemnej umowy lub porozumienia, zadeklarowało 16,3% organizacji pozarządowych. Wśród przedsiębiorstw społecznych odsetek ten wyniósł 27,3%, a w organizacjach pożytku publicznego – 21,4%.

Tablica 3.4. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo na podstawie umowy pisemnej

Table 3.4. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector on the basis of written contract

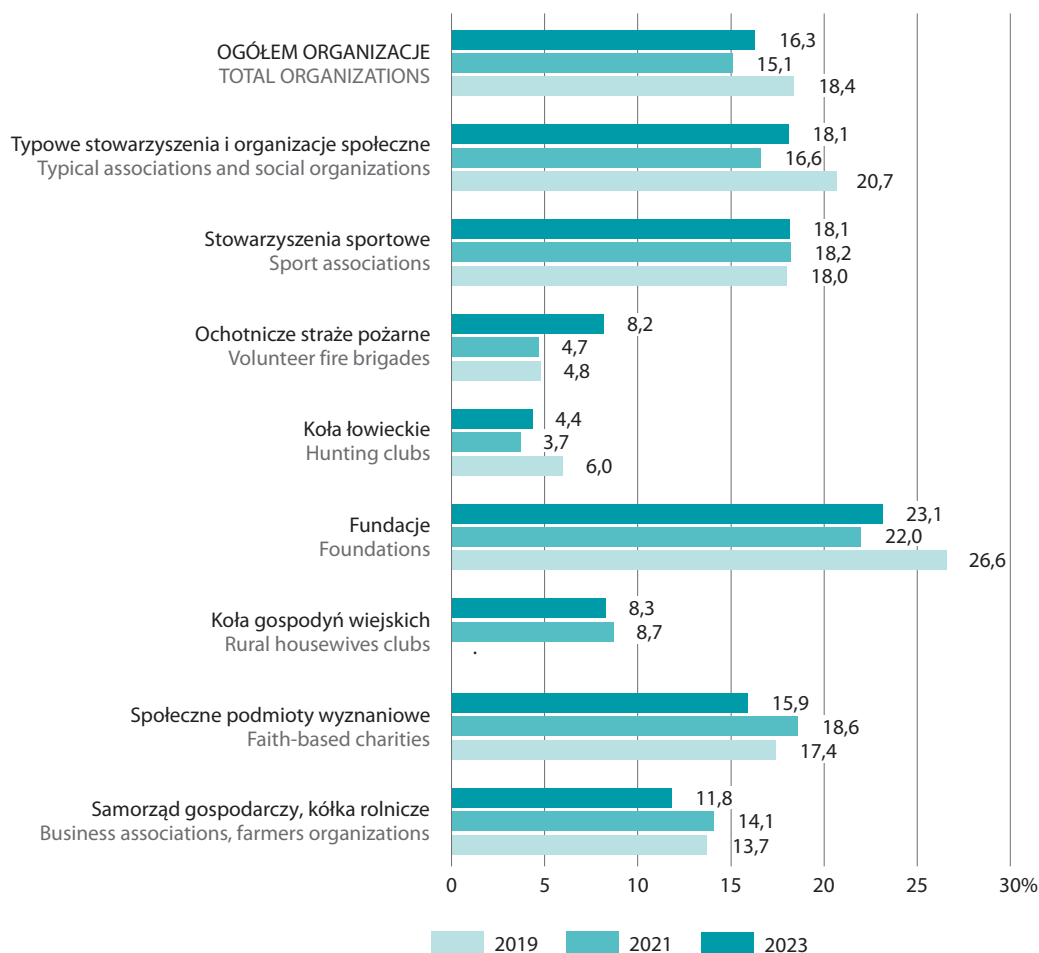
Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	18,4	15,1	16,3
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	25,5	22,6	21,4
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	32,7	17,6	27,3

Najwyższy poziom formalizacji współpracy odnotowano wśród fundacji – 23,1%. Stosunkowo często współpracę opartą na umowach podejmowały typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz stowarzyszenia sportowe – po 18,1%. Najniższy poziom formalizacji współpracy występował w kołach łowieckich – tylko 4,4% zadeklarowało współdziałanie na podstawie pisemnych porozumień.

W porównaniu z 2019 r., największy spadek formalnej współpracy odnotowano w fundacjach – o 3,5 p. proc. Z kolei największy wzrost wystąpił w ochotniczych strażach pożarnych, gdzie odsetek organizacji współpracujących na podstawie umów wzrósł o 3,4 p. proc. W stosunku do 2021 r. najbardziej zauważalny spadek dotyczył społecznych podmiotów wyznaniowych (o 2,7 p. proc.), natomiast największy wzrost – ponownie ochotniczych straży pożarnych (o 3,5 p. proc.).

Wykres 3.4. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji

Chart 3.4. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector on the basis of written contract by the type of organization

Najwięcej organizacji zadeklarowało współpracę wewnątrzsektorową o charakterze wyłącznie sporadycznym – 59,4% badanych podmiotów. Tylko regularną współpracę prowadziło 28,4% organizacji. Wśród organizacji pożytku publicznego 30,2% wskazało wyłącznie regularną współpracę, a 54,7% – jedynie sporadyczną. W przypadku przedsiębiorstw społecznych odsetek podmiotów współpracujących tylko regularnie wyniósł 35,2%⁸.

Tablica 3.5. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy w 2023 r.

Table 3.5. Structure of non-governmental organizations cooperating within the sector by the frequency of cooperation in 2023

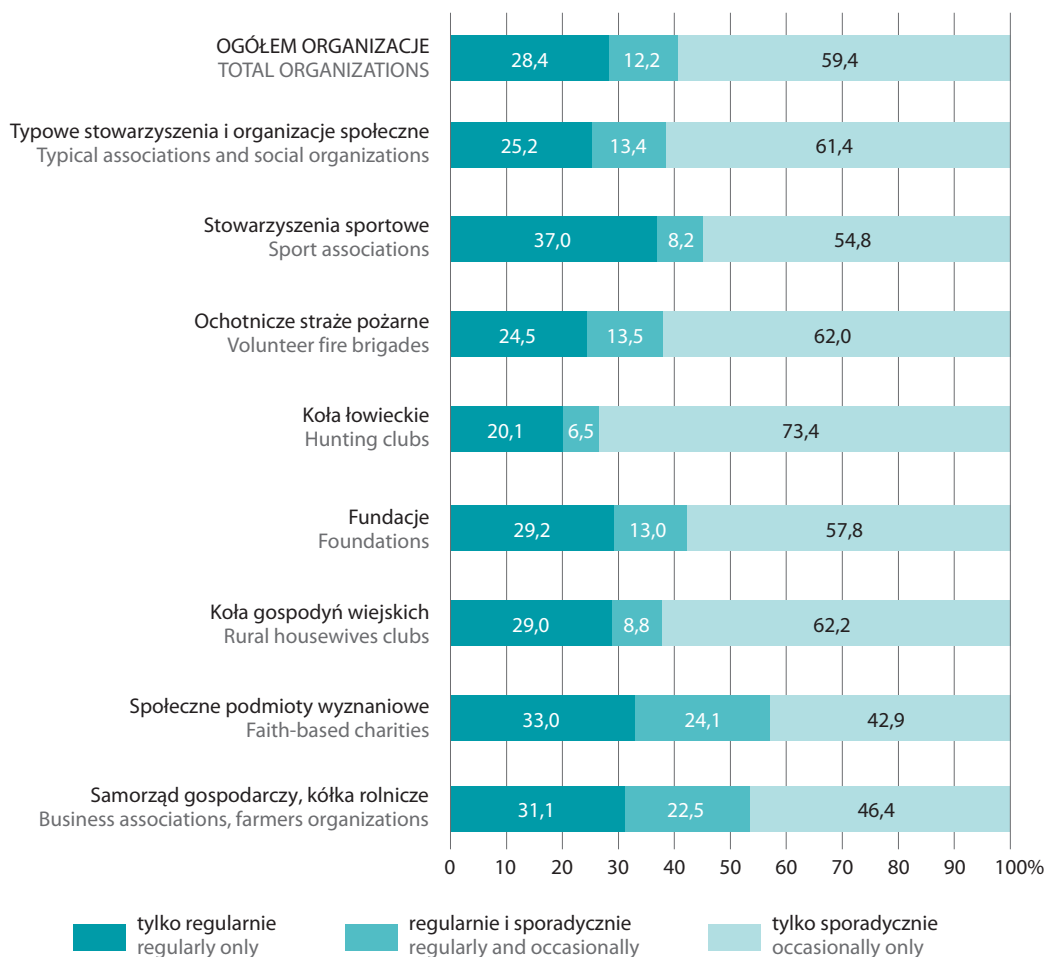
Wyszczególnienie Specification	Tylko regularnie Regularly only	Regularnie i sporadycznie Regularly and occasionally	Tylko sporadycznie Occasionally only
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	28,4	12,2	59,4
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	30,2	15,1	54,7
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	35,2	21,3	43,5

Wśród różnych typów organizacji najwyższy odsetek podmiotów deklarujących tylko regularną współpracę odnotowano w stowarzyszeniach sportowych (37,0%). Najniższy udział takiej formy współpracy wystąpił w kołach łowieckich (20,1%), gdzie zdecydowanie przeważała współpraca o charakterze wyłącznie sporadycznym (73,4%). Najczęstsze łączenie współpracy regularnej i sporadycznej występowało wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (24,1%).

⁸ W formularzu sprawozdawczym organizacje określały charakter współpracy z poszczególnymi typami partnerów, wskazując, czy miała ona charakter regularny, czy sporadyczny. Na podstawie tych deklaracji organizacje klasyfikowano jako współpracujące wyłącznie regularnie, wyłącznie sporadycznie lub w sposób mieszany (jeśli w przypadku różnych partnerów zadeklarowano oba typy współpracy).

Wykres 3.5. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

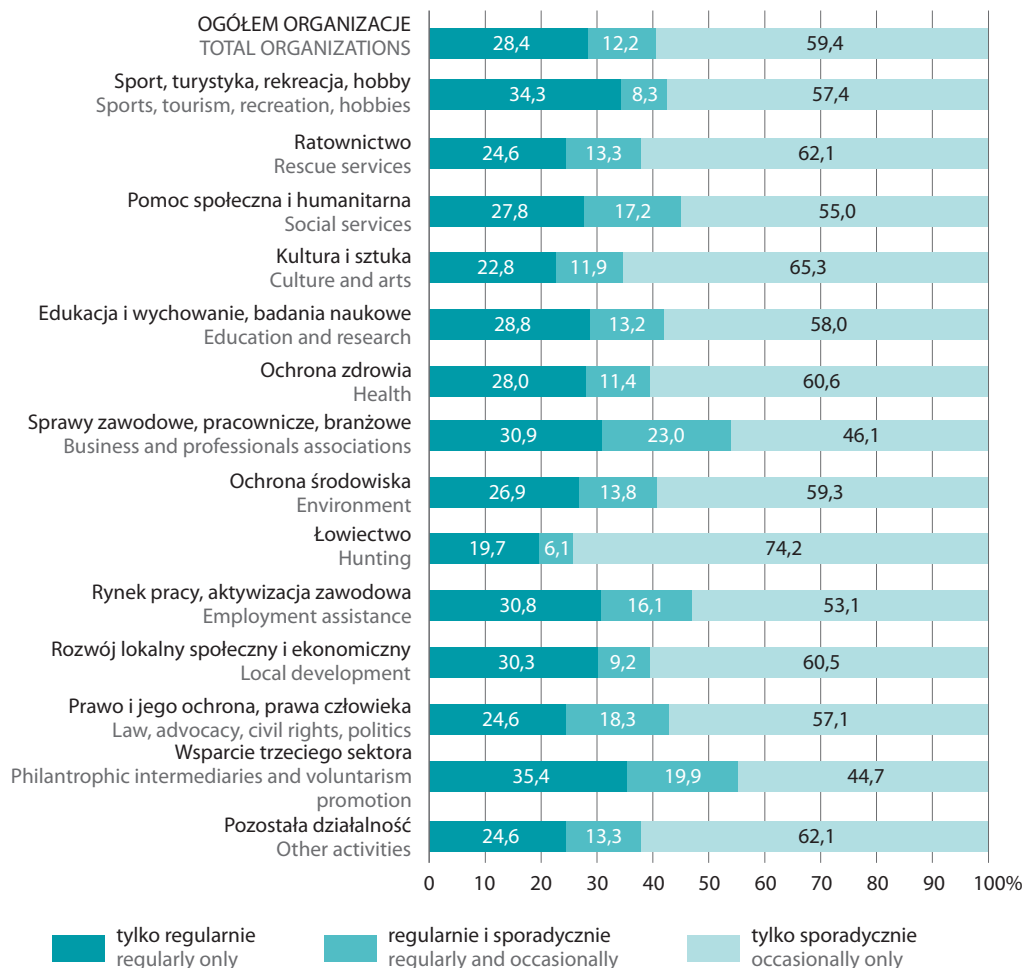
Chart 3.5. Structure of non-governmental organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation and the type of organization in 2023

Organizacje, których główną dziedziną działalności statutowej było wspieranie trzeciego sektora, wyróżniały się najwyższym udziałem podmiotów prowadzących wyłącznie regularną współpracę (35,4%). Stosunkowo wysoki poziom regularnej współpracy zaobserwowano także w organizacjach aktywnych w obszarze sportu, turystyki, rekreacji i hobby (34,3%). Z kolei organizacje działające w obszarze łowiectwa charakteryzowały się najwyższym odsetkiem organizacji współpracujących wyłącznie sporadycznie (74,2%).

Wykres 3.6. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2023 r.

Chart 3.6. Structure of non-governmental organizations cooperating within the sector by the frequency of cooperation and the main field of activity in 2023

3.3. Cele i bariery współpracy

3.3. Objectives and barriers to cooperation

Organizacje pozarządowe podejmowały współpracę wewnątrzsektorową głównie w celu osiągnięcia korzyści niematerialnych (78,7%). W porównaniu z 2021 r. odsetek ten wzrósł o 2,8 p. proc., ale nie osiągnął poziomu odnotowanego w 2019 r. (80,8%). Spośród dwóch możliwych do wyboru kategorii korzyści niematerialnych, częściej wskazywano na integrację środowiska lokalnego oraz poszerzanie kontaktów (64,8%) niż na możliwość korzystania z wiedzy i doświadczenia innych organizacji (51,9%).

W 2023 r. odnotowano wzrost odsetka organizacji współpracujących w celu osiągnięcia korzyści materialnych – o 7,4 p. proc. w porównaniu z 2021 r. i o 6,1 p. proc. względem 2019 r. Głównym celem takiej współpracy było pozyskanie środków finansowych (36,1%), natomiast mniejsze znaczenie miało korzystanie z zasobów rzeczowych (25,9%). Motywacje finansowe zyskują systematycznie na znaczeniu – ich udział wzrósł o 5,8 p. proc. względem 2021 r. oraz o 7,6 p. proc. w porównaniu z 2019 r.

Tablica 3.6. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według celu współpracy

Table 3.6. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by objective of cooperation

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
Materialne, w tym: Material things, of which:	47,1	45,8	53,2
finansowe financial	28,5	30,3	36,1
rzeczowe tangible resources	26,6	23,1	25,9
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	80,8	75,9	78,7
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	51,9	49,4	51,9
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	65,1	59,9	64,8

Cele podejmowanej współpracy różniły się w zależności od typu organizacji. W celu osiągnięcia korzyści niematerialnych najczęściej współpracowały typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (83,1%) oraz koła gospodyń wiejskich (82,1%). Wśród kół gospodyń wiejskich aż 73,9% organizacji wskazało integrację środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów jako główny cel współpracy. Z kolei 59,4% fundacji deklaro- wało, że podejmowana współpraca miała na celu korzystanie z wiedzy i doświadczenia innych podmiotów.

Najwyższy odsetek organizacji współpracujących dla osiągnięcia korzyści materialnych odnotowano w społecznych podmiotach wyznaniowych (70,7%). W tej grupie organizacji najczęściej wskazywano pozy- skiwanie środków finansowych (44,4%) oraz korzystanie z zasobów rzeczowych (43,1%). Najniższy poziom współpracy ukierunkowanej na korzyści materialne wystąpił w organizacjach samorządu gospodarczego, kółkach rolniczych (17,2%).

Tablica 3.7. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

Table 3.7. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by objective of cooperation and type of organization in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization							
	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and social organizations	stowarzyszenia sportowe sport associations	ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	koła łowieckie hunting clubs	fundacje foundations	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy, kółka rolnicze business associations, farmers organizations
	w procentach in percentage							
Materialne, w tym: Material things, of which:	48,9	55,4	54,1	25,3	58,2	55,7	70,7	17,2
finansowe financial	30,3	36,9	43,3	18,6	41,2	36,7	44,4	8,3
rzeczowe tangible resources	26,6	25,9	18,8	6,7	28,7	28,7	43,1	10,0
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	83,1	73,7	72,3	77,9	78,9	82,1	66,1	57,2
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	56,9	46,0	37,0	52,2	59,4	51,7	42,9	37,2
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	68,6	60,1	63,2	42,9	61,5	73,9	50,5	40,5

Organizacje pozarządowe, podejmując współpracę z różnymi typami partnerów, koncentrowały się przede wszystkim na realizacji celów niematerialnych. Najczęściej dotyczyło to relacji z samorządem gospodarczym i zawodowym (87,7%) oraz z innymi organizacjami (83,9%).

Motywacje materialne częściej występowały w relacjach ze społecznymi podmiotami wyznaniowymi (59,9%) oraz innymi organizacjami (58,1%). Najwyższy poziom ukierunkowania na pozyskiwanie środków finansowych oraz korzystanie z dóbr rzeczowych odnotowano we współpracy z podmiotami wyznaniowymi – odpowiednio 41,4% i 32,7%. Najrzadziej oczekiwano wsparcia finansowego w ramach współpracy z samorządem gospodarczym i zawodowym (34,3%), a rzeczowego – w kontaktach ze stowarzyszeniami i fundacjami (26,4%).

Tablica 3.8. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według celu współpracy i rodzaju partnera 2023 r.

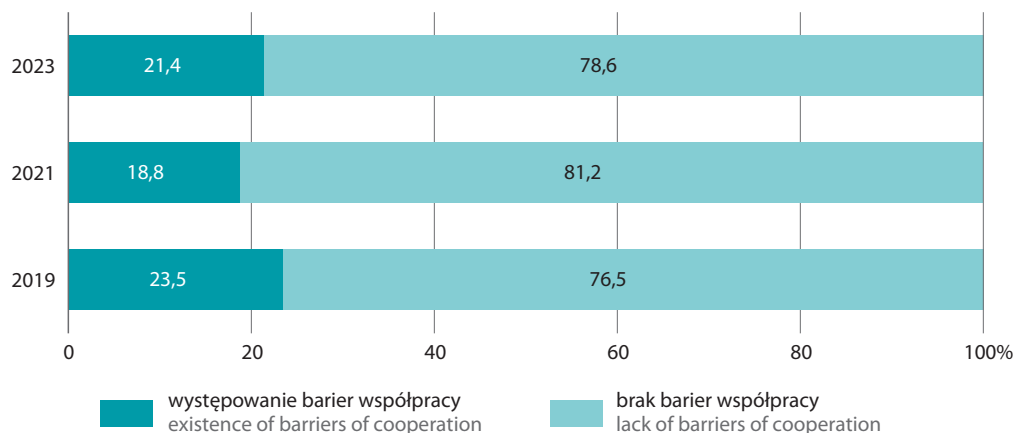
Table 3.8. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by objective of cooperation and type of partner in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	stowarzyszenia, fundacje associations, foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations	inne organizacje other organizations
	w procentach in percentage			
Materialne, w tym: Material things, of which:	53,9	59,9	52,0	58,1
finansowe financial	36,7	41,4	34,3	37,7
rzeczowe tangible resources	26,4	32,7	29,1	32,6
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	80,0	78,3	87,7	83,9
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	53,7	49,2	62,9	59,1
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kon- taktów integration of the local community, expansion of relationships	66,2	67,3	73,7	71,6

W 2023 r. 21,4% organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo zadeklarowało występowanie barier w relacjach z innymi podmiotami non-profit. Odsetek ten był niższy niż w 2019 r. (spadek o 2,1 p. proc.), lecz wyższy niż w 2021 r. (wzrost o 2,6 p. proc.). Występowało zróżnicowanie między typami organizacji – najczęściej na trudności wskazywały koła łowieckie (26,4%), natomiast najrzadziej koła gospodyń wiejskich (13,3%).

Wykres 3.7. Organizacje pozarządowe współpracujące wewnątrzsektorowo według występowania barier współpracy

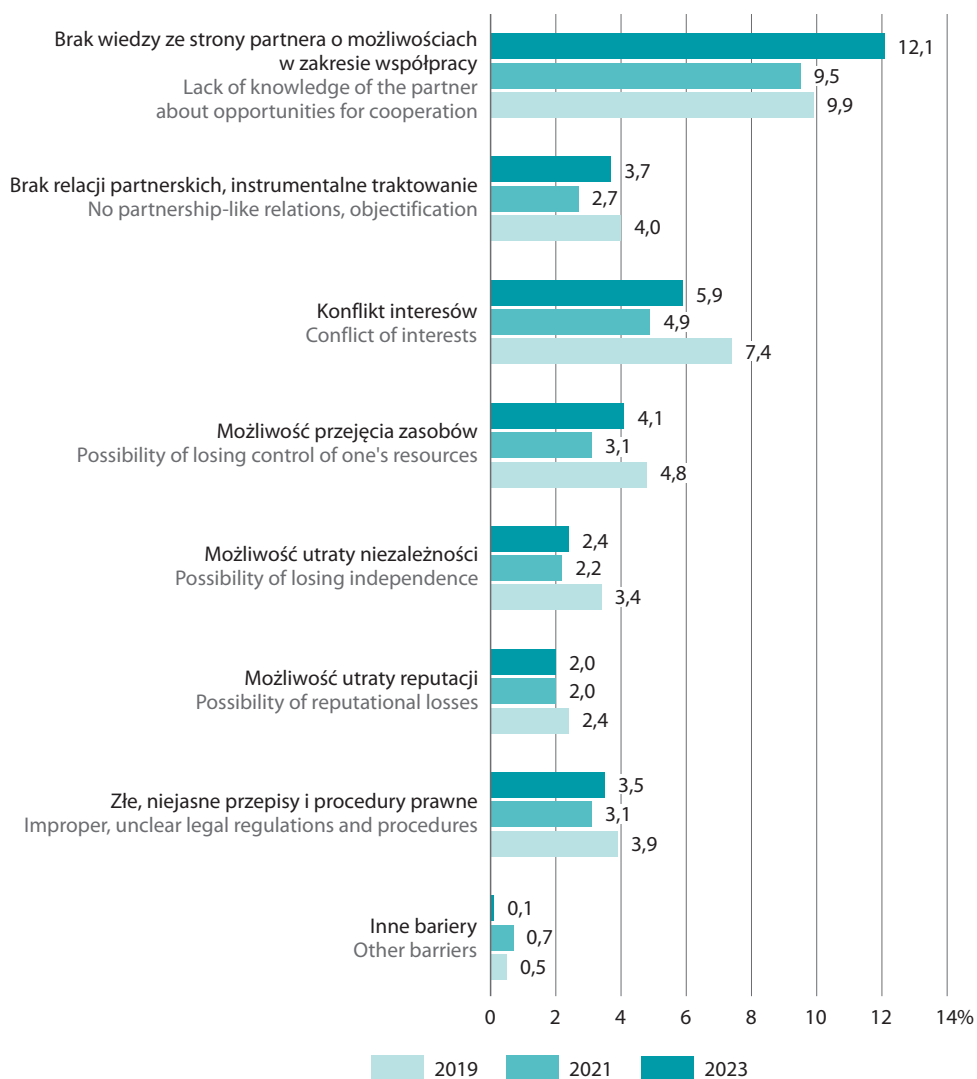
Chart 3.7. Non-governmental organizations cooperating within the sector by occurrence of barriers to cooperation

Najczęściej wskazywaną barierą we współpracy wewnątrzsektorowej był brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy – zadeklarowało ją 12,1% organizacji. Pozostałe bariery były wskazywane znacznie rzadziej – żadna z nich nie została wymieniona przez więcej niż 6,0% organizacji. Największy wzrost odsetka odpowiedzi odnotowano w przypadku bariery związanej z niedostateczną wiedzą o możliwościach współpracy (wzrost o 2,2 p. proc.), natomiast największy spadek dotyczył wskazań na konflikt interesów (spadek o 1,5 p. proc.).

Wykres 3.8. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju barier współpracy

Chart 3.8. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by type of barriers to cooperation

Brak wiedzy o możliwościach współpracy najczęściej sygnalizowały koła łowieckie (25,4%). Znacznie rzadziej barierę tę wskazywały koła gospodyń wiejskich (7,6%) oraz społeczne podmioty wyznaniowe (7,9%).

Drugą najczęściej deklarowaną przeszkodą w nawiązywaniu współpracy był konflikt interesów, który dotyczył 5,9% organizacji. Częściej zgłaszały go fundacje (7,4%) oraz typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (7,3%), a rzadziej – koła gospodyń wiejskich (2,4%) i społeczne podmioty wyznaniowe (2,1%). Tej bariery nie odnotowano w kołach łowieckich.

Tablica 3.9. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzajów barier współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

Table 3.9. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by type of barriers to cooperation and type of organization in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization							
	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and social organizations	stowarzyszenia sportowe sport associations	ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	koła łowieckie hunting clubs	fundacje foundations	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy, kółka rolnicze business associations, farmers organizations
	w procentach in percentage							
Brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy Lack of knowledge of the partner about opportunities for cooperation	11,7	12,8	15,7	25,4	11,4	7,6	7,9	12,1
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	4,0	3,2	4,5	–	3,9	2,4	1,9	3,9
Konflikt interesów Conflict of interests	7,3	5,1	4,8	–	7,4	2,4	2,1	6,6
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	4,2	4,8	3,4	–	5,8	1,7	1,7	2,5
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,4	2,3	2,6	–	3,3	1,1	1,1	2,7
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,2	1,7	2,9	–	2,2	1,0	0,9	1,1
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	3,4	2,6	4,1	3,4	4,0	3,1	2,0	6,3
Inne bariery Other barriers	0,1	–	0,2	–	.	–	0,1	–

Trudności we współpracy najczęściej występowały w relacjach z samorządem gospodarczym i zawodowym (30,5%), a najrzadziej – w kontaktach ze stowarzyszeniami i fundacjami (21,5%). Brak wiedzy o możliwościach współpracy stanowił barierę w relacji z każdym typem partnera, przy czym najczęściej zgłaszały ją organizacje współpracujące z samorządem gospodarczym i zawodowym (16,1%) oraz ze społecznymi podmiotami wyznaniowymi (15,3%).

Drugą najczęściej deklarowaną barierą był konflikt interesów – szczególnie we współpracy z innymi organizacjami (9,5%) oraz z samorządem gospodarczym i zawodowym (9,0%). Stosunkowo często organizacje wskazywały również na brak relacji o charakterze partnerskim oraz obawy związane z ryzykiem przejęcia zasobów – zwłaszcza w kontaktach z wymienionymi wyżej typami partnerów.

Tablica 3.10. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju barier współpracy i rodzaju partnera w 2023 r.

Table 3.10. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector by type of barriers to cooperation and type of partner in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	stowarzyszenia, fundacje associations, foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations	inne organizacje other organizations
	w procentach in percentage			
Brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach współpracy Lack of knowledge of the partner about opportunities for cooperation	12,1	15,3	16,1	13,6
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	3,6	4,6	5,5	4,6
Konflikt interesów Conflict of interests	6,1	7,8	9,0	9,5
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	4,3	5,3	4,9	6,8
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,5	3,6	4,0	3,7
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,1	3,7	3,5	3,5
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	3,6	5,0	4,8	4,8
Inne bariery Other barriers	0,1	0,1	–	0,1

3.4. Dodatkowe aspekty współpracy

3.4. Additional aspects of cooperation

W 2023 r. 40,5% organizacji pozarządowych realizowało wspólne projekty z innymi podmiotami sektora non-profit. Oznacza to wzrost o 1,2 p. proc. względem 2021 r. i o 0,7 p. proc. w stosunku do 2019 r. Wśród przedsiębiorstw społecznych odsetek ten wyniósł 45,1%, natomiast wśród organizacji pożytku publicznego – 40,3%.

Tablica 3.11. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo i realizujących wspólne projekty z innymi organizacjami

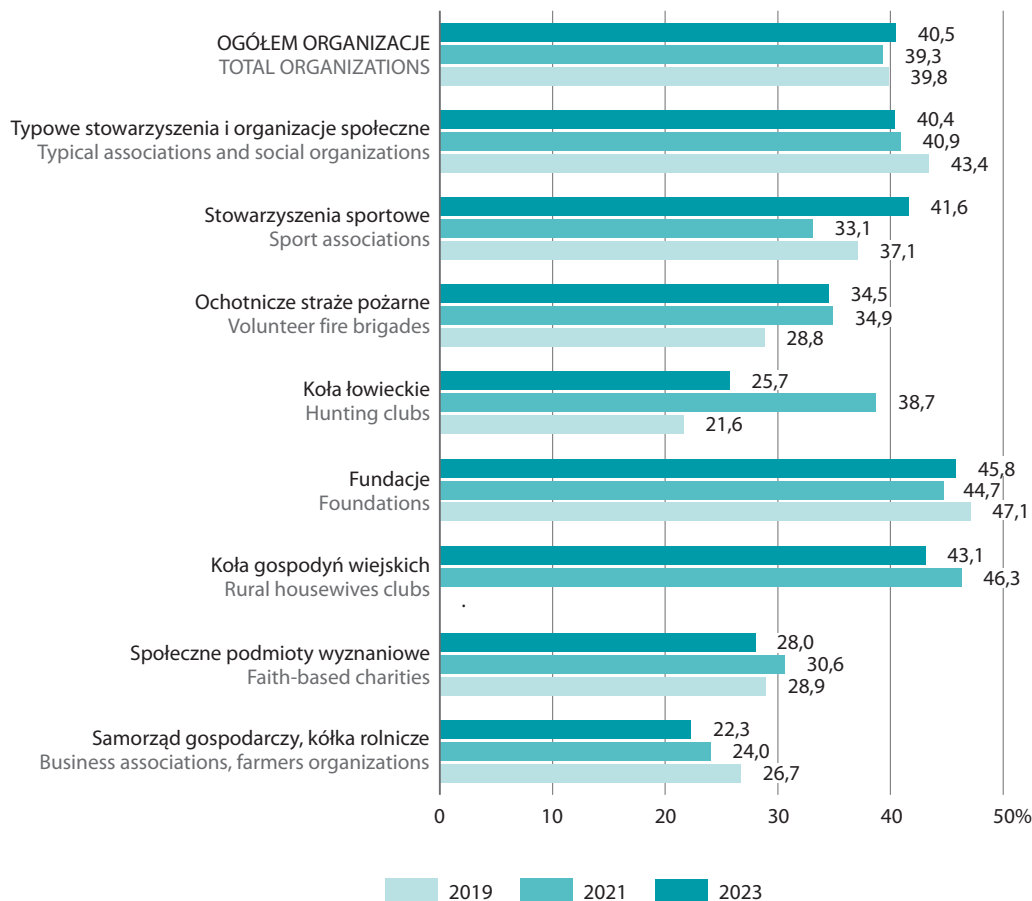
Table 3.11. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector and implementing joint projects with other organizations

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	39,8	39,3	40,5
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	42,4	38,6	40,3
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	44,9	46,7	45,1

Najwyższy poziom zaangażowania w projekty wewnątrzsektorowe odnotowano w fundacjach (45,8%), a najniższy w organizacjach samorządu gospodarczego, kółkach rolniczych (22,3%). W porównaniu z 2019 r. największy wzrost odsetka podmiotów realizujących wspólne projekty odnotowano w ochotniczych strażach pożarnych (o 5,7 p. proc.), natomiast największy spadek – w organizacjach samorządu gospodarczego, kółkach rolniczych (o 4,4 p. proc.). W stosunku do 2021 r. najwyższy wzrost wystąpił w stowarzyszeniach sportowych (o 8,5 p. proc.), a największy spadek odnotowano w kołach łowieckich (o 13,0 p. proc.).

Wykres 3.9. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo i realizujących wspólne projekty z innymi organizacjami według rodzaju organizacji

Chart 3.9. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector and implementing joint projects with other organizations by type of organization

W 2023 r. prawie połowa organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo (45,8%) działała w ramach większych porozumień – krajowych lub międzynarodowych, co oznacza spadek o 3,9 p. proc. w porównaniu z 2019 r. i wzrost o 0,2 p. proc. względem 2021 r. Najczęściej wybierano formalne struktury krajowe, takie jak związki, federacje oraz lokalne grupy działania – należało do nich 29,1% organizacji, co stanowi spadek o 3,7 p. proc. względem 2019 r. Niewielki wzrost odnotowano w przypadku organizacji działających w ramach nieformalnych porozumień i sieci – ich udział zwiększył się o 0,4 p. proc. Udział organizacji zaangażowanych w formalne struktury międzynarodowe wyniósł 8,0%, co oznacza nieznaczny spadek w stosunku do 2019 r. (8,2%).

Tablica 3.12. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo i działających w ramach struktur nadrzędnych

Table 3.12. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector and acting within superior structures

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
Organizacje dobrowolnie działające w ramach porozumień, w tym: Organizations acting voluntarily within associations, of which:	49,7	45,6	45,8
w ramach formalnych struktur międzynarodowych within formal international structures	8,2	7,6	8,0
w ramach formalnych struktur krajowych within formal domestic structures	32,8	29,2	29,1
w ramach nieformalnych porozumień, sieci within informal associations, clusters	12,0	11,5	12,4

Poziom uczestnictwa w dobrowolnych porozumieniach różnił się w zależności od formy prawnej organizacji. Najwyższy odsetek podmiotów deklarujących udział w tego rodzaju strukturach odnotowano w stowarzyszeniach sportowych (72,0%). Wysoki poziom zaangażowania wykazywały również koła łowieckie (63,4%). Najrzadziej w dobrowolnych porozumieniach uczestniczyły społeczne podmioty wyznaniowe (18,5%).

W większości przypadków organizacje pozarządowe działające w ramach dobrowolnych porozumień wybierały formalne struktury krajowe. Dotyczyło to w szczególności stowarzyszeń sportowych (58,0%) i kół łowieckich (56,1%). W przypadku fundacji – mimo niższego ogólnego poziomu uczestnictwa w dobrowolnych porozumieniach (31,2%) – stosunkowo częściej niż inne rodzaje organizacji deklarowały zaangażowanie w nieformalne porozumienia i sieci. Tę formę współpracy wskazało 20,0% fundacji, co stanowiło najwyższy odsetek spośród wszystkich analizowanych grup.

Tablica 3.13. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo i działających w ramach struktur nadrzędnych według rodzaju organizacji w 2023 r.

Table 3.13. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector and acting within superior structures by type of organization in 2023

Wyszczególnienie Specification	Organizacje dobrowolnie działające w ramach porozumień Organizations acting voluntarily within associations			
	ogółem total	w ramach formalnych struktur międzynarodo- wych within formal international structures	w ramach formalnych struktur krajowych within formal domestic structures	w ramach nieformalnych porozumień, sieci within informal associations, clusters
		w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE TOTAL ORGANIZATIONS	45,8	8,1	29,1	12,4
Typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne Typical associations and social organizations	43,7	11,0	22,7	15,2
Stowarzyszenia sportowe Sport associations	72,0	11,7	58,0	6,5
Ochotnicze straże pożarne Volunteer fire brigades	55,4	6,2	46,4	4,5
Koła łowieckie Hunting clubs	63,4	6,2	56,1	1,1
Fundacje Foundations	31,2	4,6	10,8	20,0
Koła gospodyń wiejskich Rural housewives clubs	27,6	2,1	14,0	11,8
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	18,5	3,9	9,3	6,4
Samorząd gospodarczy, kółka rolnicze Business associations, farmers organizations	41,6	9,9	30,3	7,0

Ze względu na główną dziedzinę działalności, najwyższy poziom uczestnictwa w dobrowolnych porozumieniach odnotowano w organizacjach działających w obszarze łowiectwa (63,8%) oraz spraw zawodowych, pracowniczych i branżowych (63,5%). Wysoki poziom zrzeszania się występował także w organizacjach zajmujących się sportem, turystyką, rekreacją i hobby (60,8%) oraz ratownictwem (55,4%). We wszystkich tych dziedzinach dominowała współpraca w ramach formalnych struktur krajowych.

Najniższy poziom współpracy w ramach struktur nadrzędnych charakteryzował organizacje działające na rzecz rozwoju lokalnego (32,0%), kultury i sztuki (33,9%), pomocy społecznej i humanitarnej (34,0%) oraz rynku pracy i aktywizacji zawodowej (34,7%). W tych przypadkach organizacje częściej wybierały nieformalne formy współpracy.

Najwyższy odsetek organizacji uczestniczących w nieformalnych sieciach i porozumieniach wystąpił w podmiotach zajmujących się prawem i jego ochroną, prawami człowieka (31,4%), ochroną zdrowia (21,7%) oraz ochroną środowiska (19,1%). Natomiast największy udział organizacji zaangażowanych w formalne struktury międzynarodowe odnotowano w obszarze spraw zawodowych, pracowniczych i branżowych (19,6%) oraz działalności sklasyfikowanej jako pozostała, w której mieści się m.in. działalność międzynarodowa i religijna (19,2%).

Tablica 3.14. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących wewnątrzsektorowo i działających w ramach struktur nadrzędnych według głównej dziedziny działalności w 2023 r.

Table 3.14. Percentage of non-governmental organizations cooperating within the sector and acting within superior structures by main field of activity in 2023

Wyszczególnienie Specification	Organizacje dobrowolnie działające w ramach porozumień Organizations acting voluntarily within associations			
	ogółem total	w ramach formalnych struktur międzynarodowych within formal international structures	w ramach formalnych struktur krajowych within formal domestic structures	w ramach nieformalnych porozumień, sieci within informal associations, clusters
		w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE TOTAL ORGANIZATIONS	45,8	8,1	29,1	12,4
Sport, turystyka, rekreacja, hobby Sports, tourism, recreation, hobbies	60,8	9,3	46,7	8,7
Ratownictwo Rescue services	55,4	6,4	46,3	4,5
Pomoc społeczna i humanitarna Social services	34,0	5,3	15,8	15,9
Kultura i sztuka Culture and arts	33,9	6,6	14,6	15,1
Edukacja i wychowanie, badania naukowe Education and research	36,4	11,5	15,2	14,2
Ochrona zdrowia Health	42,7	9,5	14,4	21,7
Sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe Business and professionals associations	63,5	19,6	41,8	10,1
Ochrona środowiska Environment	38,4	9,9	16,8	19,1
Łowiectwo Hunting	63,8	5,8	57,0	1,1
Rynek pracy, aktywizacja zawodowa Employment assistance	34,7	7,2	17,5	13,8
Rozwój lokalny społeczny i ekonomiczny Local development	32,0	1,9	18,7	14,9
Prawo i jego ochrona, prawa człowieka Law, advocacy, civil rights, politics	48,5	13,8	17,1	31,4
Wsparcie trzeciego sektora Philanthropic intermediaries and voluntarism promotion	48,7	7,5	31,0	18,0
Pozostała działalność Other activities	42,7	19,2	11,5	21,2

Rozdział 4. Współpraca organizacji pozarządowych z przedsiębiorstwami

Chapter 4. Cooperation of non-governmental organizations with enterprises

Do kategorii przedsiębiorstw, określanych w tekście również jako partnerzy współpracy, zaliczono następujące grupy podmiotów komercyjnych:

- przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe,
- spółdzielnie,
- inne przedsiębiorstwa prywatne.

4.1. Podejmowanie współpracy

4. 1. Undertaking of cooperation

Kooperację z przedsiębiorstwami prowadziło 28,8% organizacji pozarządowych. Odsetek ten w porównaniu z 2021 r. zwiększył się o 1,5 p. proc., natomiast w odniesieniu do 2019 r. obniżył o 5,1 p. proc. Współpracę z przedsiębiorstwami najczęściej podejmowały przedsiębiorstwa społeczne - 61,5%, co oznacza wzrost o 6,8 p. proc. w porównaniu z 2021 r. oraz o 9,6 p. proc. względem 2019 r. Spośród organizacji pożytku publicznego 39,1% kooperowało z przedsiębiorstwami. W tej grupie podmiotów odnotowano niewielki wzrost w stosunku do 2021 r. (o 0,5 p. proc.), ale jednocześnie spadek o 7,2 p. proc. w porównaniu z 2019 r.

Tablica 4.1. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami
Table 4.1. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises

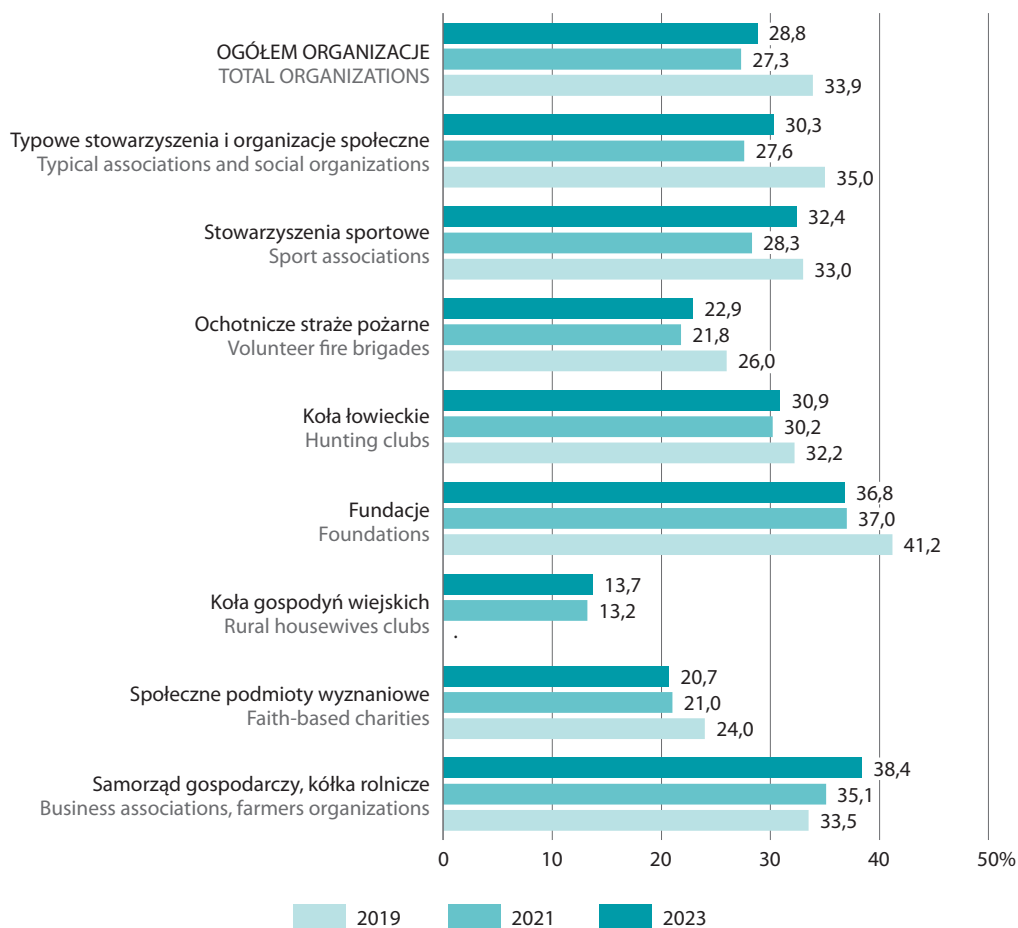
Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	33,9	27,3	28,8
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	46,3	38,6	39,1
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	51,9	54,7	61,5

Najczęściej w relacje z podmiotami komercyjnymi wchodziły organizacje samorządu gospodarczego, kółka rolnicze (38,4%). Duży udział współpracujących podmiotów odnotowano także wśród fundacji (36,8%). Najrzadziej współpracę z przedsiębiorstwami deklarowały koła gospodyń wiejskich (13,7%).

W relacji do 2021 r. odsetek organizacji współpracujących z przedsiębiorstwami wzrósł w większości grup – w największym stopniu wśród stowarzyszeń sportowych (o 4,1 p. proc.), następnie wśród organizacji samorządu gospodarczego, kółek rolniczych (o 3,3 p. proc.) oraz typowych stowarzyszeń o organizacji społecznych (o 2,7 p. proc.).

Wykres 4.1. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju organizacji

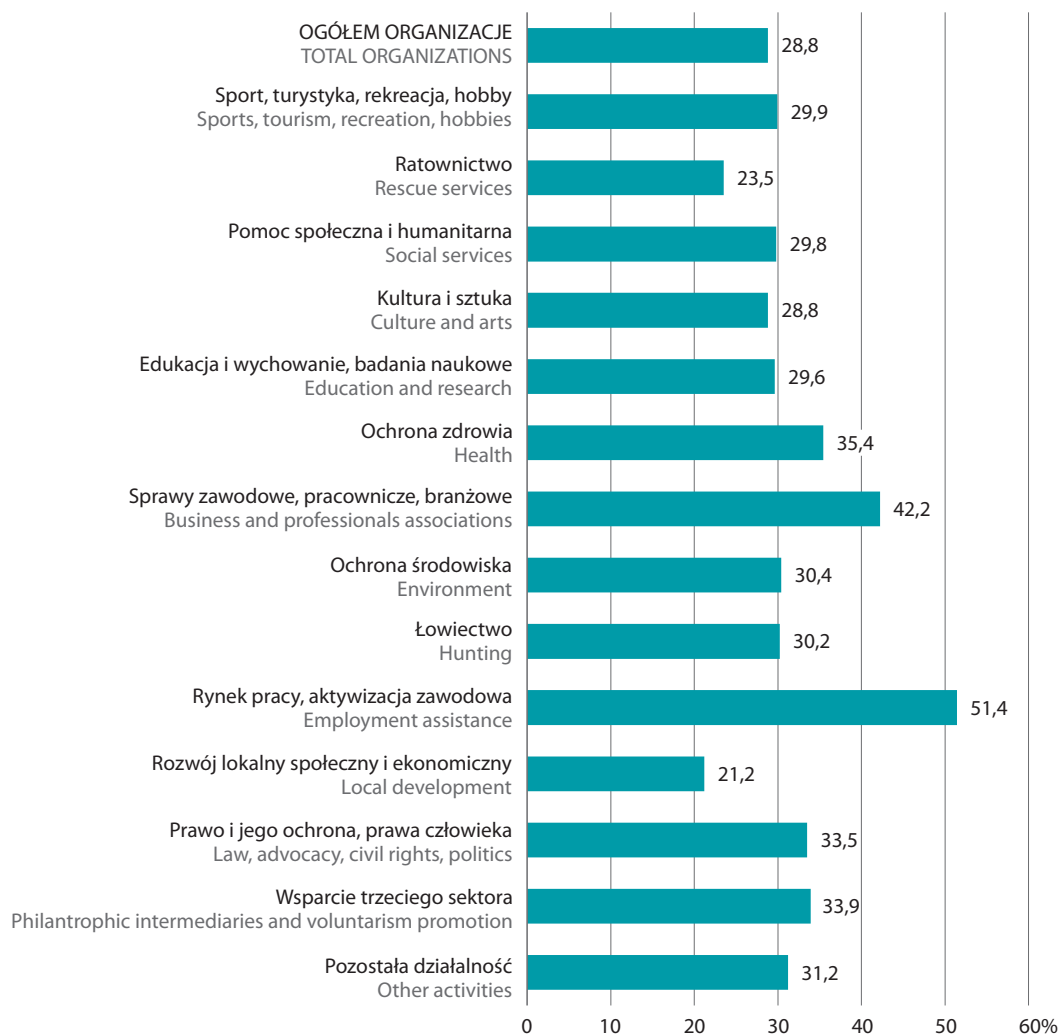
Chart 4.1. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by type of organization

Współpracę z przedsiębiorstwami częściej podejmowały organizacje pozarządowe działające w obszarach, takich jak: rynek pracy, aktywizacja zawodowa (51,4%), sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe (42,2%), ochrona zdrowia (35,4%), wsparcie trzeciego sektora (33,9%) oraz prawo i jego ochrona, prawa człowieka (33,5%). Rzadziej współpracę z przedsiębiorstwami podejmowały podmioty realizujące zadania z zakresu rozwoju lokalnego w wymiarze społecznym i ekonomicznym (21,2%) oraz ratownictwa (23,5%).

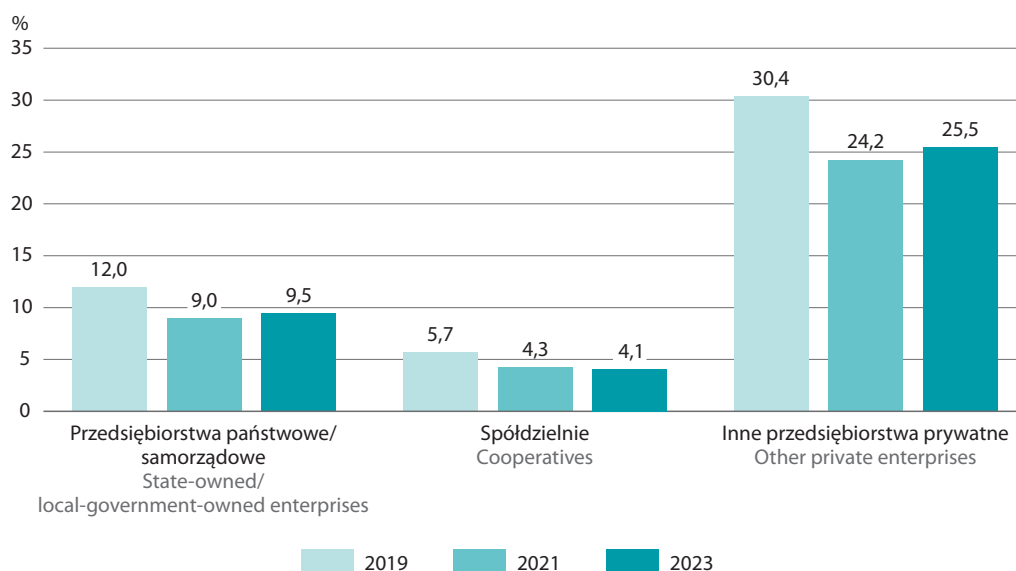
Wykres 4.2. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2023 r.

Chart 4.2. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by main field of activity in 2023

Organizacje pozarządowe współdziałały z sektorem komercyjnym, nawiązując relacje z przedsiębiorstwami prywatnymi, państwowymi, samorządowymi lub spółdzielniami. W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, najczęściej deklarowały współpracę z przedsiębiorstwami prywatnymi (25,5% organizacji). Odsetek ten zwiększył się o 1,3 p. proc. w porównaniu z 2021 r. i jednocześnie zmniejszył się o 4,9 p. proc. w stosunku do 2019 r. Współpracę z przedsiębiorstwami państwowymi lub samorządowymi podejmowało 9,5% organizacji pozarządowych. Z kolei współpracę ze spółdzielniami realizowało 4,1% podmiotów. W porównaniu z 2019 r. odsetek organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami państwowymi lub samorządowymi spadł o 2,5 p. proc., a ze spółdzielniami o 1,6 p. proc.

Wykres 4.3. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według typu partnera
Chart 4.3. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by type of partner

4.2. Skala współpracy

4.2. Scale of cooperation

Skala współpracy z sektorem przedsiębiorstw w 2023 r. była podobna do lat poprzednich. Połowa współpracujących organizacji miała nie więcej niż po dwóch partnerów z sektora przedsiębiorstw. Statystyczna organizacja pozarządowa współpracowała z 8 przedsiębiorstwami. Różnica między wartością mediany a średnią wynika z faktu, że w omawianej zbiorowości istniała niewielka liczba organizacji pozarządowych, która współpracowała z dużą liczbą przedsiębiorstw. W 2023 r. organizacje pożytku publicznego współpracowały średnio z 9 przedsiębiorstwami, podobnie jak w 2019 r., natomiast średnio z 10 podmiotami w 2021 r. Mediana liczby współpracujących firm pozostawała niezmienna i wynosiła 3. W przypadku przedsiębiorstw społecznych średnia liczba współpracujących przedsiębiorstw wyniosła 8 w 2023 r., (o 3 więcej niż w 2021 r. i 2 mniej niż w 2019 r.), natomiast mediana kształtowała się odpowiednio na poziomie 3, 2 i 3 przedsiębiorstw.

Tablica 4.2. Średnia i mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe
Table 4.2. Average and median number of enterprises with which non-governmental organizations cooperated

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023	2019	2021	2023
	średnia liczba przedsiębiorstw average number of enterprises			mediana liczby przedsiębiorstw median number of enterprises		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	10	12	8	2	2	2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	9	10	9	3	3	3
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	10	5	8	3	2	3

Najwyższa mediana liczby partnerów, podobnie jak w poprzednich latach, dotyczyła organizacji samorządu gospodarczego, kółek rolniczych, gdzie połowa współpracowała z co najmniej 20 przedsiębiorstwami. Choć odnotowano niewielki spadek średniej liczby współpracujących firm w porównaniu z latami wcześniejszymi, skala współpracy wciąż pozostała bardzo wysoka. Przeciętna organizacja samorządu gospodarczego, kółek rolniczych współpracowała z 75 przedsiębiorstwami w 2023 r., z 79 w 2021 r., a z 88 w 2019 r.

Połowa społecznych podmiotów wyznaniowych w 2023 r. miała co najmniej 4 partnerów współpracy. Odnotowały one spadek średniej liczby współpracujących firm w latach 2019 – 2023. Przeciętny społeczny podmiot wyznaniowy kooperował z 13 przedsiębiorstwami w 2019 r., z 11 przedsiębiorstwami w 2021 r., a z 9 w 2023 r. Spadek średniej liczby partnerów w omawianym okresie odnotowały również typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (z 16 do 9) oraz fundacje (z 14 do 9). Jediną grupą, która odnotowała wzrost liczby współpracujących firm były stowarzyszenia sportowe – średnia liczba współpracujących firm wzrosła z 4 w 2021 r. do 5 w 2023 r.

Tablica 4.3. Średnia i mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje pozarządowe według rodzaju organizacji

Table 4.3. Average and median number of enterprises with which non-governmental organizations cooperated by type of organization

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023	2019	2021	2023
	średnia liczba przedsiębiorstw average number of enterprises			mediana liczby przedsiębiorstw median number of enterprises		
OGÓŁEM ORGANIZACJE TOTAL ORGANIZATIONS	10	12	8	2	2	2
Typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne Typical associations and social organizations	9	16	9	2	2	3
Stowarzyszenia sportowe Sport associations	5	4	5	2	2	3
Ochotnicze straże pożarne Volunteer fire brigades	3	3	3	2	2	2
Koła łowieckie Hunting clubs	4	4	4	2	2	3
Fundacje Foundations	14	14	9	3	2	3
Koła gospodyń wiejskich Rural housewives clubs	.	2	2	.	1	2
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	13	11	9	3	3	4
Samorząd gospodarczy, kółka rolnicze Business associations, farmers organizations	88	79	75	10	20	20

W 2023 r. 20,8% organizacji pozarządowych nawiązało współpracę z przedsiębiorstwami na podstawie umowy pisemnej. Wśród organizacji pożytku publicznego odsetek ten wyniósł 25,5%, a przedsiębiorstw społecznych 24,2%. Współpraca na podstawie umowy pisemnej dotyczyła 26,7% fundacji i 24,7% stowarzyszeń sportowych. W mniejszym stopniu na podstawie umów pisemnych współpracowały ochotnicze straże pożarne (6,7%) oraz koła gospodyń wiejskich (6,8%).

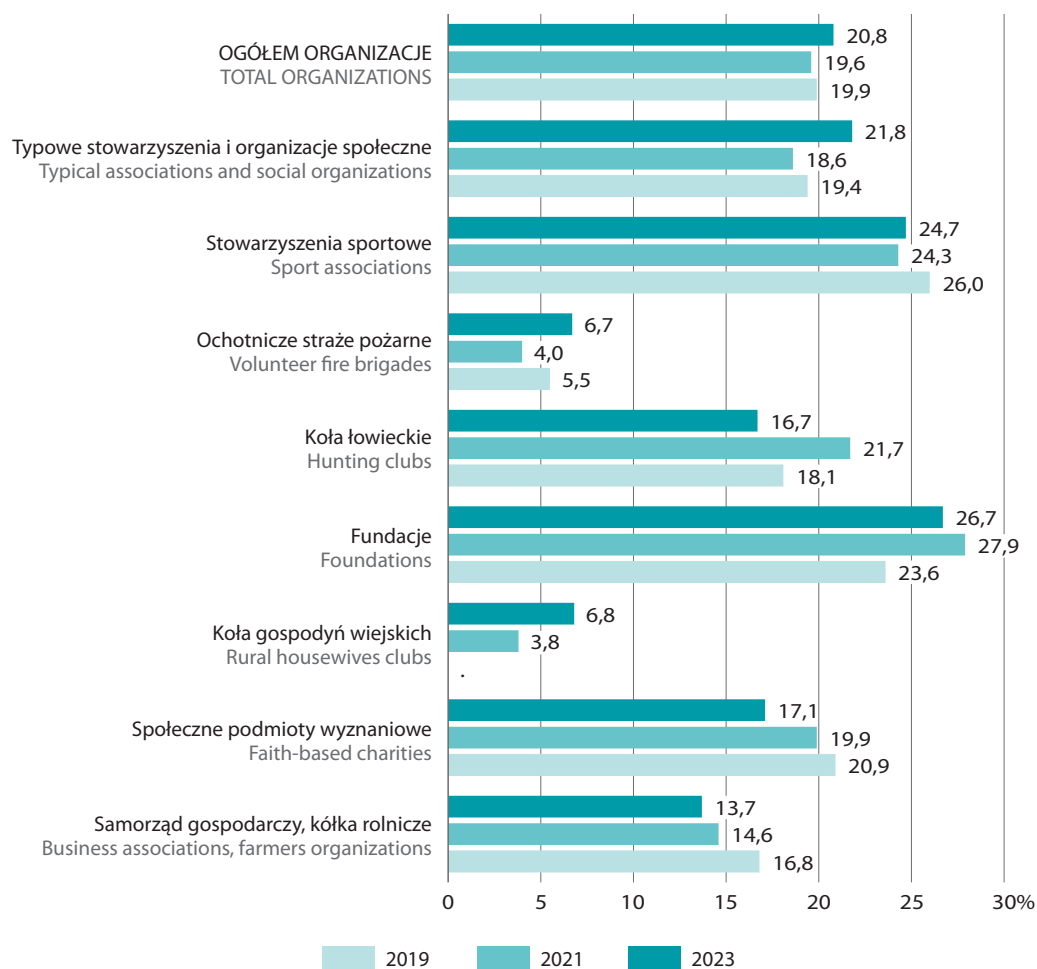
Tablica 4.4. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami na podstawie umowy pisemnej

Table 4.4. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises on the basis of written contract

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	19,9	19,6	20,8
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	26,8	28,1	25,5
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	22,5	22,7	24,2

Wykres 4.4. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji

Chart 4.4. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises on the basis of written contract by type of organization

W 2023 r. współpraca organizacji pozarządowych z przedsiębiorstwami miała najczęściej charakter sporadyczny – deklarowało tak 70,0% organizacji, 23,7% współpracowało regularnie, a 6,3% zarówno regularnie, jak i sporadycznie. Wśród organizacji pożytku publicznego 66,3% współpracowało sporadycznie, 24,7% regularnie, a 9,0% – w obu formach. Przedsiębiorstwa społeczne w większym zakresie angażowały się we współpracę regularną – zadeklarowało ją 30,1% z nich, a kolejne 23,1% łączyło współpracę regularną i sporadyczną, natomiast 46,8% ograniczało się do kontaktów o charakterze sporadycznym.

Tablica 4.5. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy w 2023 r.

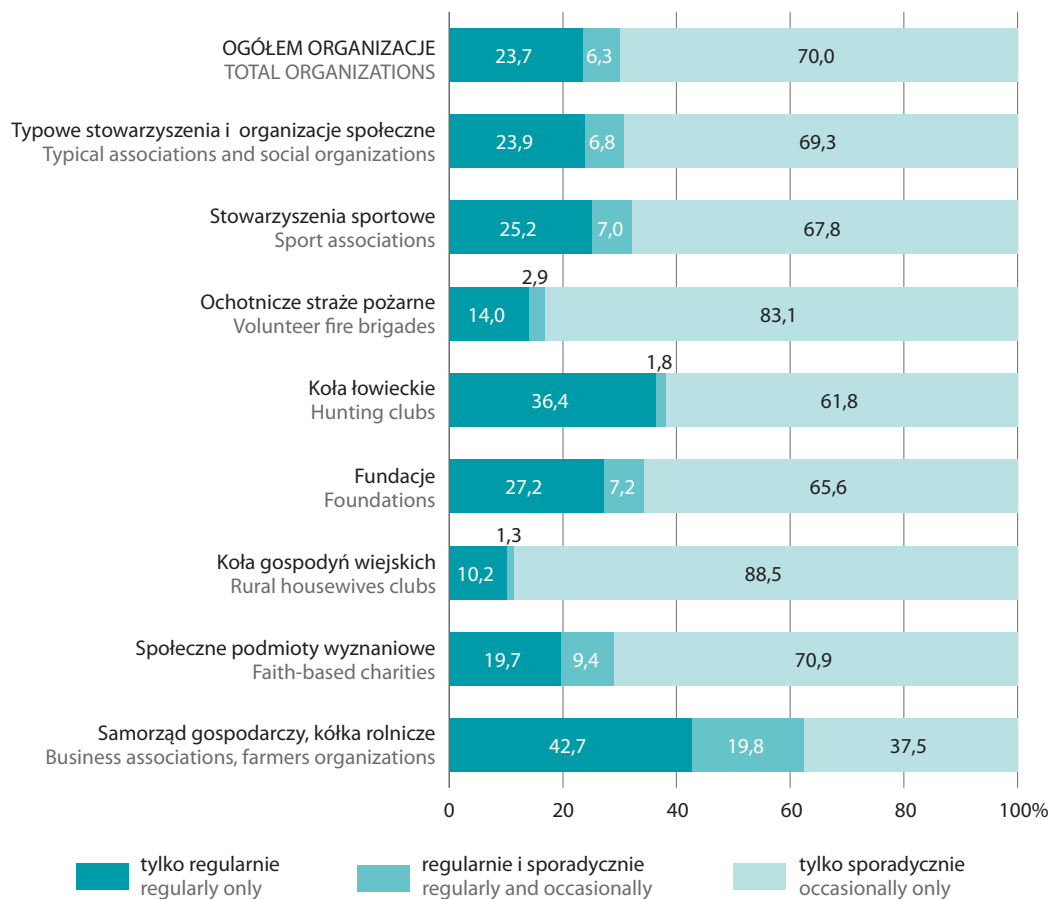
Table 4.5. Structure of non-governmental organizations cooperating with enterprises by frequency of cooperation in 2023

Wyszczególnienie Specification	Tylko regularnie Regularly only	Regularnie i sporadycznie Regularly and occasionally	Tylko sporadycznie Occasionally only
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	23,7	6,3	70,0
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	24,7	9,0	66,3
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	30,1	23,1	46,8

Jednostki samorządu gospodarczego i kółka rolnicze najczęściej współpracowały z przedsiębiorstwami z regularną częstotliwością, 42,7% z nich deklarowało taką formę współpracy. Wysoki udział regularnej współpracy odnotowano również wśród kół łowieckich (36,4%), choć w tej grupie przeważały kontakty sporadyczne (61,8%). W mniejszym zakresie regularnie współpracowały koła gospodyń wiejskich (10,2%) oraz ochotnicze straże pożarne (14,0%), które w przeważającej mierze ograniczały się do współpracy okazjonalnej.

Wykres 4.5. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

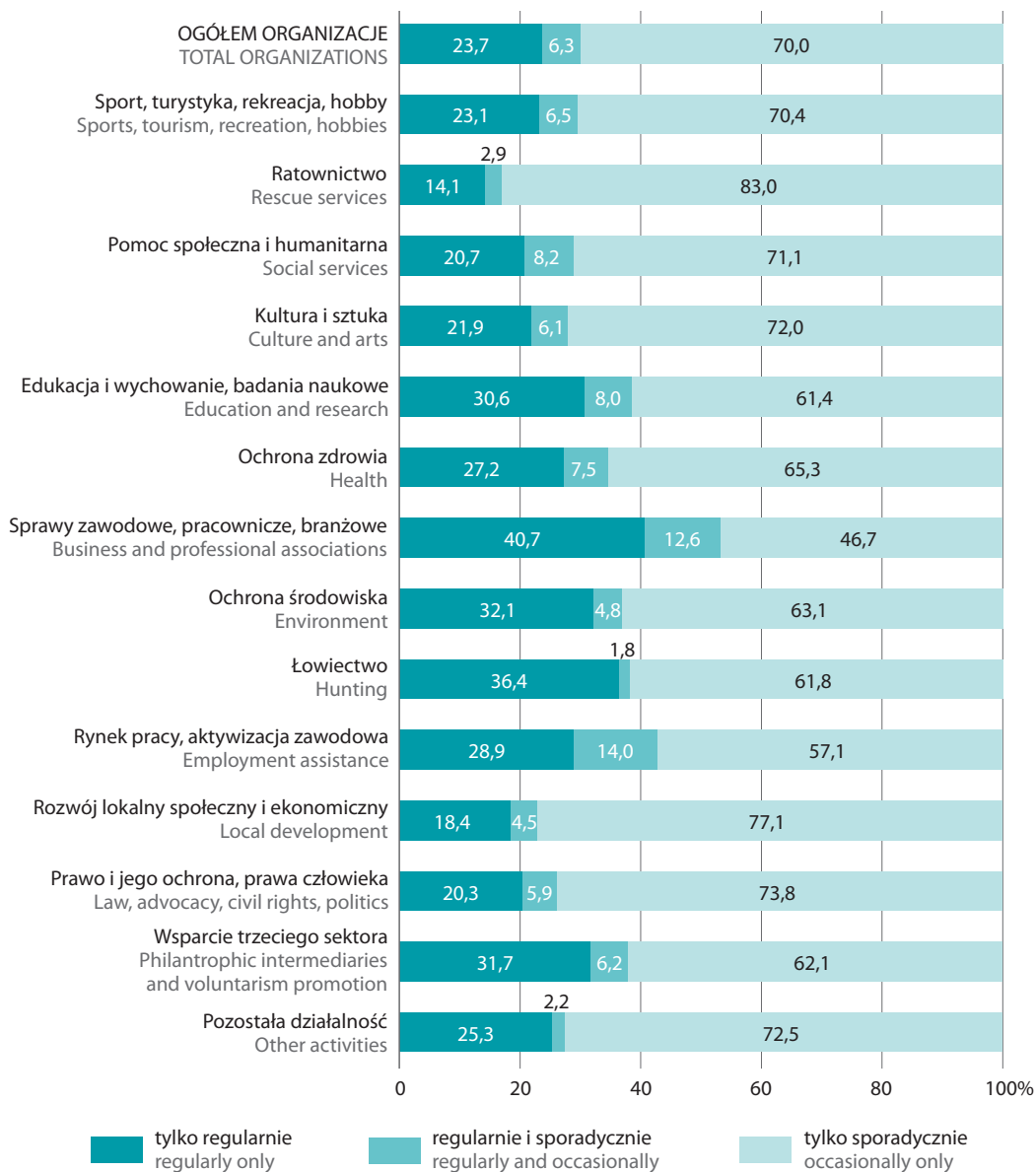
Chart 4.5. Structure of non-governmental organizations cooperating with enterprises by frequency of cooperation and type of organization in 2023

Wyłącznie regularne kontakty z przedsiębiorstwami w większym zakresie posiadały organizacje działające w obszarach takich jak: sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe (40,7%) oraz łowiectwo (36,4%). W przypadku zaś współpracy wyłącznie okazjonalnej, wysoki odsetek cechował organizacje zajmujące się ratownictwem (83,0%) lub rozwojem lokalnym społecznym i ekonomicznym (77,1%).

Wykres 4.6. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2023 r.

Chart 4.6. Structure of non-governmental organizations cooperating with enterprises by frequency of cooperation and main field of activity in 2023

4.3. Cele i bariery współpracy

4.3. Objectives and barriers to cooperation

Najczęstszym motywem podejmowania współpracy przez organizacje pozarządowe z przedsiębiorstwami była chęć pozyskiwania wsparcia materialnego (78,2%), czyli środków finansowych, darów rzeczowych bądź możliwość nieodpłatnego skorzystania z lokalu lub na preferencyjnych warunkach. Odsetek organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami w celach otrzymania wsparcia materialnego w 2023 r. wzrósł o 7,2 p. proc. w porównaniu z 2021 r. Jednocześnie zmniejszył się o 6,1 p. proc. w stosunku do 2021 r. odsetek organizacji, dla których celem współpracy było pozyskanie wsparcia niematerialnego.

Wśród przedsiębiorstw społecznych 59,2% podmiotów deklaroowało współpracę z przedsiębiorstwami w celu uzyskania wsparcia niematerialnego, w tym korzystania z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub wolontariuszy – 34,2%, a działania sprzyjające integracji środowiska lokalnego i poszerzaniu kontaktów – 45,3%. Wsparcie materialne wskazało 67,7% przedsiębiorstw społecznych, wśród nich 47,5% deklaroowało pozyskiwanie wsparcia finansowego, a 37,1% – rzeczowego. Z kolei organizacje posiadające status organizacji pożytku publicznego częściej wskazywały na cele materialne współpracy z przedsiębiorstwami (88,7%), w tym wsparcie finansowe – 73,7%, a rzeczowe – 47,4%. Podejmowanie współpracy w celu pozyskania wsparcia niematerialnego zadeklarowało 37,7% z nich.

Tablica 4.6. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według celu współpracy
 Table 4.6. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by objective of cooperation

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
Materialne, w tym: Material things, of which:	74,5	71,0	78,2
finansowe financial	49,9	48,4	58,8
rzeczowe tangible resources	43,3	39,9	38,1
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	48,3	52,3	46,2
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	25,6	28,7	25,8
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	36,2	37,4	34,0

Samorząd gospodarczy, kółka rolnicze wyróżniały się spośród pozostałych typów organizacji pozarządowych tym, że współpracowały najczęściej w celu pozyskania wsparcia niematerialnego (76,0%). Pozostałe podmioty pozarządowe działały głównie w celu otrzymania wsparcia materialnego – duży odsetek odnotowano wśród stowarzyszeń sportowych (89,3%), ochotniczych straży pożarnych (82,4%) oraz kół gospodyń wiejskich (77,0%).

Tablica 4.7. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

Table 4.7. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by objective of cooperation and type of organization in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization							
	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and social organizations	stowarzyszenia sportowe sport associations	ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	koła łowieckie hunting clubs	fundacje foundations	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy, kółka rolnicze business associations, farmers organizations
	w procentach in percentage							
Materialne, w tym: Material things, of which:	76,7	89,3	82,4	46,2	75,4	77,0	71,5	39,6
finansowe financial	54,1	72,5	67,6	28,0	56,0	56,1	50,9	28,3
rzeczowe tangible resources	42,0	34,9	32,4	18,1	42,4	33,7	38,9	17,7
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	47,1	36,8	45,4	45,2	52,0	45,4	38,2	76,0
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	27,3	17,5	19,6	26,3	34,4	17,2	18,3	47,4
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	34,3	29,0	37,0	27,8	34,7	40,1	27,4	56,4

Najczęstszym motywem do podejmowania współpracy organizacji pozarządowych niezależnie od rodzaju przedsiębiorstwa, była chęć pozyskania wsparcia materialnego. Odsetek organizacji kooperujących, w tym celu był wyższy jeśli partnerem były przedsiębiorstwa państwowe/samorządowe (80,6%) lub przedsiębiorstwa prywatne inne niż spółdzielnie (78,2%). Organizacje kooperujące ze spółdzielniami częściej od pozostałych współpracowały w celu pozyskania wsparcia niematerialnego (49,3%), w tym najczęściej dla integracji środowiska lokalnego i poszerzania kontaktów (39,7%).

Tablica 4.8. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według celu współpracy i rodzaju partnera w 2023 r.

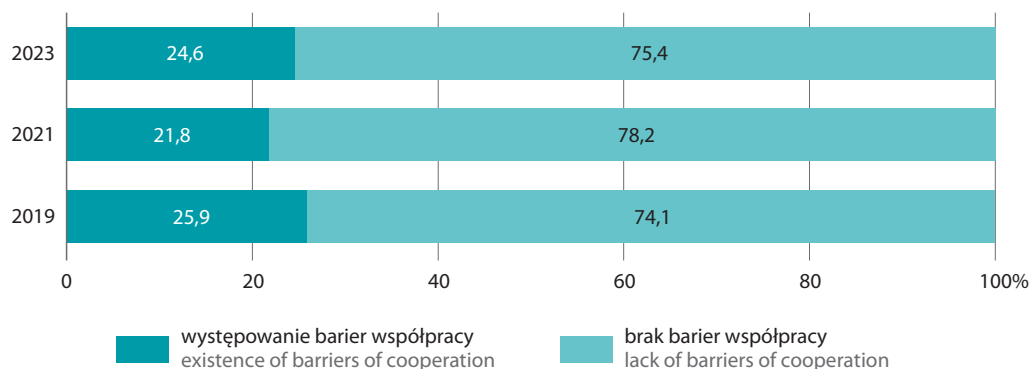
Table 4.8. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by objective of cooperation and type of partner in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner		
	przedsiębiorstwa państwowe/ /samorządowe cooperatives state-owned/ /local-government-owned enterprises	spółdzielnie cooperatives	inne przedsiębiorstwa prywatne other private enterprises
	w procentach in percentage		
Materialne, w tym: Material things, of which:	80,6	76,1	78,2
finansowe financial	64,0	52,9	59,5
rzeczowe tangible resources	39,3	45,0	38,5
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	47,2	49,3	47,2
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	25,4	25,4	26,7
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	37,7	39,7	34,8

W opinii większości współpracujących organizacji pozarządowych (75,4%) we współpracy z sektorem przedsiębiorstw nie występowały żadne bariery. Odsetek opinii zmalał o 2,8 p. proc. w stosunku do 2021 r., a w porównaniu z 2019 r. wzrósł o 1,3 p. proc. Natomiast wśród organizacji, które wykazały występowanie barier we współpracy, najwięcej podmiotów, podobnie jak w poprzednich latach, wskazywało na brak wiedzy ze strony partnera (czyli przedsiębiorstwa) o możliwościach w zakresie współpracy (17,4%) oraz brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie organizacji ze strony partnera współpracy (5,5%). Brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy był najczęściej występującą barierą, niezależnie od rodzaju organizacji, jak i rodzaju przedsiębiorstw, z którymi współpracowano, a odsetek organizacji, które wskazały tę barierę zwiększył się w porównaniu z 2021 r. o 5,9 p. proc.

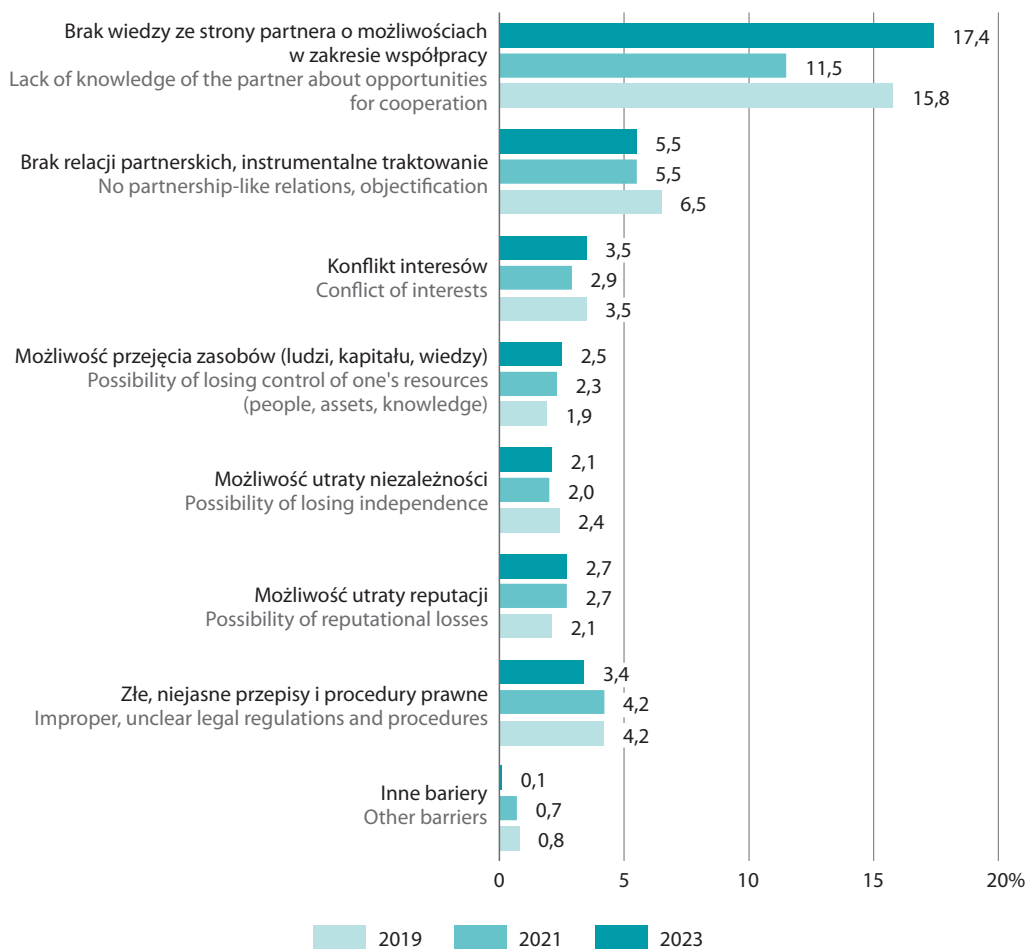
Wykres 4.7. Organizacje pozarządowe współpracujące z przedsiębiorstwami według występowania barier współpracy

Chart 4.7. Non-governmental organizations cooperating with enterprises by occurrence of barriers to cooperation

Wykres 4.8. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju barier współpracy

Chart 4.8. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by type of barriers to cooperation

Tablica 4.9. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju barier współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

Table 4.9. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by type of barriers to cooperation and type of organization in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization							
	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and social organizations	stowarzyszenia sportowe sport associations	ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	koła łowieckie hunting clubs	fundacje foundations	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy, kółka rolnicze business associations, farmers organizations
	w procentach in percentage							
Organizacje deklarujące występowanie barier współpracy Organizations, which declare existence of barriers to cooperation	25,7	20,9	26,8	17,0	28,1	18,3	16,0	25,4
Brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	18,9	15,2	18,7	13,7	18,9	11,9	9,6	16,0
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	5,2	6,8	5,2	–	6,5	2,6	2,9	3,2
Konflikt interesów Conflict of interests	2,8	2,8	3,1	3,7	5,5	2,3	.	5,5
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	2,5	1,8	2,3	.	4,0	.	.	2,3
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	1,8	1,7	1,9	.	3,5	.	.	.
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,6	2,5	2,3	.	4,0	1,2	.	2,6
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	2,9	3,7	4,9	1,5	3,6	2,9	2,9	4,4
Inne bariery Other barriers	–	.	–	–	.	–	.	–

Wysoki odsetek organizacji deklarujących występowanie barier współpracy odnotowano wśród fundacji (28,1%) oraz ochotniczych straży pożarnych (26,8%), niski zaś wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (16,0%) oraz kół łowieckich (17,0%). Bariery wynikające z braku wiedzy ze strony przedsiębiorstwa o możliwościach w zakresie współpracy były częściej zgłaszane przez fundacje, typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (po 18,9%) oraz ochotnicze straże pożarne (18,7%), natomiast najrzadziej przez społeczne podmioty wyznaniowe (9,6%).

Kolejną wymienianą barierą był brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie. Była ona częściej wskazywana przez stowarzyszenia sportowe – 6,8% wobec 5,5% w zbiorowości ogółem, a następnie przez fundacje (6,5%). Dodatkowo fundacje częściej od pozostałych organizacji wskazywały na możliwość przejęcia zasobów (4,0% wobec 2,5%), utraty reputacji (4,0% wobec 2,7%) oraz możliwość utraty niezależności (3,5% wobec 2,1%). Organizacje samorządu gospodarczego oraz kółka rolnicze, w porównaniu z innymi typami organizacji, częściej wskazywały na konflikt interesów jako barierę współpracy (5,5% wobec 3,5%). Wraz z ochotniczymi strażami pożarnymi wyróżniały się również częstszym zgłaszaniem problemów związanych ze złymi, niejasnymi przepisami i procedurami prawnymi (odpowiednio 4,4% i 4,9%).

Odsetek organizacji deklarujących występowanie barier współpracy różnił się również w zależności od rodzaju partnera. Najwięcej trudności występowało w kontaktach ze spółdzielniami – bariery wskazało 32,6% organizacji. W przypadku współpracy z przedsiębiorstwami państwowymi lub samorządowymi odsetek ten wyniósł 29,2%. Najrzadziej problemy pojawiały się w relacjach z innymi przedsiębiorstwami prywatnymi, gdzie bariery zgłosiło 24,5% podmiotów. W relacjach z przedsiębiorstwami państwowymi lub samorządowymi w większym stopniu zgłaszano problem braku partnerskiego podejścia oraz instrumentalne traktowanie (7,3%). Z kolei pozostałe typy barier dominowały we współpracy ze spółdzielniami. Najmniej problemów sygnalizowano w kontaktach z prywatnymi przedsiębiorstwami.

Tablica 4.10. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju barier współpracy i rodzaju partnera w 2023 r.

Table 4.10. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by type of barriers to cooperation and type of partner in 2023

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner		
	przedsiębiorstwa państwowe/ /samorządowe cooperatives state-owned/ /local-govern- ment-owned enterprises	spółdzielnie cooperatives	inne przedsiębiorstwa prywatne other private enterprises
	w procentach in percentage		
Brak wiedzy ze strony partnera o możliwościach w zakresie współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	20,5	21,7	17,1
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	7,3	7,0	5,5
Konflikt interesów Conflict of interests	4,4	5,3	3,7
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	3,0	3,5	2,6
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	3,1	4,3	2,2
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	3,8	4,6	2,8
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	4,6	5,4	3,3
Inne bariery Other barriers	.	.	.

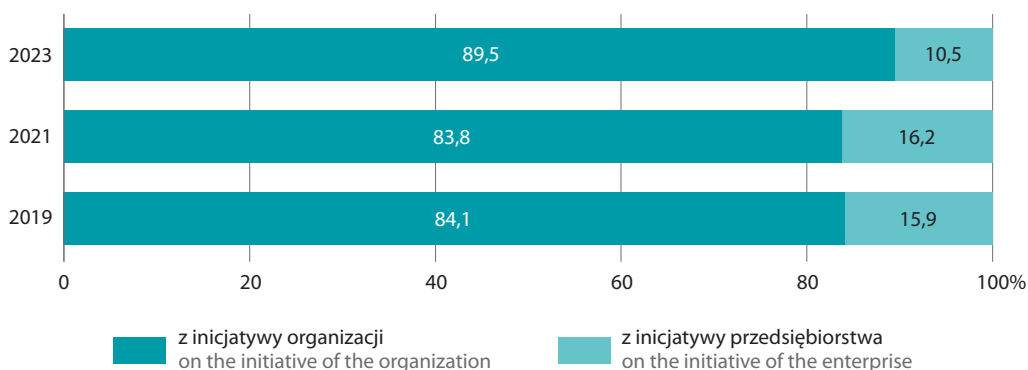
4.4. Dodatkowe aspekty współpracy

4.4. Additional aspects of cooperation

W 2023 r., podobnie jak w poprzednich latach zdecydowana większość organizacji pozarządowych (89,5%), które współpracowały z przedsiębiorstwami była inicjatorem tej współpracy. Współpraca zainicjowana przez przedsiębiorstwa wystąpiła wśród 10,5% podmiotów w 2023 r., tj. o 5,4 p. proc. mniej niż w 2019 r. i 5,7 p. proc. mniej w porównaniu do 2021 r.

Wykres 4.9. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy

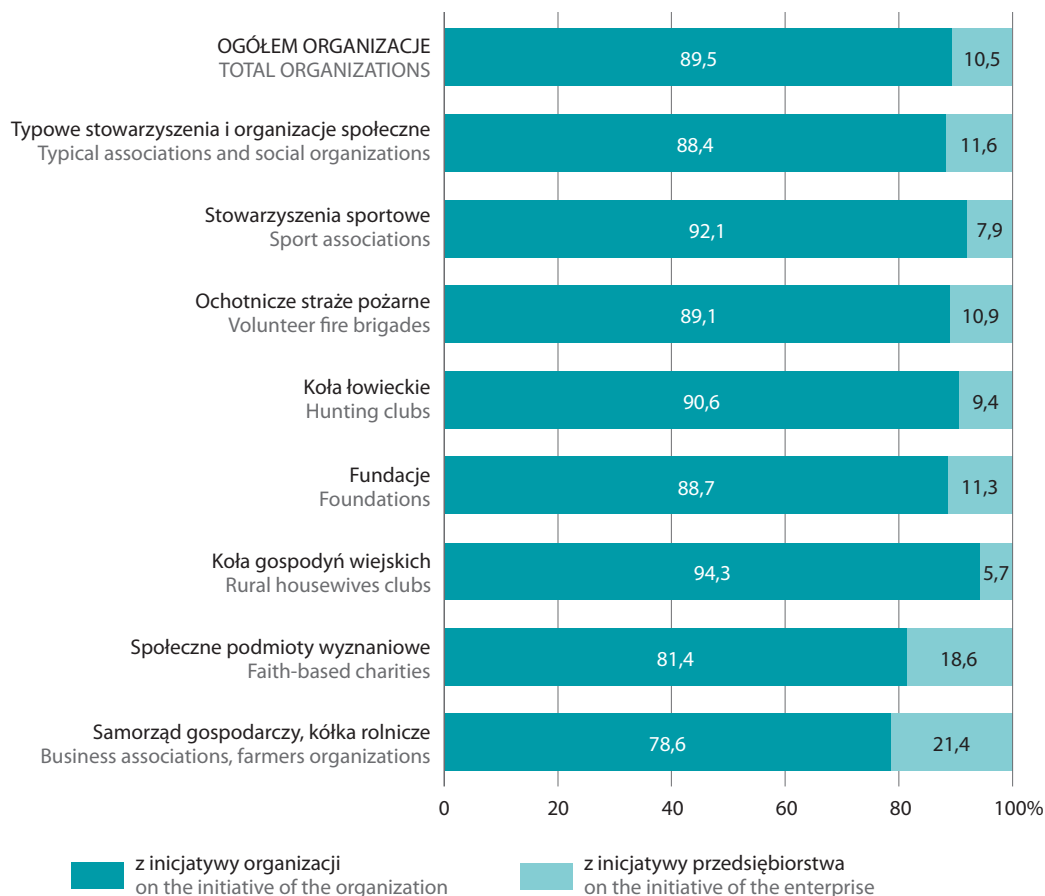
Chart 4.9. Structure of non-governmental organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation

Współpraca inicjowana przez przedsiębiorstwa dominowała w relacjach z organizacjami samorządu gospodarczego, kółkami rolniczymi (21,4%) oraz ze społecznymi podmiotami wyznaniowymi (18,6%). Z kolei najrzadziej z inicjatywy przedsiębiorstw współpracowały koła gospodyń wiejskich (5,7%).

Wykres 4.10. Struktura organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy i rodzaju organizacji w 2023 r.

Chart 4.10. Structure of non-governmental organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation and type of organization in 2023

W 2023 r. 34,0% organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami realizowało z nimi wspólne projekty, co oznacza wzrost o 2,3 p. proc. w porównaniu z 2019 r. W przypadku organizacji pożytku publicznego odsetek ten wyniósł 32,0%, tj. o 1,9 p. proc. więcej niż cztery lata wcześniej. Spośród przedsiębiorstw społecznych 30,9% prowadziło wspólne projekty z podmiotami komercyjnymi. Grupa ta odnotowała największy wzrost – o 10,4 p. proc. względem 2019 r.

Tablica 4.11. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami poprzez realizację wspólnych projektów

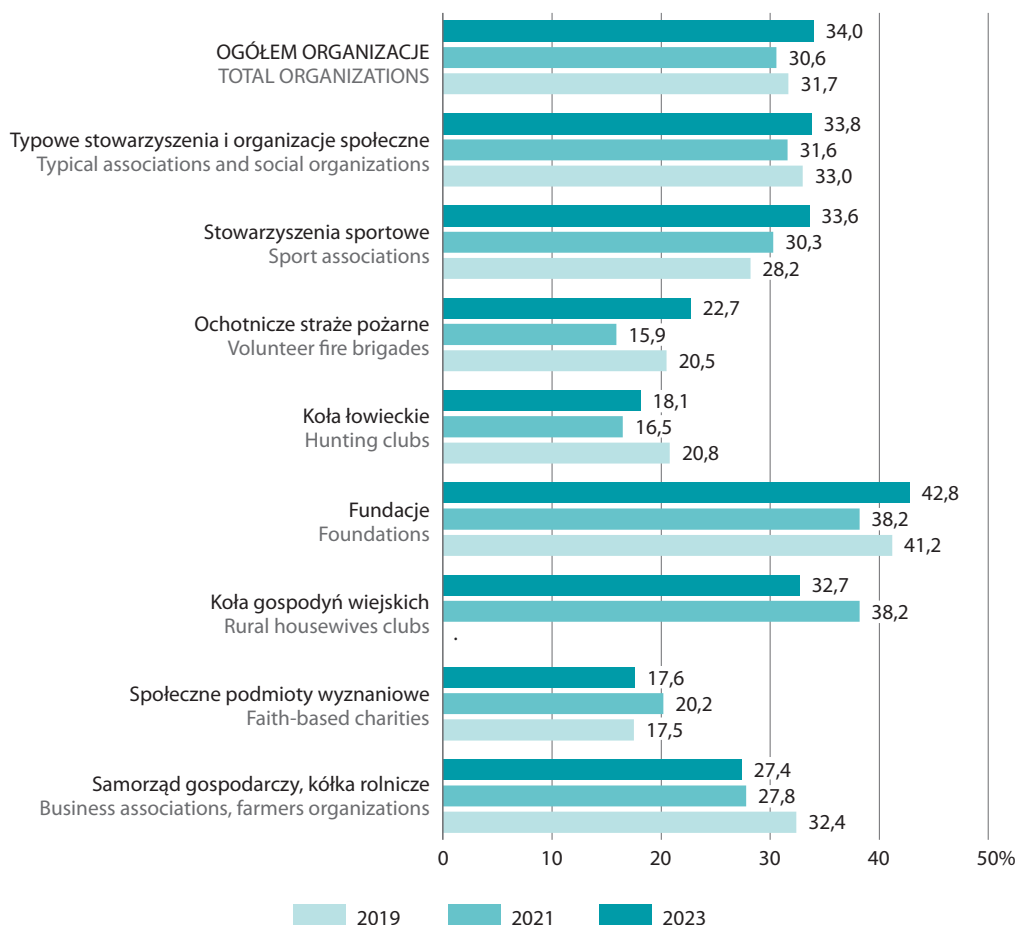
Table 4.11. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by implementation of joint projects

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	31,7	30,6	34,0
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	30,1	29,6	32,0
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	20,5	12,2	30,9

Uwzględniając rodzaj organizacji, w 2023 r. fundacje najczęściej realizowały wspólne projekty z przedsiębiorstwami (42,8%). Wysoki poziom zaangażowania we współpracę projektową odnotowano również wśród typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych (33,8%), stowarzyszeń sportowych (33,6%) oraz kół gospodyń wiejskich (32,7%). W mniejszym stopniu tego typu współpraca miała miejsce wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (17,6%) oraz kół łowieckich (18,1%).

Wykres 4.11. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami poprzez realizację wspólnych projektów według rodzaju organizacji

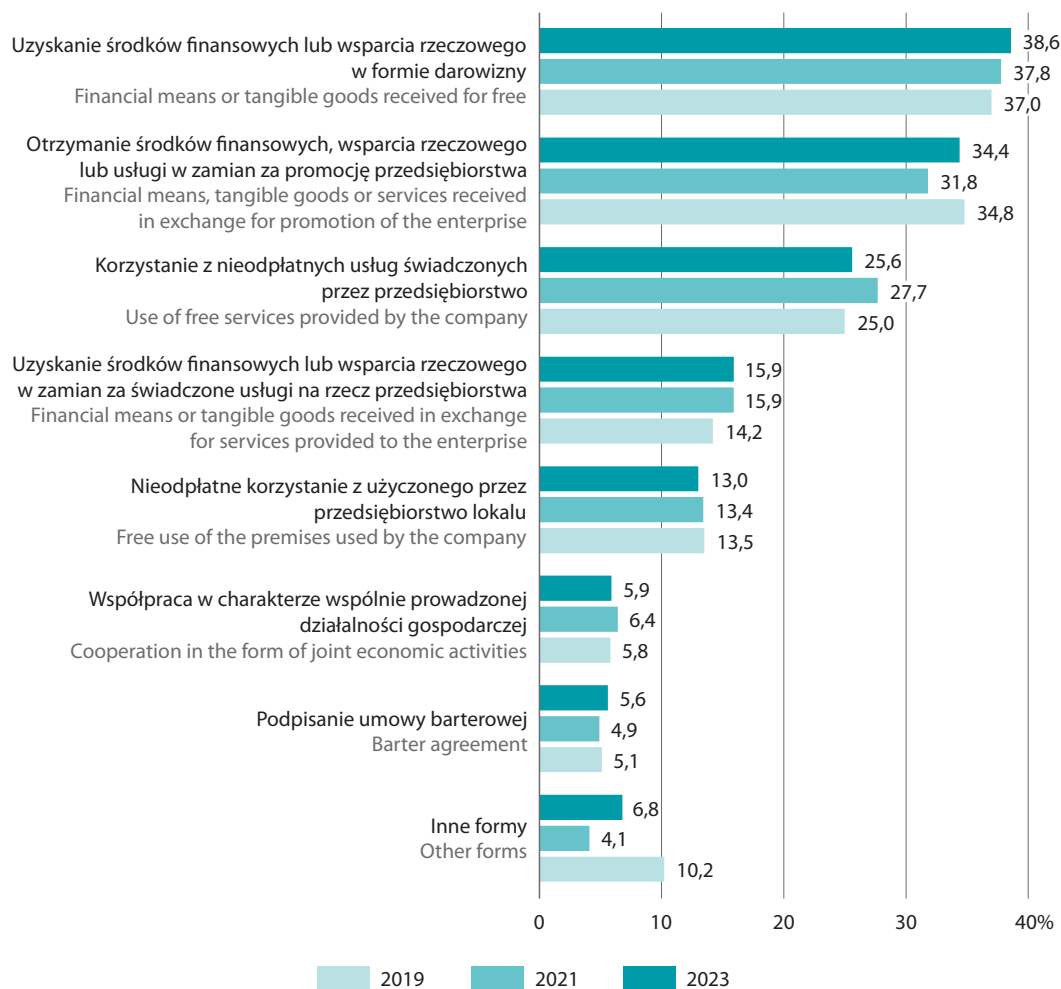
Chart 4.11. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by implementation of joint projects and type of organization

Współpraca organizacji pozarządowych z przedsiębiorstwami w 2023 r., tak jak w poprzednich latach, przeważnie przybierała formy: uzyskania środków finansowych lub wsparcia rzeczowego w formie darowizny (38,6%), otrzymania środków finansowych, rzeczowych lub usług w zamian za promocję przedsiębiorstwa, m.in. na podstawie umowy sponsoringu (34,4%). Najmniej rozpowszechnionymi formami współpracy z przedsiębiorstwami były: wspólne prowadzenie działalności gospodarczej (5,9%) oraz współpraca na podstawie umowy barterowej (5,6%).

Wykres 4.12. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami według formy współpracy w 2023 r.

Chart 4.12. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises by form of cooperation in 2023

Dodatkową korzyścią, jaką organizacje pozarządowe mogą czerpać ze współpracy z przedsiębiorstwami, jest możliwość zaangażowania pracowników podmiotów komercyjnych do działań na ich rzecz w formie tzw. wolontariatu pracowniczego. Tego rodzaju wolontariat może być realizowany zarówno w czasie pracy zawodowej, jak i poza nią – w czasie wolnym pracowników. Choć skala tego typu współpracy pozostaje stosunkowo niewielka, to z pomocy wolontariuszy pracowniczych w 2023 r. skorzystało 11,6% organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami. Odsetek ten wzrósł w porównaniu z poprzednimi latami – o 2,1 p. proc. w stosunku do 2021 r. i o 0,4 p. proc. w stosunku do 2019 r. Całkowita liczba pracowników poświęcających swój czas na świadczenie bezpłatnych usług na rzecz organizacji pozarządowych wyniosła 50,1 tys. osób, co stanowi wzrost o 10,8 tys. w porównaniu z 2019 r. oraz wzrost o 25,7 tys. w porównaniu z 2021 r. Spośród nich 56,1% wykonywało tę pracę w czasie wolnym, czyli po godzinach pracy w przedsiębiorstwie, tj. o 0,9 p. proc. mniej niż w 2019 r. oraz o 3,8 p. proc. więcej w porównaniu z 2021 r.

W 2023 r. 17,5% organizacji pożytku publicznego korzystało z wolontariatu pracowniczego, co oznacza wzrost o 5,7 p. proc. względem 2021 r. W przypadku przedsiębiorstw społecznych odsetek ten wyniósł 14,6% i był wyższy o 2,4 p. proc. niż dwa lata wcześniej.

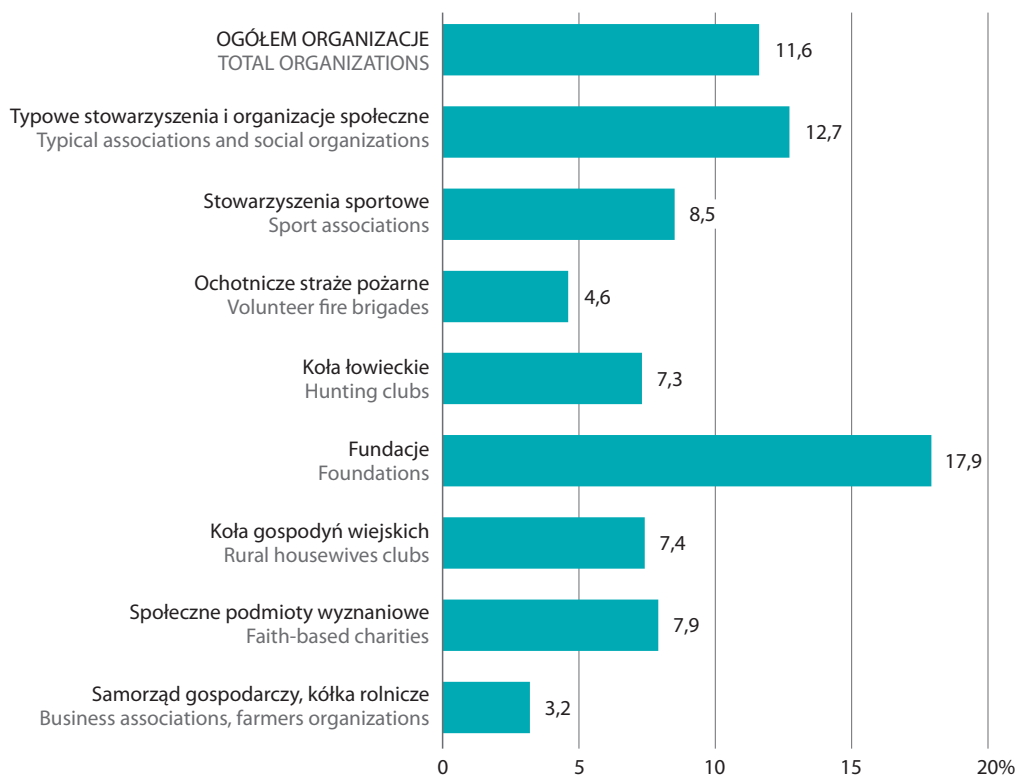
Tablica 4.12. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami, korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego

Table 4.12. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises using employee volunteering

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w procentach in percentage		
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	11,2	9,5	11,6
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	15,5	11,8	17,5
przedsiębiorstwa społeczne social enterprises	7,7	12,2	14,6

Wykres 4.13. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami, korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego według rodzaju organizacji w 2023 r.

Chart 4.13. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by type of organization in 2023

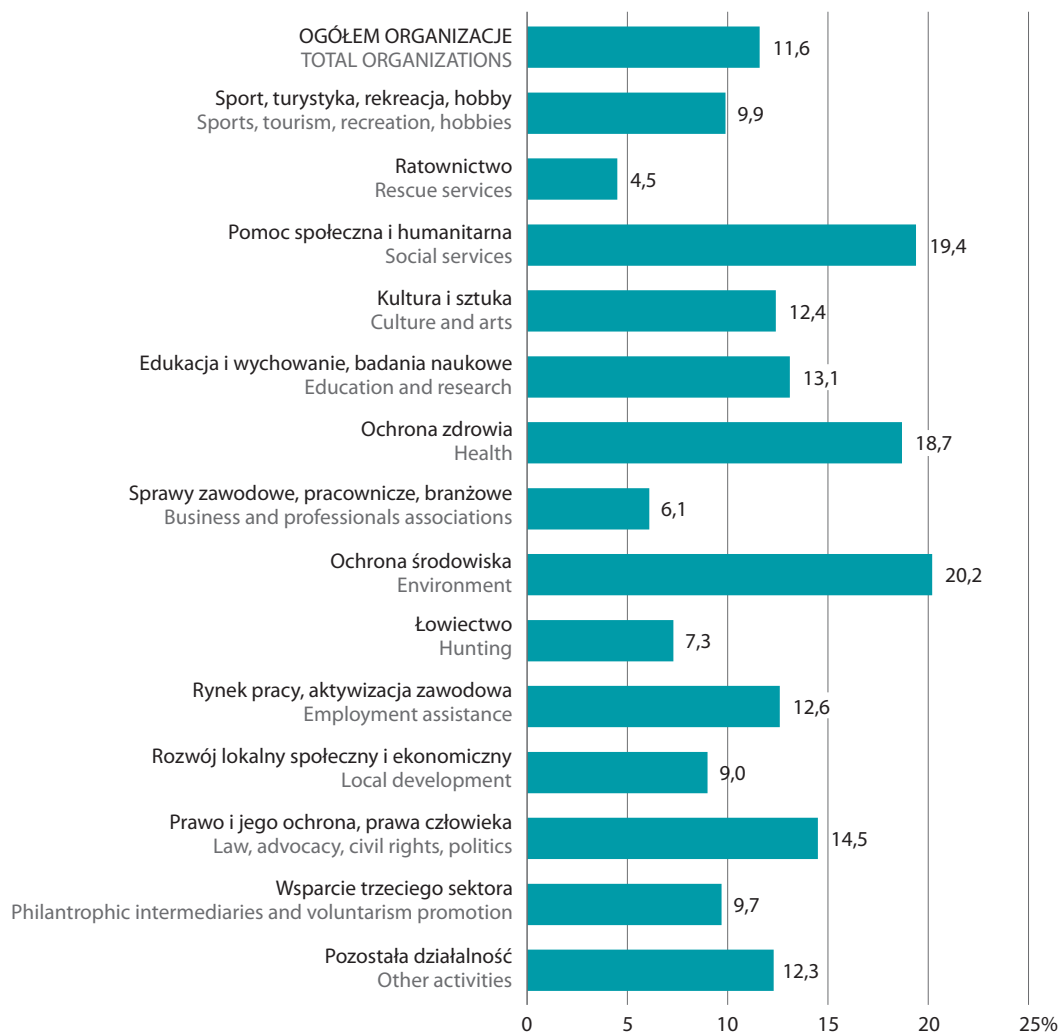

Wolontariat pracowniczy wykorzystywany był głównie przez fundacje (17,9%) oraz typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (12,7%) współpracujące z przedsiębiorstwami. W małym stopniu natomiast angażowały się w tego typu współpracę organizacje samorządu gospodarczego, kółka rolnicze (3,2%) oraz ochotnicze straże pożarne (4,6%).

Analizując główną dziedzinę działalności organizacji pozarządowych, w dużym stopniu z wolontariatu pracowniczego korzystały podmioty działające na rzecz ochrony środowiska (20,2%), pomocy społecznej i humanitarnej (19,4%) oraz ochrony zdrowia (18,7%). Z kolei mały udział korzystających z tej formy współpracy z przedsiębiorstwami był wśród podmiotów działających w obszarach ratownictwo (4,5%) oraz sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe (6,1%).

Wykres 4.14. Odsetek organizacji pozarządowych współpracujących z przedsiębiorstwami, korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego według głównej dziedziny działalności w 2023 r.

Chart 4.14. Percentage of non-governmental organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by main field of activity in 2023

Rozdział 5. Współpraca spółdzielni ekonomii społecznej

Chapter 5. Cooperation of social economy cooperatives

W rozdziale analizie poddano następujące typy spółdzielni:

- spółdzielnie socjalne,
- spółdzielnie pracy,
- spółdzielnie inwalidów i niewidomych.

5.1. Liczba aktywnych spółdzielni

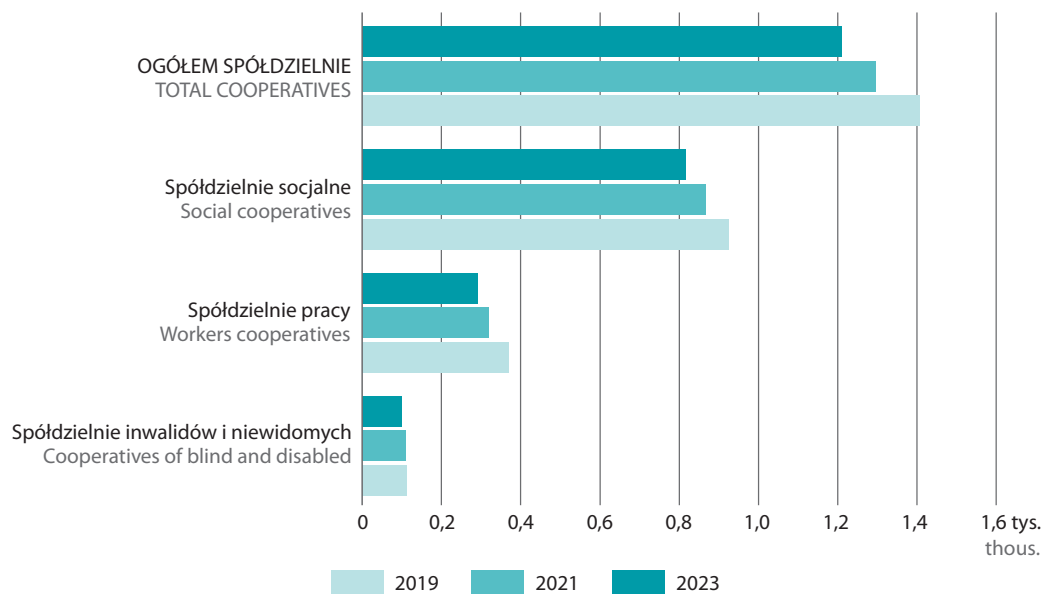
5.1. Number of active cooperatives

W 2023 r. liczba aktywnych spółdzielni ekonomii społecznej objętych badaniem wynosiła 1,2 tys. Spośród nich największą zbiorowość stanowiły spółdzielnie socjalne – 0,8 tys. podmiotów, następnie spółdzielnie pracy oraz spółdzielnie inwalidów i niewidomych – odpowiednio 0,3 tys. oraz 0,1 tys. podmiotów, natomiast 0,4 tys. podmiotów stanowiły przedsiębiorstwa społeczne.

W 2023 r. odnotowano spadek liczby spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych o 6,6% względem 2021 r. oraz 14,0% względem 2019 r. Pomiędzy 2019 r. a 2023 r. nie odnotowano znaczących zmian w strukturze spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych. Relatywnie niewielki spadek udziału zaobserwowano w spółdzielniach pracy – o 2,2 p. proc. z 26,3% w 2019 r. do 24,1% w 2023 r. Był on większy niż dla pozostałych podmiotów, w efekcie czego wzrósł udział spółdzielni socjalnych (o 1,9 p. proc.) oraz spółdzielni inwalidów i niewidomych (o 0,3 p. proc.).

Wykres 5.1. Liczba spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według rodzaju spółdzielni w 2023 r.

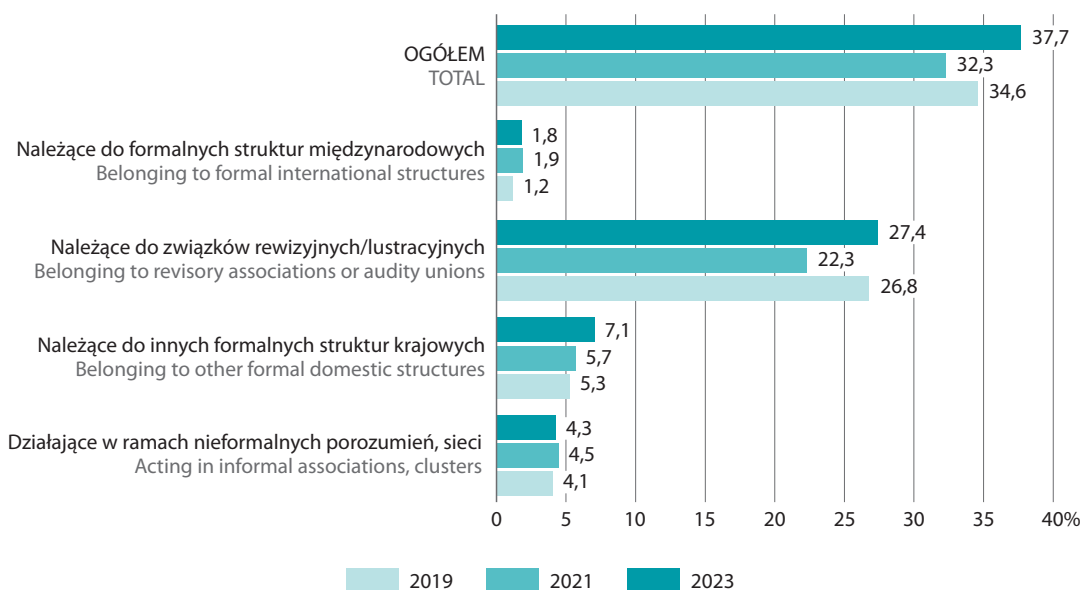
Chart 5.1. Number of social, workers and the disabled and blind cooperatives by the type of cooperative in 2023

W 2023 r. ponad 1/3 (37,7%) spółdzielni działała w ramach związków rewizyjnych lub większych porozumień – krajowych bądź międzynarodowych (w porównaniu z 2019 r. odsetek ten zwiększył się o 3,1 p. proc., a w porównaniu z 2021 r. był to wzrost o 5,4 p. proc.), wśród przedsiębiorstw społecznych odsetek ten wyniósł 39,6%. W 2023 r. najczęściej zrzeszano się w ramach związków rewizyjnych lub lustracyjnych – należało do nich 27,4% spółdzielni (wzrost o 0,6 p. proc. w porównaniu z 2019 r. i wzrost o 5,1 p. proc. w porównaniu z 2021 r.). Relatywnie rzadziej wybierano formalne struktury krajowe (7,1%). W porównaniu z 2019 r. odsetek ten zwiększył się o 1,8 p. proc. Udział spółdzielni zaangażowanych w nieformalne porozumienia i sieci oraz formalne struktury międzynarodowe pozostał na zbliżonym co w 2019 r. poziomie (odpowiednio 4,3% w 2023 r. wobec 4,1% w 2019 r. oraz 1,8% w 2023 r. wobec 1,2% w 2019 r.).

Wykres 5.2. Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych należących do struktur nadrzędnych

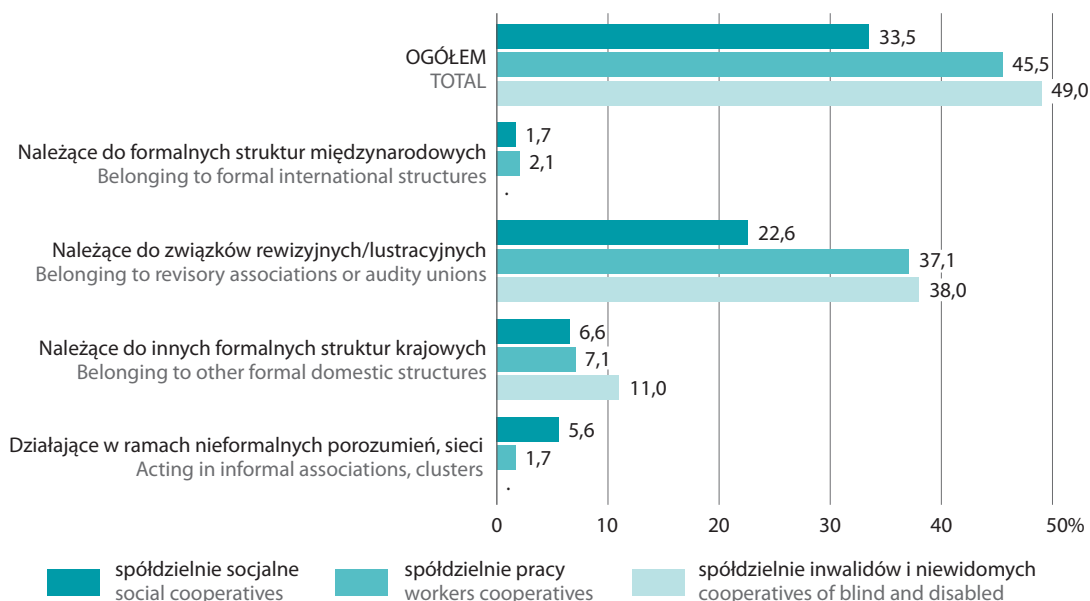
Chart 5.2. Percentage of social, workers and the disabled and blind cooperatives belonging to superior structures

Poziom przynależności do nadrzędnych struktur był zróżnicowany w zależności od rodzaju spółdzielni. Najwyższy odsetek uczestnictwa w dobrowolnych strukturach deklarowały spółdzielnie inwalidów i niewidomych (49,0%), kolejno spółdzielnie pracy (45,5%). Najrzadziej w dobrowolnych strukturach uczestniczyły spółdzielnie socjalne (33,5%).

Wykres 5.3. Odsetek spółdzielni społecznych, pracy oraz inwalidów i niewidomych należących do struktur nadrzędnych według rodzaju spółdzielni w 2023 r.

Chart 5.3. Percentage of social, workers and the disabled and blind cooperatives belonging to superior structures by the type of cooperative in 2023

W większości przypadków spółdzielnie współpracujące w ramach dobrowolnych struktur wybierały związki rewizyjne lub lustracyjne. Dotyczyło to zwłaszcza spółdzielni inwalidów i niewidomych (38,0%) oraz spółdzielni pracy (37,1%). W przypadku spółdzielni społecznych – mimo niższego ogólnego poziomu przynależności do związków rewizyjnych lub lustracyjnych (22,6%), zadeklarowały one zaangażowanie w pozostałe rodzaje struktur – formalne struktury krajowe (6,6%), nieformalne porozumienia i sieci (5,6%) oraz formalne struktury międzynarodowe (1,7%).

5.2. Podejmowanie współpracy

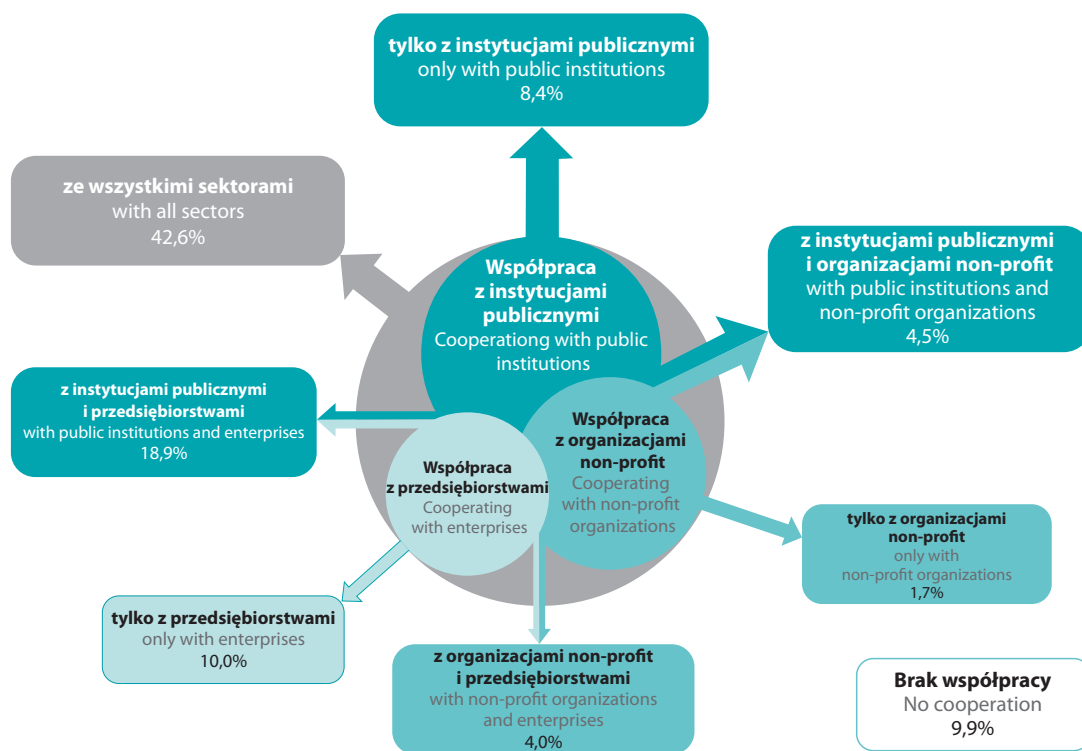
5.2. Undertaking of cooperation

W 2023 r. 90,1% spółdzielni podejmowało współpracę z innymi podmiotami – administracją publiczną, przedsiębiorstwami bądź innymi organizacjami. W stosunku do 2019 r. odnotowano zmniejszenie odsetka spółdzielni, które prowadziły współpracę z innymi jednostkami o 2,6 p. proc., natomiast w stosunku do 2021 r. o 1,2 p. proc. W 2023 r. wysoki udział podmiotów współpracujących z innymi partnerami zaobserwowano wśród przedsiębiorstw społecznych (98,6%).

W 2023 r. najczęściej podejmowały współpracę spółdzielnie inwalidów i niewidomych (96,0%), oraz spółdzielnie społeczne (92,7%). W przypadku spółdzielni pracy odsetek ten wyniósł 80,7%. W stosunku do 2019 r. odnotowano zmniejszenie odsetków spółdzielni współpracujących z innymi jednostkami – o 4,5 p. proc. w spółdzielniach pracy, 2,5 p. proc. w spółdzielniach społecznych oraz 0,2 p. proc. w spółdzielniach inwalidów i niewidomych.

Spółdzielnie mogą współpracować równocześnie z wieloma podmiotami. W 2023 r. wśród spółdzielni współpracujących z więcej niż jednym partnerem najwięcej współdziałało równocześnie z instytucjami publicznymi oraz przedsiębiorstwami (18,9%). Natomiast w zakresie współpracy z jednym typem partnera dominowała współpraca wyłącznie z przedsiębiorstwami (10,0%). W 2023 r. 42,6% spółdzielni nawiązywało relacje równoległe ze wszystkimi sektorami. Wśród przedsiębiorstw społecznych największy odsetek podmiotów w zakresie analizowanej struktury zaobserwowano w obrębie współpracy ze wszystkimi sektorami 60,7%.

Rysunek 5.1. Spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych według typu partnera w 2023 r.
Figure 5.1. Social, workers and the disabled and blind cooperatives by the type of partner in 2023

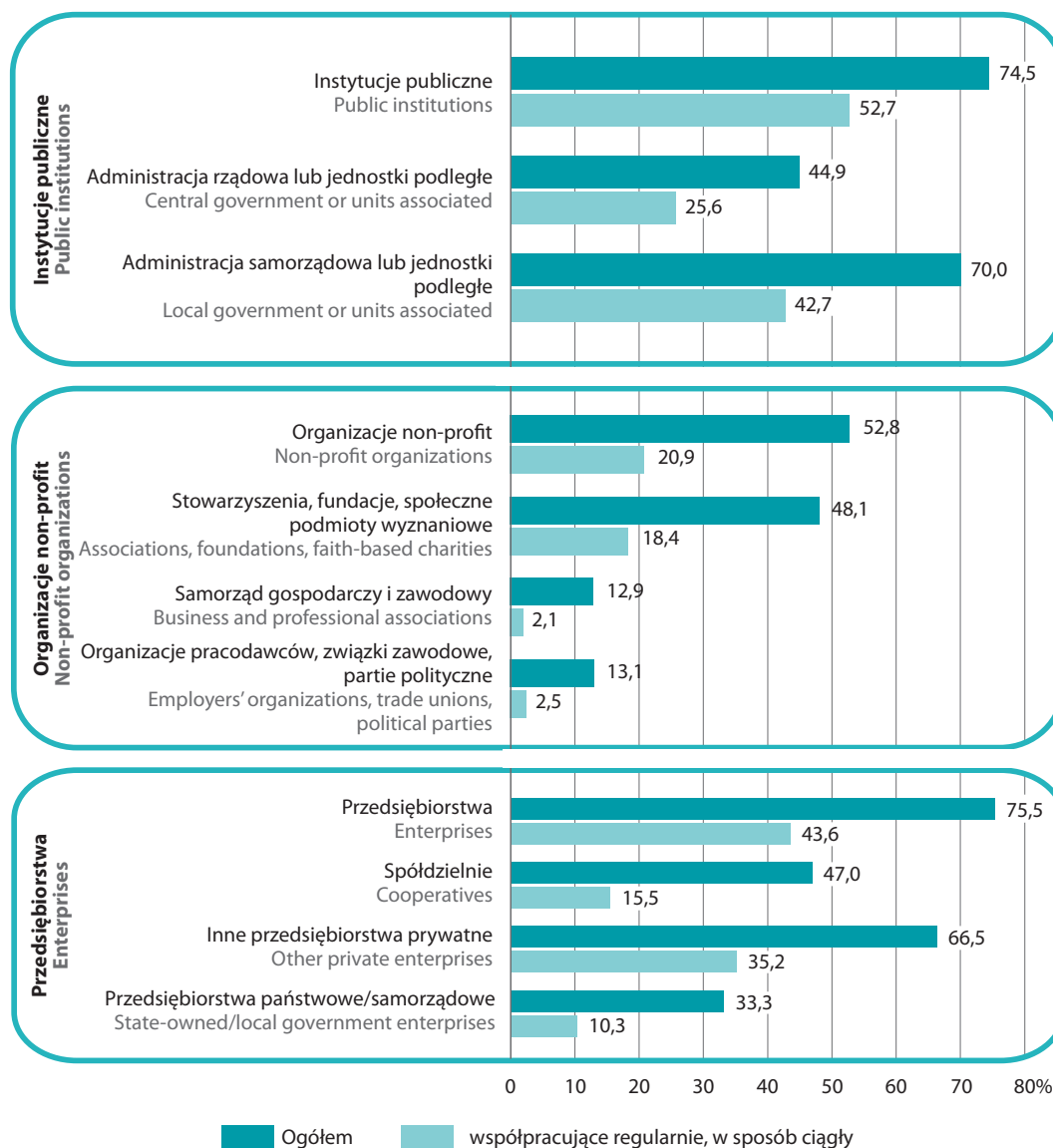

W 2023 r. dla spółdzielni głównym partnerem wśród instytucji publicznych była administracja samorządowa lub jednostki jej podległe (70,0%). Wśród partnerów współpracy z sektora pozarządowego najczęściej wymieniano stowarzyszenia, fundacje i społeczne podmioty wyznaniowe (48,1%), rzadziej organizacje pracodawców, związki zawodowe i partie polityczne – (13,1%), natomiast co ósmy podmiot wskazał na samorząd gospodarczy i zawodowy (12,9%). W zakresie partnerów sektora komercyjnego przeważały spółdzielnie współpracujące z przedsiębiorstwami prywatnymi (66,5%) nad współpracującymi ze spółdzielniami (47,0%) i przedsiębiorstwami publicznymi (33,3%).

W 2023 r. głównymi partnerami spółdzielni pod względem regularności realizowanej współpracy była administracja samorządowa lub jednostki podległe (42,7%) oraz przedsiębiorstwa prywatne (35,2%). Z kolei, wśród partnerów współpracy z sektora pozarządowego największy odsetek spółdzielni charakteryzował współpracę ze stowarzyszeniami, fundacjami i społecznymi podmiotami wyznaniowymi (18,4%).

Wykres 5.4. Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera w 2023 r.^a

Chart 5.4. Percentage of social, workers and the disabled and blind cooperatives cooperating with other entities by the type of partner in 2023^a

^a Procentowanie do ogółu spółdzielni.

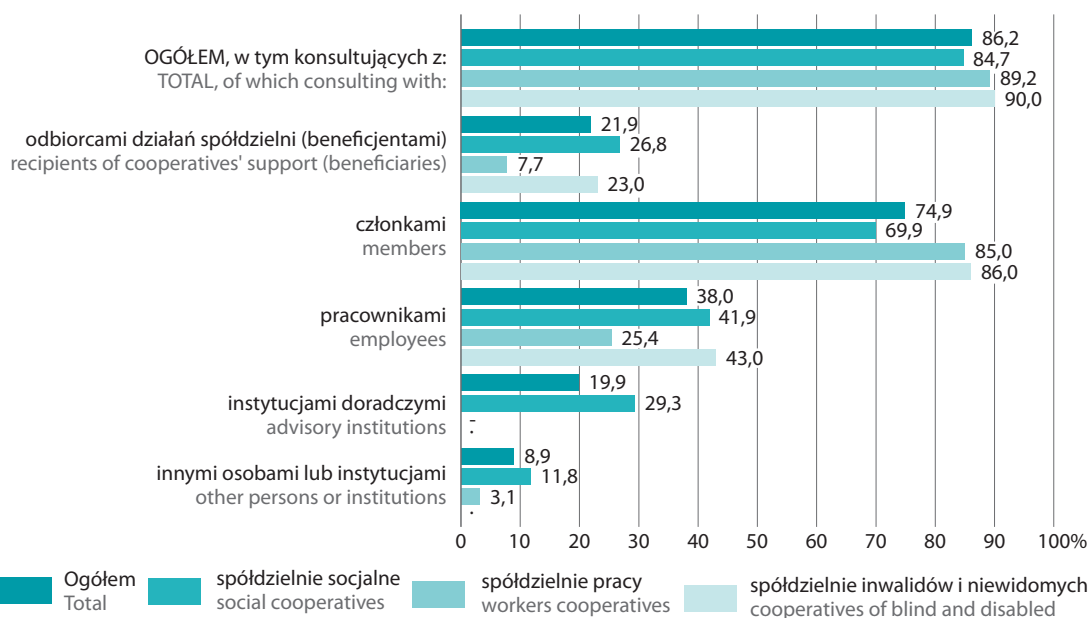
5.3. Skala współpracy

5.3. Scale of cooperation

W 2023 r. 86,2% spółdzielni oraz 89,6% przedsiębiorstw społecznych konsultowało plany podejmowanych działań z partnerami. Spółdzielnie najczęściej omawiały projekty działań z członkami (74,9%) oraz – w mniejszym stopniu – z pracownikami (38,0%). Ponad 1/5 spółdzielni prowadziła konsultacje z odbiorcami swojej działalności, tj. beneficjentami (21,9%), a niemal co piąta z instytucjami doradczymi (19,9%).

Wykres 5.5. Odsetek spółdzielni społecznych, pracy oraz inwalidów i niewidomych konsultujących plany podejmowanych działań według typu partnera w 2023 r.

Chart 5.5. Percentage of social, workers and the disabled and blind cooperatives which consult plans of their activities by the type of partner in 2023

Spółdzielnie społeczne, mimo niższego od pozostałych typów spółdzielni ogólnego poziomu konsultacji projektów z członkami (69,9%), zadeklarowały relatywnie wysokie zaangażowanie we współpracę z pozostałymi partnerami: pracownikami (41,9%), instytucjami doradczymi (29,3%), odbiorcami działań (26,8%) oraz innymi osobami lub instytucjami (11,8%).

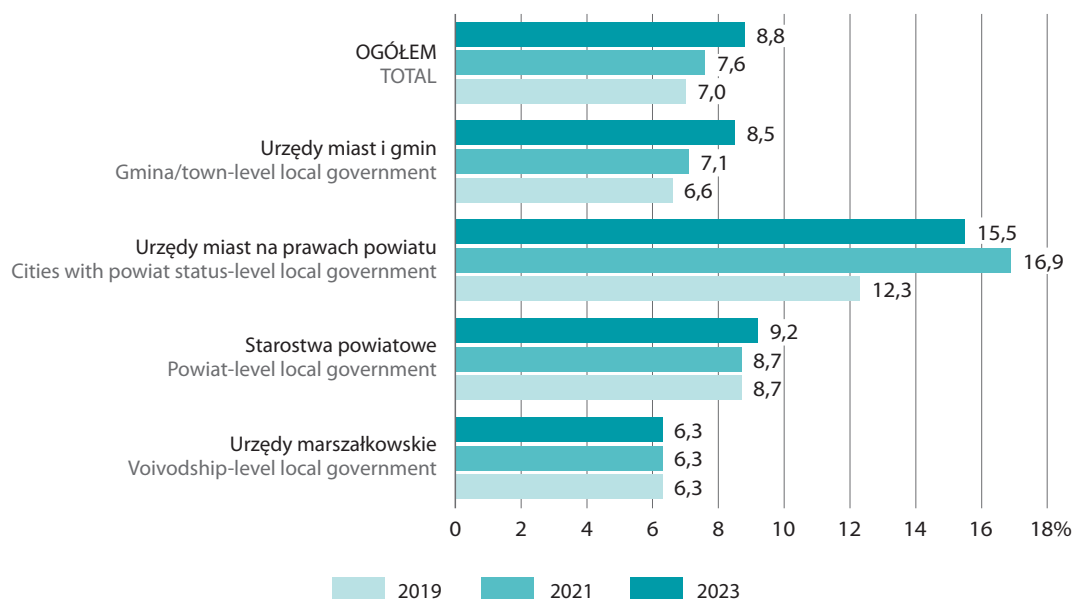
5.4. Finansowe aspekty współpracy samorządu ze spółdzielniami społecznymi oraz członkostwo w tych spółdzielniach

5.4. Financial aspects of cooperation of the local government with social cooperatives and membership in these cooperatives

Podrozdział zawiera informacje prezentowane z perspektywy jednostek samorządu terytorialnego oraz odnosi się wyłącznie do spółdzielni społecznych.

Na koniec grudnia 2023 r. 8,8% jednostek samorządu terytorialnego deklaroowało członkostwo w spółdzielniach społecznych (7,0% w 2019 r.). Wśród urzędów miast na prawach powiatu będących członkami spółdzielni społecznych odnotowano wzrost członkostwa – z 12,3% w 2019 r. do 16,9% w 2021 r., ale w 2023 r. wystąpił spadek o 1,4 p. proc. w porównaniu do 2019 r. W grupie urzędów miast i gmin zaobserwowano wzrost tego odsetka – z 6,6% w 2019 r. do 8,5% w 2023 r.

Wykres 5.6. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego będących członkiem spółdzielni socjalnej
Chart 5.6. Percentage of local government institutions that are member of a social cooperative

Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, JST mogły przekazywać spółdzielniom socjalnym środki finansowe na realizację zadań publicznych. W 2023 r., w ramach otwartych konkursów ofert, 98 JST zawarło łącznie 281 umów ze spółdzielniami socjalnymi, na kwotę 32,4 mln zł. Ponadto 25 JST przekazało środki finansowe poza procedurą otwartego konkursu ofert, zawierając 53 umowy o łącznej wartości 0,4 mln zł.

Spółdzielnie socjalne mogły również realizować zadania publiczne ze środków przekazywanych na podstawie przepisów innych niż ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Prawo zamówień publicznych. W 2023 r. 40 JST zawarło w ramach tych regulacji 99 umów o łącznej wartości 11,6 mln zł. Dodatkowym źródłem finansowania były dotacje inwestycyjne udzielane na podstawie art. 221 ustawy o finansach publicznych. W 2023 r. 3 JST przyznały spółdzielniom socjalnym 4 dotacje o łącznej wartości 0,3 mln zł.

JST, będąc członkami spółdzielni socjalnych, mogły udzielać im zamówień w trybie in-house (z wolnej ręki), zgodnie z art. 214 ust. 1 pkt 11–14 ustawy Prawo zamówień publicznych. Z tej możliwości w 2023 r. skorzystało 40 JST, które zleciły spółdzielniom socjalnym 179 zamówień o łącznej wartości 29,2 mln zł.

Łącznie w 2023 r. JST przekazały spółdzielniom socjalnym środki finansowe w wysokości 73,9 mln zł w ramach wyżej wymienionych form współpracy finansowej.

Tablica 5.1. Środki przekazane przez JST spółdzielniom socjalnym według trybu przekazania
Table 5.1. Funds given by local government institutions to social cooperatives by mode of transfer

Wyszczególnienie Specification	2019	2021	2023
	w mln zł in million PLN		
Kwota ogółem Total amount	38,1	66,3	73,9
Środki przekazane na realizację zadań publicznych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w tym: Funds given for realization of public tasks based on the act of law on public benefit activity and volunteer work, of which:	15,6	32,1	32,8
w ramach otwartych konkursów ofert within open offer competitions	15,0	31,6	32,4
z pominięciem otwartego konkursu ofert without open offer competitions	0,6	0,5	0,4
Dotacje na inwestycje Investment grants	0,8	0,4	0,3
Środki przekazane na podstawie innych ustaw niż ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Prawo zamówień publicznych Funds given under legal acts other than the act of law on public benefit activity and volunteer work and the public procurement law	12,4	4,7	11,6
Kwota zamówień udzielonych w trybie in-house Value of contracts awarded under the in-house procurement procedure	9,3	29,0	29,2

JST mogły również udzielać spółdzielniom socjalnym pożyczek, poręczeń oraz gwarancji, zgodnie z art. 5 ust. 8 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz art. 15 ustawy o spółdzielniach socjalnych. W 2023 r. JST udzieliły spółdzielniom socjalnym 8 pożyczek o łącznej wartości 2,0 mln zł oraz 8 poręczeń na kwotę 1,2 mln zł. Żadna z JST nie udzieliła spółdzielniom socjalnym gwarancji.

Uwagi metodologiczne

Methodological notes

Podstawowe wyjaśnienia metodologiczne

Basic methodological explanations

1. Ujęte w tytule publikacji podmioty ekonomii społecznej obejmują dwie grupy – organizacje pozarządowe (omówione w rozdziałach 1–4) oraz spółdzielnie ekonomii społecznej (rozdział 5).
2. Pojęcie organizacje pozarządowe zastąpiło stosowane w poprzednich edycjach tej publikacji pojęcie organizacje non-profit, które jest mniej powszechnie stosowane w Polsce. Podstawową definicją pozostał jednak podręcznik Satellite Account on Non-profit and Related Institutions and Volunteer Work⁹, który tak określa analizowaną zbiorowość organizacji:
 - a. są w odpowiednim stopniu sformalizowane (np. w wyniku zarejestrowania we właściwym urzędzie) lub przynajmniej ich cele, sposób działania i struktura mają charakter trwały,
 - b. są instytucjonalnie odrębne od administracji publicznej,
 - c. mają charakter niezarobkowy (działają nie dla zysku i nie rozdzielają ewentualnej nadwyżki między swoich członków, pracowników itp.),
 - d. są samorządne (władze i kierunki działania określone są wewnątrz organizacji),
 - e. charakteryzują się dobrowolnością uczestnictwa w działalności organizacji.
3. Na potrzeby publikacji do organizacji pozarządowych zaliczono:¹⁰
 - a. stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne działające na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, czyli obok typowych stowarzyszeń, ochotnicze straże pożarne, stowarzyszenia sportowe (uczniowskie kluby sportowe, inne kluby sportowe i związki sportowe), koła łowieckie oraz jednostki, do których w pewnych zakresach stosuje się Prawo o stowarzyszeniach, lecz ich funkcjonowanie regulują odrębne ustawy, np. Polski Czerwony Krzyż, Polski Związek Działkowców, Polski Związek Łowiecki;
 - b. fundacje działające na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach;
 - c. społeczne podmioty wyznaniowe, czyli zarejestrowane w REGON jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych, których działalność ma charakter społeczny, funkcjonujące w oparciu o przepisy normujące stosunek państwa do danego kościoła lub związku wyznaniowego lub ustawę z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania¹¹;
 - d. koła gospodyń wiejskich działające na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich;
 - e. samorząd gospodarczy działający na podstawie ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych i ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle, organizacje rolników, działające na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych i ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników.
4. W publikacji prezentowane są dane wyłącznie dla jednostek rejestrowanych, w zasadniczej części mających własną osobowość prawną oraz figurujących w rejestrze REGON.

⁹ https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/UN_TSE_HB_FNL_web.pdf (dostęp 03.07.2025 r.)

¹⁰ Publikacja nie obejmuje informacji dot. związków zawodowych, organizacji pracodawców i partii politycznych.

¹¹ Badaniem nie zostały objęte jednostki tworzące strukturę i administrację kościołów (np. parafie, zbory, zakony, kurie biskupie, seminaria duchowne), lecz wyłącznie jednostki prowadzące działalność o charakterze pożytku publicznego.

5. Na potrzeby publikacji do przedsiębiorstw społecznych zostały zaliczone organizacje pozarządowe (rozdział 1–4) oraz spółdzielnie (rozdział 5), na podstawie przyznanego statusu przez wojewodę zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej oraz na podstawie wykazu przedsiębiorstw społecznych prowadzonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej według stanu na dzień 31.12.2023 r.
6. Prezentowane w publikacji dziedziny działalności stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, a także kół gospodyń wiejskich zostały określone za pomocą pierwszego, najważniejszego pola działalności wskazanego przez nie na formularzu SOF-1 Sprawozdanie z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych. Z kolei wszystkie organizacje samorządu gospodarczego zostały zaklasyfikowane do dziedziny: sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe. Zastosowane dziedziny pozwalają na przeklasyfikowanie danych na dziedziny międzynarodowej klasyfikacji organizacji non-profit – ICNPO (The International Classification of Non-profit Organizations)¹². W dziedzinie pozostałe uwzględnione zostały m.in. organizacje, których główną dziedziną była *działalność międzynarodowa lub religijna*.
7. Podstawowym okresem referencyjnym prezentowanych danych jest rok 2023 lub stan na dzień 31.12.2023 r. Choć niektóre informacje dotyczą innego okresu, jest on jednak wyraźnie zaznaczony w tekście.
8. Ze względu na zaokrąglenia niektóre wartości w publikacji mogą się nie sumować do ogółem.
9. Prezentowane w publikacji procenty są liczone w oparciu o wartości bezwzględne, przed zaokrągleniem.
10. W publikacji pojęcia podmiot, organizacja, jednostka są stosowane wymiennie.
11. Zastosowano następujące podstawy do obliczenia procentów i innych miar statystycznych prezentowanych na elementach graficznych:
 - a. ogół aktywnych organizacji pozarządowych lub spółdzielni
 - i. wykresy – 1.4.–1.6., 2.1.–2.3., 2.16., 2.17., 3.1.–3.3., 4.1.–4.3., 5.2.–5.5.
 - ii. tablica – 1.2., 2.1., 2.9., 2.10., 3.1., 4.1.
 - iii. rysunki – 1.1., 1.2.
 - b. organizacje pozarządowe lub spółdzielnie deklarujące współpracę z danym typem partnera
 - i. wykresy – 1.7.–1.13., 2.5.–2.13., 3.4.–3.9., 4.4.–4.14.
 - ii. tablice – 1.3.–1.5., 2.3.–2.8., 3.2.–3.14., 4.2.–4.12.
 - iii. rysunki – 5.1.
 - c. współpracujące organizacje pozarządowe, w których omawiane zjawisko wystąpiło
 - i. wykresy – 2.4., 2.14., 2.15.
 - ii. tablice – 2.2.
 - d. ogół jednostek samorządu terytorialnego
 - i. wykresy – 2.19., 2.22., 5.6.
 - e. jednostki samorządu terytorialnego, w których wystąpiło analizowane zjawisko
 - i. wykresy – 2.19.–2.21.
 - ii. tablice – 2.11., 2.12.

¹² Handbook on Non-profit Institutions in the System of National Accounts, Statistics Division, Department of Economic and Social Affairs, United Nations, New York 2003, https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesf/seriesf_91e.pdf (dostęp 03.07.2025 r.)

Źródła danych prezentowane w publikacji

Sources of data presented in the publication

Podstawowe źródło informacji zawartych w publikacji stanowiły badania zrealizowane na podstawie obowiązku sprawozdawczego wynikającego z rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2022 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2023¹³. Stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe oraz Działalność integracyjna podmiotów ekonomii społecznej.

Sprawozdanie o współpracy, zarządzaniu i działalności integracyjnej wybranych organizacji non-profit i opracowanie jego wyników

Report on cooperation, management and integration activities of selected non-profit organizations and elaboration of its results

Podstawowe źródło danych prezentowanych w rozdziałach 1-4 stanowi badanie GUS Sprawozdanie o współpracy, zarządzaniu i działalności integracyjnej wybranych organizacji non-profit za 2023 r. (formularz SOF-5). Miało ono charakter badania panelowego. Zostało zrealizowane jako uzupełnienie przedmiotowe badania na formularzach: SOF-1 Sprawozdanie z działalności fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych za 2022 r. oraz SOF-4s Sprawozdanie z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego za 2022 r. Kartotekę badania stanowiły podmioty, które złożyły sprawozdanie za 2022 r.¹⁴.

Sprawozdanie SOF-5 dotyczy zagadnień związanych ze współpracą badanych organizacji, działalnością integracyjną i zarządzaniem. W niniejszej publikacji analizie poddano głównie informacje z działów:

- Dział IV – Ogólne dane o współpracy jednostki z innymi podmiotami – dotyczące partnerów i celów współpracy;
- Dział V – Współpraca z administracją publiczną (rządową, samorządową i jednostkami im podległymi) – obejmuje realizację zadań publicznych, dziedziny współpracy, charakterystykę i ocenę współpracy z administracją samorządową;
- Dział VI – Współpraca z organizacjami pozarządowymi – dane na temat liczby organizacji, z którymi jednostka sprawozdawcza współpracowała, oraz głównej dziedziny tej kooperacji;
- Dział VII – Współpraca z przedsiębiorstwami – dane o liczbie przedsiębiorstw, z którymi jednostka współpracowała, formach tej współpracy oraz korzyściach odniesionych przez przedsiębiorstwa.

Podstawową formą przekazania danych było wypełnienie formularza elektronicznego na Portalu Sprawozdawczym GUS. Wśród 23,5 tys. organizacji zobligowanych do złożenia sprawozdania SOF-5 za 2023 r. aktywne konto na Portalu Sprawozdawczym przed rozpoczęciem badania posiadało 87,0% jednostek. Takie organizacje otrzymały drogą elektroniczną powiadomienie o obowiązku sprawozdawczym. Organizacje nieposiadające konta na Portalu Sprawozdawczym przed rozpoczęciem badania otrzymały list informujący o realizowanym badaniu, formularz SOF-5 oraz dane uwierzytelniające do logowania, wysłane pocztą elektroniczną lub tradycyjną. Do organizacji, które nie złożyły sprawozdań w terminie, kierowano przypomnienia o obowiązku sprawozdawczym w formie monitów wysyłanych pocztą elektroniczną oraz w ramach kontaktu telefonicznego.

¹³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2022 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2023 (Dz. U. poz. 2453 z późn. zm.).

¹⁴ Dobór jednostek do badań na formularzach SOF-1 i SOF-4s został szczegółowo opisany w Uwagach metodologicznych publikacji Sektor non-profit w 2022 r., Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy GUS, Ośrodek Badania Gospodarki Społecznej Urzędu Statystycznego w Krakowie; Warszawa, Kraków 2024, zaś ogólne założenia metodologiczne w publikacji Zeszyt metodologiczny Organizacje non-profit: stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe, Urząd Statystyczny w Krakowie, Departament Badań Społecznych GUS; Kraków, Warszawa 2019.

Tablica 1. Liczba jednostek w badaniu na formularzu SOF-5 według rodzaju organizacji za 2023 r.
Table 1. Number of units in the SOF-5 survey according by the type of organization for 2023

Rodzaj organizacji Type of organization		Liczba organizacji w operacji badań SOF-1 i SOF-4s za 2022 r. (w tys.) Number of organizations in sampling frame of SOF-1 and SOF-4s surveys for 2022 (in thous.)	Liczba organizacji w kartotece badań SOF-1 i SOF-4s za 2022 r. (w tys.) Number of organizations in files of SOF-1 and SOF-4s surveys for 2022 (in thous.)	Liczba organizacji w kartotece badania SOF-5 za 2023 r. (w tys.) Number of organizations in files of SOF-5 survey for 2023 (in thous.)
OGÓŁEM ORGANIZACJE TOTAL ORGANIZATIONS		132,7	33,5	23,5
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	razem total	96,3	16,3	12,0
	typowe stowarzyszenia i organiza- cje społeczne typical associations and organiza- tions	50,8	10,4	7,4
	stowarzyszenia sportowe sport clubs	26,9	4,0	2,9
	ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	15,9	1,7	1,5
	koła łowieckie hunting clubs	2,7	0,2	0,2
Fundacje Foundations		30,0	10,9	6,6
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities		2,2	2,1	1,8
Koła gospodyń wiejskich Faith-based charities		1,4	1,4	1,3
Samorząd gospodarczy kółka rolnicze Business associations, farmers organizations	razem total	2,8	2,8	1,9
	kółka rolnicze farmers organizations	1,1	1,1	0,5

Wypełnione sprawozdanie SOF-5 przesłało łącznie 22,4 tys. objętych badaniem organizacji (95,2%), a 0,7 tys. jednostek było nieaktywnych w 2023 r. (3,0%). Udziału w badaniu odmówiło 0,4 tys. organizacji (1,5%).

Weryfikacja danych była prowadzona na dwóch etapach. W pierwszej kolejności kompletność i jakość danych była kontrolowana automatycznie na Portalu Sprawozdawczym podczas wypełniania sprawozdań elektronicznych przez sprawozdawców. Drugi etap kontroli polegał na sprawdzaniu sprawozdań pod kątem błędów logicznych i rachunkowych przez statystyków w systemie informatycznym badania. Do kontroli danych wykorzystywane były informacje z następujących administracyjnych źródeł danych:

- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z Centralnego Rejestru Płatników Składek oraz Centralnego Rejestru Płatników Ubezpieczonych;
- Ministerstwa Sprawiedliwości z rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej;
- Ministerstwa Finansów z Systemu Informacji Podatkowej.

Ze względu na to, że kompletność badania realizowanego na formularzu SOF-5 nie wyniosła 100%, a także mając na uwadze, że część badania była realizowana na próbie, do zbioru wynikowego zostały skonstruowane wagi, które umożliwiły uogólnienie pozyskanych danych na całą populację aktywnych jednostek. Przy konstrukcji wag zostały wydzielone warstwy: podregion i rodzaj organizacji.

Do sprawdzenia jakości przygotowanych wag analitycznych wykorzystano dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie liczby zatrudnionych oraz dane Ministerstwa Finansów w zakresie kwot przychodów podatkowych. Szczegółowy opis konstrukcji wag zawarto w zeszycie metodologicznym¹⁵.

Realizacja badania Sprawozdanie o działalności spółdzielni: pracy, socjalnych, inwalidów i niewidomych

Implementation of the survey Report on the activities of cooperatives: worker, social, disabled and blind cooperatives

Na potrzeby Rozdziału 5 niniejszej publikacji zostały wykorzystane wyniki badania GUS Sprawozdanie o działalności spółdzielni: pracy, socjalnych, inwalidów i niewidomych (formularzu GS-S). Sprawozdanie było realizowane na pełnej zbiorowości spółdzielni pracy (0,3 tys.), spółdzielni socjalnych (1,0 tys.) oraz spółdzielni inwalidów i niewidomych (0,1 tys.), uznanych za aktywne na podstawie źródeł administracyjnych.

Dane zostały zebrane za pośrednictwem Portalu Sprawozdawczego, z wykorzystaniem poczty elektronicznej, a także tradycyjną metodą pocztową. W celu optymalizacji formularza elektronicznego wprowadzono szereg filtrów upraszczających i ograniczających czas jego wypełniania. Ponadto, spółdzielnie uczestniczące w badaniach realizowanych na formularzach SP, SP-3 i Z-06 za 2023 r., zostały zwolnione od udzielania odpowiedzi na część pytań dotyczących zatrudnienia i kondycji finansowej. Ponadto w zakresie podmiotów, które nie uczestniczyły w badaniu Z-06 wykorzystano dane o pracujących z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dane wykazane na tych formularzach i źródłach administracyjnych zostały przeniesione do bazy danych GS-S.

Kompletność realizacji sprawozdań GS-S za 2023 r. wyniosła 94,9% uwzględniając jednostki nieaktywne (za 2021 r. – 90,0%, natomiast za 2019 r. – 76,5% z tym, że badanie w 2019 r. miało charakter dobrowolny). Ze względu na to, że nie wszystkie aktywne podmioty złożyły sprawozdanie również konieczna była konstrukcja wag uogólniających dane na całą populację aktywnych spółdzielni ekonomii społecznej. Zostały wydzielone następujące warstwy: województwa (16), rodzaje spółdzielni (3) oraz klasy zatrudnienia (5). Na potrzeby badania wykorzystane zostały też dane pozyskiwane z innych sprawozdań, a także źródeł danych administracyjnych.

Inne źródła danych prezentowane w publikacji

Other sources of data presented in the publication

Sprawozdania dotyczące Rozwoju gospodarki społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego

Dane o zaangażowaniu samorządów we współpracę z organizacjami pozarządowymi pochodzą ze sprawozdawczości GUS realizowanej za pomocą formularza SG-01 Statystyka gminy: rozwój ekonomii społecznej. Formularz ten przygotowano w trzech wariantach, dostosowanych do kompetencji poszczególnych JST:

- SG-01 – dla urzędów miast i gmin,
- ST-P – dla starostw powiatowych,
- ST-W – dla urzędów marszałkowskich.

¹⁵ Zob. Zeszyt metodologiczny. Organizacje non-profit: stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe, Urząd Statystyczny w Krakowie, Departament Badań Społecznych GUS, Kraków, Warszawa 2019, s. 16–17.

Badaniem za 2023 r. objęto wszystkie jednostki samorządu terytorialnego w Polsce, w tym: 16 województw, 314 powiatów, 2477 gmin (w tym 66 miast na prawach powiatu) oraz 18 dzielnic m.st. Warszawy. Udział w badaniu, podobnie jak w poprzedniej edycji (2021 r.), był obowiązkowy, a sprawozdania złożyły wszystkie jednostki objęte badaniem.

Badanie realizowano za pośrednictwem Portalu Sprawozdawczego GUS, umożliwiając także przesyłanie wypełnionych formularzy w formie papierowej do Urzędu Statystycznego we Wrocławiu.

Na podstawie tego źródła zaprezentowano informacje nt. uwzględnienia zagadnienia współpracy z organizacjami w dokumentach strategicznych, udziału organizacji w konsultacjach społecznych, form wsparcia pozafinansowego oraz zlecania zadań publicznych.

Dodatkowo wykorzystano dane z formularza Statystyka gminy: współdziałanie z mieszkańcami za 2022 r. na temat programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Sprawozdanie Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych jednostki samorządu terytorialnego

Rb-28S jest obowiązkową sprawozdawczością budżetową realizowaną przez wszystkie jednostki administracji samorządowej na rzecz Ministerstwa Finansów. Dane publikowane są w postaci baz danych możliwych do pobrania ze strony Ministerstwa Finansów.

Wydatki JST ujmowane w sprawozdaniu Rb-28S opierają się na klasyfikacji budżetowej. Jej struktura dzieli się na działy i rozdziały (określające obszar i rodzaj działalności publicznej), a te z kolei na paragrafy (określające rodzaj wydatku). Klasyfikacja budżetowa przyjmowana jest rozporządzeniem Ministra Finansów.

Na podstawie sprawozdania Rb-28S obliczono udział procentowy wydatków JST na zadania publiczne przekazane do realizacji przez organizacje pozarządowe w wydatkach JST ogółem (za lata 2013–2024) oraz zgodnie z trybami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (za lata 2019–2024).

Konstrukcja wskaźnika sieciowego kapitału społecznego

Construction of index of networking social capital

Analizowane w rozdziale 1.4. wskaźniki wielkości, gęstości, heterogeniczności i inkluzywności zostały w pierwszym kroku skonstruowane w taki sposób, że ich wartości mieściły się w przedziale od 0 do 1. Ze względu na to, że wskaźniki nie były ze sobą porównywalne, znormalizowano je tak, aby wartości średnie były równe 0 (standaryzacja klasyczna). Dzięki temu 0 oznacza przeciętny poziom wskaźnika danego wymiaru kapitału społecznego dla całej badanej zbiorowości, a wartości dodatnie lub ujemne wskaźnika oznaczają poziom – odpowiednio – powyżej lub poniżej średniej.

Następnie skonstruowano syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego. W celu eliminacji przenoszenia do wskaźnika syntetycznego tych samych informacji przez różne wskaźniki cząstkowe zastosowano statystyczne kryteria konstruowania wag dla poszczególnych zmiennych metodą BVP¹⁶. Wagi zostały skonstruowane w oparciu o miarę zdolności dyskryminacyjnej poszczególnych zmiennych (współczynnik zmienności dla każdego wymiaru podzielony przez sumę współczynników dla wszystkich 4 zmiennych) oraz miarę pojemności informacyjnej (podniesione do kwadratu i dodane do siebie współczynniki korelacji cząstkowej dla par zmiennych przy wyeliminowaniu wpływu pozostałych zmiennych).

Konstruowanie wag do wskaźników dokonano zgodnie z następującymi wzorami:

$$w_j = w_j^a \cdot w_j^b, j=1,2,3,4$$

w_j^a – miara zdolności dyskryminacyjnej j-tej zmiennej,

w_j^b – miara pojemności informacyjnej j-tej zmiennej.

¹⁶ Według T. Panek, J. Zwierzchowski, Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 30–31.

$$w_j^a = \frac{V(x_j)}{\sum_{j=1}^m V(x_j)}$$

$$w_j^b = \frac{\sum_{j'=1}^m r_{j,j'}^2}{\sum_{j'=1}^m \sum_{\substack{j'=1 \\ j' \neq j}}^m r_{j,j'}^2}$$

$r_{j,j'}^2$ – kwadrat współczynnika korelacji cząstkowej j-tej zmiennej z j'-tą zmienną

$$w_j = w_j^a \cdot w_j^b, j=1,2,3,4$$

w_j^a – miara zdolności dyskryminacyjnej j-tej zmiennej,

$r_{j,j'}^2$ – kwadrat współczynnika korelacji cząstkowej j-tej zmiennej z j'-tą zmienną.

Aby połączyć 4 wskaźniki cząstkowe w jeden wskaźnik kapitału społecznego dokonano normalizacji rangowej poszczególnych wskaźników cząstkowych, a następnie pomnożono je przez wagi. Zważone wskaźniki zostały poddane procedurze normalizacji klasycznej, dzięki czemu średnia dla wszystkich organizacji przyjęła wartość 0. Grupy podmiotów dla których wskaźnik przyjmuje wartości ujemne mają niższy niż ogół organizacji poziom kapitału społecznego, natomiast te, dla których przyjmuje on wartości dodatnie – wyższy.